

สัญญาเลขที่ RDG58S0014

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่าน
ประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

โดย

นายหุดดิน อูสมา

นายอารัญญ์ มัจฉา

นางนภาพรรณ จวนใหม่

นายอัสรี หมีนหวัง

นายสมพร เหมรา

นางเจ๊ะน๊ะ วัฒนพันธ์

นางสโลน่า หมีนหวัง

นายไกรวุฒิ ชูสกุล

นายนันทพล เต็นเป็น

นายสะอาด มาลียัน

นางสาวฮาซานะฮ์ แกะมาซอ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้น จุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับปรุงรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนอออกมาใน รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยมีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับสมบูรณ์จัดทำขึ้นหลังจากการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่าง ๆ ผ่านประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละพูน จังหวัดสตูล ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ซึ่งเป็นไปตามสัญญาโครงการวิจัยเลขที่ RD58S0014 เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 ถึง 31 มีนาคม 2559 และขออนุมัติขยายระยะเวลาเพิ่มเติมอีก จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2559 เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินการดำเนินโครงการสั้น ไม่ทันในการดำเนินการในแต่ละกิจกรรมในช่วงท้ายโครงการ การศึกษาโครงการนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลจากผู้รู้ และลงพื้นที่สำรวจ แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมผ่านการแลกเปลี่ยนจากผู้รู้ในระดับหนึ่ง แล้วจัดเวทีชำระประวัติศาสตร์โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์ หลังจากนั้นจัดประชุมใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วนำไปเผยแพร่ต่อชุมชน สถานศึกษาและสาธารณชนในรูปของเอกสาร นิทรรศการและ ใช้ประโยชน์จากข้อมูลสร้างประโยชน์ในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาชุมชนให้มีความก้าวหน้าต่อไป

คณะวิจัยขอขอบคุณ นายhren หัสมา นายถาวร สุวรรณเรืองศรี และนายรณ ภูมิรัตนพงศ์ ที่ปรึกษาโครงการผู้คอยให้คำแนะนำในการดำเนินโครงการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่อนุเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งผู้รู้ บุคคลในทุกชุมชนที่ช่วยให้ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ที่เป็นประโยชน์แก่ลูกหลานและผู้สนใจต่อไป

หวังอย่างยิ่งว่า รายงานความก้าวหน้าฉบับนี้เป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะวิจัย ผู้ที่สนใจและผู้ที่อยู่ในชุมชนที่เกี่ยวข้องในการศึกษาใช้ศึกษา ค้นคว้าในโอกาสต่อไป

คณะวิจัย

บทคัดย่อ

โครงการสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล เกิดจากคนกลุ่มหนึ่งที่เรียกกลุ่มตนเองว่า “คณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน้อยอยู่”(คคปน.) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ทำงานด้วยจิตอาสา ปรารถนาที่จะเห็นชุมชนตำบลปากน้ำมีความรัก ความกลมเกลียว มีความสมานสามัคคีเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ร่วมคิด ร่วมทำ สร้างสรรค์สิ่งดีๆแก่ชุมชนเหมือนผู้คนในอดีต แต่เนื่องจากวันเวลา และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เมื่อความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ หรือทุนนิยมที่มุ่งวัตถุเข้ามาแทนที่ ทำให้ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นในอดีต กลับเห็นห่างและเริ่มจางหายมากขึ้นตามลำดับ ด้วยสาเหตุความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรหรือผลประโยชน์ ขัดแย้งกันทางการเมือง มีความเห็นต่างในด้านศาสนา และการยึดผลประโยชน์ตนเองและพรรคพวก ประกอบกับนโยบายการพัฒนาของรัฐที่ลงในพื้นที่ปากน้ำ ทั้งการสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา แลนบริดจ์ รถไฟรางคู่ และโครงการอื่นๆอีกมากที่จะสร้างผลกระทบต่อพื้นที่ ทรัพยากรและวิถีชีวิตของชุมชน จึงเกิดความเห็นต่างที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่สนับสนุนและกลุ่มคนที่คัดค้าน คณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อยอยู่(คคปน.) เห็นว่า ประวัติศาสตร์และสายสัมพันธ์ในอดีตจะเป็นช่องทางหนึ่งในการแก้ปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้ มาสู่ความสามัคคี ประองตอง และสามารถสร้างการขับเคลื่อนในการพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าต่อไป จึงจัดทำโครงการนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ โดยผ่านประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บุคคลสำคัญ บทเรียน ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของชนชนตำบลปากน้ำ แล้วนำความรู้ด้านประวัติศาสตร์ดังกล่าวมาสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมกับสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อพัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำต่อไป

ในการการศึกษาวิจัย เริ่มต้นจาก การขอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ผ่านหน่วยงานและกลุ่มต่างๆ ผ่านการศึกษา ทบทวนหนังสือ เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ถูกบันทึกของบุคคลในอดีต ขั้นตอนที่สอง ใช้การสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลจากผู้รู้ รวมทั้งผู้อาวุโสที่มีอยู่ในชุมชน แล้วลงพื้นที่จริง สัมภาษณ์ รวบรวมหลักฐาน ทางโบราณคดี หลังจากนั้น รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสรุป วิเคราะห์ จัดทำเป็นเอกสาร แล้วจัดเวทีชำระประวัติศาสตร์ ให้เกิดการตรวจสอบความถูกต้อง เชื่อมโยง โดยผู้รู้ ผู้อาวุโส ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิทางประวัติศาสตร์ และทีมวิจัย พร้อมกับรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงต่อไป เมื่อได้ข้อมูลความรู้ทางประวัติศาสตร์ จึงมีการประชุมหาแนวทางในการใช้ประโยชน์จากความรู้ดังกล่าว โดยมีการ

สร้างการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนของคนในชุมชน และจัดค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ซึ่งมี
คณะวิจัย ตัวแทนชุมชน นักเรียนและเยาวชนย้อนรอยประวัติศาสตร์ การเดินทางไปตาม
เส้นทางและสถานที่สำคัญๆในอดีต ขั้นตอนที่สำคัญอย่างมากคือ การจัดงานวันรวมพี่น้อง
เครือญาติ “เราคือพี่น้องกัน” เป็นการสร้างเวทีนำเสนอผลการศึกษาวิจัยและเปิดโอกาสต้น
ตระกูลต่างๆมาบอกเล่าประวัติศาสตร์ ที่มา สายสัมพันธ์เครือญาติในอดีตจนถึงปัจจุบัน และ
เป็นการปิดโครงการวิจัยในคราวเดียวกันนี้ด้วย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้คนในชุมชนตำบลปากน้ำ ซึ่งประกอบด้วย 7 หมู่บ้านมี
ประวัติศาสตร์ที่ความเป็นมายาวนานตั้งแต่อดีต ผู้คนในชุมชนตำบลปากน้ำมีองค์ความรู้ทาง
ประวัติศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐานก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง
บรรพบุรุษดั้งเดิมมีเชื้อสายมลายูจากประเทศอินโดนีเซีย และหลังจากนั้นมีตระกูลเถรเสน ศรี
เกื้อ จากจังหวัดสงขลาและพัทลุง อพยพมาตั้งถิ่นฐาน และแต่งงานกับตระกูลปากบาราซึ่งมีอยู่
เดิม แล้วมีลูก มีหลานเป็นตระกูลต่างมากกว่ายี่สิบตระกูล มีบุคคลสำคัญเป็นแบบอย่าง
ทางด้านการศึกษา การเมือง การปกครอง ในแต่ละชุมชน หมู่บ้านมีเรื่องราวที่เป็นความ
ภาคภูมิใจและความเศร้าใจอันเป็นเรื่องราวที่ประทับใจร่วมกันและเป็นบทเรียนที่ควรศึกษาเพื่อ
เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสันติ ในอนาคต

ในการดำเนินงานพบว่า กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้าง
ความสัมพันธ์ให้กลับคืนมาใหม่ หลังจากที่ในอดีตที่ชุมชนเคยมีขัดแย้งกัน สร้างพื้นที่และ
โอกาสให้แก่คนในชุมชนได้พบปะแลกเปลี่ยนและบอกเล่าเรื่องราวในอดีต รวมทั้งประวัติศาสตร์
เรื่องราวต่างๆที่มีผู้คนจำนวนมากไม่รู้หรือลางเลือนไปจากชีวิตของเขาในปัจจุบัน
กระบวนการวิจัยทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ได้เป็นเรื่องยุ่งยาก ซึ่ง
ปกติผู้เฒ่า ผู้แก่ก็จะบอกเล่าแก่ ถ่ายทอดแก่ลูกหลานอยู่แล้ว การค้นพบเรื่องราวในอดีต จึง
เป็นการจุดประกายให้ชุมชนกลับมาสนใจและศึกษา สืบทอดให้แก่ลูกหลานของเขาสืบไป ซึ่งสิ่ง
นี้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่ควรปกป้องและรักษาสืบไป

ยังค้นพบอีกว่าการจัดกิจกรรมเวทีรวมญาติ หรือ กิจกรรม เรือพี่น้องกัน ทำให้เกิด
พื้นที่และโอกาสในการได้มานั่งบอกเล่าเรื่องราวในอดีตและที่มาของบรรพบุรุษตระกูลต่างๆ
เกิดความรู้ใกล้ชิดที่มีความเป็นญาติพี่น้องอย่างแท้จริง ทำให้รู้สึกความเห็นอกเห็นใจ ในการ
ช่วยเหลือร่วมมือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น และข้อมูลที่ได้จาก
ประวัติศาสตร์ ครั้งนี้สามารถขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน ครู เยาวชนและ กลุ่ม

ต่างๆที่มีอยู่ในตำบลปากน้ำ

จนสามารถสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาในรูปของโครงการ
ต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ง
บทที่ ๑ บทนำ	1
บทที่ ๒ เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
บทที่ ๓ ขั้นตอนการดำเนินงาน	24
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	32
บทที่ ๕ อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	91

บทที่ 1

ความเป็นมา

ตำบลปากน้ำ มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับตำบลกำแพงและตำบลแหลมสนทิศใต้ติดต่อกับตำบลละงู อำเภอละงู ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลละงู อำเภอละงู และทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลอันดามันซึ่งตำบลปากน้ำ มีพื้นที่ประมาณ 40.46 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 25,287.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.23 ของพื้นที่อำเภอละงูโดยแบ่งเป็นรายหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านปอเจ็ดลูก , หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา , หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบุโหลน, หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส , หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง , หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย , หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

ตำบลปากน้ำมีลักษณะเด่นคือเป็นแหลม ซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับเกาะอยู่ที่บริเวณปลายแหลมที่บ้านปากบารา ซึ่งเดิมเรียกว่า “กัวลาบารา” ซึ่งเป็นภาษามลายู แปลว่า “เมืองหน้าด่าน” ที่มาจากปากคลอง ในอดีตเป็นท่าเรือที่สำคัญ มีเรือต่างประเทศเข้ามาบรรทุกสินค้าประเภทจำพวกไม้ สำหรับทำฟืน ถ่านไม้ นำไปเผาถ่านที่เกาะหมาก หรือเกาะปีนัง (Pulau Penang or Penang Island)ประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังเป็นสินค้าขาออก ประเภทปลาเค็ม หอยแห้ง เป็ดไก่ มะพร้าวแห้งและยางพารา สินค้าขาเข้า ประเภทบุหรี่ย น้ำมันก๊าด น้ำตาล ผ้า ผ้าปาเต๊ะ เชือก น้ำอัดลม ตะปู ฯลฯ บ้านกัวลาบาราเป็นท่าเรือที่สำคัญ เรือสินค้าที่มาจากเกาะปีนังแวะรับสินค้าจะต่อไปยังท่าข้ามและท่าเรือกันตัง จังหวัดตรัง ต่อมาราวปี พ.ศ.2472 กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต ได้เสด็จมาบ้านกัวลาบารา กำนันยุโซ๊ะ มะสัน รัมเสด็จ ได้ดำริให้เปลี่ยนชื่อบ้านกัวลาบารา เป็น “บ้านปากบารา” และตำบลปากบารา จากนั้นในปี พ.ศ.2489 ปลัดอำเภอประจำตำบลได้เสนอให้รวมตำบลปากบารากับตำบลละงู เป็นตำบลเดียวกันให้ชื่อว่า “ตำบลปากน้ำ” จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

แต่อีกคำบอกเล่า หรือการแปลตามตัวคำว่า “กัวลาบารา”มีความหมายที่บอกเล่าต่อกันมาในพื้นที่หลากหลายเป็นที่สับสน และอีกหลายชื่อสถานที่ ชุมชนเป็นชื่อท้องถิ่นในตำบลปากน้ำ เช่น ตะโละใส ท่ามาลัย ปอเจ็ดลูก (ศาลากาตูโย๊ะ)และอื่นๆ ซึ่งสถานที่ เป็นแหล่งประวัติศาสตร์อดีตของคนตำบลปากน้ำที่มาอยู่ร่วมกัน แตกแขนงเป็นชุมชน เป็นหมู่บ้านเป็นตำบลปากน้ำปัจจุบัน

สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของตำบลปากน้ำ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล

มีสภาพเป็นป่าชายเลน และสภาพดินที่มีสารประกอบกำมะถันปะปนอยู่มาก ตามปกติเมื่อเปียกจะมีสภาพเป็นกลางหรือด่าง แต่เมื่อมีการระบายน้ำออกไปหรือทำให้ดินแห้งสารประกอบกำมะถันจะแปรสภาพปล่อยกรดกำมะถันออกมา ทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก เนื่องจากดินกลุ่มนี้จัดเป็นดินเค็มที่

มีการดองอยู่ ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก เนื่องจากน้ำทะเลท่วมถึงเป็นประจำ เหมาะที่จะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่วนทางด้านตะวันตกเป็นบริเวณชายหาด เหมาะสำหรับการท่องเที่ยว และที่สำคัญมีสถานที่ท่องเที่ยวได้แก่ โบราณสถานบ้านป้อเจ็ดลูก, เกาะบุโหลน เหมาะแก่การท่องเที่ยวชมกุ้ง หอย ปู ปลา และนอกจากนั้นที่เกาะบุโหลน ยังสามารถดำน้ำดูปะการังทั้งน้ำตื้นและน้ำลึกได้ อีกทั้งมีทิวทัศน์ที่สวยงามเหมาะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ป่าชายเลน ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และปะการัง

ปัจจุบันตำบลปากน้ำ มีประชากรรวม 10,475 คน จำนวน ครัวเรือน 2,795 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 94.32 นับถือศาสนาอิสลาม, ร้อยละ 5.63 นับถือศาสนาพุทธ และอื่นๆ ร้อยละ 0.05 มีการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตตำบลปากน้ำมีการตั้งถิ่นฐานแบบชนบททางภาคใต้ส่วนมากมีการตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มและที่ชายฝั่งทะเลมีการตั้งถิ่นฐานกระจุกตามเส้นทางคมนาคม ชุมชนที่มีความหนาแน่นที่สุดได้แก่ชุมชนบ้านปากบารา ชุมชนบ้านตะโล๊ะไส ชุมชนบ้านท่ามาลัยและชุมชนบ้านป้อเจ็ดลูก และมีชุมชนหนาแน่นบริเวณริมท่าเรือปากบารา เนื่องจากการเจริญของเมืองอย่างรวดเร็ว

เนื่องจาก ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล และเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล ตำบลปากน้ำ จึงเป็นพื้นที่ที่มีประชากรต่างถิ่นเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งคนขายแรงงานภาคประมง, แรงงานภาคท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยว และนักธุรกิจ การเข้ามาดังกล่าว สร้างความเปลี่ยนแปลงแก่พื้นที่ตำบลปากน้ำอย่างรวดเร็ว จากเดิมที่เป็นเพียงเมืองท่าเล็กๆ ที่ต่อมาไม่กี่ปี กลับเต็มไปด้วยร้านรวง รีสอร์ท เรือนักท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงมิได้มีแค่ในแง่พื้นที่ภูมิศาสตร์ หากลงลึกถึงระบบวัฒนธรรมอิสลาม อันเป็นวัฒนธรรมหลักของพื้นที่ ที่เน้นการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง สู่ระบบการค้าขายที่เน้นการแข่งขัน กอบโกย เท่านั้นยังไม่พอ ที่ผ่านมา ตำบลปากน้ำยังเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา ที่สร้างความกังขาแก่คนในพื้นที่ จึงมีการรวมตัวเรียกร้องร่วมกันเพื่อหาข้อยุติโครงการอันออกมา

ในรูปแบบการคัดค้านโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบารา เพื่อเรียกร้องให้รัฐเปิดเผยข้อมูลศึกษาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

แม้วันนี้ ความชัดเจนเรื่องโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบารา ที่มีแผนผังถมทะเลบริเวณอ่าวปากบารา ที่จะนำมาซึ่งความผันผวนของกระแสน้ำ และวิถีคน วิถีธรรมชาติ จากรัฐและกรมเจ้าท่าจะยังไม่ชัดเจน หากจากการเรียกร้องของแกนนำชาวบ้าน ร่วมกับสมาคมรักษ์ทะเลไทย และเครือข่ายรักจักสตูล ได้ก่อรูปเครือข่าย “ปากน้ำน่าอยู่” ที่มีตัวแทนจากหมู่บ้านทั้ง 7 หมู่บ้านจำนวนหมู่บ้านละ 10 คน ในนาม “คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการปากน้ำน่าอยู่” หรือ

“คคปน.” ที่สร้างแผนยุทธศาสตร์ตำบลปากน้ำ กระทั่งเกิดเวที “สมัชชาคนปากน้ำ” เมื่อเดือนกันยายน 2557 ที่ผ่านมา

จากความเคลื่อนไหวดังกล่าว ในห้วงยามที่การปฏิรูปทางการเมืองยังเว้นว่างเรื่องโครงการทำเรื่อน้ำลึกปากบารา ทาง“คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการปากน้ำน่าน้อย” หรือ “คคปน.” จึงพิจารณานำเรื่องราว “ประวัติศาสตร์ตำบลปากน้ำ” อันมีความน่าสนใจ ทั้งในแง่พื้นที่ปากอ่าวที่มีการคมนาคมของคนในอดีต, ประวัติศาสตร์การเมืองของนักโทษการเมืองช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 , และการตั้งถิ่นฐานของผู้คน มาร้อยเรียง ชำระ และสร้างการเรียนรู้แก่เด็กเยาวชน, นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจ

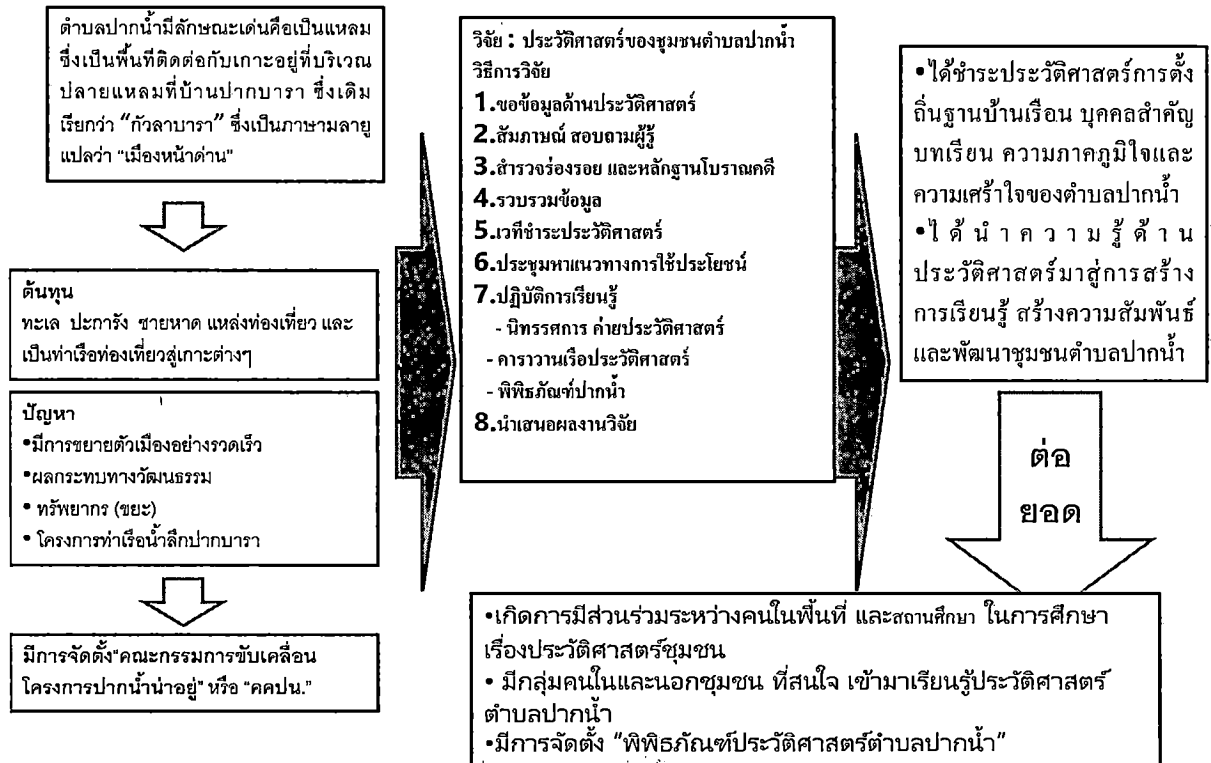
คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการปากน้ำน่าน้อย (คคปน.) จึงจัดทำโครงการ“การสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล” เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บุคคลสำคัญ บทเรียน ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของตำบลปากน้ำ เพื่อนำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาสู่การสร้างการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำ อันเป็นฐานการขับเคลื่อนโครงการปากน้ำน่าน้อยสู่รูปธรรมอย่างแท้จริง.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บุคคลสำคัญ บทเรียน ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของตำบลปากน้ำ
2. เพื่อนำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาสู่การสร้างการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำ

กรอบแนวคิด

“การสร้างความสัมพันธ์ผ่านประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอลง จังหวัดสุทูล”

คำถามหลัก

การสร้างความสัมพันธ์ผ่านประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำเป็นอย่างไร

คำถามรอง

1. ประวัติศาสตร์ของแต่ละกลุ่มบ้านทั้ง 7 หมู่บ้านในตำบลปากน้ำเป็นอย่างไร ? (กลุ่มบ้านหมายถึงคุ้มบ้านที่อยู่ใน 1 ชุมชน ซึ่งใน 1 ชุมชนมีหลายกลุ่มบ้าน)
2. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชุมชนในตำบลปากน้ำเป็นอย่างไร(การสร้างกลุ่มบุคคล จำนวน อาชีพ วิถีชีวิตระยะเวลา พื้นที่)
3. บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ในตำบลปากน้ำมีใครบ้าง สำคัญอย่างไร
4. สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่ภาคภูมิใจและเศร้าใจมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร

5. เนื้อหาและวิธีการนำความรู้ไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล
ใครบ้าง ที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ใช้อย่างไร
6. สื่อและกิจกรรมที่จะนำไปสู่การเรียนรู้มีอะไรบ้าง และอย่างไร

วิธีวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ตำบลปากน้ำ การตั้งถิ่นฐาน กลุ่มคน (เครือญาติ)
โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องเล่า คุณค่าและความหมาย ผ่านวิธีการ
 - 1.1 ขอข้อมูลต่อหน่วย
 - 1.2 สัมภาษณ์สอบถามข้อมูล
 - 1.3 ลงพื้นที่สำรวจ
 - 1.4 รวบรวมข้อมูล
2. คัดวิเคราะห์จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์รวบรวมให้เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ผ่านการ
แลกเปลี่ยนของผู้รู้และผู้ชำนาญเฉพาะด้านประวัติศาสตร์
 - 2.1 เวทีชาระประวัติศาสตร์
 - 2.2 จัดประชุมหาแนวการใช้ประโยชน์จากข้อมูล
3. นำความรู้มาเผยแพร่ต่อสาธารณชนทั้งคนภายในและภายนอก
 - 3.1 ปฏิบัติการ
 - 3.2 จัดเวทีนำเสนอผลการดำเนินงาน
4. ประชุมทีมเครือข่ายนักวิจัยเดือนละ 1 ครั้ง

ออกแบบตารางงานวิจัย

วัตถุประสงค์	คำถามวิจัย	แหล่งข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการ
1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนบุคคลสำคัญ บทเรียน ความภาคภูมิใจ และความเศร้าใจของตำบลปากน้ำ	1. ประวัติศาสตร์ของแต่ละหมู่บ้านเป็นอย่างไรทั้ง 7 หมู่บ้าน ในตำบลปากน้ำ(กลุ่มบ้านหมายถึงคุ้มบ้านที่อยู่ใน 1 ชุมชน ซึ่งใน 1 ชุมชนมีหลายหมู่บ้าน) 2. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชุมชนในตำบลปากน้ำเป็นอย่างไร(การสร้างกลุ่มบุคคล จำนวน อาชีพ วิธีชีวิต ระยะเวลา พื้นที่) 3. บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ในตำบลปากน้ำมีใครบ้าง สำคัญอย่างไร 4. สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่ภาคภูมิใจและเศร้าใจมีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร	1.ชุดเอกสาร(ย้อนรอยประวัติศาสตร์เมืองสตูล)/หลักฐานทางประวัติศาสตร์/ร่องรอยทางโบราณคดี 2. หอจดหมายเหตุสงขลา 3. บุคคลในพื้นที่	1. ขอข้อมูลจากหน่วยงาน - คฤหาสน์กูเด็น จ.สตูล - หอจดหมายเหตุ จ.สงขลา 2. สอบถาม - สัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลต่อผู้เฒ่า ผู้รู้ 3. สำรวจจุดพื้นที่ - ป่อเจ็ดลูก - ร่องรอยระเบิดที่เขาใหญ่(ช่วงสงครามโลกครั้งที่2) - กุโบร์ (สถานที่ฝังศพ) - มัสยิดหลังแรก 4. รวบรวมข้อมูล - ประชุมสรุปข้อมูล 5.จัดเวทีชี้แจงทางประวัติศาสตร์ 6.จัดประชุมนำเสนอ แลกเปลี่ยน และสรุปข้อมูล
2. เพื่อนำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาสู่การสร้างการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์และความพัฒนา	1. เนื้อหาและวิธีการนำความรู้ไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ใครบ้าง ที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ใช้อย่างไร 2. สื่อและกิจกรรมที่จะ	1. ทีมวิจัย 15 คน 2. คณะ คคปน. 10 คน 3. โรงเรียน ครู อนุบาลโอบอ้อม ตะโละใส ปากบารา ทำยาง ป่อเจ็ดลูก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ศูนย์ 30 คน 3. อบต. 2 คน 4. สมาคมรักษ์ทะเลไทย 3 คน	1. จัดประชุมหาแนวทางการใช้ประโยชน์ คณะทำงานเครือข่ายและกลุ่มองค์กรในชุมชน ตำบลปากน้ำ 2. จัดนิทรรศการ และค่ายประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลปากน้ำ คาราวาน

ชุมชนตำบลปากน้ำ	นำไปสู่การเรียนรู้มีอะไรบ้าง อย่างไร	และ	5. กลุ่มรักษ์อันดามัน 4คน 6. กลุ่มกรีนพีซ 2 คน 7. เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา 2 คน 8. ศูนย์วิจัยประมงชายฝั่ง 2 คน 9. สกว.สตูล 5 คน 10.กลุ่มท้าว 10 คน 11.ชาวบ้าน 30 คน 12. สื่อมวลชน 5 คน 13.เยาวชน 30 คน รวม 150 คน	ประวัติศาสตร์ตำบลปากน้ำ (7 หมู่บ้าน 7 ครั้ง)
-----------------	---	-----	--	--

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงวิจัย

1. ได้ชำระประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บุคคลสำคัญ บทเรียน ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของตำบลปากน้ำ
2. ได้นำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาสู่การสร้างการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำ

เชิงพัฒนา

๑. เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างคนในพื้นที่ และสถานศึกษา ในการศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน
๒. มีกลุ่มคนในและนอกชุมชน ที่สนใจ เข้ามาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตำบลปากน้ำ
๓. มีการจัดตั้ง“พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ตำบลปากน้ำ

บทที่ 2

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการในคัมภีร์อัลกุรอาน

หลักการอัลกุรอานได้ระบุไว้ในบทอาลีอิมรอน 103 มีความหมายว่า “จงสามัคคี จงยึดสายเชือกไว้ให้มั่นและจงอย่าแตกแยก” หลักคำสอนของอิสลามส่งเสริมให้ทุกคนมีความรักความสามัคคี ด้วยการยึดมั่นมั่นในหลักคำสอน คุณธรรม ความดี และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีความปรองดองไม่นำพาสังคมไปสู่ความแตกแยก อันเป็นพื้นฐานหลักการทางสังคมหรือชุมชนในการอยู่ร่วมกัน

และนอกจากนั้นอัลกุรอานได้ระบุไว้ในบทอัลฮุญรอต 10 มีความหมายว่า “แท้จริง บรรดาผู้ศรัทธาอันเป็นพี่น้องกัน ดังนั้น พวกเจ้าจงไกลเกลียดประนีประนอมระหว่างพี่น้องทั้งสองฝ่ายของพวกเจ้า และจงอย่าเกรงอัลลอฮ์เถิด หวังว่าพวกเจ้าจะได้รับความเมตตา” จากบทนี้ หากสังคมเกิดความแตกแยก แตกสามัคคี เป็นหน้าที่ของคนที่อยู่ในสังคมที่จะต้องไกลเกลียดปรองดองให้เกิดความเข้าใจอันดี ความรักสามัคคีและมีชีวิตแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน อันจะนำพาสังคม ชุมชน สู่ความเรียบร้อยและสุขสงบความเป็นพี่น้องตามหลักการนี้ ไม่แยกความแตกต่างในชาติพันธุ์ สีผิว เชื้อชาติฐานะ ตำแหน่งหรือพื้นที่อาศัย แต่มุ่งเน้น ความเชื่อ ความศรัทธาเป็นหลักสำคัญ

และอีกในรายงานจาก อับีมุซา กล่าวว่า ท่านศาสดา(ร่อซูล) กล่าวว่า : “ผู้ศรัทธาต่อผู้ศรัทธานั้น (ต้องช่วยเหลือกัน) เหมือนกับอาคาร ซึ่งบางส่วนของมันยึดเหนี่ยวกับอีกบางส่วน แล้วท่านศาสดา(ร่อซูล)ประสาณมือเข้าด้วยกัน” บันทึกโดยบุคอรีย์ และมุสลิม(ดูในบุคอรีย์ เล่ม 5 หน้า 72 และดูในมุสลิม หะดีษเลขที่ 2585)

รายงานจาก นวูมาน อิบนิบะซีรกล่าวว่า ท่านศาสดา(ร่อซูล) ได้กล่าวว่า : “เปรียบเทียบบรรดาผู้ศรัทธาในด้านความรัก ความเอ็นดูเมตตา และการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลของพวกเราที่มีต่อกันนั้นเหมือนกับร่างกาย กล่าวคือ เมื่ออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเจ็บปวด อวัยวะส่วนอื่นๆของร่างกายก็จะเจ็บปวดไปด้วยทั่วร่างกาย” บันทึกโดยบุคอรีย์และมุสลิม (ดูในบุคอรีย์ เล่ม 10 หน้า 367 และดูในมุสลิม หะดีษเลขที่ 2586)

มาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติว่า

“บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอิสรภาพหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

บทบัญญัติมาตราที่ 46 นี้ มีความสำคัญเนื่องจากนับเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมกับรัฐเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟูจารีต ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากแนวทางเดิมของรัฐในหลายปีที่ผ่านมา ที่เน้นบทบาทการอนุรักษ์และการจัดการเป็นหน้าที่ของฝ่ายรัฐเพียงฝ่ายเดียว

นายแพทย์ประเวศ วะสี (2541) ให้ความหมาย“ชุมชน” หมายถึงการที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความเอื้ออาทรกันมีความพยายามทำอะไรร่วมกันมีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน

ปาริชาติวลัยเสถียร(2543) กล่าวถึงความสำคัญของความเป็นชุมชนว่าการที่กลุ่มคนได้สร้างสรรค์บางสิ่งบางอย่างขึ้นด้วยตนเองเช่นความสัมพันธ์ระหว่างกันคุณลักษณะ หรืออัตลักษณ์และการทำงานร่วมกันความเป็นชุมชนไม่ใช่สิ่งคงที่ที่อยู่ตลอดเวลาอาจเกิดขึ้นและสลายไปได้บางขณะก็มีความเข้มแข็งเพื่อเผชิญสถานการณ์ที่ยุ้งยากบางขณะอาจจะไม่มีพลังและสูญสลายไปหรืออาจฟื้นตัวขึ้นมาใหม่อีกก็ได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและสภาวะแวดล้อมต่างๆ

เสน่ห์จามริกให้ความหมาย“สิทธิชุมชน” คือการให้ชุมชนชาวบ้านมีสิทธิในการเลือกอนาคตของตนเองเป็นตัวของตัวเองเป็นอิสระโดยตัวเองในสถานการณ์ปัจจุบันชาวบ้านจำเป็นจะต้องเรียนรู้ชุมชนที่เขาอยู่ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นสิ่งที่โลกกำลังจ้องอยู่หนึ่งเขาต้องเรียนรู้ที่จะเชื่อมสิ่งที่เขามีอยู่กับความต้องการความคาดหวังจากโลกภายนอกเท่าทันที่จะปกป้องสิทธิของเขาในขณะเดียวกันก็ใช้สิทธิที่จะพิสูจน์ให้โลกเห็นว่าเขาสามารถทำประโยชน์ให้กับโลกได้อย่างน้อยที่สุดปกป้องรักษาทรัพยากรของโลก

“สิทธิชุมชน” เป็นวาทกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้แต่แท้ที่จริงแล้ว “สิทธิชุมชน” เป็นอุดมการณ์ที่แนบแน่นกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนมาอย่างยาวนาน (ชลธิราสัตยารัตนา, 2546) จากการใช้ชีวิตร่วมกันของชาวชุมชนที่ต้องพึ่งพาอาศัยร่วมทุกข์ร่วมสุขเกิดความเอื้ออาทรและผูกพันความขัดแย้งแตกแยกที่เกิดขึ้นจะผลักดันให้มีการคิดค้นหาวิธีการจัดการภายในให้ลุล่วงไปความเป็นไปของชุมชนในลักษณะดังกล่าวพัฒนาให้เกิด “กฎเกณฑ์” ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่เป็นข้อบัญญัติอันศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวชุมชนยึดถือร่วมกันแฝงอยู่ในวิถีชีวิตชุมชนเกิดมีขึ้นซ้ำๆ จนพัฒนาเป็นแบบแผนที่แข็งแรงข้อบัญญัติดังกล่าวของชุมชนเป็นข้อบัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน “ขอบเขตอำนาจ” ที่สมาชิกแต่ละคนแต่ละฐานะพึงมีพึงได้รับท่ามกลางการดำเนินชีวิตด้วยกันอำนาจนั้นเป็นอำนาจที่ทุกคนยอมรับภายใต้ “คุณค่า” ที่ยึดถือร่วมกันเป็นอำนาจที่มีความชอบธรรมก็คือ “ระบบสิทธิ” ของชุมชนนั่นเอง“คุณค่าที่ชุมชนยึดถือร่วมกัน” เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยชีวิตชุมชนเช่นความเชื่อถือเรื่องผีบรรพบุรุษผีปู่ตาคุณค่าแห่งความกตัญญูรู้คุณต่อธรรมชาติและบุพการีการเคารพและให้คุณค่าในผลประโยชน์และทรัพย์สินส่วนรวมฯลฯหรืออาจเป็นคุณค่าที่ชุมชนรับจากภายนอกมาผสมผสานเป็นคุณค่าของชุมชนเช่น

หลักสูตรทางศาสนากล่าวได้ว่าคุณค่าเหล่านี้เป็น “หลักทางศีลธรรม” ซึ่งทำหน้าที่กำกับพฤติกรรมของชาวชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ

บริบทตำบลปากน้ำ

1. ที่ตั้งอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลแหลมสน ตำบล กำแพง อำเภอละงู
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลละงู อำเภอละงู
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

2. เนื้อที่

ตำบลปากน้ำ มีพื้นที่ประมาณ 25.287 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 15,804.375 ไร่ เป็น ร้อยละ 7.81 ของพื้นที่อำเภอละงู โดยแบ่งออกเป็น ๗ หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบุโหลน หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย และหมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

3. สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล มีสภาพเป็นป่าชายเลน และสภาพดินบริเวณนั้นเป็นดินที่มีสารประกอบกำมะถันปะปนอยู่มาก ตามปกติเมื่อดินเปียกจะมีสภาพเป็นกลางหรือด่าง แต่เมื่อมีการระบายน้ำออกไปหรือทำให้ดินแห้งสารประกอบกำมะถันจะแปรสภาพปล่อยกรดกำมะถันออกมา ทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก การจัดการที่ดินจึงยุ่งยากขึ้นเป็นทวีคูณ เนื่องจากดินลุ่มนี้จัดเป็นดินเค็มที่กรดแฝงอยู่ ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชเนื่องจากน้ำทะเลท่วมถึงประจำ ดินเค็มจัดมากเมื่ออยู่ในสภาพเปียก และเปรี้ยวจัดมากในสภาพแห้ง การระบายน้ำเลวมากและดินเลนไม่อยู่ตัว แต่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และรักษาให้คงสภาพเป็นป่าชายเลน เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ประโยชน์ และพื้นที่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ เป็นวันที่มีชายหาดเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวเพราะเกาะมีอยู่ส่วนหนึ่ง มีคลองที่สำคัญ คือคลองปากบารา คลองพราน คลองบ่อเจ็ดลูก คลองละงู และคลองท่ามาลัย แหล่งโบราณสถาน ได้แก่ โบราณสถานบ่อเจ็ดลูก เป็นต้น และมีเกาะอยู่มากมายที่เหมาะสมสำหรับการดำน้ำและดูปะการังทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก ล่องเรือธรรมชาติ และตกปลา อีกทั้งทิวทัศน์ที่สวยงามเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ป่าชายเลน ทรัพยากรประมง และปะการัง

คลองปากบาราเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ทางด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ป่าชายเลนส่วนทางด้าน ทิศใต้ของปากคลองเป็นหาดทรายทอดยาวไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ห่างจากหาดทรายนี้ไปทางด้าน ตะวันตกประมาณ 4 กิโลเมตรเป็นที่ตั้งของเกาะเขาใหญ่ที่มีระดับความสูงของยอดเขาสูงสุด 270 เมตร และความยาวของเกาะจากทิศเหนือจดใต้ประมาณ 4 กิโลเมตรทำให้พื้นที่ระหว่างเกาะเขาใหญ่ และหาด ทรายบริเวณปากคลองปากบาราเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่ปลอดภัยจากสภาพคลื่นลมแรงเนื่องจากมี เกาะเขา ใหญ่เป็นแนวกำบังคลื่นลมชาวประมงพื้นบ้านจึงมักใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าวเป็นที่สำหรับจอด เรือประมงหลบลมฝนในช่วงหน้ามรสุม

สภาพท้องทะเลมีความลึกประมาณ 6.5 – 8.5 เมตรมีระดับของพื้นท้องน้ำลาดเอียง จากทิศ เหนือไปสู่ทิศใต้มีเกาะแก่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ โดยทะเลบริเวณห่างจากปาก คลอง ปากบาราประมาณ 1 กิโลเมตรมีสภาพภูมิประเทศเป็นทะเลที่ค่อนข้างตื้นระดับความลึกประมาณ 0.5 – 2.5 เมตรเมื่อน้ำทะเลลงต่ำสุดพื้นที่บางส่วนจะโผล่พื้นน้ำมองเห็นทรายปนเลน

4. ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลปากน้ำ ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 ฤดู คือ

1. ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม สิ้นสุดเดือนพฤษภาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลม มรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพอากาศทั่วไปร้อนและมีความชื้นต่ำ ในช่วงนี้จะมีอากาศร้อน
2. ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม สิ้นสุดเดือน ธันวาคม ได้รับอิทธิพลจากลม มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุกตลอดฤดู

5. จำนวนหมู่บ้านและประชากร

ปัจจุบันตำบลปากน้ำ มีประชากรรวม 10,030 คน จำนวนครัวเรือน 2,534 ครัวเรือน เป็น ประชากรตามทะเบียนราษฎรแยกจำนวนประชากร ชาย,หญิง แต่ละหมู่บ้านดังต่อไปนี้

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			ครัวเรือน(หลัง)
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านบ่อเจ็ดลูก	493	475	958	227
2	บ้านปากบารา	2,023	2,012	4,035	1,176
3	บ้านเกาะบูโหลน	222	222	444	143
4	บ้านตะโล๊ะใส	1,366	1,318	2,684	567
5	บ้านท่ายาง	253	247	500	107

6	บ้านท่ามาลัย	542	485	1,027	229
7	บ้านท่าพยอม	186	196	382	85
	รวม	5,085	4,945	10,030	2,534

หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2555 ที่ทำการปกครองอำเภอละงู

6. ทางด้านสังคม ศาสนา และวิถีชีวิต

ประชากรส่วนใหญ่ จำนวนร้อยละ 94.32 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 5.63 นับถือศาสนาพุทธ และอื่นๆ ร้อยละ 0.05 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตตำบลปากน้ำ มีการตั้งถิ่นฐานแบบชนบททางภาคใต้ ส่วนมากมีการตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มที่ชายฝั่งทะเลมีการตั้งถิ่นฐานกระจุยตามเส้นทางคมนาคม ชุมชนที่มีความหนาแน่นที่สุด ได้แก่ ชุมชนบ้านปากบารา ชุมชนบ้านตะโล๊ะไส ชุมชนบ้านท่ามาลัย ชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก และมีชุมชนที่แออัดเนื่องจากการเจริญของเมืองอย่างรวดเร็วและขาดการควบคุมที่ดี

สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชายฝั่งบริเวณอ่าวปากบาราในอดีตมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านมีจำนวนไม่มากลักษณะครอบครัวเป็นแบบญาติพี่น้องสนิทสนมรู้จักกัน ส่วนใหญ่การใช้ชีวิตเป็นแบบพึ่งพิงธรรมชาติโดยอาศัยการทำประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพหลัก ในการเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว

สำหรับในยุคปัจจุบันวิถีชีวิตมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการย้ายที่อยู่อาศัยจากบริเวณชายหาดมาอยู่ในพื้นที่ที่ทางสภาพตำบลจัดสรรให้การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในชุมชนซึ่งเกิดจากการอพยพของแรงงานต่างถิ่นทั้งคนไทยและแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะชาวพม่าซึ่งได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินเป็นลูกจ้างเรือประมงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่างๆได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเป็นวิถีชุมชนประมงชายฝั่งดั้งเดิมไปความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติเริ่มลดน้อยลงลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดเล็กลงมาเหลือ 2-5 คนการใช้ชีวิตพึ่งพาเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่ชุมชนยังคงสืบทอดตามรอยวิถีของบรรพบุรุษมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือการทำประมงพื้นบ้านชายฝั่งและมีบางส่วนที่หันไปประกอบอาชีพทำนาสวนผักสวนผลไม้สวนยางเลี้ยงสัตว์และมีกิจกรรมนอกการเกษตรได้แก่ค้าขายรับจ้างบริการนักท่องเที่ยวเป็นไกด์นำเที่ยวทำเรือทัวร์ เป็นต้น

7. สภาพทางเศรษฐกิจ

7.1 การประกอบอาชีพของประชากรของตำบลปากน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ คือ

อาชีพ	จำนวน (คน)
เกษตรกร	602
รับจ้าง	883
ค้าขาย	89
รับราชการ	44
รัฐวิสาหกิจ	2
นักการเมือง	17
ประมง	1,974
อื่น ๆ	123

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล (ม.ป.ป.)

ศักยภาพและพลังของเครือข่ายและความสัมพันธ์ชุมชนอ่าวปากบาราในอดีต

เครือข่ายและความสัมพันธ์ในชุมชนรอบอ่าวปากบาราในอดีต คนในชุมชนส่วนใหญ่ เป็นญาติพี่น้องกันมีบรรพบุรุษเดียวกัน ส่งผลให้เกิดความยึดเหนี่ยว การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี แบ่งปัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากยิ่งขึ้น หากเกิดปัญหาต่างๆ ผู้คนจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

หากมีภัยพิบัติ หรือมีการเจ็บไข้ได้ป่วยก็มีการดูแล เยี่ยมเยียนให้การช่วยเหลือต่อกัน แต่เมื่อมาในระยะหลังความเจริญเติบโตของสังคม ชุมชนมีการขยายตัวมากขึ้น ผู้คนก็เร่งรีบในการทำมาหากิน ประกอบกับระบบการเมืองที่มีการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ก่อให้เกิดความเป็นพรรคเป็นพวกมากขึ้น รวมทั้งการการพัฒนาโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบาราที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตส่งผลกระทบโดยตรงกับคนในชุมชนตำบลปากน้ำ ซึ่งนอกจากจะกระทบต่อครอบครัวตัวเองแล้ว ญาติพี่น้องได้รับผลกระทบด้วย ส่งผลให้คนในชุมชน เห็นความสำคัญ กระตือรือร้นมากยิ่งขึ้นในการเข้ามาปกป้องรักษา และมีการจัดการทรัพยากรของชุมชนเอง และมองหาช่องทางที่จะสร้างความรักความสามัคคี เพื่อเรียนรู้ในการเผชิญกับปัญหาหรือผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต

คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการปากน้ำน้อย (คคปน.)

คณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน้อยเกิดจากการรวมตัวของคนกลุ่มต่างๆ ทั้ง ๗ หมู่บ้าน มีแนวคิดในการยกระดับตำบลให้เป็นตำบลจัดการตนเอง โดยเริ่มต้นมาจากสมาชิกคนสตูลที่ต้องการเห็นจังหวัดสตูลได้รับการพัฒนาตามแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของชุมชน ทางคณะจึงได้ทำ

โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ปากบารา จ.สตูลโดยการสนับสนุนของ สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่ และคณะทำงานขับเคลื่อนตำบลปากน้ำ (คคปน.) ซึ่งเป็นตัวแทนของพื้นที่ร่วมกัน โดยได้จัดทำโครงการ “เวทีระดมความคิดระดับชุมชนปากน้ำสู่ยุทธเพื่อชุมชนน่ายอยู่” โดยมี คคปน. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมพื้นที่ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในแต่ละหมู่บ้านดังนี้

ครั้งที่	วันที่	พื้นที่/สถานที่	จำนวนผู้เข้าร่วม
1	5 กุมภาพันธ์ 2557	บ้านท่าพะยอม/มัสยิดบ้านท่าพะยอม	65 คน
2	12 กุมภาพันธ์ 2557	บ้านท่ายาง/มัสยิดบ้านท่ายาง	81 คน
3	19 กุมภาพันธ์ 2557	บ้านท่ามาลัย/มัสยิดบ้านท่ามาลัย	65 คน
4	26 กุมภาพันธ์ 2557	บ้านบ่อเจ็ดลูก/มัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก	90 คน
5	5 มีนาคม 2557	บ้านตะโละใส/มัสยิดบ้านตะโละใส	60 คน
6	12 มีนาคม 2557	บ้านปากบารา/โรงเรียนบ้านปากบารา	59 คน
7	9 เมษายน 2557	บ้านเกาะบุโหลน/โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลนดอน	44 คน

การจัดกิจกรรมเวทีชุมชน แบ่งกิจกรรมเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. การเตรียมความพร้อมคณะทำงานและวิทยากรกระบวนการ
2. การจัดเวทีระดับชุมชน และจัดทีมขับเคลื่อนระดับหมู่บ้าน

การเตรียมความพร้อมคณะทำงานและวิทยากรกระบวนการมีการประชุมก่อนจัดเวทีระดับหมู่บ้าน 3 ครั้ง โดยมีการคุยในประเด็น แนวคิดชุมชนน่ายอยู่ เป้าหมายของการสร้างชุมชนน่ายอยู่ วิธีการขั้นตอน การจัดการในพื้นที่ การเตรียมการ และปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น โดยมีความคาดหวังของร่วมกันสามารถสรุปความคาดหวังของทีมได้ดังนี้

1. คาดหวังให้คนในพื้นที่มานั่งพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดใจในการพูดคุยให้มากที่สุด
2. คาดหวังให้ทุกกลุ่ม ทุกหน่วยงานในชุมชนมีส่วนร่วมในการพูดคุยในเวที
3. คาดหวังให้กระบวนการของเวทีเป็นไปตามแผนที่วางไว้
4. คาดหวังให้กลุ่ม/องค์กร ในชุมชนมีความเข้มแข็งมีเป้าหมายร่วมกัน
5. คาดหวังว่า เราสามารถที่จะเรียนรู้อะไรในการจัดเวทีในแต่ละครั้ง เพราะผู้จัดกิจกรรมไม่ใช่ผู้รู้ ดังนั้นนอกจากเราคาดหวังว่า ชุมชนต้องได้อะไร เราก็ต้องมองว่าทีมผู้จัดเวทีได้อะไรหรือสามารถเรียนรู้อะไรจากการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง
6. อยากเห็นจุดร่วมของกลุ่มองค์กรในชุมชน

ในส่วนของการจัดเวทีระดับชุมชนนั้น การกำหนดรายละเอียดกิจกรรมทางคณะทำงานได้มีการวางบทบาทในการพูดคุยแต่ละเวที เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการแนะนำคณะทำงาน แนะนำโครงการ และกล่าวถึงวัตถุประสงค์ (ที่มาที่ไป) ของการจัดเวทีในพื้นที่

ช่วงที่ 2 เป็นการชวนคิดชวนคุย นำเสนอแนวคิดและหลักการในประเด็น “เราจะทำปากน้ำให้น่าอยู่ได้อย่างไร” โดยมีวิทยากรประจำ 2 ท่าน คือ อาจารย์หุตติ์ อูสมหา และอาจารย์สมพร เหมรา

ช่วงที่ 3 เป็นการค้นหาศักยภาพ ความพร้อม ความต้องการในการพัฒนาของพื้นที่ โดยมีประเด็นหลักในการระดมความคิดเห็น ดังนี้

- สถานการณ์ของชุมชน/หมู่บ้าน ตอนนี้เป็นอย่างไ(จุดเด่น-จุดด้อย)
- อยากให้ชุมชน/หมู่บ้าน..... น่าอยู่อย่างไร/ความฝัน/เป้าหมาย/ เริ่มตรงไหน/ด้วยวิธีการใด

ช่วงที่ 4 ประมวลสรุปเวทีในพื้นที่ เสนอชื่อคณะทำงานระดับหมู่บ้าน

ช่วงที่ 5 คณะทำงานประมวลสรุปหลังจากการจัดกิจกรรมเวทีชุมชน (AAR)

ผลการระดมความคิดเห็นในเวทีชุมชน

หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ➢ ชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งป่าชายเลนและคลอง ➢ มีทุ่งในการเลี้ยงสัตว์และมีพื้นที่ในการทำเกษตรปลูกพืชต่างๆ ➢ ด้านศาสนา ➢ มีการส่งเสริมด้านจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนในวันเสาร์และอาทิตย์ ➢ มีการอบรมมุสลิมะห์ (ผู้หญิง) ทุกวันพุธและวันศุกร์ทุกสัปดาห์ ➢ มีการสมทบทุนให้กับปอเนาะ (โรงเรียนสอนศาสนา) ปีละ 1 ครั้ง ➢ จ่ายซากาตรายปี ให้กับเด็กและเยาวชน ➢ มีการทำกิจกรรมละศีลอดในเดือนรอมฎอน งานเมาลิด และเทศกาลฮารีรายอ	ด้านอาชีพ ➢ บ้านบ่อเจ็ดลูกมีอาชีพประมงและทำการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องคือ ด้านการประมงมีปัญหาด้านสภาพอากาศ เช่น มีลมพายุทำให้ไม่สามารถออกไปหาปลาได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องน้ำเสีย ทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำลดน้อยลง อันเนื่องมาจากความแปรปรวนของอากาศ รวมทั้งมีปัญหาเรื่องเรือไฟบ้นที่มาจากคนนอก เป็นปัญหากับคนในพื้นที่ในการทำอาชีพประมง ➢ ต้นทุนด้านการทำเกษตรมีต้นทุนที่สูง เช่น ราคาปุ๋ยเคมี รวมทั้งเมล็ดพันธ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก ด้านสภาพแวดล้อม ➢ มีขยะในชุมชน ส่งกลิ่นเหม็นกับผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

ด้านการเมือง ➢ ผู้นำทางการเมืองมีความเข้มแข็ง ➢ ด้านความสัมพันธ์ภาพ ➢ ชุมชนบ่อเจ็ดลูกมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ➢ คนในชุมชนมีความรักใคร่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ➢ มีสวัสดิการ ที่ดูแลกลุ่มและคนในชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก ➢ คนในชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้มีวิถีแบบมุสลิม	ด้านเด็กและเยาวชน ➢ มีการฆ่าสุมาเสฟติด ➢ เกิดกระแสบริโภคนิยม ด้านศาสนสถาน ➢ โรงเรียนตาดีกา ขาดอุปกรณ์ในการเรียนการสอน รวมทั้งขาดห้องสมุดที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังขาดห้องพยาบาล
--	---

แนวทางการพัฒนา/แก้ไขปัญหามุสลิม

แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนน่าอยู่	ประเด็นในการขับเคลื่อนของชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ➢ การจัดการน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตร รวมทั้งอุปโภคบริโภค ➢ การจัดการด้านถนน เส้นทางคมนาคม ➢ ด้านบทบาทผู้นำชุมชน ➢ ประชุมโดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ด้านศาสนา ➢ พัฒนาศักยภาพและความรู้ ด้านจริยธรรมทั้งมุสลิม (ผู้ชาย) และ มุสลิมะห์ (ผู้หญิง) ➢ จัดกิจกรรมเยาวชนจะวะฮ์ จัดกิจกรรมเมาลิด รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬาสัมพันธ์ในชุมชน เป็นต้น	➢ ประเด็นคนอ้วน สนับสนุนโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ➢ เรื่องเกษตรอินทรีย์ (CBT) สนับสนุนโดยมูลนิธิสยามกัมมาจล - การท่องเที่ยวโดยชุมชนสนับสนุนโดยสำนักงานสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.)
แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนน่าอยู่	ประเด็นในการขับเคลื่อนของชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

ด้านสุขภาวะและสวัสดิการชุมชน ➢ เพิ่มถึงขยะ และมีระบบในการจัดการขยะ ➢ ขยายเครือข่ายสวัสดิการชุมชนสู่ตำบลปากน้ำ ด้านเครือข่าย ➢ เพิ่มความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและเครือข่ายตำบลปากน้ำ ➢ ด้านการศึกษา ➢ มีหลักสูตรท้องถิ่น ➢ มียุวมัคคุเทศก์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ด้านอาชีพ ➢ ด้านการเกษตร ทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกพืชตามฤดูกาล และรณรงค์การใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ที่ชุมชนทำเอง ➢ ด้านการทำประมง ตั้งกฎระเบียบ โดยกำหนดขอบเขตในการทำประมง เครื่องมือที่ใช้ในการทำประมง รวมทั้งเวลาในการทำประมง - มีการส่งเสริมอาชีพในชุมชน การสร้างกิจกรรมชุมชน ➢ เสริมสร้างความต่อเนื่องของกิจกรรมต่างๆในชุมชน ➢ มีพื้นที่พูดคุย “เวทีชุมชน” ประจำเดือน ➢ กิจกรรมสานสัมพันธ์คนในชุมชน สร้างความเข้าใจกับคนในชุมชน ➢ สร้างกฎระเบียบชุมชน โดยจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน	
---	--

หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
ด้านสังคม ➢ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) มีความเข้มแข็งสามารถประสานงานได้ดี ➢ มีสังคมแบบเครือญาติหรือแบบพี่น้อง	➢ คนปากบารายังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากท่าเรือได้เท่าที่ควร ซึ่งควรหาทางในการใช้ประโยชน์ ➢ การกิจของ อสม. หนักเกินไป จนไม่มี

➢ ระบบความปลอดภัยสูงขึ้น เนื่องจากกลุ่มกรรมการหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ➢ คนในชุมชนเคารพความหลากหลาย ➢ ด้านการศึกษา ➢ ชาวบ้านได้รับข้อมูลสุขภาพ ➢ โรงเรียนเปิดพื้นที่ให้กับเด็กที่อยากเรียน ด้านทรัพยากร ➢ มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ➢ มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ➢ มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ➢ มีท่าเรือและการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ - คนในชุมชนมีรายได้หรือมีอาชีพจากการท่องเที่ยว	เวลาส่วนตัว ➢ คนในชุมชนมีแนวคิดว่างานพัฒนาเป็นงานของผู้ในชุมชนเพียงอย่างเดียว ➢ เสี่ยงตามสายในหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ➢ ปัญหาความปลอดภัยในชุมชน เนื่องจากมีการลักขโมยในชุมชน ➢ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ➢ คนในชุมชนขาดการประชุม พบปะพูดคุยซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในชุมชน ➢ ปัญหาการมั่วสุมยาเสพติดของเยาวชน ➢ ปัญหาการทำประมงทำลายล้าง เรือไต่บัน ทำให้คนในชุมชนออกไปทำอาชีพได้ ➢ เกิดปัญหาครอบครัว ➢ ขาดความสามัคคีในชุมชน - ปัญหาการทิ้งขยะลงในคลอง ในชุมชนทำให้เกิดมลพิษ
---	---

หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบุโหลน

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
ด้านสังคม ➢ มีความสัมพันธ์ที่ดีกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน ➢ เป็นหมู่บ้านที่ปลอดภัย ➢ ไม่มีปัญหาการทะเลาะวิวาท ➢ เต็มเรื่องการแข่งขันกีฬา ➢ มีผู้นำที่ดี ➢ มีหมอน้อยประจำเกาะ ➢ มีการเรียนการสอนบนเกาะ ทั้งศาสนาและสามัญ ด้านวัฒนธรรม ➢ มีการสืบทอดการแสดงร้องเงี้ยว ให้นักบวชหลานภายในเกาะบุโหลน เพื่อที่จะให้วัฒนธรรมนี้ยังคงอยู่ต่อไป ➢ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในรูปแบบ ชาวเล	➢ คลื่นแรงซัดเรือของชาวบ้าน เพราะไม่มีอ่าวจอดเรือ ชาวหาดพังทลาย ➢ ขาดการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมชาวเล ➢ เขตการปกครองเป็น 2 เกาะ ทำให้มีช่องว่างในการบริหารจัดการพื้นที่ ➢ มีเรือประมงผิดกฎหมาย เรือไต่บัน เรืออวนลาก ➢ ไม่มีศูนย์เด็กเล็ก/อนุบาล มัสยิดไม่มีทะเบียน ➢ -ปัญหาเรื่องที่ดิน ที่อยู่อาศัยของชาวบ้านอยู่ในเขตการดูแลของอุทยาน

➢ มีวิถีชีวิตชาวประมง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ➢ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม มีเกาะหลายเกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมกัน มีหาดทรายขาว ➢ มีอากาศดี ไร้มลพิษ ➢ มีการจัดระบบท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน โดยมีกลุ่มเรือหางท่องเที่ยว ➢ ทรัพยากรทางทะเล สามารถสร้างรายได้หลักในการเลี้ยงดู จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	หมู่เกาะเกตรา ➢ ปัญหาเรื่องน้ำ ไม่มีระบบน้ำดื่มน้ำใช้ โดยเฉพาะน้ำดื่มต้องซื้อจากฝั่งลงไป ➢ ยังไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากว่าเด็กเล็กในหมู่บ้านมีอัตราการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ➢ ปัญหาเรื่องไฟฟ้า การใช้ไฟฟ้าไม่มีเพียงพอกับความต้องการของคนในหมู่บ้าน - ไม่มีระบบการจัดการขยะ (เรือเก็บขยะ) ปัญหา/จุดอ่อน
➢ ครอบครัวยุคใหม่ มีสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์ สด-ใหม่ จากทะเลทุกวัน ➢ มีการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล ➢ มีการอนุรักษ์ โดยมีการอนุรักษ์ - ไม่มีการออกหากินในช่วงมรสุม เป็นเวลา 6 เดือนระหว่างเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม	

แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนน่าอยู่
➢ อยากมีเส้นทางเดิน ที่จอดรถ (โป๊ะ) และมีแนวกันคลื่น ➢ อยากมีจุดชมวิว ชมทิวทัศน์ เกาะบุโหลน ➢ อยากให้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเกาะบุโหลน ➢ สร้างจุดขายทางประเพณีวัฒนธรรม ➢ อยากให้มีการรวมตัวของชาวบ้าน ชาวบ้านต้องรับรู้จุดทั้งปะการังเทียม ➢ อยากให้มีแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญลงมาดูแลคนในหมู่บ้านเป็นประจำ เพราะ ในช่วงมรสุม เรือเล็กไม่สามารถเข้าไปฝั่งได้ ➢ อยากให้มีการแบ่งหมู่บ้านเป็นบ้านบุโหลนดอนและบ้านบุโหลนเล ➢ อยากให้มีการสร้างเขื่อนป้องกันคลื่นกัดเซาะฝั่ง ➢ อยากให้มีไฟฟ้าใช้ในชุมชนให้ทั่วถึง เพียงพอกับความต้องการของคนในชุมชน เพื่อสะดวกในการใช้เครื่องมือทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ➢ อยากให้มีการจัดระบบการจัดการขยะ ให้มีพื้นที่ทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง ➢ - ด้านสาธารณสุข การดูแลสุขภาพ เด็กไม่ได้รับการตรวจสุขภาพฟันและร่างกายและอยากให้มีสมุดบันทึกตรวจสุขภาพของเด็ก

หมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะใส

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
กลุ่มผู้นำศาสนา ➢ เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีการเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน ➢ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องศาสนา เช่น มีการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการสร้างมัสยิดเป็นเงินมากกว่า 1 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนจากกลุ่มออมทรัพย์มัสยิด 1 แสนบาทต่อปี ➢ ผู้ปกครองในชุมชนมีความสนใจในการสนับสนุนเรื่องการศึกษาด้านศาสนา เรื่องจริยธรรม ➢ ในชุมชนมีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องศาสนา และเรียนจบมาจากต่างประเทศ	➢ ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นยาบ้า กัญชา กระบอ่ม ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในเรื่องสุขภาพจิต ➢ ปัญหาเด็กติดเกมส์ ➢ เด็กและเยาวชนในชุมชนมีความสนใจและเรียนในเรื่องศาสนามาก่อนข้างน้อย ➢ ผู้นำไม่มีความรับผิดชอบทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ➢ ผู้ปกครองไม่สนใจในการดูแลลูก ส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ➢ ผู้นำแตกแยก ไม่ร่วมกันแก้ปัญหาในชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาที่ดีเท่าที่ควรสังคมเสื่อม ➢ ด้านอาชีพ เกิดปัญหาเรื่อง เรือไฟฟ้าของเรือพาณิชย์ ส่งผลกระทบต่อชาวประมงในชุมชนในการทำอาชีพ ➢ ด้านสุขภาพ คนอายุ 40 ปีขึ้นไป มีปัญหาการเจ็บเข่า ➢ เรื่องการประชาสัมพันธ์ในชุมชนยังไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดการรับรู้ข่าวสารร่วมกัน ➢ ด้านสิ่งแวดล้อม มีปัญหาขยะ ทำให้เกิดความเดือดร้อนไม่ว่าจะเป็น บ้านที่อยู่ใกล้เคียง รวมทั้งทัศนียภาพของชุมชนตะโล๊ะใส ➢ ด้านอาชีพมีปัญหาเรื่อง เรือไฟฟ้า ➢ ภาวะว่างงานของคนในชุมชน ➢ ด้านสุขภาพ มีปัญหาโรคเรื้อรัง มะเร็ง โรคอ้วน เป็นต้น ส่งผลทำให้เกิดแทรกซ้อนอื่นตามมา ➢ ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ➢ การไม่รู้เท่าทันเทคโนโลยี ในเรื่องการสื่อสาร ➢ ไม่มีทุนสนับสนุนในการศึกษาต่อของเยาวชนในชุมชน

แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนน่ายุ	
➢ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนา ➢ เน้นสังคมแบบเครือญาติ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ➢ ผู้นำแต่ละกลุ่มมาพูดคุยกัน เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน	
แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนน่ายุ	
➢ จัดฝึกอบรมด้านภาษาให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อต้อนรับอาเซียน ➢ ให้ผู้นำกลุ่มต่างๆ หรือหน่วยงานในชุมชนมาพูดคุยกัน หาแนวทางในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน ➢ กำหนดมาตรการในการใช้บริการร้านเกมส์ ➢ เรื่องการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงในชุมชน ➢ การทำพื้นที่ตากปลาให้สะอาดและน่ายุ อาจจะมีการวางเงื่อนไขหรือกฎระเบียบในการเข้าใช้พื้นที่ดังกล่าว ➢ จัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการในชุมชนให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ และแผนการดำเนินงาน ➢ มีการตรวจสอบ ประเมินและติดตามการดำเนินงานเชิงรุก ➢ มีการกำหนดกฎระเบียบในการแก้ปัญหาเรือไฟปั่น เช่น กำหนดขอบเขตในการจับปลา ยกเว้นการจับปลาฤดูวางไข่ เป็นต้น ➢ การแก้ปัญหายาเสพติด ใช้มาตรการเชิงบวกในการแก้ปัญหา โดยอย่าตีตราและซ้ำเติมเด็กและเยาวชน ➢ ส่งเสริมการออกกำลังกายและการให้ความรู้เรื่องการบริโภคอาหารให้แก่คนในชุมชน ➢	

หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
ด้านทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม ➢ มีป่าชายเลน ป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์น้ำ ที่สมบูรณ์ ➢ มีคลองล้อมรอบทั้งหมู่บ้าน ➢ มีน้ำตาลจาก (น้ำเนหระ)	ด้านทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม ➢ น้ำคลองเสีย ระบบนิเวศเสีย โรงงานปล่อยน้ำเสีย ป่อกุ้ง น้ำคั้น (ฟาร์มทองแท้) ให้ป่าบัต ➢ มีมลพิษทางเสียง

➢ อาหารอุดมสมบูรณ์ ➢ ผลิตภัณฑ์จากต้นจากและปาลายเลน	➢ การกีดเซาะชายฝั่ง ➢
จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
สังคมวัฒนธรรม ➢ ประชาชน/ชาวบ้านรู้จักกันทุกคน ➢ ชาวบ้านมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รักสามัคคี ➢ มีความร่วมมือ ทำงานด้วยความสุจริต ➢ คนมีความพอเพียง ➢ มีการสอนในมัสยิด (เยาวชน/ผู้สูงอายุ) ➢ ลูกหลานมีการศึกษาดี เศรษฐกิจ/ท่องเที่ยว ➢ มีอาชีพที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ประมง (คนออกเลเก่ง) ➢ รายได้หลักจากการประมง (มีทำสวนบ้าง) ➢ ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ➢ โครงสร้างพื้นฐาน ➢ ไฟฟ้าไม่ทั่วถึง ด้านองค์กรชุมชน ➢ มีกลุ่มองค์กรชุมชน กลุ่มจักสาน เกษตร สภาองค์กรชุมชน อสม. พัฒนาบทบาทสตรี ชรบ. ที่เข้มแข็ง ➢ กลุ่มอาชีพ (ลอกใบจาก) ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ➢ กลุ่มกีฬา เปตอง	สังคมวัฒนธรรม ➢ ยาเสพติด ➢ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน/ที่อยู่อาศัย ➢ คนไม่ค่อยออกกำลังกาย คนเป็นโรคเยาะ (ความดัน-เบาหวาน) ➢ ต้องปรับวิธีคิด คนไม่ค่อยร่วมมือ ให้มีความสำคัญกับปัญหาชุมชน เศรษฐกิจ/ท่องเที่ยว ➢ รายได้ไม่พอรายจ่ายหนี้สินเยาะ คนทำงานนอกบ้าน (มาเลย์-พม่า) โครงสร้างพื้นฐาน ➢ ไม่มีสนามกีฬา ➢ มัสยิด/ตาดีกา ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ ➢ ถังขยะไม่เพียงพอ (ระบบการจัดการขยะ) ➢ น้ำประปา น้ำดื่ม ไม่ดี (น้ำบ่อใช้ไม่ได้) - ไฟฟ้าไม่ทั่วถึง

แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนน่าอยู่
ด้านองค์กรชุมชน ➢ อยากให้มีกลุ่มกีฬา - ให้มีการตั้งกลุ่มประมง กลุ่มอาชีพประมง เช่น ปูดำ

หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
----------------------------------	----------------------

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ➢ มีระบบคมนาคมที่สะดวกสบาย ➢ มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยดี ➢ มีแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้าน คือลาน 18 ลาน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ➢ มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ➢ บ้านท่ามาลัยมีความสัมพันธ์แบบเครือขาย ➢ คนในชุมชนมีความสามัคคี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	โครงสร้างพื้นฐาน ➢ น้ำประปายังไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน ➢ ไฟฟ้ายังไม่เพียงพอในการส่องสว่างในชุมชน ➢ ยังไม่มีทางเข้าออกที่อยู่อาศัยประมาณ 3 ครัวเรือน ➢ ไม่มีสถานที่ในการออกกำลังกาย ➢ ทำเรื่อน้ำลึกกำลังจะเกิดขึ้นในตำบลปากน้ำ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชุมชนกังวลกับผลกระทบที่จะตามหลังจากที่มีการสร้างทำเรื่อน้ำลึก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ➢ มีการมั่วสุมและติดสารเสพติด ส่งผลกระทบกับความปลอดภัยของคนในชุมชน ➢ ระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย ด้านการเมืองการปกครอง ➢ คนในชุมชนไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบอิสลาม ➢ การเลือกผู้นำในแต่ละครั้งจะสร้างความแตกแยกในชุมชน ➢ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรในชุมชน เช่น กรรมการมัสยิด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ทีมบริหารหมู่บ้าน เป็นต้น
จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ ด้านการศึกษา มีสถานศึกษาที่มีคุณภาพทั้งการเรียนการสอนศาสนาและสามัญ ด้านศาสนา ➢ บ้านท่ามาลัยนับถือศาสนาอิสลามร้อย 100% มีมัสยิดบ้านท่ามาลัยเป็นศูนย์รวมในการพูดคุยของคนในชุมชน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ปัญหา/จุดอ่อน ด้านการศึกษา ➢ ขาดการส่งเสริมในการศึกษาทั้งด้านศาสนาและสามัญ ด้านความสัมพันธ์ ➢ คนในชุมชนไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ขาดความสามัคคี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ➢ มีบ่อขยะในหมู่บ้านส่งกลิ่นเหม็นกับ

➢ มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ได้แก่ หอยโลกันต์ กุ้ง หอยตาแดงปู ปลา ➢ มีทรัพยากรชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ ➢ ชายเลนและมีลำคลองตามธรรมชาติ ➢ มีนกเงือก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ➢ คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้ ➢ มีแหล่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ เช่น จับปูดำขาย - มีการส่งเสริมอาชีพในชุมชน เช่น มีการรับซื้อน้ำยาง มีการทำขนมขาย	ชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ➢ ไม่มีระบบในการจัดการขยะที่ดี ➢ การสร้างท่าเรือน้ำลึก ด้านเศรษฐกิจ ➢ ขาดทุนสนับสนุนในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาอาชีพในชุมชน ➢ ภาวะการว่างงานของคนในชุมชนทำให้ต้องอพยพไปหางานจากข้างนอก
--	--

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
ด้านการท่องเที่ยว ➢ มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน คือ ลาน 18 ลาน ด้านองค์กรชุมชน ➢ มีกลุ่มองค์กรในชุมชนด้านต่าง ๆ ดังนี้ ➢ กลุ่มแม่บ้านเกษตร ➢ กลุ่มออมทรัพย์ ➢ กลุ่มขนมพื้นบ้าน ➢ กลุ่มธุรกิจชุมชน ➢ กลุ่มเลี้ยงปลากระพง ➢ กลุ่มสตรี ➢ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ➢ กลุ่มต่อต้านท่าเรือหน้าลิ้ง ➢ - สภาองค์กรชุมชน ตำบลปากน้ำ (ที่พูดคุย ปรึกษาหารือหลายเรื่อง)	ด้านองค์กรชุมชน ➢ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงานในระบบกลุ่ม ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างแท้จริง

หมู่ที่ 7 บ้านท่าพยอม

จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน
ด้านทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม ➢ ทรัพยากร สัตว์น้ำ ป่าไม้ ป่าชายเลน สมบูรณ์ดี ➢ บรรยากาศดี ➢ อาหารปลอดภัยพิษ ด้านสังคมวัฒนธรรม ➢ มีความร่วมมือ ความสามัคคี รักใคร่ ➢ มีผู้นำที่ดี ➢ ไม่มีโจรผู้ร้าย ➢ ไม่มีร้านเกมส์ ➢ คนท่าพยอมอหิยาศัยดี ➢ มีกิจกรรมผู้สูงอายุ ➢ กลุ่มกิจกรรมหมู่บ้าน เช่น อสม. สตรี SML เครื่องมือกลาง หัตถกรรม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ➢ มีการสร้างอาชีพในชุมชน คนทำงานในชุมชน โครงสร้างพื้นฐาน ➢ มีทางเข้า-ออก ทางเดียว	ด้านทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม ➢ เรือลากหอย/วางอวนปิดคลอง/อวนรุน กุ้ง ➢ สัตว์น้ำลดลง ➢ ทรัพยากรเสื่อมโทรม ➢ พื้นที่ป่าถูกบุกรุก ➢ น้ำกร่อย/ขาดน้ำ /ดินเปรี้ยว/ดินเค็ม ด้านสังคมวัฒนธรรม ➢ ยาเสพติด ➢ คนต่างพื้นที่มาวุ่น ➢ ไม่มีเวลาให้ลูกหลาน ➢ โรงเรียนเข้าชายถูกยุบ ➢ เด็กเรียนข้างนอกมาก ➢ ไม่มีศูนย์เด็กเล็ก ➢ แตกต่างทางความคิด ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ➢ ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ➢ เขี่ยปลาแพง ➢ แก๊สแพง น้ำมันแพง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ➢ ไม่มีถังขยะ (การจัดการโดยชุมชน) ➢ ขาดน้ำดื่ม ➢ ไฟฟ้าไม่ทั่วถึง ➢ ถนนไม่รอบหมู่บ้าน

	➤ สถานที่ออกกำลังกายไม่เพียงพอ
จุดแข็ง/ทุน/สิ่งที่ภูมิใจ	ปัญหา/จุดอ่อน

จากหนังสือ ปากคน ปากน้ำ ปากบารา ผู้แตงนายวิโชคศักดิ์ รัตนศิริไพรี และคณะ
 ตุลาคม ๒๕๕๕๗ ผู้จัดพิมพ์สมาคมรักษ์ทะเลไทย มูลนิธิอันดามัน คณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำ
 น่ายู่และเครือข่ายประชาชนติดตามโครงการทำเรื่อน้ำลึกปากบารา โรงพิมพ์ โฟ-บาร์ค

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในหัวข้อ การสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลปากน้ำ อำเภอลง จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บุคคลสำคัญ บทเรียน ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของชุมชนตำบลปากน้ำ เพื่อนำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาสู่การสร้างการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำให้มีความก้าวหน้าโดยมีวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ในการศึกษา การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องการสร้างสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอลง จังหวัดสตูล ซึ่งครอบคลุม 7 หมู่บ้าน มีดังต่อไปนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก
- หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา
- หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหลน
- หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส
- หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง
- หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย
- หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

2. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

ก่อนการการศึกษาและเก็บข้อมูลการสร้างสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้องประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำตามโครงการนี้ ทีมงานวิจัยทุกคนเคยซึ่งเคยอยู่ในคณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อย(คปน.) ได้ผ่านการลงพื้นที่และคลุกคลีอยู่กับทุกชุมชนมาก่อนเป็นเวลาถึงสองปี จึงมีความรู้และเข้าใจสภาพพื้นที่และข้อมูลแต่ละชุมชนในระดับหนึ่ง ที่สามารถดำเนินงานเก็บและรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาจากบุคคลและกลุ่มดังต่อไปนี้

1. บุคคลอาวุโส ภูมิปัญญา ผู้เฒ่าผู้แก่ รวมทั้งผู้นำ ที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน
- ทั้ง 7 หมู่บ้าน ที่สามารถจดจำ มีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ชุมชนต่างๆได้ มีรายละเอียด ดังนี้

ที่	ชื่อ-สกุล	บทบาท/ตำแหน่งหน้าที่
หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก	นายเจ๊ะหะสันี สาหลัง นายบุรินทร์ เอ็มดู นายยูหนา หลงสมัน	อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก อดีตกรรมการมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ประธานท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก
หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา	นายอาเร็บ หะยีราหม นายสะอาหรี จ๊ะสมัน นายดาซ จิตติศักดิ์	อดีตกรรมการมัสยิดปากบารา อดีตกำนันตำบลปากน้ำ อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา/กรรมการวัดปากบารา

	นายสถิตย์ โพธิ์รักษ์	ผู้อาวุโสในบ้านปากบารา
หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหลน	นางสะเปี้ยะ อองคารา นายอาเสบ หาญทะเล นายวิม อองคารา นายฮาปีเด็น ดาโต๊ะศรีดาวัน	ผู้อาวุโสที่สุดในหมู่บ้านเคยอยู่เกาะบูโหลน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านเกาะบูโหลน ภารโรงโรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านเกาะบูโหลน
หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส	นายจิเหลด สะอิด นายวรรณิ ปากบารา นายดาเล็น อูสมา นายนัน โอมณี นายรณ ภูมิรัตน์พงศ์ นางสพศรี เหมรา นายถาวร สุวรรณเรืองศรี นายอภิเชษฐ์ ลัดเลีย	ผู้อาวุโสที่สุดบ้านตะโละใส ภรรยาอดีตนายอาภรณ์ ปากบารา อดีตผู้ใหญ่บ้านตะโละใส กรรมการมัสยิดบ้านตะโละใส อดีตกำนันตำบลปากน้ำ อดีตครูโรงเรียนบ้านตะโละใส อดีตผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อดีตครูโรงเรียนบ้านตะโละใส
หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง	นายทวี หมื่นหวัง นายยาหนั้น สอและ นายอาเหรณ อูสมา	ประธานกลุ่มบ้านเรียนท่ายาง อิหม่ามมัสยิดบ้านท่ายาง อดีตผู้อำนวยการ ร.ร.บ้านท่ายาง
หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย	นายสน โอมณี นายบาฉ๊ะ อองคารา นางฉ๊ะ หมื่นหวัง นางสะหนา หยิราเหม นายสุเมธ จ๊ะสมัน	กรรมการมัสยิดมุจาฮิดีน ผู้อาวุโสที่สุดบ้านท่ามาลัย เหลนโต๊ะขุนบาราบุรุษ ผู้อาวุโสบ้านท่ามาลัย อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านท่ามาลัย
หมู่ที่ 7 บ้านโคกพะยอม	นายยาฉาด ปากบารา นายอารีย์ จ๊ะสมัน	อดีตผู้ใหญ่บ้านท่าพะยอม ผู้ใหญ่บ้านท่าพะยอม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนวคำถามเพื่อใช้ในการสนทนา หรือสัมภาษณ์บุคคลจากผู้รู้ ภูมิปัญญารวมทั้งผู้เฒ่า ผู้แก่ที่มียังคงมีชีวิตอยู่ในชุมชน เพื่อเก็บข้อมูล เช่น ถามถึงข้อมูลประวัติทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อ สกุล อายุ บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในชุมชน และแนวคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ตำบลปากน้ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ของแต่ละกลุ่มบ้านทั้ง 7 หมู่บ้านในตำบลปากน้ำเป็นอย่างไร ?(กลุ่มบ้านหมายถึงคุ้มบ้านที่อยู่ใน 1 ชุมชน ซึ่งใน 1 ชุมชนมีหลายกลุ่มบ้าน)
2. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของชุมชนในตำบลปากน้ำเป็นอย่างไร(การสร้างกลุ่มบุคคล จำนวน อาชีพ วิถีชีวิตระยะเวลา พื้นที่ ใช้เครื่องมือแผนที่ และการทำ Time line
3. บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ในตำบลปากน้ำมีใครบ้าง สำคัญอย่างไร ใช้เครื่องมือทำเนียบประวัติบุคคล เช่น ทำเนียบผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม กำนัน ครูใหญ่

4. สถานที่สำคัญ ทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุ มีอะไรบ้างและสำคัญอย่างไร
5. สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่ภาคภูมิใจและเศร้าใจมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ในพื้นที่ตำบลปากน้ำที่มิวิจัยได้ใช้วิธีการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ

มีการดำเนินการไปขอข้อมูลตามหน่วยงานประเภทเอกสาร หนังสือประวัติพื้นที่ตำบลปากน้ำ ประวัติบุคคลที่ถูกบันทึกไว้ คือ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สถานที่ราชการที่อยู่ในพื้นที่ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ เอกสารที่รวบรวมไว้ ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์เมืองสตูล ผู้แต่งบุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์, 2546, พิมพ์ครั้งที่ 1
2. จดหมายเหตุจากตะรุเตา ผู้แต่งบุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์บรรณกิจจำกัด, 2540
3. เรารักสตูล สภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล หาดใหญ่ : ชาญเมืองการพิมพ์, 2543
4. วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสตูล. คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

โดยที่มิวิจัยต้องนำมาอ่านก่อนการลงพื้นที่จริง เพื่อเป็นข้อมูลแลกเปลี่ยนในพื้นที่

2. การสอบถามสัมภาษณ์

- a. ประชุมสอบถาม สัมภาษณ์บุคคล ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้นำ และภูมิปัญญา เก็บข้อมูลพื้นที่ต่างๆ

จากประเด็นคำถามที่มิวิจัยได้จัดประชุมผู้เฒ่าเพื่อสัมภาษณ์ข้อมูล โดยแบ่ง 2 เวที คือ เวทีที่ 1 บ้านตะโล๊ะไผ่, บ้านท่ามาลัย, บ้านปากบารา วันที่ 11 กันยายน 2558 เวทีเช้าและประวัติศาสตร์ชุดที่ 1 ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลปากน้ำ มีผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งผู้รู้และผู้อาวุโส ส่วนใหญ่มาจากหมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย และหมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไผ่ที่มิวิจัย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม เข้าร่วมสังเกตการณ์และรับฟังด้วย โดยมีนายถาวร สุวรรณเรืองศรีและนายไกรวุฒิ ชูสกุล เป็นพิธีกร รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้ให้ข้อมูล มีนางสาวฮาสานะห์ เกษมาชอ เป็นผู้บันทึกข้อมูล ประเด็นเป็นเรื่องราวประวัติสถานที่ ชื่อบ้านนามเมือง ความเป็นอยู่ในอดีต ตระกูล และสายสัมพันธ์

เวทีที่ 2 ณ ศูนย์ตาติกา บ้านบ่อเจ็ดลูก มีผู้เข้าร่วม จำนวน 15 คน มีทั้งผู้นำศาสนา กรรมการมัสยิด ผู้เฒ่าผู้แก่ที่รู้เรื่องราวข้อมูลประวัติศาสตร์ของบ้านบ่อเจ็ดลูก มีนายหุดดิน อูสม่า เป็นผู้ดำเนินการประชุมและเป็นผู้สัมภาษณ์ นอกจากนั้น มีนายสะอาด มาลัยัน ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อมเป็นผู้ช่วยสัมภาษณ์เก็บตกประเด็นต่างๆ มีบุคคลที่เข้าร่วมให้ข้อมูลที่สำคัญๆ ประกอบด้วย นายดล หินี หัสณี อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก นายยูหน่า หลงสลา ประธานท่องเที่ยวโดยชุมชน นายบุรินทร์ เอ็มดู

กรรมการมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก การสัมภาษณ์เป็นไปตามประเด็นคำถาม เริ่มจาก ความเป็นมาบ้านบ่อเจ็ดลูก การตั้งถิ่นฐาน บุคคลรุ่นแรก สถานที่สำคัญ มีนายยูหนา หลงสมัน เป็นผู้เล่า แล้วมีนายเจ๊ะหะนี สาหลัง เล่า ต่อถึงสังคม วิถีชีวิต และบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในอดีตทั้งทั้งตำบลปากน้ำ และบ้านบ่อเจ็ดลูก

จากเวทีทั้งสองครั้งที่มิววิจัยได้ข้อมูลประเด็นรายละเอียด และต้องมีการสัมภาษณ์เจาะลึก ใน เวทีที่มีการแนะนำบุคคลในพื้นที่จริงที่ให้สัมภาษณ์

b. ลงพื้นที่สอบถามและสัมภาษณ์เพิ่มเติมผู้รู้ ภูมิปัญญา ตามหมู่บ้าน 7 หมู่บ้านเป็น

การลงสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคลในพื้นที่ ในประเด็นต่อเนื่องจากเวที และกลุ่มบุคคล เพิ่มเติม บางผู้ให้ข้อมูลเป็นคนเดิมที่ต่อเนื่องจากเวที ที่ต้องลงรายละเอียดเพิ่มเติม บางคนเป็นคนใหม่ที่ได้รับการ แนะนำ การสัมภาษณ์ใช้ประเด็นแนวคำถามเป็นหลักในการสัมภาษณ์

3. การสำรวจพื้นที่ และสังเกต

ในช่วงลงเก็บข้อมูลที่เชื่อมโยงกับสถานที่ เช่น โบราณสถาน สุสาน หรือ ต้นไม้ พื้นที่สำคัญ ทีมวิจัยได้มีการลงไปดูสถานที่จริง มีคนในพื้นที่ทำให้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยทีมวิจัยมีการสังเกต พื้นที่จริงที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน และสอบถามรายละเอียดในอดีตให้เห็นการเปลี่ยนแปลง

5. การบันทึกข้อมูล

การบันทึกข้อมูล ในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้งที่มิววิจัยได้ใช้การบันทึกข้อมูล 3 วิธี คือ

1. การบันทึกลงกระดาษชาร์ต เช่น ประเด็นหลักข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูล เล่าไปมาไม่มีประเด็นที่ เล่าแล้วบันทึกให้เห็นร่วมกัน
2. การบันทึกรายละเอียดในสมุดบันทึกของทีมวิจัยและใช้เครื่องบันทึกเสียงในคราวเดียวกัน
3. ใช้กล้องบันทึกภาพ ในขณะที่ลงพื้นที่ตามหมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ

6. ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1. ในระหว่างการเก็บข้อมูล ได้มีการนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร จากเวทีผู้รู้ และจากการสัมภาษณ์ ทั้งจาก เอกสาร และจัดเวทีเพื่อตรวจสอบข้อมูล มีการตรวจสอบข้อมูลโดยทีมวิจัย และนำข้อมูลมารวบรวมเป็น เอกสาร
2. จัดประชุมตรวจสอบข้อมูล โดยการเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกันตรวจสอบข้อมูล หรือเพิ่มเติม โดย มีผู้รู้ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วม เช่น อ.หรน หัสมา อดีตทีมรวบรวมประวัติศาสตร์เมืองสตูล และ หัวหน้าพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ภูเขาสันภูเต็น และผู้ให้ข้อมูล แกนนำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่
3. หลังจากการจัดเวทีที่มิววิจัยนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะ ซึ่งบางส่วนต้องมีการ ยืนยันข้อมูลให้ชัดเจน

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในโครงการวิจัย เป็นวิเคราะห์โดยการตีความเนื้อหาที่เกี่ยวกับคนในตำบล ปากน้ำ เช่น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเด็นวิถีชีวิตคนในอดีตกับปัจจุบัน ที่ส่งผลถึงความสัมพันธ์

กิจกรรมที่สามารถสร้างความพันธ์ สามารถนำมาใช้ในปัจจุบันได้ไหม เช่น เครือญาติสายตระกูลที่เป็น ความสัมพันธ์จนถึงปัจจุบันนำมาจัดกิจกรรมรวมญาติ ส่งเสริมให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จักเสมือนคนในอดีต

8. ปฏิทินการดำเนินงาน

กิจกรรม	วัน เดือน ปี	พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์
ประชุมครั้งที่ 1 ทีมวิจัยทำความเข้าใจโครงการ	8 พฤษภาคม 2558	ผู้ประสานงานวิจัย ทีมวิจัย และผู้เกี่ยวข้อง	เพื่อทำความเข้าใจโครงการ เตรียมการก่อนดำเนินกิจกรรมโครงการ
ประชุมครั้งที่ 2 แบ่งหน้าที่ และจัดทำแผนกิจกรรม	26 กรกฎาคม 2558	ทีมวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง	แบ่งหน้าที่ และจัดทำแผนกิจกรรม
ประชุมครั้งที่ 3 ประชุมทีมวิจัย ก่อนเก็บข้อมูลและลงพื้นที่	1 สิงหาคม 2558	ทีมวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง	เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเก็บข้อมูลและลงพื้นที่ทั้ง 7 หมู่บ้าน
1.ศึกษาเอกสาร และขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ	3 สิงหาคม 2558	-หอจดหมายเหตุจังหวัดสงขลา	ขอข้อมูลเอกสาร ภาพถ่าย ทางประวัติศาสตร์ของสตูล โดยเฉพาะตำบลปากน้ำ
	7 สิงหาคม 2558	-หอจดหมายเหตุจังหวัดยะลา	ขอข้อมูลเอกสาร ภาพถ่าย ทางประวัติศาสตร์ของสตูล โดยเฉพาะตำบลปากน้ำ
	9 สิงหาคม 2558	-อุทยานสนักูเดิน จังหวัดสตูล	ขอข้อมูลเอกสาร ภาพถ่าย ทางประวัติศาสตร์ของสตูล โดยเฉพาะตำบลปากน้ำ
	9 สิงหาคม 2558	-ห้องสมุดอำเภอละงูและจังหวัดสตูล	
2.ส อ บ ถ า ม / สัมภาษณ์ผู้รู้	11 กันยายน 2558	ชุดที่ 1 บ้านตะโละใส,บ้านท่ามาลัย,บ้านปากบาราม บ้านเกาะบูโหล่น	ประชุมสอบถาม/สัมภาษณ์บุคคล ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้นำ และภูมิปัญญา เก็บข้อมูลพื้นที่ต่างๆ
		ชุดที่ 2 บ้านป่อเจ็ดลูก,บ้านท่ายาง,บ้านท่าพะยอม	ประชุมสอบถาม/สัมภาษณ์บุคคล ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้นำ และภูมิปัญญา เก็บข้อมูลพื้นที่ต่างๆ
2.1 สอบถามและสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้รู้ภูมิปัญญา ตามหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน	17 กันยายน 2558	หมู่ที่ 1 บ้านป่อเจ็ดลูก -นายเจ๊ะหะนี สาหลัง -นายบุรินทร์ เอ็มดู -นายยูหน่า หลงสมัน	เก็บ ข้อมูลเพิ่มเติม โดยการสอบถาม/สัมภาษณ์ผู้รู้ หรือภูมิปัญญา ผู้อาวุโสในชุมชน
	18 กันยายน 2558	หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา	เก็บ ข้อมูลเพิ่มเติม โดยการ

		-นายอาเร็บ หะยีราหม -นายันทพล เต็นเป็น -นางนอรัม๊ะ ปากบารา -นายสะอาหรี จ๊ะสมัน -นายดาซ จิตติศักดิ์ -นายสกลิต โพธิ์รักษ์	สอบถาม/สัมภาษณ์ผู้รู้ หรือภูมิปัญญา ผู้อาวุโสในชุมชน
	29 กันยายน 2558	หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหล่น -นางสะเปี้ยะ อองคารา -นายอาเสบ หาญทะเล -นายวิม อองคารา -นายฮาบีเต็น ดาโต๊ะศรีดาหวัน	เก็บข้อมูลโดยการสอบถาม/สัมภาษณ์ผู้รู้พร้อม ลงพื้นที่เก็บภาพ สถานที่สำคัญ บุคคล วิถีชีวิต และสภาพพื้นที่ เรื่องราว ตำนานของชาวเกาะ ฯลฯ
	1 ตุลาคม 2558	หมู่ที่ 4 บ้านตะโละไฮ -นายจิเหลด สะอิด -นายวรรณี ปากบารา -นายดาเล็น อูสมมา -นายนัน โอมณี -นายสะปา มัจฉา -นางสพศรี เหมรา -นายถาวร สุวรรณเรืองศรี -นายอภิเชตน์ ลัดเลีย	เก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสอบถามสัมภาษณ์เพิ่มเติม ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน วิถีชุมชน บุคคลสำคัญ และความสัมพันธ์ของผู้คนของชุมชน ฯลฯ
	3 ตุลาคม 2528	หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง -นายทวี หมื่นหวัง -นายยาหนัน สอและ -นายอาเรน อูสมมา	เก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสอบถามสัมภาษณ์เพิ่มเติม ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน วิถีชุมชน บุคคลสำคัญ และความสัมพันธ์ของผู้คนของชุมชน ฯลฯ
	8 ตุลาคม 2528	หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย -นายสน โอมณี -นายบาฉ๊ะ อองคารา -นางฉ๊ะ หมื่นหวัง -นางสะหนา หะยีราหม -นายสุเมธ จ๊ะสมัน	เก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสอบถามสัมภาษณ์เพิ่มเติม ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน วิถีชุมชน บุคคลสำคัญ และความสัมพันธ์ของผู้คนของชุมชน ฯลฯ
	9 ตุลาคม 2528	หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม -นายยาฉาด ปากบารา -นายอารีย์ จ๊ะสมัน	เก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสอบถามสัมภาษณ์เพิ่มเติม ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน วิถีชุมชน บุคคลสำคัญ และความสัมพันธ์ของผู้คนของชุมชน ฯลฯ
3.สำรวจ/ลงพื้นที่	17 ตุลาคม 2528	หมู่ที่ 1 บ้านป่อเจ็ดลูก	เก็บข้อมูลและภาพถ่ายสถานที่

7 หมู่บ้าน			สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด สุสาน (กุโบร์) โบราณสถานบ่อ 7 ลูก สถานที่ที่เกี่ยวข้องตำนาน และสภาพพื้นที่ อาชีพ เป็นต้น
	18 ตุลาคม 2558	หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา	เก็บข้อมูล สถานที่สำคัญ คือ โรงเรียน ท่าเรือปากบารา คลองละงู วัด มัสยิด สุสาน(กุโบร์) วิถีชีวิต ชุมชนชายฝั่งทะเล ฯลฯ
		หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหลน	เก็บข้อมูลเพิ่มเติมและภาพ บุคคล สถานที่สำคัญ โรงเรียน บ่อน้ำ บุคคลที่เกี่ยวข้อง วิถีชีวิตชาวเล ความเชื่อ สุสานชาวเล ฯลฯ
		หมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไฮ	เก็บข้อมูลและภาพ บุคคลและสถานที่ ประกอบด้วย โรงเรียน มัสยิด สุสาน(กุโบร์) สถานที่
	21 ตุลาคม 2558	หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง	เก็บข้อมูลและภาพถ่ายบุคคล สถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด สุสาน(กุโบร์) ถนนหนทาง ลำคลอง ท่าเรือ สะพานข้าม และสภาพพื้นที่ อาชีพ ฯลฯ
		หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย	เก็บข้อมูลและภาพถ่ายสถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด ถนน ท่าเรือ สถานที่ที่เกี่ยวข้องตำนาน และสภาพพื้นที่ อาชีพ เป็นต้น
	23 ตุลาคม 2558	หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม	เก็บข้อมูลและภาพถ่าย บุคคลและสถานที่ มีโรงเรียน มัสยิด อาชีพ สภาพพื้นที่ ฯลฯ
4.รวบรวมข้อมูล	9 พฤศจิกายน 2558	ข้อมูล รวม 7 หมู่บ้าน	รวบรวมข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์และบันทึกข้อมูลเป็นเอกสาร และจัดทำรายงาน งวดที่ 1
5.จัดเวที ชำระประวัติศาสตร์	25 มีนาคม 2559	ประชุมเตรียมการเวทีรวมพี่น้อง	รูปแบบการจัดเวที กิจกรรมและ ผู้รับผิดชอบของฝ่ายต่างๆรวมทั้ง แนวทางการดำเนินงาน
	24 พฤษภาคม 2559	เวทีชำระประวัติศาสตร์ ชุมชนตำบลปากน้ำทั้ง 7 หมู่บ้าน	เตรียมการ จัดทำเอกสาร เชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมและแนวทางการดำเนินงานเวที
	27 พฤษภาคม 2559	รวบรวมข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์ และ บันทึกข้อมูลเป็น	เพื่อรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ ชุมชนตำบลปากน้ำ 7 หมู่บ้าน

		เอกสาร	
6.จัดค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์	28 พฤษภาคม 2559	ประชุมเตรียมการจัดค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำ	เพื่อเตรียมการจัดค่ายนักเรียนย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำ
	3-4 มิถุนายน 2559	จัดค่ายนักเรียนย้อนรอยประวัติศาสตร์	เพื่อจัดค่ายนักเรียนย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำ
	25 มิถุนายน 2559	ประชุมสรุปผลการจัดค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำ	เพื่อสรุปผลการจัดค่ายนักเรียนย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำ
7. เวทีวันรวมพี่น้อง “เรา คือ พี่น้อง”	9 กันยายน 2559	ประชุมเตรียมงานวันรวมพี่น้อง “เรา คือ พี่น้องกัน”	กำหนดรายละเอียดของการจัดเวทีกิจกรรมและผู้รับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานและนำเสนอข้อมูล
	14 กันยายน 2559	จัดเวทีวันรวมพี่น้อง “เราคือ พี่น้องกัน”	นำเสนอข้อมูลที่ศึกษาต่อสาธารณชนและคนในชุมชนตำบลปากน้ำ มีเวทีพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนประวัติศาสตร์และต้นตระกูลที่มาของบรรพบุรุษในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อขับเคลื่อนโครงการต่างๆ
	18 กันยายน 2559	ประชุมสรุปผลกิจกรรม “เวที เราคือ พี่น้องกัน”	สรุปผลกิจกรรมและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับวันรวมพี่น้อง เพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงและสรุปในรายงาน
7.สรุปโครงการและจัดทำรายงาน	25 ตุลาคม 2558	ประชุมสรุปผลโครงการและจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์	สรุปผลการดำเนินงานเพื่อปิดโครงการและจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อส่งต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาตามโครงการสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล คณะวิจัยได้เก็บและรวบรวมข้อมูลของชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดย การสอบถาม สัมภาษณ์และลงพื้นที่ครอบคลุมทั้ง 7 หมู่บ้าน ซึ่งได้เก็บและรวบรวมและสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานตำบลปากน้ำ

4.1.1. ประวัติความเป็นมา

ปากน้ำกัวลาบารา หรือตำบลปากน้ำ มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอละงู มีพื้นที่ติดกับ ทะเลอันดามัน มีลักษณะเป็นอ่าว และลำน้ำชายฝั่งถือเป็นแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่สำคัญของชาวประมงพื้นบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ และอาจหมายรวมถึงตำบล และอำเภอใกล้เคียง ที่เข้ามาทำการประมงในบางช่วงฤดูกาล

ตำบลปากน้ำมีลักษณะเด่นคือเป็นแหลม ซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับเกาะอยู่ที่บริเวณปลายแหลม ที่บ้านปากบารา ซึ่งเดิมเรียกว่า “กัวลาบารา” ซึ่งเป็นภาษามลายู แปลว่า “อ่าวถ่าน” ที่มาจากปากคลอง ในอดีตเป็นท่าเรือที่สำคัญ มีเรือต่างประเทศเข้ามาบรรทุกสินค้าประเภทจำพวกไม้ สำหรับทำฟืน ถ่านไม้ นำไปเผาถ่านที่เกาะหมาก หรือเกาะปีนัง (Pulau Penang or Penang Island) ประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังเป็นสินค้าขาออก ประเภท ปลาเค็ม หอยแห้ง เป็ด ไก่ มะพร้าวแห้งและยางพารา สินค้าขาเข้า ประเภทบุหรี น้ำมันก๊าด น้ำตาล ผ้า ผ่าปาเต๊ะ เชือก น้ำอัดลม ตะปู ฯลฯ บ้านกัวลาบาราเป็นท่าเรือที่สำคัญ เรือสินค้าที่มาจากเกาะปีนังแวะรับสินค้าจะต่อไปยังท่าข้ามและท่าเรือกันตัง จังหวัดตรัง

ต่อมาในปี พ.ศ.2472 กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิตได้เสด็จมาบ้านกัวลาบารา กำนันยูโซ๊ะ มะสันต์ รับเสด็จ ได้ดำริให้เปลี่ยนชื่อบ้านกัวลาบารา เป็น “บ้านปากบารา” และตำบลปากบารา จากนั้นในปี พ.ศ.2489 ปลัดอำเภอประจำตำบลได้เสนอให้รวมตำบลปากบารากับตำบลละงูบางส่วน เป็นตำบลเดียวกันให้ชื่อว่า “ตำบลปากน้ำ” จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล (ม.ป.ป.)

4.1.2. สภาพทั่วไปของพื้นที่

สภาพภูมิประเทศบริเวณปากคลองปากบาราทางด้านทิศเหนือเป็นพื้นที่ป่าชายเลนส่วนทางด้าน ทิศใต้ของปากคลองเป็นหาดทรายทอดยาวไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ห่างจากหาดทรายนี้ไปทางด้าน ตะวันตกประมาณ 4 กิโลเมตรเป็นที่ตั้งของเกาะเขาใหญ่ที่มีระดับความสูงของยอดเขาสูงสุด 270 เมตรและความยาวของเกาะจากทิศเหนือจดใต้ประมาณ 4 กิโลเมตรทำให้พื้นที่ระหว่างเกาะเขาใหญ่ และหาดทรายบริเวณปากคลองปากบาราเป็นพื้นที่ท้องทะเลที่ปลอดจากสภาพคลื่นลมแรงเนื่องจากมี เกาะเขาใหญ่เป็นแนวกำบังคลื่นลมชาวประมงพื้นบ้านจึงมักใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าวเป็นที่สำหรับจอดเรือประมงหลบลมฝนในช่วงหน้ามรสุม

สภาพท้องทะเลมีความลึกประมาณ 6.5 – 8.5 เมตรมีระดับของพื้นท้องน้ำลาดเอียง จากทิศเหนือไปสู่ทิศใต้มีเกาะแก่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ โดยทะเลบริเวณห่างจากปาก คลองปากบาราประมาณ 1

กิโลเมตรมีสภาพภูมิประเทศเป็นทะเลที่ค่อนข้างตื้นระดับความลึกประมาณ 0.5 – 2.5 เมตรเมื่อน้ำทะเลลดต่ำสุดพื้นที่บางส่วนจะโผล่พื้นน้ำมองเห็นทรายปนเลน

สภาพพื้นที่ที่กล่าวบาราหรืออ่าวปากบารา ตำบลปากน้ำโดยทั่วไปเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล มีสภาพเป็นป่าชายเลน และสภาพดินบริเวณนั้นเป็นดินที่มีสารประกอบกำมะถันปะปนอยู่มาก ตามปกติเมื่อดินเปียกจะมีสภาพเป็นกลางหรือด่างแต่เมื่อมีการระบายน้ำออกไปหรือทำให้ดินแห้งสารประกอบกำมะถันจะแปรสภาพปล่อยกรดกำมะถันออกมา ทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก การจัดการที่ดินจึงยุ่งยากขึ้นเป็นทวีคูณ เนื่องจากดินลุ่มนี้จัดเป็นดินเค็มที่กรดแฝงอยู่ ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชเนื่องจากน้ำทะเลท่วมถึงประจำ ดินเค็มจัดมากเมื่ออยู่ในสภาพเปียก และเปรี้ยวจัดมากในสภาพแห้ง การระบายน้ำเลวมากและดินเลนไม่อยู่ตัว แต่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และรักษาให้คงสภาพเป็นป่าชายเลน เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ประโยชน์ และพื้นที่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ เป็นวันที่มีชายหาดเหมาะสำหรับในการท่องเที่ยวเพราะเกาะมีอยู่ส่วนหนึ่ง มีคลองที่สำคัญ คือคลองปากบารา คลองพราน คลองบ่อเจ็ดลูก คลองละงู และคลองท่ามาลัย แหล่งโบราณสถานได้แก่ โบราณสถานบ่อเจ็ดลูก เป็นต้น และมีเกาะอยู่มากมายที่เหมาะสมสำหรับการดำน้ำและดูปะการังทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก ล่องเรือธรรมชาติ และตกปลา อีกทั้งทิวทัศน์ที่สวยงามเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ป่าชายเลน ทรัพยากรประมง และปะการัง

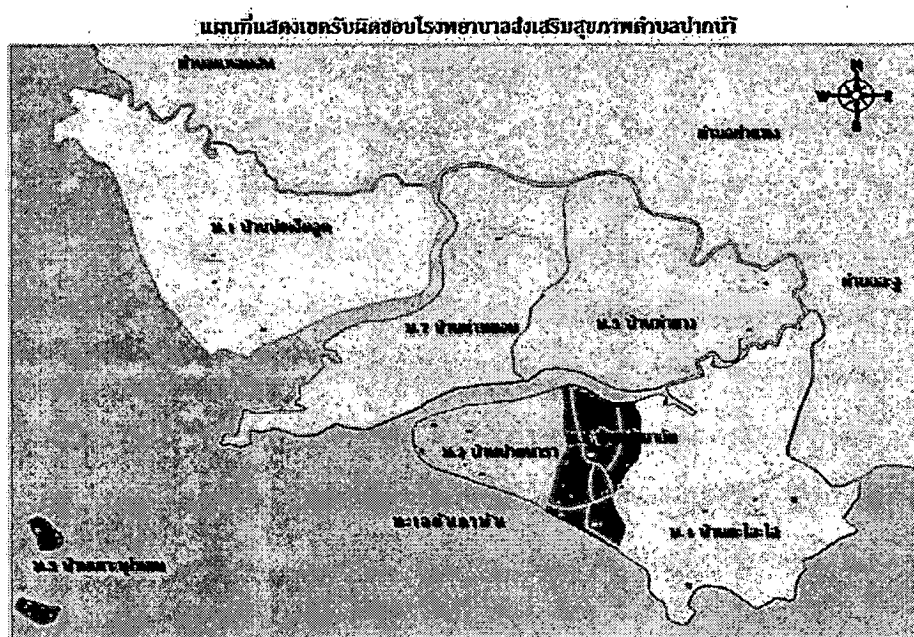
ตำบลปากน้ำ มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับตำบลกำแพงและตำบลแหลมสน ทิศใต้ติดต่อกับ ตำบลละงู อำเภอละงู ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลละงู อำเภอละงู และทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามันตำบลปากน้ำ มีพื้นที่ประมาณ 40.46 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 25,287.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.23 ของพื้นที่อำเภอละงู โดยแบ่งเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก
- หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา
- หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหล่น
- หมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไผ่
- หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง
- หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย
- หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

4.1.3. ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับตำบลแหลมสน ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน ทิศใต้ ติดต่อกับทะเลอันดามัน ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลละงู

4.1.4. แผนที่ตำบลปากน้ำ

4.1.5. ลักษณะภูมิอากาศ

มีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้นมี 2 ฤดูกาลคือ ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน–เดือนมกราคมซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์–เดือนพฤษภาคมซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

4.1.6 วิถีชีวิต /สภาพความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนชายฝั่งบริเวณอ่าวปากบาราในอดีตมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านมีจำนวนไม่มากนักในช่วงแรก ลักษณะครอบครัวเป็นแบบญาติพี่น้องสนิทสนมรู้จักกัน ส่วนใหญ่การใช้ชีวิตเป็นแบบพึ่งพิงธรรมชาติโดยอาศัยการทำประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพหลัก ในการเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว

สำหรับในยุคปัจจุบันวิถีชีวิตมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากการย้ายที่อยู่อาศัยจาก บริเวณชายหาดมาอยู่ในพื้นที่ที่ทางสภาพตำบลจัดสรรให้การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในชุมชนซึ่งเกิดจากการอพยพของแรงงานต่างถิ่นทั้งคนไทยและแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะชาวพม่าซึ่งได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินเป็นลูกจ้างเรือประมงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่างๆได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเป็นวิถีชุมชนประมง ชายฝั่งดั้งเดิมไปความสัมพันธ์อันดีที่เครือญาติเริ่มลดน้อยลงลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ลงมาเหลือ 2-5 คนการใช้ชีวิตพึ่งพาเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่ชุมชนยังคงสืบทอดตามรอยวิถีของบรรพบุรุษมาตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบันก็คือ การทำประมงพื้นบ้านชายฝั่งและมีส่วนที่หันไปประกอบอาชีพทำนาสวนผักสวนผลไม้สวนยางเลี้ยงสัตว์และมี กิจกรรมนอกการเกษตรได้แก่ค้าขายรับจ้างบริการนักท่องเที่ยวเป็นไกด์นำเที่ยวทำเรือทัวร์ เป็นต้น

4.1.7. สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์

ตำบลปากน้ำ มีพื้นที่รวม 15,804.38 ไร่ จำแนกเป็นที่ดินทำกิน 10,612.5 (ร้อยละ 67.15 ไร่) ที่อยู่อาศัย 3,537 ไร่ (ร้อยละ 22.39) ที่สาธารณะประโยชน์ 252 ไร่ (ร้อยละ 1.59) และที่อื่นๆ 1,402.38 ไร่ (ร้อยละ 8.87) เอกสารสิทธิส่วนใหญ่เป็น นส.3 ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15 ไร่ต่อครอบครัว และมี ประชากรบางส่วน โดยเฉพาะในพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลปากน้ำ ที่ยังคงไม่มีที่ดินอาศัยเป็นของตนเอง ต้องเช่าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ ปลุกบ้านอยู่อาศัย โดยต้องเสียค่าเช่าปีละ 250 บาท เป็นเวลากว่า 30 ปี แล้ว

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณปากคลองปากบารา เป็นพื้นที่การพัฒนาเป็นชุมชนเมืองท่า สนับสนุนการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคใต้แห่งหนึ่ง โดยมีท่าเทียบเรือบริเวณปากคลอง เพื่อเดินทางไปยังเกาะตะรุเตาและเกาะต่างๆใกล้เคียง

4.1.8. การตั้งถิ่นฐานชุมชนบริเวณอ่าวปากบารา ตำบลปากน้ำ

ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนชายฝั่งบริเวณอ่าวปากบาราจากการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ ในชุมชน ที่ได้บอกเล่าเรื่องราวที่ผ่านมาให้กับลูกหลานได้รับรู้และสืบทอดต่อไปเป็นประวัติศาสตร์ชุมชน

นายบ่าวยาพระจันทร์อายุ 65 ปีเล่าให้ฟังว่าในช่วงสมัยก่อนสงครามญี่ปุ่นเนื่องจากทางการ ไทย เกรงว่าจะ เกิดสงครามขึ้นจึงเตรียมกำลังไว้ป้องกันรักษาประเทศดังนั้นบ้านไหนที่มีลูกผู้ชายจะถูกทางการ เกณฑ์ไปเป็น ตำรวจเดิมตนเป็นคนเกาะนางดำจังหวัดระนองได้หนีการเกณฑ์ตำรวจ ในครั้งนั้น ร่วมเดินทางมากับชาวบ้านคน อื่นๆประมาณ 5 ครอบครัวมาอาศัยอยู่ที่อ่าวตะโล๊ะอูดังเกาะตะรุเตา จ.สตูลโดยได้มาทำสวนยางสวนมะพร้าวทำไร่ ข้าวเลี้ยงแพะเลี้ยงวัวในพื้นที่ดังกล่าว ต่อมาก็ได้มีผู้คนจากที่ต่างๆได้แก่จากสุราษฎร์กระบืออพยพเข้ามาอยู่อาศัยที่ เกาะตะรุเตาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆจึงได้มีการแบ่งพื้นที่บ้านเป็นหย่อมบ้านต่างๆได้แก่บ้านเหนือบ้านใต้และบ้าน มะพร้าว

คนที่อาศัยอยู่บนเกาะเป็นคนอิสลามทั้งหมดจึงได้มีการร่วมแรงร่วมใจกันสร้างมัสยิด เพื่อใช้ในการ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาสร้างโรงเรียนขึ้นมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านเพื่อดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน

ชุมชนได้อาศัยอยู่เรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2479 รัฐบาลมีนโยบายให้กรมราชทัณฑ์ จัดหาสถานที่ เพื่อ จัดตั้งนิคมฝึกอาชีพและเป็นสถานที่กักกันนักโทษเกาะตะรุเตาซึ่งอยู่ห่างไกลจากฝั่ง ซึ่งเป็นปัจจัยทางธรรมชาติที่ เป็นอุปสรรคต่อการหลบหนีจึงได้ถูกกำหนดให้เป็นสถานที่จัดตั้งนิคมดังกล่าวมีการจัดสร้างอาคารที่ทำการบ้านพัก ของผู้คุมเรือนอนนักโทษและโรงฝึกอาชีพขึ้น ที่อ่าวตะโล๊ะวาวและอ่าวตะโล๊ะอูดัง

ในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการนำนักโทษชุดแรกประมาณ 500 คนมายังเกาะตะรุเตาและทยอยเข้ามาอีกเรื่อยๆ จนกระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้ส่งนักโทษการเมือง 70 คนซึ่งเป็นกลุ่มนักโทษจากเหตุการณ์กบฏบวรเดช และกบฏนายสิบมากับบริเวณอยู่ที่อ่าวตะโล๊ะอูดัง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 เกาะตระกูลก็เข้าสู่ยุค“โล๊ะฝ้าง”เนื่องจากภาวะสงครามญี่ปุ่น (สงครามโลกครั้งที่ 2) ทำให้นักโทษถูกทางการตัดเสบียงอาหารและยารักษาโรคเกิดภาวะอดอยากนักโทษเจ็บป่วยล้มตายลงเป็นจำนวนมากผู้คุมและนักโทษจำนวนหนึ่งจึงได้ออกปล้นสะดมชาวบ้าน และเรือสินค้าที่ผ่านไปมาในน่านน้ำบริเวณช่องแคบมะละกาจนทำให้เรือสินค้าไม่กล้าล่องเรือผ่านมา ในบริเวณนั้นประกอบกับที่อ่าวโต๊ะบาหยง (ต่อมาเรียก อ่าวพรชัย) ได้เกิดไข้ทรพิษระบาดผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก (ตายวันละประมาณ 20 ศพ) ชาวบ้านจึงได้ช่วยกันต่อแพไม้ไผ่ข้ามฝั่งมาอาศัยอยู่บริเวณชายหาดปากบาราหาเลี้ยงครอบครัวโดยการทำประมงชายฝั่งโดยใช้เรือแจวเป็นพาหนะในการออกทะเล

ในปี พ.ศ. 2486 ก็เกิดสงครามญี่ปุ่นขึ้น (สงครามโลกครั้งที่ 2) จำได้ว่าในช่วงนั้นมะสังว่า “ให้รีบกินข้าวแต่หัวที่ แล้วดับไฟให้หมด เดี่ยวเรือบินญี่ปุ่นเห็นแสงไฟจะทุ้มระเบิดลงมา ”

หลังจากประมาณปี พ.ศ. 2489 รัฐบาลอังกฤษซึ่งปกครองมาลาญอยู่ในขณะนั้นได้ขออนุญาต จากรัฐบาลไทยในการส่งกองกำลังเข้าปราบปรามโจรสลัดตระกูลจนสำเร็จและกรมราชทัณฑ์ ได้ประกาศยกเลิกนิคมฝักอาชีพตระกูลเตาชาวบ้านจึงได้ย้ายกลับไปอยู่ที่เกาะตระกูลดังเดิม

ต่อมาในปี 2517 (วันที่ 19 เมษายน)ทางการได้ประกาศให้พื้นที่เกาะตระกูล เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติลำดับที่ 8 ของประเทศและขับไล่ชาวบ้านให้ออกจากพื้นที่จำได้ว่า นายจูเดิมบ้านอยู่สุราษฎร์ย้ายมาทำกินที่ตระกูลมานานหลายปีถูกอุทยานฯขับไล่จนไม่มีที่ทำกินจนในที่สุดต้องเสียผู้เสียคน (สติไม่ดี) และสุดท้ายได้เดินทางร่วมมากับชาวบ้านคนอื่นย้ายกลับมาอยู่ที่บริเวณอ่าวปากบาราและพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกิดเป็นหอย่อมบ้านตามชุมชนชายฝั่งได้แก่หอย่อมบ้านบาราหัวแหลมป่าสนเปลาดังเกาะกลางท้องเทือกปากคลองเป็นต้น

นายดาเหลน องศาธา อายุ 75 ปี เล่าว่าสาเหตุสำคัญที่ชาวบ้านย้ายกลับมาอยู่ที่อ่าวปากบารา เหมือนเดิมไม่ไปอยู่ที่อื่น ก็เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล มีป่าชายเลน มีชายหาดที่ชาวบ้านสามารถทำมาหาเลี้ยงครอบครัวได้คล่อง ตกปลาใช้เบ็ด 2 คัน ก็สามารถตกปลาได้ถึงวันละ 14-15 กิโล ทอดแห จับปู จับกุ้งในป่าชายเลน วันไหนไม่มีกับข้าว ก็หิ้วตะกร้าไปเก็บหอยริมหาดมาทำกินได้ นอกจากบริเวณริมหาดแล้ว ชาวบ้านจะใช้เรือแจว เรือใบ ออกไปจับปลาบริเวณรอบๆ เกาะเขาใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งหนึ่งที่มีสัตว์น้ำชุกชุมมาก (จากหลักฐาน ชากของเปลือกหอยที่ติดอยู่บริเวณหินเขี้ยว ซึ่งอยู่สูงจากน้ำทะเลขึ้นสูงสุดในปัจจุบัน ประมาณ 2 เมตร แสดงว่าพื้นที่บริเวณเกาะคอเขาในอดีตนั้นน่าจะเป็นทะเลมาก่อน แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ทางด้านระดับน้ำ ทำให้พื้นที่บางส่วนไหลลงน้ำ และกลายเป็นพื้นที่เกาะในปัจจุบัน)

การย้ายกลับมาพื้นที่ชายฝั่งปากบาราในครั้งนี้พื้นที่ริมชายฝั่งมีชาวบ้านเข้าปลูก สร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยบางแล้วประมาณ 5 ครัวเรือนที่ย้ายมาจากเกาะตระกูล ได้อยู่อาศัยในที่ดินของโต๊ะยี่ปิสัน(นายพยชอล หลังปูเต๊ะและโต๊ะยี่แจ๊ะหละ(นายอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ)ซึ่งในสมัยนั้นมีเส้นทางเดินเท้าเล็กๆในการสัญจรไปมายังไม่มีถนนพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นป่าพรุป่าโกงกาง

ต่อมาได้มีคนจีนอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยคือแป๊ะซ่าย , แป๊ะยู่ช่วงแรกเข้ามาทำปลาหนึ่ง ส่งขายเมืองจีนชาวบ้านที่ว่างจากการทำประมงจึงเป็นลูกจ้างทำปลาหนึ่งหลังจากนั้นเก่าแก่หลีกก็เข้ามาและสร้างโรงเผาถ่านขึ้น ในบริเวณพื้นที่ปากบาราชาวบ้านจึงรับจ้างตัดไม้ในพื้นที่ป่าชายเลน ขายให้กับเก่าแก่หลีกในการจ้างตัดไม้คิดกันเป็นลำเรือปากซันลำหนึ่งสามารถบรรทุกได้ประมาณ 1,000 กิโลกรัมซึ่งจะทำการซังโดยใช้ตาซังสามง่ามขายกิโลกรัมละ 10 สตางค์ไม้เหล่านี้จะนำไปทำถ่าน เพื่อส่งออกไปยังเมืองจีนและได้มีการนำเรือบรรทุกถ่านจากเมืองจีนซื้อออกเล็งเข้ามาเพื่อบรรทุกถ่านชาวบ้านเรียกเรือบรรทุกถ่านนี้ว่าเรือโตบ 3 หลักหรือเรือสำเภา

จากการเป็นเมืองท่าที่สำคัญในการขนส่งสินค้าโดยเฉพาะเรือบรรทุกถ่านซึ่งต้องแล่นเรือ ผ่านลำคลองที่ชาวต่างประเทศเรียกว่า“กัวลา” ทำให้ต่างชาติเรียกพื้นที่บริเวณนี้ว่ากัวลาบารา(Kualabara) เป็นภาษามลายู แปลว่าอ่าวถ่าน หรือปากน้ำเมืองถ่านและได้เปลี่ยนชื่อเป็นปากบารา เมื่อพ.ศ. 2489

นอกจากการทำประมงและรับจ้างทำไม้ถ่านแล้วก็ยังมีการทำหอยตากแห้งเช่นหอยพง , หอยกาหย้า (หอยหวาน) ทำปลาตากแห้งที่ตลาดสูงซึ่งจะเดินทางไปขายของด้วยเรือแจว (บางคนเรียกเรือโก่) ไปตามคลองปากบาราจนถึงละงู

การเข้าอยู่อาศัยของชาวบ้านเป็นการจับจองพื้นที่บริเวณริมชายฝั่งเพื่ออยู่อาศัย และทำมาหากินตามวิถีชุมชนประมงริมชายฝั่งต่อมาได้มีเอกชน3-4 รายเข้ามาอ้างสิทธิ และขับไล่ชาวบ้านให้ออกจากพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวทางหน่วยป่าชายเลนจึงได้มอบพื้นที่ป่าชายเลน เลื่อนโฉนดบางส่วนให้กับทางสภาตำบลปากน้ำเพื่อใช้สำหรับจัดสรรที่อยู่อาศัยให้แก่ชาวบ้าน

ปีพ.ศ. 2522 ทางสภาตำบลได้ทำการถมพื้นที่ป่าชายเลนเลื่อนโฉนดและดำเนินการให้ชาวบ้าน เข้าจับจองสร้างที่อยู่อาศัยโดยได้แบ่งพื้นที่เป็น2 ซอยคือนิรนามชาวบ้านสามารถเข้าไปจับจอง อยู่อาศัยได้ฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและ ซอยทุ่งเทือก (ทุ่งเทือก) ชาวบ้านเข้าจับจองโดยต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการจองพื้นที่ครั้งแรก500 บาท และจ่ายค่าเช่าที่ดินต่อสภาอบต. ปีละ 250 บาท เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ขนาดพื้นที่ที่ทางสภาอบต.เปิดให้จับจองมีความกว้าง 5 เมตรยาว 20 เมตร) สภาพปัจจุบันบริเวณอ่าวปากบาราโดยเฉพาะบ้านปากบาราหมู่ที่ 2 ยังคงเป็นเมืองท่า ที่สำคัญของอำเภอละงูแต่เปลี่ยนจากปากน้ำเมืองถ่านเป็นท่าเรือประมงและท่าเรือท่องเที่ยว สำหรับบริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในการเดินทางไปยังหมู่เกาะต่างๆทั้งตะรุเตาเกาะเกตุราและเกาะอื่นๆ

4.1.9. จำนวนหมู่บ้านและประชากร

ปัจจุบันตำบลปากน้ำ มีประชากรรวม 10,030 คน จำนวนครัวเรือน 2,534 ครัวเรือน เป็นประชากรตามทะเบียนราษฎรแยกจำนวนประชากร ชาย,หญิง แต่ละหมู่บ้านดังต่อไปนี้

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			ครัวเรือน (หลัง)
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	
1	บ้านป่อเจ็ดลูก	493	475	958	227
2	บ้านปากบารา	2,023	2,012	4,035	1,176
3	บ้านเกาะบูโหลน	222	222	444	143
4	บ้านตะโล๊ะใส	1,366	1,318	2,684	567
5	บ้านท่ายาง	253	247	500	107
6	บ้านท่ามาลัย	542	485	1,027	229
7	บ้านท่าพะยอม	186	196	382	85
	รวม	5,085	4,945	1,0030	2,534

หมายเหตุ ข้อมูล วันที่ 1 มิถุนายน 2555 ที่ทำการปกครองอำเภอละงู

4.1.10. ด้านสังคมและ ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ จำนวนร้อยละ 94.32 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 5.63 นับถือศาสนาพุทธ และอื่นๆ ร้อยละ 0.05 ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตตำบลปากน้ำ มีการตั้งถิ่นฐานแบบชนบททางภาคใต้ ส่วนมากมีการตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มที่ชายฝั่งทะเลมีการตั้งถิ่นฐานกระจุกตามเส้นทางคมนาคม ชุมชนที่มีความหนาแน่นที่สุด ได้แก่ ชุมชนบ้านปากบารา ชุมชนบ้านตะโละไฮ ชุมชนบ้านท่ามาลัย ชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก และมีชุมชนที่แออัดเนื่องจากการเจริญของเมืองอย่างรวดเร็วและขาดการควบคุมที่ดี

ประเพณี วัฒนธรรม

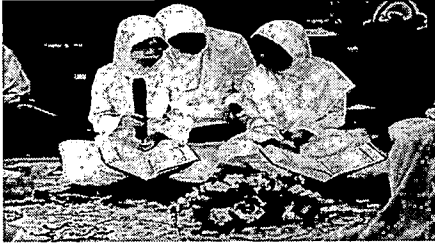
เนื่องจากประชากรในตำบลปากน้ำส่วนใหญ่นับศาสนาอิสลาม ดังนั้นประเพณีและพิธีกรรมต่างๆจึงมีลักษณะคล้ายๆกัน ซึ่งส่วนมากมักเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องทางศาสนาอิสลาม ซึ่งประกอบด้วย

๑. การโกนผมเด็กแรกเกิดและฮากีเกาะห์ ชาวตำบลปากน้ำทุกชุมชนเมื่อมารดาให้กำหนดบุตรชายหรือหญิง หลังจากสายสะดือเด็กหล่น หรือมีอายุครบ 7 วัน พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะทำความสะอาดเด็กน้อยตามหลักศาสนาอิสลาม ให้มีการโกนหรือตัดผม พร้อมทั้งให้ตั้งชื่อเด็กในวันนั้น นอกจากนั้นให้ญาติพี่น้องและคนบ้านใกล้เคียงเคียงรับประทานอาหารโดยการเชือดแพะหรือแกะ (ถ้ามีความสามารถ) ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงก็ให้เชือด 1 ตัว เด็กผู้ชาย 2 ตัว เป็นการเลี้ยงอาหารแขกที่มาเยี่ยมเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณต่ออัลลอฮ์ให้มีลูกสืบวงศ์ตระกูล

๒. การขึ้นเปลเด็ก การขึ้นเปลเด็ก เดิมเป็นพิธีกรรมศาสนาอื่นก่อนอิสลามเข้ามาในแหลมอินโดจีนคล้ายๆกับศาสนา พราหมณ์หรือฮินดูของอินเดีย มีทำกันหลายหมู่บ้านในตำบลปากน้ำ ในอดีตส่วนใหญ่จะมีมากที่บ้านตะโละไฮ และปากบารา เป็นการกล่าวสรรเสริญอัลลอฮ์และยกย่องศาสดามูฮัมหมัด(ช.ล.) มีผู้นำศาสนาและผู้รู้มารวมตัวกันที่บ้านของเด็กเพื่อกล่าวสรรเสริญเป็นบทกลอนพร(ดุอาอ์)ชื่นชมและพรมน้ำหอมแก่ทุกคน สุดท้ายร่วมกันขอพรให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจดี มีศีลธรรม จริยธรรม ให้ยึดมั่นในศาสนาอิสลามถึงแม้ว่าจะอยู่ในฐานะอะไรก็ตาม บางบ้านมีการขึ้นเปลเด็ก โดยมีการทำเปลให้มีสีสรรสวยงาม สำหรับเป็นที่นอนของเด็ก จะทำหลังจากโกนผมเสร็จเรียบร้อยแล้ว และจบลงโดยการร่วมกันรับประทานอาหารเช้าที่บ้านจัดเลี้ยง ในช่วงหลังประเพณีการขึ้นเปลเด็กมีชาวบ้านทำกันน้อยลง หลังจากทีคนส่วนใหญ่มีความรู้และเข้าศาสนาอิสลามมากขึ้น มีความเห็นว่า การขึ้นเปลเด็กไม่ใช่ประเพณีของอิสลามจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำและถือว่าเป็นอูตริกรรม ช่วงหลังจึงมีการขึ้นเปลน้อยลงไปอย่างมาก

๓. การเข้าสู่หนัดหรือคีดาน การเข้าสู่หนัดหรือคีดาน ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า การเข้าแขก คือการขลิบปลายอวัยวะเพศชายที่มีอายุระหว่าง ๕-๑๕ ปี การเข้าสู่หนัด หรือ สุหนัต มาจากคำว่า ซุนนะฮ์ หมายถึงแนวทางหรือการเข้าสู่วิถีชีวิตปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบี มูฮัมหมัด (ช.ล.) เป็นพิธีกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนมุสลิม โดยผู้ชายมุสลิมที่แท้จริงต้องผ่านการเข้าสู่หนัด ถ้าไม่เข้าถือว่าเป็นมุสลิมที่ไม่สมบูรณ์ ในการเข้าสู่หนัดอาจทำเพียงคนเดียว หรือ พร้อมๆกันหลายคน เพื่อทำให้เกิดความอบอุ่นแก่ผู้ที่จะต้องถูกทำการขลิบ ในวันที่เข้าสู่หนัดเจ้าของบ้านจะทำอาหารเลี้ยงญาติและแขกที่มาเยี่ยม ส่วนใหญ่ญาติและแขกที่มาเยี่ยมก็มักตอบแทนโดยการบริจาคเงินแก่เด็กที่เข้าสู่หนัด เป็นการให้กำลังใจแก่เด็ก

๔. การละหมาดวันศุกร์ วันศุกร์เป็นสำคัญที่สุดในรอบสัปดาห์ ชายมุสลิมจะต้องไปละหมาดร่วมกันที่มัสยิด โดยให้เดินทางไปมัสยิดตั้งแต่นั้นๆ ราวช่วงเที่ยง และส่งเสริมให้อาบน้ำและแต่งกายให้สะอาด เรียบร้อย มีการฟังการปฐกฐาธรรม(คุตบะฮ์) เป็นการอบรมสั่งสอนให้อยู่ในหลักการและจริยธรรมของศาสนาอิสลาม พร้อมละหมาดร่วมกัน ๒ รอกาอัต มุสลิมชายห้ามขาดละหมาดวันศุกร์เกินติดต่อกันเกิน ๓ ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลสมควร มิเช่นนั้นจะถือว่าบุคคลนั้นได้ถูกตัดขาดจากศาสนาอิสลาม

๕. พิธีตำมัต(จบ)อัลกรุอ่าน การทำตำมัตอัลกรุอ่านเป็นการทบทวนอัลกรุอ่านก่อนจบ อัลกรุอ่านเล่มใหญ่ การจบอัลกรุอ่านเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของผู้ที่เรียนจบหลักสูตรเปรียบเทียบการได้รับปริญญาบัตร เป็นวิชาที่ติดตัวไม่รู้ลืม การทำกิจกรรมนี้มีผู้นำ (อิหม่าม) ผู้รู้ทางศาสนา พ่อแม่ เด็กและครูผู้สอนมาร่วมกิจกรรม ผู้นำหรือครูจะมีการอ่านนำทบทวนคนละหนึ่งบทหรือหลายบท จนครบตามกำหนดและให้เด็กอ่านตาม และอ่านเอง หลังจากนั้นผู้นำศาสนาจะขอพรให้เด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อความเป็นสิริมงคล(บารอ กัต) ในสมัยก่อนครอบครัวและญาติๆของเด็กจะร่วมกันจัดทำดอกไม้ไข่มุก (บุหงาเตอลอร์) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง เพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจแก่เด็ก ก่อนกลับบ้านจะมอบดอกไม้ไข่มุกนี้แก่ทุกคน

๖. การขึ้นบ้านใหม่ การขึ้นบ้านใหม่ เป็นการจะทำบุญ (นูหรี) เมื่อสร้างบ้านเสร็จเพื่อเป็นสิริมงคล(บารอ กัต)เจ้าของบ้านจะเชิญผู้นำศาสนา ญาติ เพื่อนบ้านใกล้เคียงและแขกอื่นๆ มาร่วมกันขอพร(ดูอาอ์) และเลี้ยงอาหารแก่ทุกคน บางครั้ง เพื่อนฝูงจะซื้อของขวัญมาฝากเจ้าบ้านอีกด้วย

๗. นิกะฮ์และวาลีมะฮ์ นิกะฮ์เป็นพิธีการงานแต่งงานของคู่สมรส บ่าว-สาวมุสลิมโดย เริ่มต้นเมื่อชายหญิงตกลงใจกันแล้ว ฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่ไปสู่ขอ การสู่ขอนี้จะตกลงกันเรื่องของสินสอดทองหมั้น(มะฮัร)และตกลงกำหนดวันแต่งงาน การทำพิธีนิกะฮ์จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญคือ ผู้ปกครองฝ่ายเจ้าสาว เรียกว่า วะลี ผู้ทำพิธีนิกะฮ์ ผู้ปกครองอาจนนิกะฮ์เอง เจ้าบ่าว และมีพยานอีก ๒ คนที่เป็นมุสลิมที่เชื่อถือได้ มีผู้อบรมหรืออ่านคุตบะฮ์นิกะฮ์ และสินสอดทองหมั้น(มะฮัร)ที่ต้องมอบแก่เจ้าสาว

หลังจากนั้นจะมีพิธีเลี้ยงฉลองการแต่งงาน ซึ่งเรียกว่า “วะลีมะฮ์” ซึ่งส่วนใหญ่จัดเลี้ยงที่บ้าน คนในชุมชนจะมาช่วยทำข้าวเหนียวกวนแดง หรือข้าวเหนียวกวนขาวก่อนวันแต่งงาน ๒-๓ วัน ความหมายคือ ให้คู่บ่าวสาวมีความอ่อนหวาน มีความรักเหนียวแน่นต่อกันและกันเหมือนข้าวเหนียวกวน

๘. งานยานาเซฮ์ (งานศพ) เป็นการทำบุญเลี้ยงอาหารเมื่อมีคนในครอบครัวตายจาก เช่น อาหาร ข้าวขนม เลี้ยงผู้ที่มาร่วม บางพื้นที่ทำข้าวกินกันในตอนกลางคืนหลังจากละหมาดอีชาฮ์ จะมีตั้งแต่ ๓ วัน ๗ วัน ๔๐ วัน ซึ่งจะมีการอ่านอัลกรุอ่านและขอตุอาร์ (ขอพร) ให้แก่ผู้ที่จากไป แต่ก็มีมุสลิมจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่ทำอาหารแล้วนำไปมอบแก่ญาติผู้เสียชีวิต พร้อมขอพร(ดูอาอ์) ในช่วงที่เครือญาติกำลังในความโศกเศร้า

๙. การถือศีลอด (หรือชาวบ้านเรียกว่า ปอซอ หรือ บวช) การถือศีลอด ถือเป็นวาญิบ (สิ่งจำเป็น) ที่มุสลิมพึงปฏิบัติ ซึ่งจะทำการในเดือนรอมฎอนของทุกปีตามปฏิทินอิสลามเป็นเวลา ๓๐ วัน เป็นการงดกินอาหารในเวลากลางวันตั้งแต่เวลาประมาณตี ๕ จนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดิน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เห็นถึงความทุกข์ยากของคนที่ยอดอยากจน ไม่มีอาหารกิน ซึ่งเป็นการฝึกให้มุสลิมทุกคนเป็นคนอดทนและมีจิตใจเมตตา เอื้ออาทรต่อคนที่ลำบากกว่า นอกจากการอดอาหารแล้วยังต้องละเว้นการปฏิบัติในทางที่ไม่ดี ทั้งกาย วาจา และใจ

๑๐. วันฮารีรายอ ใน 1 ปี มี 2 ครั้งคือ อีดิลฟิตรี และอีดิลอฎฮา

วันอีดิลฟิตรี เป็นวันรื่นเริงของชาวมุสลิม เติมน้ำใจหลังจากถือศีลอดมาตลอดเดือนรอมฎอน เป็นวันที่ทุกคนมีความสุขและรื่นเริง ทุกคนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด สวยงาม และใช้ของที่มีกลิ่นหอมปราศจากแอลกอฮอล์ และไปละหมาดร่วมกันที่มัสยิดในหมู่บ้านพร้อมกันทั้งหญิงและชาย และก่อนละหมาดต้องจ่ายซากาตฟิตรีเราะฮ์ (บริจาค) อาหารหลักแก่คนยากจน หรือในกลุ่ม ๘ จำพวก จำนวนตามที่ศาสนบัญญัติกำหนด และในวันนั้นมุสลิมจะไปเยี่ยมเยียนและขออภัยโทษพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ เพื่อนบ้านและไปกุโบร์ (หลุมฝังศพ) เพื่อเยี่ยมเยียนและขออุมมัลฮักกับญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว เด็กๆ จะได้รับการเลี้ยงอาหารและแจกขนม

วันอีดิลอฎฮา เป็นวันรื่นเริงอีกวันหนึ่งคล้ายกับวันอีดิลฟิตรี การปฏิบัติพิธีกรรมในมัสยิดก็เหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่ในวันนั้นจะมีการ "ทำกุรบาน" คือการเชือดสัตว์เพื่อพลีทาน (ซอดาเกาะห์) แจกจ่ายแก่มุสลิมที่มีฐานะยากจน ญาติ เพื่อนบ้าน เป็นการปฏิบัติที่องค์พระศาสดามีประสงค์ที่จะขัดเกลากิจใจมนุษย์ให้เป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สำหรับวันอีดิลอฎฮา จะนับถัดจากวันอีดิลฟิตรีผ่านไปครบ ๗๐ วัน ตรงกับวันที่ ๑๐ เดือนซุลฮิจญะฮ์ (ของปฏิทินอิสลาม) (พระจันทร์เต็มดวง) เป็นวันที่มุสลิมทั่วโลกที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะประเทศซาอุดีอาระเบีย

๑๑. การทำเมาลิด เป็นวันคล้ายวันประสูติของนบีมุฮัมมัด (คือลา) ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๒ เดือนรอบีลอุลเอาวัล (เดือนที่ 3 ตามปฏิทินอิสลาม) ทุกปีเมื่อถึงโอกาสนี้ชาวมุสลิมจะประกอบพิธีเนื่องในวันเมาลิดขึ้น อาจจะมีการจัดกันที่บ้าน หรือมัสยิด หรือที่จัดไว้เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทำได้ตลอดทั้งเดือน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่านนบีมุฮัมมัด (คือลา) ในการจัดงานเมาลิด เมื่อรับประทานอาหารแล้วจะมีการอ่านบารซาลี (บทกลอนภาษาอาหรับ) เสร็จแล้วมีคำกล่าวสรรเสริญท่านนบี (คือลา)

เรียกว่า ซอลาวัตนาบี ในขณะที่อ่านซอลาวัตนี้ทุกคนจะอยู่ร่วมในพิธีและยืนขึ้นเมื่ออ่านเสร็จแล้วก็นั่งลง แล้วร่วมกันขออุมมัลฮัก (ขอพร) ต่อองค์อัลลอฮ์ เป็นอันเสร็จสิ้น

ชุมชนชาวจีนปากบารา

ในราวปีพ.ศ. 2472 คนจีนรุ่นแรกได้เดินทางทางเรือ มาตั้งรกรากที่บ้านปากบารา มี 5 คน ประกอบด้วย

นายยุย นายฮรอด นายซู่ นายหว่า (แปะหว่า) และนายลิขก(แป๊ะลิขก) นายยุย(แป๊ะยุย) แซ่อ่อง เดิมมาจากแผ่นดินใหญ่ ตั้งบ้านเรือนอยู่แถวท่าเรือ เป็นต้นตระกูลแซ่อ่อง แป๊ะยุย แต่งงานกับ ยอย่า มีลูกด้วยกัน 4 คน ประกอบด้วย จีเฮง โกหยอง จีเกี้ยว เตงปา เสียชีวิตแล้วทั้งหมด นายหยอง(โกหยอง) หรือนายนิยม อภินิหารซึ่งเป็นพี่คนแรก เป็นเจ้าของกิจการแปปลา “นิยมสิน” และเปิดร้านขายน้ำชา แต่งงานกับ นางหนาบ(โต๊ะหนาบ) ดิงหวัง เดิมเป็นมุสลิมชาวบ้านท่ายาง มีบุตรด้วยกันเพียงคนเดียว ชื่อ โกกัง (นายกิตติสันต์ อภินิหาร) นายฮรอด แต่งงานกับภรรยาไม่ทราบชื่อแน่ชัด มีบุตรธิดา รวมกัน 8 คน คือ โกซัง โกเทศ โกชู โกอิ้ว แกน โกสั่ม โกเหลา และยุภา เป็นที่มาของตระกูลแซ่ฉั่ว (ซัวซุมเกตุ) นายฮรอด มีพี่น้อง 5 คน ประกอบด้วย โกเป้ว โกฟาว โกเอ็ง และโกหนี่(นายสัมพันธ์ ซัวซุมเกตุ) ส่วนนายหว่า (แปะหว่า) เป็นชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ปากบารา อยู่ตรงข้ามกับแปปลาเกะเหิม โดยเปิดร้านค้า ขายของชำ

การอยู่ร่วมกันระหว่างมุสลิมกับจีน

ในพื้นที่ปากบารา ส่วนใหญ่เป็นมุสลิมซึ่งสืบเชื้อสายมาจากอินโดนีเซียอาศัยอยู่ก่อนแล้ว ราวๆก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484)มีชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่อพยพการเดินทางมาหาแผ่นดินใหม่ผ่านทางเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ปากบารา ซึ่งมีชื่อที่รู้จักในนาม แป๊ะยุย แป๊ะฮวด แป๊ะหว่า และแป๊ะลิขก จำนวน 4 คน แต่ละคนทยอยเข้ามาไม่พร้อมกัน แล้วมาตั้งร้านขายของ ขายน้ำชา ติดกับคลองปากบารา ในระยะหลังมีการสร้างแปปลาเพื่อรับซื้อผลผลิตจากคนในชุมชนไปขายต่อทั้งในและต่างประเทศ ชุมชนมุสลิมกับชาวจีนในสมัยนั้นมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ในลักษณะที่เกื้อกูลและได้ประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย ชาวมุสลิมเมื่อได้กุ้หยอย ปูปลาหรือผลผลิตจากทะเล รวมทั้งผลผลิตด้านการเกษตร ก็นำมาขายแก่คนจีน ในขณะที่ด้วยกันคนมุสลิมก็ซื้อสินค้าต่างๆ จากร้านของคนจีน นอกจากนั้น ร้านน้ำชาของคนจีนเป็นศูนย์กลางของการนั่งดื่มน้ำชา สนทนา และเปลี่ยน ทั้งก่อนออกไปทำงาน หรือในยามว่าง ทั้งคนมุสลิมและคนจีน อยู่ร่วมกันอย่างสันติตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีๆในการอยู่ร่วมกันต่างชาติพันธุ์และความเชื่อที่อาศัยความเข้าใจและเคารพในความแตกต่างทางความเชื่อและวัฒนธรรม

การอยู่ร่วมกันระหว่างมุสลิมกับคนพุทธ

ในช่วงแรก ก่อนสงครามโลกครั้งที่ พื้นที่ปากบารา(ปากน้ำ) คนมุสลิมเข้าเรียนในระดับการศึกษาที่สามารถทำงานหรือเป็นราชการน้อย เมื่อมีการสอบบรรจุหรือแต่งตั้งข้าราชการก็ผู้ปกครองจึงไม่ค่อยมีคนมุสลิมเนื่องจากขาดคุณสมบัติ ดังนั้น ผู้ที่มาเป็นราชการ จึงมาจากจังหวัดใกล้เคียง คือ สงขลา พัทลุง ตรัง และนครศรีธรรมราช ผู้ที่มาเป็นราชการเมื่อมาอยู่นานๆก็จะแต่งงานและตั้งถิ่นฐานที่ปากน้ำ และใช้ชีวิตอยู่ในปากน้ำ ตัวอย่างเช่น นายกราย ชูสกุล อดีตกำนันตำบลปากน้ำ เดิมเป็นชาวพัทลุง มาเป็นราชการที่อำเภอละงู แล้วมาแต่งงาน รวมทั้งเข้ารับอิสลามที่ตำบลปากน้ำ มีลูก มีหลานเป็นจำนวนมากจนถึงทุกวันนี้

นายดาษ จิตติกศักดิ์ กรรมการวัดปากบารา อายุ 77 ปี มีพระสงฆ์จากที่ต่างๆเดินทางมาที่ปากบารา ในขณะนั้นยังไม่มีที่พัก มีบุคคลท่านหนึ่ง คนมักเรียกว่า นายหัวแคง เป็นคนรับเหมาก่อสร้างตึกอาคารด้านศุลกากร ปากบารา ได้คิดสร้างที่พักสำหรับพระสงฆ์ และที่พักปะของคณพุทธ โดยได้ร่วมกับนายดาษ จิตติกศักดิ์ นายดิเรก วีระนนท์ ซึ่งขณะนั้นเป็นครูโรเรียนบ้านปากบารา และร่วมกับประชาชนในขณะนั้นซึ่งมีจำนวนน้อย หลังจากนั้น นายเฉลิม ปอสุวรรณ(นายมัน) อดีตเป็นหัวหน้าแสดงลิเก ละคร เดิมมาจากเพชรบุรี ได้แต่งงานกับนางเสี๊ยะ ชาว ปากบารา อดีตเคยเป็นหมอดำแย เดิมเป็นมุสลิม หลังจากแต่งงานงานจึงเปลี่ยนเป็นศาสนาพุทธ

ที่พักสงฆ์แห่งนี้เมื่อสร้างเสร็จก็ใช้เป็นที่พักของพระแลสถานที่ทำบุญของคนพุทธได้ในระยะหนึ่ง แต่ เนื่องจากพระสงฆ์เดินทางมาไม่บ่อยนัก ที่พักแห่งนี้จึงกลายเป็นที่ส้องสุ่ม ไร่ร่น และชาวบ้านเป็นสถานที่เสพยา เสพติด จึงได้หาที่ดินเพื่อสร้างวัดใหม่ และได้ยกที่พัก

ผู้ให้ข้อมูล นายดาษ จิตติกศักดิ์ อายุ 77 ปี นายสถิตย์ โพธิ์สุวรรณ อายุ 79 ปี นายวิลาศ มัจฉา(เร็ด)อายุ 69 ปี

ภาษามลายูที่ใช้ในในแถบตำบลปากน้ำ

ชื่อสถานที่	ความหมาย
กัวลาบารา	ปากบารา
ตะโละซือไร	ตะโละใส(ชื่อหมู่บ้าน)
กัมปง	หมู่บ้านหรือสภาพบ้านๆ
ลาโอ้ด	ทะเล
ปันตัย	ชายหาด
บินไต	ผักหวานทะเล
ท่ามัลย	ท่าเรือที่มีศาลาหรือที่พบปะ พูดคุย
เดอลามาตุโย๊ะ	บ่อเจ็ดลูก
สุหนุง	ภูเขา
จังหวาย	ต้นตะเคียน

คำที่ใช้เรียกเครือญาติ	ความหมาย
ป๊ะ, ยะฮ์,อายะฮ์	พ่อ
,มะ	แม่
บัง	พี่
กะ , จะ	พี่สาว
โต๊ะ	ย่า ยาย
แนะ, โต๊ะแนแนะ	ทวด
หวัน, โต๊ะหวัน,โต๊ะบัน	ปู่
หวา, หลง	ลูกคนที่ ๑ ของปู่-ย่า

จ๊ะฮึ,ปะจ๊ะ หรือ มะจ๊ะฮึ	ลูกคนที่ ๒ ของปู่-ย่า
หลัง	ลูกคนที่ ๓ ของปู่-ย่า
หยัง	ลูกคนที่ ๔ ของปู่-ย่า
ดำ	ลูกคนที่ ๕ ของปู่-ย่า
นะ	ลูกคนที่ ๖ ของปู่-ย่า
จิ	ลูกคนที่ ๗ ของปู่-ย่า
ดา	ลูกคนที่ ๘ ของปู่-ย่า
เต๊ะ	ลูกคนที่ ๙ ของปู่-ย่า
อู, จู, สู้	ลูกคนสุดท้าย ของปู่-ย่า
โตะตา	พ่อตา
โตะยาย	แม่ยาย
รากัน	เพื่อน
ตุนั่ง	คู่หมั้น
ปี่สั่น	พ่อตา-แม่ยายที่มีลูกแต่งงานกัน
นามา	ชื่อ

คำที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน	ความหมาย
กอแหล	กระบายตั๊กน้ำ
กาเต	เตียงนอน
กะปะ	ขวาน
กาฝืน	ห่อหุ้ม
กาโสด	รองเท้า
แกหฺรา	คิด,จัดการ,พิจารณา
ฮูหนี	กระสอบ
มอเลาะ	มีด
จังกาบ	พุดคุย
จาหฺรา	เอาเป็นธุระ,จัดการ
เจอลากา	อุบาทว์,จัญไร
ชันซี	สัญญา
ซาหฺวา	ละมุด
ซูหยี	เฝ้ายาม
ดูเหนีย	โลก,แผ่นดิน
ตาโระ	สาหัส, แย่
ตาหนา	เครื่องหมาย

ตาล้ำ	ถาด
คำที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน	ความหมาย
ตีหมา	ถั่งน้ำ
นุหรี	ทำบุญเลี้ยงอาหาร
บังสา	พวก, ชชาติ
บังไก่อ	มีดพร้า
บาดัน	ร่างกาย
บิตัน	หมอดำแย ตำแหย
บิหมัง	กังวล ,มีความข้องใจ
ปันตั้ง	งดเว้น
ปาดัน	เหมาะสม ,เข้ากันได้
ปาหยา	สามารถ
แปตอด	ไม่สมบูรณ์
แปสะ	ปล่อยไว้ จนไม่ดี
แปแหลด	เพี้ยน
มาหยาด	ศพ
ยาไจ้ย	มะม่วงหิมมะพานต์
ยาลัน	ทาง หรือ เดิน
รอกะ	บุหรี
รอกะฮ์	กลับคืน
ราเย็น	ขยัน
เสดสา	ลำบาก
เหนียต	ตั้งใจ เจตนา เจตจำนงค์
เหมา	ต้องการ
อดสาทา	พยายาม
อากาย	ความคิด สติปัญญา

บุคคลสำคัญในตำบลปากน้ำ

ผลจากการศึกษาเอกสาร สอบถาม สัมภาษณ์จากผู้อาวุโสในชุมชนตำบลปากน้ำที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญที่เป็นที่รู้จักและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงตำบลปากน้ำ มีดังนี้
 ๑. พณฯ ดาโต๊ะเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ

ดาโต๊ะเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ ชื่อเรียก ดาโต๊ะเจ๊ะละห์ เป็นบุตรของ นายมุฮัมหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะ กับนางเจ๊ะรอมะห์ หวันสูแต่งงานกับนางสุไบเต๊ะ ,นางหวันเต๊ะ และ นางสะด๊ะ (ภรรยา ๓ คน) เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๔๓๓ เสียชีวิต ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ อายุ ๙๖ ปี การศึกษาภาษามลายู ชั้นปีที่ ๓ และศึกษาด้วยตนเอง ที่อยู่บ้านทำเนียบ(ใกล้สี่แยกปากปิง) อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสตูล ๕ สมัย ที่ปรึกษาด้านศาสนาและกอกู (พิจารณาตัดสิน) เกี่ยวกฎหมายครอบครัวและมรดกจังหวัดสตูล เป็นรัฐมนตรี ๓ คนะ ดาโต๊ะยุติธรรมประจำศาลจังหวัดสตูล กรรมการนิติบัญญัติ แต่งหนังสือมรดกวัฒนธรรมสตูล

เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนทางด้านการเมืองผู้วางรากฐานการปกครองประชาธิปไตยจังหวัดสตูล และการศาสนา เป็นผู้ทรงภูมิรู้ในการตัดสินและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งระดับจังหวัดและระดับชาติ เป็นบุคคลแรกที่ขอให้รัฐสภาหยุดการประชุมในเวลาละหมาด เป็นผู้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาและในด้านการศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริต และบุคคลอาวุโสเมื่อให้แนะนำแก่ประชาชนแล้ว จะได้รับการยอมรับและให้เกียรติเชิ่พังและถือปฏิบัติ

ผลงานที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนและสังคม เป็นผู้วางรากฐานประชาธิปไตยของจังหวัดสตูล นักการเมืองที่มีเป็นแบบอย่างและเป็นที่ยึดของประชาชน ผู้รู้ด้านศาสนาอิสลาม สามารถตัดสินชี้ขาดปัญหาทางศาสนาโดยเฉพาะกรณีเกี่ยวกับครอบครัวและมรดกอิสลาม

าพณาเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕ สมัยและดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สมัยวัยเด็กนายเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ เป็นบุตรของเจ๊ะมุฮัมหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะกับนางเจ๊ะรอมะห์ ตรีกุลหวันสู อยู่อำเภอละงู เดิมเป็นคนพื้นเพจากรัฐไทรบุรี ประเทศมาเลเซีย มีสามคนพี่น้อง อพยพมาตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูล แต่งานกับนางสาวสุไบเต๊ะ ปากบาราภรรยาคนแรก เป็นบุตรของนายอัลดุลราหมาน ปากบารา (ขุนบารา บุรีรักษ์) เป็นชาวปากบาราซึ่งมีบุตรธิดาด้วยกัน ๘ คน ประกอบด้วย

1. นางเจ๊ะสไปหรา หลังปูเต๊ะ สมรส กับ นายเจ๊ะหมาด(กำแพง) หลังปูเต๊ะเป็นอดีตกำนันตำบลกำแพง
2. นางสาวสไปหรี หลังปูเต๊ะ เสียชีวิตเมื่ออายุ ๑๖ ปี
3. นางเจ๊ะจาก หลังปูเต๊ะ สมรสกับ นายดุสิต(ยุโสบ) สมันตรัฐ เป็นอดีตปลัดอำเภอมืองสตูล
4. นายเจ๊ะวาเลต หลังปูเต๊ะ เสียชีวิตเมื่ออายุ ๑๒ ปี
5. นางสาวมณี(เจ๊ะมะฮะนี) หลังปูเต๊ะ สมรสกับ ตนกูมะหมุด ทายาทระดับ ๕ รัฐกลันตัน มาเลเซีย
6. นายอดินันท์(อดันัน) หลังปูเต๊ะ สมรสกับนางสาววีรา เปลี่ยนศิริ ชาวกรุงเทพมหานคร และสมรสครั้งที่ ๒ กับนางสาวเบญจมาศ(เจ๊ะป่วน) ชาวปัตตานี

7. นายพิศาล(ไฟซอล) หลังปูเต๊ะ สมรสกับนางสาวจินตนา(อามินะ) ท้วมประถม ชาวกรุงเทพมหานคร
8. นางสาววัลลีย์(นอร์มูฮัมบะ) หลังปูเต๊ะ สมรสกับกับ นายเสนีย์(ไซอีนี) ปิติเศรษฐ์ ชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
(หนังสือตำนานโต๊ะแนแนะ ทวดเมืองสตูล กันยายน ๒๕๕๒ จัดพิมพ์โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ฉลอง ๑๒๐ ปีเมืองสตูล)

นายอับดุลรอฮ์มาน บินหะยียะฮ์ยา(ขุนบารา บุรีรักษ์)

นายอับดุลรอฮ์มาน บินหะยียะฮ์ยา ชื่อเรียก โต๊ะราหมาน หรือขุนบารา บุรีรักษ์ บุตรของนายหะยียะฮ์ยา ปากบารา กับ มารดาไม่ปรากฏชื่อ แต่งงานกับนางฉาว และนางเจ๊ะบวง (ภรรยา ๒ คน) มีชีวิตอยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๒ - ๒๔๗๙ ที่อยู่หมู่ที่ ๑ บ้านบ่อเจ็ดลูก ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล การศึกษา ไม่ทราบชัดเจนพูดภาษามลายูได้คล่องแคล่ว

เคยดำรงตำแหน่ง กำนันบ้านบ่อเจ็ดลูก ได้รับพระราชทานชื่อเป็น “ขุนบารา บุรีรักษ์” อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก

ความเป็นแบบอย่างที่ดี : เป็นผู้เริ่มต้นวางรากฐานด้านการดูแลลูกบ้านให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกซึ่งเป็นเกาะในสมัยนั้น เป็นผู้ทรงภูมิรู้ในทางด้านการเมือง การปกครอง และการศาสนา เป็นครูสอนอัลกุรอานแก่ลูกหลาน และชาวชุมชนบ้านปากบาราและบ้านบ่อเจ็ดลูก สมัยนั้นลูกบ้านสามารถอ่านกุรอานได้คล่องทุกคน เป็นต้นแบบพ่อค้าที่มีชื่อเสียง มีเรือสำเภาค้าขายระหว่างปากบารา กับเกาะปีนัง และเกาะต่างๆในประเทศไทย มาเลเซียและอินโดนีเซีย

ผลงานที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนและสังคม ผู้รู้ด้านศาสนาอิสลาม สามารถตัดสินชี้ขาดปัญหาทางศาสนาต่างๆ สอนอัลกุรอาน ลูกบ้านทุกคนในสมัยนั้นสามารถอ่านกุรอานได้คล่องแคล่วทุกคน เป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารบ้านเมืองและเป็นที่รักของประชาชน เป็นบุคคลต้นแบบที่มีภูมิรู้ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านศาสนา ด้านภาษาและการค้าขายกับต่างประเทศ

นายอากรณ ปากบารา

นายอากรณ ปากบารา ชื่อเรียก “อิฟหรือจื่อฟ” เป็นบุตรของ นายละไบมุซา กับนางเนียะ ที่อยู่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล การศึกษา จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔

เคยดำรงตำแหน่ง ครูโรงเรียนบ้านเกาะยวน ครูใหญ่โรงเรียนบ้านตะโละใส ครูใหญ่โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก

ความเป็นแบบอย่างที่ดี : เป็นคนซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา เคร่งครัดระเบียบวินัย ใจกว้าง โอบอ้อมอารี มีเพื่อนฝูงมาก รุ่นเดียวกับนายตาด บุญมา เป็นผู้มีความดี สุภาพนุ่มนวล สอนลูกๆให้มีเหตุผล ชอบให้คำแนะนำ ไม่ตี พูดเสียงดังชัดเจน เป็นคนตรงต่อเวลา อ่านกร้ออ่านเป็นนิสัยหลังละหมาดเช้า(ซุบฮ์) เป็นประจำ ไม่รับประทานกะปิและเครื่องในสัตว์ เมื่อกลับบ้าน ชอบซื้ออาหารและสิ่งของมาฝากลูกหลานเป็นประจำ เป็นผู้รักครอบครัว เน้นการรับประทานอาหารที่ตรงเวลาและรับประทานอาหารพร้อมกันกับคนในครอบครัว

ผลงานการสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อครอบครัว ชุมชนและ สังคม เป็นครูสอนอัลกร้ออ่านแก่ลูกหลาน และคนในชุมชน เป็นครูและผู้บริหารการศึกษาที่เน้นระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ในการทำงาน มุ่งมั่นให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้ร่วมก่อตั้งมัสยิดอัลมุจาฮิดีน หมู่ที่ ๖ บ้านท่ามาลัย และซื้อที่ดินบริจาค(วากัฟ)แก่สาธารณะ

นายกราย ชูสกุล

นายกราย ชูสกุล (กำนันกราย หรือ กำนันเจ๊ะหมาด) เป็นบุตรของนายคล้ายกับนางหนูขาว ชูสกุล แต่งงานกับนางต๊ะเนะ เอ็มดู มีชีวิตอยู่ ๒๔๕๐ - ๒๕๓๒ อายุ ๘๒ ปี ที่อยู่ หมู่ที่ ๔ ตำบลปากน้ำ อำเภอละลุ จังหวัดสตูล การศึกษา สำนักวัดอ้อ จังหวัดพัทลุง ศึกษาต่อที่ประเทศเขมร ชำนาญด้านโยธาธิการและผังเมือง มีภูมิลำเนาเดิม จังหวัดพัทลุง

ย้ายมาทำงานและอยู่ที่อำเภอละลุ จังหวัดสตูล เคยทำงานราชการมาหลายตำแหน่ง เป็นบุคคลที่ได้รับความน่าเชื่อถือจากหน่วยงานราชการและเป็นที่เคารพของประชาชนชาวตำบลปากน้ำ ทำงานด้วยความเสียสละ ตั้งใจ

ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา และเป็นยอมรับของทุกฝ่าย

เคยดำรงตำแหน่ง เสมียนตราอำเภอละลุ กำนันตำบลปากน้ำ ที่ปรึกษานายอำเภอละลุ ผู้ตรวจงบประมาณของทางราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิ จังหวัดสตูล

ความเป็นอย่างที่ดี มีความเป็นผู้นำ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบประชาชน พูดจาจริงจัง เด็ดขาด เป็นที่นำเชื่อถือของชาวบ้านและทางราชการ สนใจด้านการส่งเสริม ส่งเสริมให้ผู้ปกครองส่งลูกเรียน มีชีวิตที่สมถะพอเพียง

ผลงานการสร้างการเปลี่ยนแปลง ชุมชนและ สังคม ร่วมชาวบ้านและทางราชการสร้างถนน ละลุ-สตูล ร่วมสร้างถนนละลุ-ปากบารา ตัดถนนท่ายาง-ท่าพะยอม ผู้ก่อตั้งโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไส ริเริ่มโครงการสร้างเขื่อนขายหาดปากบารา กั้นที่ดินเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์บ้านบ่อเจ็ดลูก (นายไกรวุฒิ ชูสกุล อายุ ปี เป็นผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘)

นายสะเย็น ราเหม

นายสะเย็น ราเหม เป็นบุตรของ นายกาเล็ม กับนาง ไม่ปรากฏชื่อ ที่อยู่ - หมู่ที่ ๔ บ้านตะละใส ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล การศึกษา ชั้น ป.๔ เคยดำรงตำแหน่ง แพทย์ประจำตำบล แพทย์สนามมวย งานประเพณีต่างๆ

ความเป็นแบบอย่างที่ดี : เป็นคนให้ความสนใจต่อคุณภาพชีวิตของญาติพี่น้องและผู้คนในชุมชน โดยเฉพาะด้านสุขภาพ เป็นผู้ช่วยเหลือและรักษาผู้ป่วยผู้สูงอายุ หากมีใครเจ็บป่วยในชุมชน จะไปเยี่ยมดูแลอย่างใกล้ชิด เป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา เป็นผู้อุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม มีความซื่อสัตย์ จริงจังในการทำงาน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคนโกรธง่ายแต่หายเร็ว สนใจในเรื่องดาราศาสตร์ ในช่วงกลางคืน

บ่อยครั้งชวนบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้านมาตั้งดูดวงจันทร์ ดวงดาวต่างๆ รวมทั้งฝึกสังเกตทิศทางลม สภาพภูมิอากาศ เพื่อกระตุ้นให้สนใจสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นบุคคลที่มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบเลี้ยงอาหารแก่คนอื่นบ่อย

ผลงาน การสร้างการเปลี่ยนแปลง ชุมชนและ สังคม เป็นผู้ที่วางแผนเส้นทางหมู่บ้านตะละใส มีการตัดถนนจากในบ้านตะละใสไปอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา ร่วมพัฒนาถนนปากบารา-ตลาดละงู ผู้สร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สร้างโครงการจัดทำคูระบายน้ำทั้งหมู่บ้าน สร้างความสนใจในด้านดาราศาสตร์

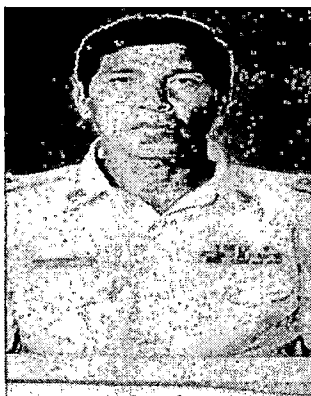
บุคคลสำคัญในระดับชุมชน

บ้านเกาะบุโหลน

นายจำรูญ ongsara อดีตผู้ใหญ่บ้านเกาะบุโหลน เป็นบุคคลช่วงแรกที่พัฒนาพื้นที่เกาะบุโหลน โดยประสานงานกับทางราชการอำนวยความสะดวกและให้การช่วยเหลือชาวเกาะบุโหลนในการเดินทาง และรักษาพยาบาล เนื่องจากในช่วงนั้นการเดินทางไปและกลับเกาะบุโหลนค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะในช่วงมีลมเริ่มต้น นายจำรูญ ongsara ได้จากสร้างที่พักหลังเล็กให้นักท่องเที่ยวที่มาพัก หลังจากนั้นนักท่องเที่ยวเริ่มรู้จักบุโหลนมากขึ้น ทำให้เกาะบุโหลนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งโดยเฉพาะชาวยุโรป นายจำรูญ ongsara เป็นผู้ทอดทน อยู่ที่เกาะแห่งนี้ยาวนานที่สุด และเมื่อสิ้นชีวิตก็มีลูกและครอบครัวมาสานต่อกิจการต่อจนได้รับความสำเร็จ

บุคคลสำคัญตำบลปากน้ำที่ยังมีชีวิต

นายดาเล็น อูสมา

นายดาเล็น อูสมา ชื่อเรียก ปะสุตาเหล็น เป็นบุตรของนายยะโกบ (อดีตกำนันปากน้ำ) กับนางบาฉี (โอมณี) เกิดวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๕ ที่หมู่บ้านที่ ๔ บ้านตะโละไส ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล การศึกษา จบชั้น ป.๔ เคยดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละไส อำเภอละงู จังหวัดสตูล (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๔๗)

ความเป็นแบบอย่างที่ดี : เอาใจใส่ดูแลครอบครัวดี เป็นคนซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา พูดเสียงดังฟังชัด พูดอธิบายประเด็นและรายละเอียดได้ดี มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รับการศึกษา และเน้นการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างญาติ มิตรและบุคคลทั่วไป มีเพื่อนสนิทและผู้เป็นแรงดลใจ : นายสะเย็น ราหม นายแห่นัน สันติกุล และนายศิริ สะอิด

ผลงานที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนและสังคม การแก้ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนบ้านตะโละไส เป็นผู้ใหญ่อยอดเยี่ยม (แหวนทองคำ) ผู้ใหญ่บ้านดีเด่นด้านการพัฒนาและจิตวิทยาชุมชนสัมพันธ์ สร้างหอกระจายเสียงหมู่บ้าน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านตะโละไสและโรงเรียนละงูพิทยาคม แก้ปัญหาประมงชายฝั่งผิดกฎหมาย(อวนลาก อวนรุน)

นายรณ ภูมิรัตนพงศ์

นายรณ ภูมิรัตนพงศ์ (สะอิด) ชื่อเรียก ปะสุหรณ เป็นบุตรของ นายอุหมาก สะอิด กับนางย๊ะ(ปากบารา) แต่งงานกับนางอมรา (เจ๊ะอม) อุสม่า เกิดวัน๗ มกราคม ๒๔๘๗ ที่อยู่ ๑๗๕ หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละใส ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล การศึกษา ปริญญาโท สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา เคยดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละใส อำเภอละงู จังหวัดสตูล (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๔๗)กำนันตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล สมาชิก อบต.ปากน้ำ สมาชิกสภาจังหวัดสตูล (ส.จ.)

ความเป็นแบบอย่างที่ดี : คติพจน์ในการทำงาน “น้องต้องดีกว่าพี่ ลูกต้องดีกว่าพ่อ” “ความยากจน ไม่เป็นอุปสรรคทางการศึกษา ขอเพียงความมุ่งมั่นและตั้งใจ ทุกคนไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จได้” ทำการค้าระหว่างประเทศไทย-อินโดนีเซีย เน้นความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในการทำงาน. รวมทั้งความยืดหยุ่นและเด็ดขาดอย่างเหมาะสม ยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมายและหลักคุณธรรมทางศาสนา และการทำงานต้องเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงโลก เป็นแบบอย่างทางด้านการศึกษาเป็นบุคคลเริ่มแรกในการส่งบุตรชาย นายฮาเร็น ภูมิรัตนพงศ์ ไปเรียนต่อมหาวิทยาลัยเวลลิงตัน รัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา จนจบปริญญาโท MBA และส่งเสริมให้ลูกเรียนในระดับสูงทุกคน

ผลงานที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนและสังคม เป็นแบบอย่างแนวคิดด้านการอนุรักษ์พื้นที่ทำกินและอนุรักษ์ โดยทำเชือกกันน้ำเค็มเลียคลองทำยาง ถึงปากบารา เนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ ขอที่ราชกรัฟฟัสตุสร้างสถานีอนามัยตำบลปากน้ำ และที่อื่นๆ รวม ๓๐ ไร่ ร่วมมือกับภาครัฐช่วยเหลือพัฒนาชุมชนในด้านถนนหนทางและสาธารณูปโภค ช่วยเหลือดูแลลูกบ้านอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความเหมาะสม ต้นแบบของผู้ปกครองที่เน้นให้ลูกเรียนต่อต่างประเทศ

นายกาเหรีย ongsara

นายกาเหรีย ongsara (จะกาเหรีย) เป็นบุตรของ นายยี่หยัน กับนางจิ แต่งงานกับ นางอา ที่อยู่ ๑๓๔ หมู่ที่ ๒ บ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล การศึกษา ม.๓ เดิมเป็นชาวบ้านตะโละใส มีลูกด้วยกัน 4 คน คือ นายทวีศักดิ์ ongsara สมรสกับนางกอบกุล ขณะนี้อยู่จังหวัดนครราชสีมา นายทวีสิทธิ์ ongsara สมรสกับนางลิยะ นางนอร์มะ สมรสกับนายสะมาแอ ปากบารา ปัจจุบันอยู่ที่บ้านปากบารา นายสะอาด ongsara สมรสกับนางนาฎฤดี ปัจจุบันอยู่กรุงเทพมหานคร

เคยดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ บ้านปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล (พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๒๕)

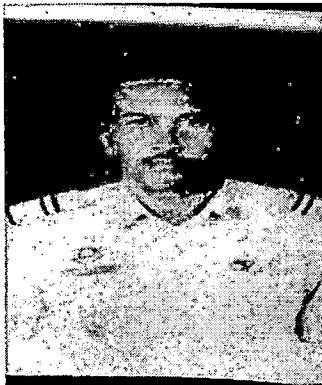
ความเป็นแบบอย่างที่ดี : คติพจน์ในการทำงาน “ยึดมั่นความดีและความถูกต้อง” เป็นคนที่รักความยุติธรรม เสมอภาค เป็นผู้มีใจโอบอ้อมอารี ยอมบริจาที่ดินและทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัย

และมีที่ทำงาน มีความเป็นผู้นำสูง พูดจริงทำจริง ชาวบ้านให้ความเคารพและไว้วางใจสูง เป็นนักเจรจาไกลเกลี่ย เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านด้วยกัน และระหว่างชาวบ้านกับทางราชการ มีเพื่อนฝูงมาก รู้จักคนทั้งใน และนอกจังหวัด รวมทั้งมาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นเพื่อนสนิทกับ พลเอกหาญ ลีนานนท์ อดีตสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสตูล เคยให้การสนับสนุนช่วยเหลือจน พลเอกหาญ ลีนานนท์ ได้รับตำแหน่งเลือกตั้งหลายครั้ง

ผลงานที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนและสังคม ไกลเกลี่ยความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับทางราชการหลายครั้ง สร้างความรักความสามัคคีเป็นหนึ่งในชุมชนปากบารา เป็นคณะกรรมการมัสยิดอัลบาสร์ บ้านปากบารา สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานภาครัฐ ร่วมก่อสร้างมัสยิดบ้านเกาะบุโหลน

(ผู้ให้ข้อมูล นางนอรัม ปากบารา อายุ 57 ปี บุตรสาวนายกาเหรีย องค์กรา ผู้ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558)

นายชะอาหรี จ๊ะสมัน

นายชะอาหรี จ๊ะสมัน ชื่อเรียก กำนันชะอาหรี เป็นบุตรของ นายฉาด จ๊ะสมัน กับนางปิฉ๊ะ แต่งงานกับนาง พรรณี จ๊ะสมัน(มาเหรีม) เกิดวันที่ ๗ มกราคม ๒๔๘๗ ที่อยู่ ๕๕๕ ที่ ๒ บ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพัฒนาชุมชน มหาลัษราชภัฏ สงขลา

เคยดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล กำนันตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล (พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๕๖) กรรมการมัสยิดอัลบาสร์ บ้านปากบารา

ความเป็นแบบอย่างที่ดี : คิดพจน์ในการทำงาน “ใช้ชีวิตเรียบง่าย และเป็นกันเอง” พูดจาสุภาพเป็นกันเอง ไบหน้าเต็มไปด้วยรอยยิ้ม สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ดูแลลูกบ้านแบบเป็นกันเอง มีเพื่อนฝูงมากมาย มีความโอ้อ้อมอารี ให้การช่วยเหลือดูแลลูกบ้านและผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างจริงจัง มีความสามารถทางด้านการค้าขาย มีกิจการเป็นของตนเอง มีนายดาเล็น อูสมา อดีตผู้ใหญ่บ้าน ตะโละไส เป็นทีมงานและที่ปรึกษา ที่สร้างคล้อยใจในการทำงานเพื่อชุมชน

ผลงานที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนและสังคม โครงการสร้างท่าเรือท่องเที่ยวปากบารา กำนันแหบทองคำ ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษ (อบต.)

ตระกูลสำคัญในตำบลปากน้ำ

ตระกูล “หลังปูเต๊ะ”

ตระกูล “หลังปูเต๊ะ” เป็นตระกูลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างเมืองสตูลมาตั้งแต่ต้น พื้นเพเป็นชาว ไทรบุรี(Kedah) ประเทศมาเลเซีย มี 3 คนพี่น้อง อพยพมาจากไทรบุรี มาตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูลหนึ่งคน ได้แก่

โต๊ะเจ๊ะอาหลัง ส่วนโต๊ะเจ๊ะปูเต๊ะ หรือโต๊ะปิงเลมาปูเต๊ะ ไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองนครศรีธรรมราช ส่วนน้องชายสุดท้อง ไม่ทราบชื่อ ยังคงตั้งรกรากที่เมืองไทรบุรี ประเทศมาเลเซีย ภายหลังสิ้นชีวิตที่เกาะปีนัง (Penang) ประเทศมาเลเซีย นามสกุล “หลังปูเต๊ะ” เกิดจากการนำชื่อพี่น้องสองคนมารวมกัน คือ อาหลัง กับปูเต๊ะ มาเป็นหลังปูเต๊ะ

โต๊ะเจ๊ะอาหลังผู้เป็นพี่ชาย ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองสตูล มีบุตรชาย 2 คน ได้แก่ นายเจ๊ะสาและ หลังปูเต๊ะ และนายเจ๊ะหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะ สำหรับนายเจ๊ะสาและตั้งถิ่นฐานที่ตำบลบ้านควน (Kampung Gua) และตำบล ฉลุง (Kampung Chalung) มีบุตรธิดาทั้ง 4 คน มีทายาทชั้นลูก หลานและเหลนสืบต่อมากมาย บุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในตำบลบ้านควน ได้แก่ นายหัจญ์เหนาะ หลังปูเต๊ะ อดีตอิมามมัสยิดบ้านควน นายบุรี หลังปูเต๊ะ อดีตกำนันตำบลบ้านควน นายอาหมาด หลังปูเต๊ะ อดีตผู้อำนวยการหลายโรงเรียนหลายโรงเรียนในอำเภอเมืองสตูล นางวรรณ ศรีตุนเดช ครูโรงเรียนบ้านไทรงาม นางยุวิตา มบุญดาหิ์ ผู้บริหารโรงเรียนทักษิณสยาม และดร.สุกรี หลังปูเต๊ะ บุตร จบปริญญาเอกจากประเทศจีน ปัจจุบันเป็นคณบดีคณะรัฐศาสตรมหาวิทาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี

ราวสมัยต้นรัชกาลที่ ๕ นายเจ๊ะหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะ น้องชายได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านทำเนียบตำบลละงู ต่อมาได้แต่งงานกับเจ๊ะรอมะห์ นามสกุล หวันสู ให้กำเนิดบุตรชายชื่อ เจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ .นายช่วงกลางสมัยรัชกาลที่ ๕ ตระกูลหลังปูเต๊ะ ได้ให้กำเนิดดาวดวงเด่น ที่ช่วยเชิดชูวงศ์ตระกูล ให้เป็นที่รู้จักของผู้คนทั้งประเทศ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานด้านประชาธิปไตยแก่เมืองสตูล ตั้งแต่ ๖๗ เจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ เป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของประเทศไทยในสมัยก่อน ผู้ซึ่งได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสตูลถึง ๕ สมัย เข้าร่วมรัฐบาลฐานะรัฐมนตรี ๕ คณะ แม้มีพื้นฐานภาษาไทยค่อนข้างน้อย แต่เป็นผู้คงแก่เรียน ได้ทรงแต่งหนังสือไว้จำนวนหนึ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาจนถึงปัจจุบัน

(จากหนังสือ เกร็ดความรู้ ตำนานโต๊ะเนาะแนวทวดเมืองสตูล “หลังปูเต๊ะ” ตระกูลนักการเมืองและนักเขียน โดยโรจนา จันทรานาศาสตร์ และ นูร์รานี ปิติเศรษฐพันธ์)

ตระกูล “ปากบารา”

นายอับดุลรอหมาน(โต๊ะราหมาน) ปากบารา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ไม่ทราบปีเกิดที่แน่ชัด เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๙ (ฮ.ศ.๑๓๕๗)เดิมเป็นคนบ้านตะโละใส มีภรรยา ๒ คน คนแรก ชื่อ นางฉาว เดิมเป็นชาวเกาะปีนัง มีลูกเพียงคนเดียว ชื่อนางเจ๊ะด๊ะ ปากบารา ภรรยาคนที่ ๒ ชื่อ นางบวง ปากบารา มีบุตรด้วยกัน ๔ คน คือ นางเจ๊ะบาส๊ะ นางเจ๊ะอาชีซะ นางเจ๊ะอาชีสน และนางเจ๊ะไซหนูน ถิ่นกาเบงนายอับดุลรอหมาน(โต๊ะราหมาน) ปากบารา หรือขุนบารา บุรีรักษ์มีอาชีพทำการค้ากับรัฐปิ่น ด้วยเป็นคนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม มีภาวะผู้นำ ก็เป็นผู้บุกเบิกสร้างมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ขึ้นมาและได้สอนให้กับชาวเลที่อาศัยอยู่ก่อนด้วย และดูแลความสงบของที่นี่ อยู่มาระยะหนึ่งก็ได้ชักชวนเครือญาติมาอยู่ด้วยคนก็เพิ่มขึ้นทำให้ชาวเลต้องอพยพจากเกาะแห่งนี้หาที่อยู่อาศัยใหม่เนื่องจากที่เดิมมีคนจำนวนมากเกินไป ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗ นายอับดุลรอหมาน ปากบารา ได้รับการ

แต่งตั้งเป็นขุน(เทียบกับปัจจุบันคือกำนัน) และได้รับพระราชทานนามสกุล เป็น ขุนบารา บุรีรักษ์ ท่านได้ขึ้นปกครองท้องที่บ่อเจ็ดลูก และได้เรียกสถานที่แห่งนี้ตามสัญลักษณ์ ว่าเตอลาฆาตุโย๊ะ ซึ่งเป็นภาษามลายู (เตอลาฆา แปลว่า บ่อ / ตูโย๊ะ แปลว่า เจ็ดแปลรวมกันว่า บ่อเจ็ดลูก) ไปขึ้นกับทางราชการเพื่อเป็นชื่อเรียกหมู่บ้าน แต่ชื่อเรียกยากจึงเปลี่ยนเป็นชื่อภาษาไทยว่า บ้านบ่อเจ็ดลูก มาจนถึงปัจจุบัน ขุนบารา บุรีรักษ์มีลูกสาวทั้งหมด 4 คน ไม่มีทายาทผู้สืบสกุล ทำให้นามสกุลบุรีรักษ์ขาดหายไป มีลูกสาวที่อาศัยอยู่ในบ้านบ่อเจ็ดลูกเพียงคนเดียว คือคนที่ 4 มีชื่อว่านางไขหนู ถิ่นกาแบง ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว

(นายเจ๊ะหฺสันี สาหลัง อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๑ กันยายน ๒๕๕๘)

ตระกูล “สะอิด”

ที่มาของโต๊ะเยอโย๊ะ (เนรเสน) ศรีเกือ (สะอิด) ในสมัยอดีตเนรเสน เดิมเป็นชาวสงขลา-พัทลุง เดิมเป็นคนพุทธ เนรเสนและเป็นผู้เฝ้าบ่อนพ่ายที่อำเภอรัตภูมิ เป็นคนที่ตรงไปตรงมาและเด็ดขาด เมื่อเห็นพี่ชายซึ่งเป็นเจ้ามือพ่ายเล่นโกงต่อหน้าต่อตา รู้สึกโกรธมาก จึงได้ฆ่าพี่เขยจนเสียชีวิต

ด้วยความกลัวจากการกระทำผิดจึงหนีออกจากบ้าน พี่เขยเคยมาลักขโมยความที่บ่อเจ็ดลูก สมัยบ่อเจ็ดลูกมีการเลี้ยงความฝูงเป็นจำนวนมาก ลักพาไปเก็บที่ทุ่งสง นครศรีธรรมราช คั้นหนึ่งเป็นช่วงเดือนขึ้นราว ๑๒-๑๕ นายอับดุลรอห์มาน ปากบารา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ เดินออกจากบ้านไปชายทะเล เห็นฝูงกุ้งขึ้นเป็นจำนวนมากที่บริเวณป่าสนปัจจุบัน เมื่อเห็นเนรเสนกับพวกซึ่งมาลักขโมยควาย ครั้นจะห้ามก็มีเพียงตนเพียงคนเดียว รู้สึกไม่ปลอดภัย ด้วยความฉลาดหลักแหลม จึงปีนขึ้นปลายต้นสน แล้วหวาดด้วยเสียงดังให้โจรตกใจและเสียชีวิต แล้วตะโกนว่า “ ใครที่อยู่ทิศเหนือ ทิศตะวันออก ทิศใต้และทิศตะวันตก ให้โอบล้อมเข้ามา อย่าให้ออกไปได้” ทำให้เนรเสนและพวกหนีกันไปคนละทิศคนละทาง ตัวใครตัวมัน เนรเสนใช้เวลาหนีอยู่ส่วนสี่คืน หมดแรงเนื่องจากไม่ได้รับประทานอาหาร จึงไปติดอยู่ที่ป่าไทร(ปัจจุบันเป็นที่นา) ไม่มีแรง เดินต่อไปไม่ได้ มีคนที่ทำนาไปพบจึงได้ให้อาหารจนกระทั่งฟื้น แล้วชวนเนรเสนไปบ้านที่ตะโละไส เนรเสน เมื่อได้สัมผัสชีวิตที่อบอุ่น ผู้คนใจดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงเข้ารับอิสลาม แล้วหลังจากนั้น กลับไปรัตภูมิ ไปพาราภรรยาและลูกๆอพยพมาที่ปากน้ำทั้งหมด

มีผู้ติดตามห้อยตามมาหลายคน ประกอบด้วย ภรรยา ชื่อ โต๊ะจันทร์ และลูกๆ คือ แวน อร (เป็นลูกที่สวยและน่ารักที่สุด) ฉาว สะอิด และลูกชายอีกคนหนึ่งโต๊ะหมาดราห์ เป็นต้นตระกูลเรื่องเดช

การเดินทางใช้เวลาหลายวัน เมื่อมาถึงเขาสอยดาว(อำเภอรัตภูมิปัจจุบัน) ปรากฏว่า โต๊ะอร ซึ่งเป็นลูกคนที่สองเพลียมากถึงขนาดเป็นลม จึงบอกภรรยาว่า “ถ้าไม่ไหวทิ้งไว้ที่นี่ เาคนที่แข็งแรงแข็งแรงไป” แต่ด้วยโต๊ะจันทร์ซึ่งเป็นภรรยารักและห่วงหาอาลัยลูกมาก จึงพูดว่า “ จะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ จะไม่ทิ้งลูก ตายเป็นตาย จะอุ้มจนกระดูกเต็มผ้าหรือเปเล และยอมให้ตายคามือ” หลังจากนั้นไม่นาน ก็ได้พบลำห้วยมีน้ำที่ใสสะอาด จึงได้ดักน้ำล้างตัวให้โต๊ะอร โต๊ะอรก็ล้มตาศื้นมาอีกครั้ง ทำให้เดินทางต่อไปจนถึงปากน้ำและพำนักอยู่ที่ปากน้ำ แต่งงานมีลูกมีหลานหลายตระกูล จึงเป็นที่มาของคนบ้านตะโละไสและปากน้ำจนถึงปัจจุบัน

สะอิด มาจาก ชื่อลูกชายของเณรเสน(โตะยู่โตะ) ชื่อโตะสะอิด เณรเสนมียุ ๔ คน ประกอบด้วย โตะแวน โตะอร โตะฉาว และโตะสะอิด

(ผู้ให้ข้อมูล นายนัน โอมณี อายุ ๗๘ ปี นายหุดดิน อูสมมา ผู้สัมภาษณ์ เมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๘)

ตระกูล “โอมณี”

คนรุ่นแรกที่มาตั้งถิ่นฐานของตระกูลโอมณี มาจากไทรบุรี ประเทศมาเลเซีย คือโตะอูมาและโตะมาหนี่ ซึ่งเป็นคนรุ่นใกล้เคียงกับ นายอับดุลรอฮ์มาน ปากบารา หรือที่รู้จักกันในนาม ขุนบารา บุรีรักษ์ เดิมเป็นคนที่ ใช้ภาษามลายู บรรพบุรุษเดิมเดินทางจากอินโดนีเซีย โตะอูมา มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านตะโละใส เดินทางตามชายฝั่ง อันดามันจนถึง ะนอง รวมทั้งเกาะสองของพม่า และมีลูกหลานมากมายจากสกุล จนถึงระนองและ นครศรีธรรมราช

(ผู้ให้ข้อมูล นายมูสตาฟา โอมณี อายุ ปี เมื่อ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

ตระกูลจ๊ะสมัน

ต้นตระกูลจ๊ะสมันมาจาก ตำบลเวิน ประเทศพม่า ร่วมเดินทางมาที่บ้านตะโละใส สองพี่น้อง มีนายโตะ กอหราบ และโตะปาหวังหลง ไม่ทราบนามสกุลเดิม (อดีตเป็นไตง์เรือ) มาตั้งถิ่นฐานครั้งแรกที่ชายทะเลบ้านโตะ หงาย มีลูกผู้หญิง ๒ คน ไม่ปรากฏชื่อ หลังจากนั้น นายโตะปาหวังหลง มีลูกกับภรรยาคนเดิม จำนวน ๒ คน เป็นลูกชาย คนแรก เรียกชื่อว่า โตะนายจ๊ะ(เป็นกำนัน) เมื่อโตขึ้นทั้งสองไปแต่งงานกับภรรยาซึ่งมีนามสกุล องศา ราและปากบารา แล้วมีลูกชาย ๑ คน ชื่อว่า โตะชีเต็น (สมัยนั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน) อยู่ที่รูปเต (บ้านท่า พะยอมปัจจุบัน)

(ผู้ให้ข้อมูล นายสุเมธ จ๊ะสมัน อายุ ๗๘ ปี ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙)

ตระกูลจ๊ะสมันที่เป็นรู้จักแพร่หลาย ซึ่งเสียชีวิตแล้ว อาศัยอยู่หมู่ ๒ บ้านปากบารา คือ นายฉาด จ๊ะ สมัน เป็นบุตรของนายบู จ๊ะสมันกับนางบิฉะ จ๊ะสมัน เป็นบุคคลที่มีฐานะดีในสมัยนั้น ทำการค้า มีแพปลาเป็นของ ตนเองและมีรถส่งปลาจำนวนหลายคันส่งไปยังกรุงเทพมหานครต่างจังหวัด สมรสกับนางสาว

บาฉะ มีบุตรธิดา รวม ๘ คน คือ

1. นางสาวคอดียะ จ๊ะสมัน แต่งงานกับ นายยุ่นัย แซ่อาหลี
2. นายสะอาหรี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนางพรณี มาเหรัมย์
3. นายบาดี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนางจินตนา
4. นางสาวบัสระ จ๊ะสมัน แต่งงานกับ นายหมื่น อาศัยอยู่บ้านเกาะหมี่
5. นางสาวบัสรี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนายประสิทธิ์
6. นางสาวเยาวรี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนายสมหารา หมันเล๊ะ
7. นายสาวยาวีระ จ๊ะสมัน แต่งงานกับ นาย บ้านเกาะหมี่

8. นายชาเร็ด จ๊ะสมัน

(ผู้ให้ข้อมูล นางนอรัม๊ะ ปากบารา อายุ 57 ปี บุตรสาวนายกาเหเรีย องค์กรา ผู้ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558)

ตระกูลหยีราเหมหรือหะยีราเหม

บรรพบุรุษเดิม มาจากบ้าน “ยะลูตง” เกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ตระกูลหยีราเหม หรือหะยีราเหม มาจากบุคคลแรก คือนายอาหวัง หยีราเหม สืบเชื้อสายจากจังหวัดปัตตานี แต่งงานกับ นางเจ๊ะอะ ปูเลาปีนัง มาจากเกาะหมาก(ปีนัง) มีบุตรธิดารวม 5 คน ประกอบด้วย

1. นาสอดาเรียะ หะยีราเหม แต่งงานกับนายอิรฉาด โอมณี
2. นายอาเร็บ หะยีราเหม แต่งงานกับนางอำมะ
3. นายแหยน หะยีราเหม แต่งงานกับ นางไซมอส อูสมะ
4. นางเจ๊ะสุ หะยีราเหม แต่งงานกับนายเฉด ปากบารา
5. นางเจ๊ะนี หะยีราเหม แต่งนางบ่าว ปากบารา

ตระกูล “เอ้มดู”

เดิมตระกูลเอ้มดู มาจากประเทศอินโดนีเซีย คนแรกๆที่มาอาศัยอยู่ที่บ้านบ่อเจ็ดลูกสมัยนั้นซึ่งเป็นเพียงเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีป่าไม้และท้องทุ่งที่กว้างใหญ่ มีภูเขาสลับซับซ้อน รู้จักกันในนาม “โต๊ะเอ้ม” เป็นนายท้ายเรือที่มีความชำนาญ ผู้คนให้ความนับถือนับถือ มีบุคลิกที่เป็นผู้นำ ใจกว้าง มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้การช่วยเหลือดูแลคนในหมู่บ้านมาตลอด เป็นนักเดินทางที่ระเริงร่อน ครั้งหนึ่งเมื่อมาถึงที่เกาะแห่งนี้ได้จอดพักเรือเพื่อหาแหล่งน้ำ มีบ่อน้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อผ่านไปมาหลายครั้ง รู้สึกชอบและเห็นว่าเกาะแห่งนี้น่าอยู่น่าอาศัย จึงพาครอบครัวมาอาศัยอยู่ด้วย เมื่อมี พระราชบัญญัติเกี่ยวกับนามสกุล จึงได้ตั้งนามสกุลว่า “เอ้มดู” (ผู้ให้ข้อมูล นายรจนา เอ้มดู อายุ ปี เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘)

สถานที่สำคัญในตำบลปากน้ำ
ด้านการท่องเที่ยว

โบราณสถาน “บ่อเจ็ดลูก”

ในอดีตมีกลุ่มชาวเลซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่งได้เดินทางมายังเกาะต่างๆทางฝั่งอันดามัน ชาวเลกลุ่มแรกๆประกอบด้วยโต๊ะจี่ห์รี โต๊ะกาแม๊ะฮ์และโต๊ะแม๊ะ โดยทางด้วยเรือเร่ร่อนจากอินโดนีเซียผ่านเกาะ

ต่างๆ จะกระทั้งขึ้นที่ท่าเรือบ้านบ่อเจ็ดลูกแล้วขึ้นฝั่งเพื่อหยุดพัก และเดินทางน้ำดื่ม จึงได้ขุดบ่อเล็กๆจำนวน 7 บ่อด้วยกัน ขุดลูกแล้วลูกเล่า เนื่องจากบ่อแรกๆน้ำกร่อยและค่อนข้างเค็ม บ่อแรกใหญ่ที่สุดเรียกกันว่า บ่อพ่อ ที่เหลือก็เป็นบ่อแม่และบ่อลูก มีขนาดลดหลั่นกันไป ขุดบ่อสุดท้ายซึ่งอยู่ใต้ต้นยอ เป็นน้ำจืดสนิท จึงได้พักที่บ้านบ่อเจ็ดลูก

เป็นเวลาหลายวัน ชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกร่วมกับกรมศิลปากรได้บูรณะ โดยก่ออิฐรอบๆบ่อทั้งเจ็ด และสร้างอาคารห้องน้ำเพิ่มเติมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาเยี่ยมชมได้ตลอดทั้งปี

หน้าผาใช้หนี้

หน้าผาใช้หนี้เป็นชื่อหน้าผาของภูเขาลูกหนึ่งในหมู่บ้านบ่อเจ็ดลูก มีตำนานเล่าว่า มีชายคนหนึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ่อเจ็ดลูกปัจจุบัน ชอบกินโกปี* (กาแฟ) ที่ร้านกาแฟอยู่บ่อยๆแต่ไม่มีเงินจ่ายค่ากาแฟ เมื่อเนิ่นนานไป ยิ่งติดหนี้ค่ากาแฟมากขึ้น เจ้าของร้านขายกาแฟจึงนึกสนุกขึ้นมา จึงทำพนันว่า ถ้าจะไม่จ่ายค่ากาแฟก็ได้ แต่ต้องปีนไต่ขึ้นไปบนเขาที่อยู่ข้างหน้าหมู่บ้านนี้ให้ได้ ชายผู้นั้นก็ตกลงรับคำท้า วันต่อมา เขาใช้กระแซงคลุมหลังแล้วปีนไต่ขึ้นบนภูเขาตามคำท้าของเจ้าของร้านกาแฟ ขณะที่กำลังปีนป่ายอยู่นั้น เกิดพายุได้พัดหอบเอาชายผู้นี้พร้อมกับกระแซงที่คลุมหลัง ลอยไปตกที่อีกแห่งหนึ่ง แต่เขาก็ไม่ได้รับอันตรายใดๆ กลับนั่งอยู่ในสภาพเรียบร้อย คล้ายนั่งขัดสมาธิ(นั่งซีหฺลา) ที่ที่ผู้ชายคนนี้นั่งอยู่เป็นอ่าว จึงเรียกว่า “ตะโละซีหฺลา” (ตะโละ –อ่าว, ซีหฺลา-ขัดสมาธิ) เป็นที่อัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านแถวนั้นเลยพากันยกย่องนับถือเป็นผู้วิเศษตั้งแต่นั้นมา สำหรับหนี้สินค่ากาแฟที่ค้างอยู่ ก็ไม่ต้องชำระ หน้าผาแห่งนั้น จึงได้ชื่อว่า “หน้าผาใช้หนี้”

แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่บ้านปอเจ็ดลูก

ถ้ำลอดเสือสันลาย ถ้ำถาชี ถ้ำทอง หาดกะสัง หาดนุ้ย
เขาหาดนุ้ย

(นายยูหนา หลงสลา ประธานเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน
จังหวัดสตูล ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๘)

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา

เกาะเภตรามีลักษณะคล้ายเรือสำเภา เป็นอุทยานแห่งชาติที่ตั้งอยู่บริเวณช่องแคบมะละกาทะเลอันดามัน ในคาบมหาสมุทรอินเดียทางฝั่งตะวันตกของไทย ครอบคลุมพื้นที่ชายหาดตลอดแนวฝั่งทะเลในท้องที่ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู ตำบลขอนคลาน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล และตำบลสุกรอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

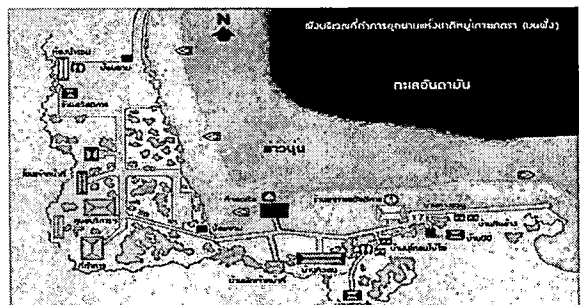

ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ที่สำคัญคือเกาะเภตรา เกาะเขาใหญ่ เกาะละโละแบนแต เกาะลิคี้ เกาะบุโหลน เกาะเหลาเหลียง และเกาะเปราะมา ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาลาดชันสูง มีพื้นที่ราบบริเวณหุบเขาและชายหาด มีพื้นที่ทั้งบนบกและทะเลประมาณ ๔๙๔.๓๘ ตร.กม. หรือ ๓๐๘,๙๘๗

ไร่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ และได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๗ เป็นอุทยานอันดับที่ ๔๙ ของประเทศไทย อุทยานฯ แห่งนี้เป็นจุดรวมของความงามที่ธรรมชาติสร้างสรรค์มา มีป่าไม้ ภูเขา สัตว์ป่า และปะการังหลากสีสวยงาม และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ ดังนี้

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละใส ตำบลปากน้ำ ที่เรียกว่า”อ่าวนุ่น” เดิม ห่างจากเทศบาลตำบลกำแพงราว 5 กิโลเมตร อ่าวนุ่นเป็นเว้าอ่าวธรรมชาติที่สงบเงียบ ด้านหลังเป็นภูเขา ป่าไม้ ด้านทิศใต้มีสันเขายื่นลงไปในทะเล มีสะพานเลียบไปตามริมภูเขาจนถึงเขาโต๊ะหงาย ระยะทางราว ๖๐๐ เมตร มีจุดที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ สะพานข้ามกาลเวลา เมื่อขึ้นไปบนหน้าผาสูง ซึ่งเป็นจุดชม

วิว (viewpoint) จากที่ทำการอุทยานราว มีระยะทาง ๓๐๐ เมตร จะเห็นเกาะลิตีตั้งอยู่ไม่ไกลนัก อ่าวนุ่นในสมัยก่อนเป็นที่จอดเรือของชาวประมงชายฝั่งเป็นที่หลบลมมรสุม ที่ทำการอุทยานได้สร้างที่พักไว้สำหรับผู้เดินทางท่องเที่ยว สำหรับการมาพักผ่อนและเป็นสถานที่ประชุมของหน่วยงานต่างๆอีกด้วย

เกาะลิตี

ลิตี เป็นภาษามลายูแปลว่า “ไม้เรียว” เป็นเกาะที่มีนกนางแอ่นชุกชุม ทุกวันนี้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตรา ทางกรมได้ปลูกสร้างอาคารหน่วยพิทักษ์อุทยาน และที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวไว้บนเกาะลิตี

น้อย เกาะลิตีมีเนื้อที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร มีหาดทรายขาวและมีเว้าอ่าวยื่นเข้าไปในตัวเกาะ ความลึก 3-5 เมตร เหมาะสำหรับเล่นน้ำทะเล เป็นมุมสงบที่นำพักผ่อนของเกาะลิตี อยู่ห่างจากที่ทำการฯ (อ่าวนุ่น) ประมาณ 5 กม. และห่างจากท่าเรือปากบาราประมาณ 7 กม. มีหน้าผาและถ้ำเป็นที่อาศัยของนกนางแอ่นเป็นจำนวนมาก เนื้อที่ประมาณ 10 ตร.กม. มีหาดทรายขาวบริสุทธิ์ และมีเว้าอ่าวยื่นเข้าไป

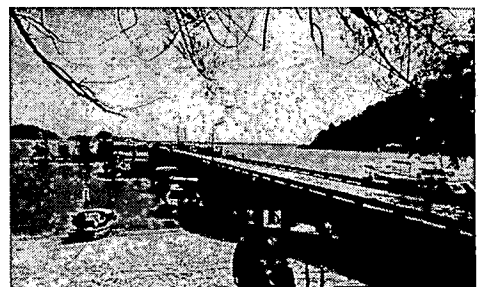
ในตัวเกาะเป็นสระน้ำใสสะอาด เกาะลิตีประกอบด้วยเกาะสำคัญ 2 เกาะ คือ เกาะลิตีใหญ่กับเกาะลิตีน้อยขนาดเล็กเดียวกันเรียกว่าเป็นเกาะแฝดก็ได้ และมีเกาะเล็กๆเหมือนบริวารตั้งอยู่ใกล้เคียงอีก 3 - 4 เกาะ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบเล่นน้ำทะเล

อ่าวกำมปู

อ่าวกำมปูอยู่ระหว่างเกาะเขาใหญ่ และเกาะลิตี มีลักษณะคล้ายรูปเกือกม้า กว้างประมาณ 700 เมตร ภายในอ่าวมีน้ำตกไหลมาเป็นลำธารเล็กๆ เป็นอ่าวที่สงบ ปราศจากคลื่นลมตลอดทั้งปี ขณะน้ำลดจะมองเห็นปะการังและสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเลตลอดแนวชายฝั่ง มีทิวทัศน์หน้า อ่าวงดงาม และจะมีเตาทะเลขึ้นมาวางไข่ทุกปี

หาดอ่าวนุ่น

หาดอ่าวนุ่น ในอดีตมีต้นนุ่นขนาดใหญ่เป็นสัญลักษณ์ แต่ปัจจุบันคลื่นเซาะชายหาด ทำให้ต้นไม้ล้มตาย หาดอ่าวนุ่น มีหาดทรายสีขาวสะอาด มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมักจะออกมาพักผ่อนและซูดหอยเสียบในช่วงที่หอยขึ้นกลับไปทำอาหารแสนอร่อย หาดทรายมีระยะทางราว ๑ กิโลเมตร ผู้คนไปเที่ยว

พักผ่อนและมักจะอาบน้ำทะเลเนื่องจากน้ำทะเลใสสะอาด ปัจจุบันทางราชการได้สร้างท่าเรือประมงเป็นที่จอดเรือ และท่าเรือสำหรับออกทะเลและท่องเที่ยวเกาะๆต่างอย่างสะดวก และในแต่ละปีมีการจัดงานตามประเพณี ชื่อว่า “งานหัวโพง” ในบริเวณที่ติดกับชายหาด ในงานมีการแข่งขันตกปลาโดยใช้เรือหัวโพง เมื่อตกปลาเสร็จแล้วจะนำปลามาแสดงหูกาเที่ยวงานชม เป็นความสนุกสนานของผู้มาเที่ยวเป็นอย่างมาก

หาดโต๊ะหยาง

เมื่อก่อนมีต้นตะเคียนใหญ่และสูงมากเป็นสัญลักษณ์ เรียกว่า ต้นจหยาง(ต้นตะเคียน) หาดมีความยาวประมาณ เกือบ สองกิโลเมตร เป็นที่พักผ่อนและเป็นน้ำทะเลของชาวบ้านและนักท่องเที่ยว ช่วงหลังคลื่นซัดฝั่ง ทำให้ดินและทรายถูกเขาไปมากทุกปี ทางราชการจึงได้ถมหินเป็นแก่งกันคลื่น ทำให้ความสวยงามที่มีอยู่เดิมลดลง

เขาโต๊ะท่าน

เขาโต๊ะท่าน เป็นชื่อภูเขาอยู่ระหว่างเส้นทางปากบารา ไปยังตลาดละงู ในสมัยอดีตคนที่เดินผ่านภูเขาโต๊ะท่านถือว่า เป็นภูเขาที่ศักดิ์สิทธิ์ หากใครผ่านแล้วไม่ได้ขอหรือสัจญ์ญาณใด จะเกิดความเป็นไปในภายหลัง คนที่ขับ

รถมักจะบิบน้แตรทุกครั้งเมื่อเดินทางผ่าน หากเป็นการแสดง เช่น หนึ่งตระกูล มโนราห์ ลิเกบก จะต้องเซ่นไหว้ หรือตีเครื่องดนตรีอย่างใดอย่างหนึ่ง หากมีใครเจ็บไข้ได้ป่วย จะมีการขอให้โต๊ะท่านช่วยเหลือให้หายป่วย ในช่วงหลังชาวบ้านได้เรียนรู้ศาสนามากขึ้น ความเชื่อเช่นนี้ก็ได้อหายไป เพราะมุสลิมถือว่า การขอจากโต๊ะท่านไม่ว่าในกรณีใดๆก็ตามถือว่า เป็นซีริก (การเชื่อศรัทธาสิ่งอื่นเป็นภาคีกับอัลลอฮ์) ถือว่าเป็นการหลงทางและ

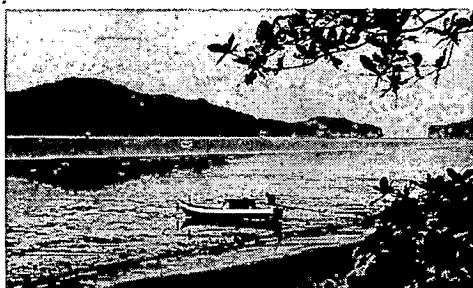
หลุดพ้นจากศาสนาอิสลาม นับจากนั้น จึงไม่มีใครทำเช่นดังกล่าวอีกเลย

(นายดลดาเหลบ สะอิด อายุ ๕๓ ปี อดีตกรรมการมัสยิดอัลมุยาฮิดีน ผู้ให้สัมภาษณ์ นายหุตดิน อุสมาน ผู้สัมภาษณ์ เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๕๕๘)

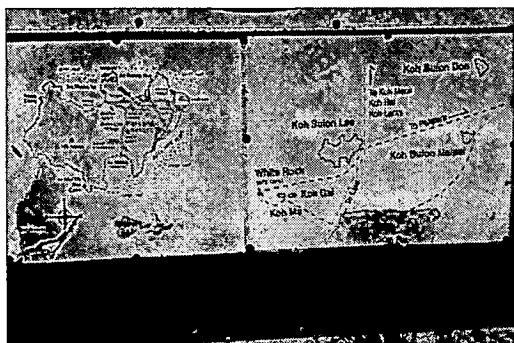
เกาะเขาใหญ่

เกาะเขาใหญ่ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปากบารา เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ

ลักษณะส่วนใหญ่ของเกาะส่วนใหญ่เป็นหินที่มีมุกคล้ายๆกับปราสาทหิน ปลายเกาะด้านหนึ่งมีสะพานหินยื่นโค้งลงไปในทะเล เรือขนาดเล็กสามารถพายลอดได้ บริเวณนี้เป็นที่ตั้งสถานีเพาะเลี้ยงพันธ์ปลาของศูนย์วิจัยและประมงจังหวัดสตูล ส่วนอีกด้านหนึ่งมีอ่าวใหญ่ ตัวอ่าวคล้ายรูปเกือกม้า มีความกว้างราว ๗๐๐ เมตร ในช่วงน้ำลดมากๆจะปรากฏแนวปะการังตลอดแนวฝั่ง บริเวณอ่าวเป็นสถานที่ที่สงบปราศจากคลื่นลมแรงตลอดปี

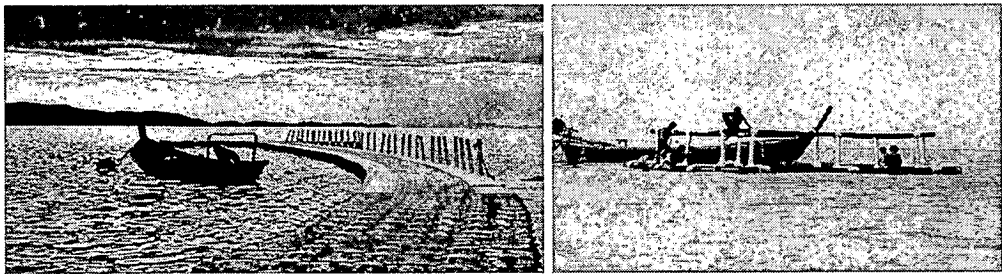
เกาะบุโหลน ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลปากน้ำ อำเภอลง
 จังหวัดสตูล อยู่ห่างจากชายฝั่ง 18 กิโลเมตร ห่างจากท่าเรือปาก

บารารประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นหมู่เกาะในพื้นที่อุทยาน
 แห่งชาติหมู่เกาะเภตรา ยกเว้นเกาะบุโหลนใหญ่เป็นพื้นที่กัน
 ออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติเนื่องจากมีชุมชนอยู่อาศัยมา
 ก่อนที่จะประกาศตั้งอุทยานแห่งชาติ จุดเด่นของหมู่เกาะบุ
 โหลนคือ เงียบสงบเหมาะที่จะไปพักผ่อน หาดทรายสวย โลก
 ได้น้ำก็สวย จุดเด่นของโลกได้น้ำที่หมู่เกาะบุโหลนคือปะการัง
 อ่อน หรือที่มักเรียกกันว่า ปะการังเจ็ดสี ลักษณะเดียวกันกับที่

1. เกาะบุโหลนเล หรือ บุโหลนใหญ่ เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เป็นเกาะที่ถูกกันพื้นที่ไว้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่เคยอาศัยมาก่อนที่จะประกาศตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เกาะบุโหลนเลเป็นศูนย์กลางของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว บนเกาะมีรีสอร์ตเล็กๆ ไว้บริการหลายแห่ง ด้านทิศตะวันตกมีแนวปะการังน้ำตื้นสำหรับดำชมปะการัง ลักษณะเป็นปะการังแข็งทั่วไปจำพวก ปะการังโต๊ะ ปะการังเขากวาง ปะการังโขด และปะการังแข็งอีกหลายชนิด นอกจากนี้ด้านตะวันออกเป็นหัวแหลมมีหาดทรายขาวละเอียดเหมาะสำหรับเล่นน้ำ

2. เกาะบุโหลนดอน เป็นเกาะที่อยู่ในพื้นที่การดูแลของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตรา เป็นเกาะขนาดเล็กที่มีความสวยงาม ทางด้านทิศตะวันออกมีหาดที่สวยงาม เหมาะสำหรับกางเต็นท์ตั้งแคมป์พักผ่อน

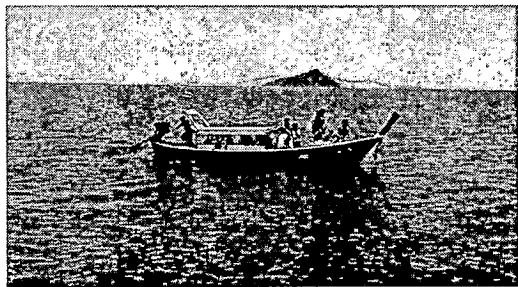

3. เกาะบุโหลนไม้ไผ่ เป็นเกาะขนาดเล็กที่มีชายหาดแคบๆ อยู่ทางทิศตะวันออก บนเกาะไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวมักแวะไปเที่ยวชมแต่ไม่พักค้างคืนบนเกาะ

4. เกาะบุโหลนรัง เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศใต้ เป็นเกาะที่เป็นหินไม่มีชายหาด ไม่มีแนวปะการัง

5. เกาะบุโหลนไก่ เป็นเกาะที่ไม่มีชายหาด ไม่มีแนวปะการัง

6. หินขาว หินขาวไม่ใช่เกาะเป็นเพียงแท่งหินที่โผล่พ้นน้ำ ที่หินขาวแห่งนี้คือศูนย์รวมความสวยงามของโลกใต้ทะเล ที่โดดเด่นคือปะการังเจ็ดสี หรือแนวปะการังอ่อนที่มีหลากหลายที่เกาะอยู่ตามโขดหินใต้น้ำ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเกาะบุโหลนจะต้องมาดำกันที่จุดนี้ แต่เนื่องจากหินขาวตั้งโดดเด่นอยู่กลางทะเลทำให้บางครั้งมีความยากลำบากในการลงดำน้ำเพราะปัญหาเรื่องคลื่นลมแรง

ท่าเรือท่องเที่ยวปากบารา

เมื่อก่อนท่าเรือท่องเที่ยวปากบารา ตั้งอยู่สุดสุดถนน ละงู-ปากบารา เมื่อการท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้น ทางกรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ได้จัดสรรงบประมาณสร้างท่าเรือท่องเที่ยวใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2551 .ในบริเวณที่ดินของ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำและตำบลศุภการปากน้ำเดิม เปิดใช้ เป็นท่าเรือท่องเที่ยวสำหรับเดินนักท่องเที่ยวเดินทางไปเกาะต่างๆในฝั่งอันดามัน ได้แก่ เกาะตะรุเตา อาดัง หลีปะราวี บูโหลน และเกาะอื่นๆ รวมทั้งเกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย

ชายหาดปากบาราและลานกัวลาบารา(ลาน ๑๘ ล้าน)

ชายหาดปากบารา อยู่ฝั่งตะวันตกของทะเลอันดามัน มีหาดทรายสีขาวสะอาดตา เนื่องจากคลื่นลมแรง ในช่วงมรสุม ทำให้ชายหาดถูกคลื่นกัดเซาะเข้ามาเรื่อย ทางกรมจึงได้ถมหินก้อนใหญ่และปูลักษณะสามแฉก กัน

จึงทำให้ชายหาดเหลือน้อยลง และในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ทางราชการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ ได้จัดทำลานสำหรับพักผ่อน ชมวิว มีการถมทรายยื่นออกไปตามชายหาดเป็นลักษณะโค้ง เป็นจุดชมวิวยุทธศาสตร์ปากบาราและเปิดให้มีตลาดนัดวันอาทิตย์ที่เป็นศูนย์รวมสินค้าและอาหาร ของผู้คนในตำบล

ปากน้ำและ ผู้คนมาเที่ยวปากบาราแล้วก็จะแวะเลือกซื้อสินค้าก่อนเดินทางกลับบ้าน ลานกัวลาบารายังเป็น ศูนย์กลางของการทำกิจกรรมท่องเที่ยว สันทนาการและกีฬา รวมทั้งเป็นที่ พักผ่อนหย่อนใจของคนในพื้นที่และ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ตำนาน เรื่องเล่า

ตำนานเกาะเกตรา

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเตตรา ซึ่งตัวเกาะเกตราตั้งอยู่ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง มองจากที่ไกล ๆ คล้ายกับเรือสำเภากำลังอัปปาง มีตำนานเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาถึงการเกิดเป็นหมู่เกาะเกตราว่า มีครอบครัว ๑ หนึ่ง มีตาพูดกับยายทองและลูกชายอีกหนึ่งคน นับถือศาสนาพุทธ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านพระม่วง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อยู่มาวันหนึ่งมีเรือสำเภาของพ่อค้าชาวไทรบุรีได้นำสินค้าเข้ามาค้าขายที่ ท่าเรือกันตัง ฝ่ายลูกชายของตายายก็ได้มาชมสินค้าในเรือเหมือนกับคนอื่น ๆ เมื่อพ่อค้าเห็นเข้าก็เกิดความรักความเอ็นดู จึงเอ่ยปากชวนไปอยู่ที่เมืองไทรบุรีด้วย และได้ช่วยพ่อค้าทำงานอย่างขยันขันแข็ง

อยู่มาวันหนึ่งเจ้าพระยาเมืองไทรบุรีได้มาเห็นเด็กชายเกิดความรักความเอ็นดู จึงขอเด็กชายจากพ่อค้าไปเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรม โดยให้เขานับถือศาสนาอิสลาม เจ้าพระยาได้เลี้ยงดูเป็นอย่างดี ทำให้เด็กชายหลงระเร่ลืมตนว่าเป็นใคร ครั้นมีอายุสมควรแก่การมีเหย้ามีเรือน เจ้าพระยาก็ให้แต่งงานกับลูกสาวของตน หลังจากแต่งงาน

ฝ่ายหญิงก็คิดที่จะไปเยี่ยมพ่อแม่ของสามี และคอยรับจ้างจนสามีต้องยอม จึงได้ตกแต่งเรือสำเภานขนาดใหญ่ และให้คนเดินทางล่วงหน้าไปก่อน เพื่อแจ้งข่าวให้กับตายาย

ตายายเมื่อรู้ข่าวว่าลูกชายลูกสะใภ้จะมาเยือนก็ดีใจยิ่งนัก จึงได้จัดเตรียมข้าวของมากมายไว้คอยต้อนรับ โดยเฉพาะหมูย่าง เพราะคิดว่าลูกชายยังคงอยากกินเหมือนสมัยที่เคยอยู่กับตน ครั้นถึงวันกำหนดสองสามีภรรยา ก็เล่นเรือมาถึงปากน้ำกันตั้ง ลูกชายเมื่อเห็นสภาพของพ่อแม่ก็เกิดความอับอาย ไม่ยอมรับว่าเป็นพ่อแม่ของตน สองตายายเกิดความเสียใจเป็นอันมาก จึงเอาหมูย่างไปวางที่หัวเรือแล้วอธิษฐานว่า ถ้าหากเป็นลูกชายของตนจริงขอให้มือนเป็นไป ออกจากท่าเรือไม่ได้ พอสิ้นคำสาปแช่งก็เกิดพายุลูกอย่างหนัก และได้พัดเรือของลูกชายลูกสะใภ้อับปางลง สมบัติพื้นฐาน ข้าวของต่าง ๆ ก็ล่องลอยกลายเป็นเกาะต่าง ๆ ในน่านน้ำแห่งนี้ เช่น หมูย่างกลายเป็นเกาะสุกร เรือสำเภากลายเป็นเกาะเกตรา นอกนั้นมีเกาะไข่ เกาะกล้วย เกาะเขาหินตา เกาะเขาหินยาย เกาะไก่ เป็นต้น

อีกหนึ่งเรื่องเล่าของตำนานเกาะเกตรา ซึ่งได้แต่งเนื้อร้องและทำนองโดย นายตาฝัน พุ้ยอิด ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง ตามเนื้อเพลงมีว่า

ผมจะกล่าวเล่าเรื่องตะเกตรา
คุณปู่คุณยายเล่าไว้คงไม่แอบอิง
เกาะเกตราเกาะนี้ที่เขาบอก
มีเศรษฐีคนหนึ่งซึ่งกลับมา
ประวัตินั้นมีมาแต่ช้านาน
อยู่สามคนตายาย ลูกชายเรา
จะตัดความแต่เพียงย่อ ต่อไปนี้
พอได้ดิบได้ดี มีวิชา
ต่างท่ามาหากิน ทุกสินค้า
จนลืมตาลืมยาย เมื่อได้รวย
อยู่วันหนึ่งกังวลจิต คิดขึ้นมา
จึงเอ่ยชวนภรรยา เมียหน้ามน
เมื่อพ่อแม่รู้ข่าวว่า ลูกเจ้ากลับ
ทำด้วยความสับสนของ คนชรา
เมื่อเรื่อน้อยลอยถึง เรือเกตรา
แม่เรียกลูกด้วยรัก ปักดวงใจ
ฝ่ายลูกเมื่อมองเห็นแม่
ไม่ใช่แม่พี่หรือบอกกับภรรยา
แม่เสียใจรำร่ำมองเห็นลูก
ฝ่ายพ่อโกรธาลูกยาใจ
สิ้นคำสาปของพ่อก็มีคลื่น
เกตราใหญ่ก็ได้ล่มจมวารี
ทั้งแมวไก่อกล้วยเต่าสิ่งเหล่านี้
ลอยจากเรือเกตรามาเรียงราย

ตามที่เขาล่ามว่าเกาะเกตราก่อนเป็นเรื่องจริง
นิทานพื้นเมืองทุกสิ่งอาจเป็นจริงดังเขาล่ามมา
นั่นเป็นเรือเมื่อนอก ทุกสินค้า
เป็นลูกตาลูกยายแถวบ้านเรา
มีขอทานยากจน หมั่นอับเฉา
จึงส่งเขาให้เรียน เพียรวิชา
ลูกชายที่ไปเรียน เพียรนั้นหนา
จนมีภรรยา ที่ร่ำรวย
อยู่กับภรรยา ที่แสนสวย
หลงความสวยของเมีย จนเสียคน
นึกถึงบิตมารดา ให้สับสน
ลงเรือยนต์ที่ชื่อ ชื่อเกตรา
นั้นไปรับจับหมู นั้นมาฆ่า
ลงเรือมาด้วยรัก ปักดวงใจ
เรียกลูกจ่าลูกแม่ อยู่ที่ไหน
ด้วยห่วงใยแต่ลูก ทุกเวลา
ก็คิดว่าอ้อแก่ที่ไหนหนา
เหตุเพราะความอายเมียสายใจ
พูดไม่ถูกเห็นลูกลืมช่างเลือนหาย
จึงสาปให้เรือลูกล่มจมวารี
พายุดันพัดมาอย่างเร็วรี
สิ่งที่มีทั้งสัตว์กระจัดกระจาย
ทั้งผ้าที่มีมาราคาหลาย
เอาไว้เป็นเกาะทุกวันนี้ยังง

อยากขอเตือนฝูงชนทั้งชายหญิง

คำทุกสิ่งของพ่อแม่แม่แท้ไหน

ดูแต่เรือเกตราที่วิไล

ต้องมากลายเป็นเกาะเพราะพ่อแม่เอย.....

จากเรื่องเล่านี้ทั้ง 2 ตำนาน อาจจะมีบางเนื้อหาที่แตกต่างกันไป แต่ก็บ่งบอกถึงความตำนาน ความ เป็นมาของหมู่เกาะเกตราให้คนรุ่นหลังได้รับรู้เป็นอย่างดี

ศาสนสถาน

มัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก

มัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูกสร้างขึ้นเมื่อใดไม่ทราบแน่ชัด สันนิษฐานว่า มีอายุไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ปี เกิดจาก ความร่วมมือของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงในสมัยนายอับดุลราหมาน ปากบารา (ขุนบารา บุรีรักษ์) ซึ่งเป็น อิหม่ามคนแรก มีการจัดสอนศาสนาและสอนการอ่านอัลกุรอ่านแก่บุคคลในชุมชนตั้งแต่ยุคอดีต ชาวบ้านบ่อเจ็ดลูก ที่อ่านอัลกุรอ่านได้และปฏิบัติศาสนกิจได้ถึงปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่ได้ศึกษาผ่านมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูกมาก่อนทั้งสิ้น

มัสยิดปากบารา

มัสยิดบ้านปากบารา มีจำนวน 3 มัสยิด ประกอบด้วย

1.มัสยิดบ้านปากบารา(อัลบาฮ์) สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2468 เป็นมัสยิดเก่าแก่ที่สุดในอดีตมีนายพิศาล ชอล(ไฟซอล) หลังปูเต๊ะ เป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ร่วมกับชาวบ้านอิหม่ามนายหะยียะหยา ปูเลาปิ้งดำรงตำแหน่ง อิหม่ามคนแรก

2. มัสยิดเกาะกลาง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยความร่วมมือของชุมชนบ้านเกาะกลางและผู้มีจิต ศรัทธาร่วมกันสทบทุน มีนายอาหลี ตามาตร เป็นอิหม่ามคนแรก

3.มัสยิดนุรุลอัลกุรอ่าน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2556 เป็นมัสยิดใหม่ล่าสุด แยกออกมาจากมัสยิดบ้านปาก บาราเดิม(อัลบาฮ์) เนื่องจากมีความแตกต่างทางพิธีกรรมทางศาสนาบางอย่างกับกลุ่มเดิมและชาวบ้านมีความ ประสงค์ขยายมัสยิดเนื่องจากมีจำนวนคนเพิ่มขึ้นจำนวนมาก

วัดปากบารา

จากคำบอกเล่าของพระครูชลมุขวิธาน เจ้าอาวาสวัดปากบารา ซึ่งเดิมเป็นจังหวัดตรัง เข้ามาอยู่ที่วัดแห่งนี้ เมื่อปี 2540 เล่าว่า วัดปากบารา สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2525 สมัยนั้นคนน้อย พระที่มาอยู่อยู่ได้มานาน ยังเป็นป่า โกงกางโดยการช่วยเหลือของนายดาซ จิตติศักดิ์ และนายดิเรก วีระนนท์ อดีตครูโรงเรียนบ้านปากบาราและ ชาวบ้านปากบาราก่อนหน้านั้นมีเพียงศาลาพระ สมัยนั้นมีคนพุทธยังน้อยมาก ปัจจุบันมีคนมาทำบุญในวันสำคัญ ทางศาสนาเรื่อยๆ ร้อยกว่าคน ในวันพระปกติมีอยู่ 20-30 คน วัดแห่งนี้เป็นศูนย์กลางของคนปากบาราและจากที่ อื่นด้วย รวมทั้งคนพม่าที่มาทำงานอยู่ที่นี่ มีบ่อยครั้งที่ทางสาธารณสุขมาเยี่ยมเยียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ อสม. ส่วน

ใหญ่เป็นมุสลิมมาช่วยดูแลและส่งเสริมให้วัดนี้เป็นวัดในโครงการส่งเสริมสุขภาพตามโครงการของราชการ การอยู่ร่วมกันคนไทยพุทธกับคนมุสลิมไม่เคยมีปัญหา และมีคนมุสลิมแฉนี้เข้ามาเยี่ยมพุดคุยบ่อยๆ”

(พระครูชลมุขวิธาน เจ้าอาวาสวัดปากบารา(ผู้ให้สัมภาษณ์) นายหุดดิน อูสม่า (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

มัสยิดบ้านเกาะบูโหลนเล

มัสยิดบ้านเกาะบูโหลนเลสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2533 โดยนายโชนูอาบิตี เก็นตาสา เป็นผู้ริเริ่มโดยความร่วมมือของผู้มีจิตศรัทธาจากมุสลิมของประเทศคูเวต และความร่วมมือของชาวบ้านเกาะบูโหลนและชาวบ้านปากบาราเพื่อให้เป็นสถานที่ละหมาดสำหรับนักท่องเที่ยวและชาวประมง รวมทั้งชาวบ้าน

มัสยิดบ้านบูโหลนดอน

มัสยิดบ้านเกาะบูโหลนดอน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยนายอาเส้น ปิงแลมา ซึ่งเดินทางมาจากอินโดนีเซีย แล้วมาตั้งรกรากที่เกาะแห่งนี้ จึงได้ร่วมกับประชาชนบนเกาะบูโหลนและชาวบ้านบ้านปากบารา รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาสร้างให้เป็นที่พักละหมาดของชาวบ้านและชาวประมงที่มาแวะพักบนเกาะ มัสยิดหลังแรกถูกคลื่นซัด หลังจากนั้นจึงได้มาสร้างหลังใหม่

สุสานบูโหลนดอน(กูโบร์)

ไม่ทราบที่มาที่ชัดเจนว่าเริ่มฝังศพเมื่อใด เมื่อก่อนมีมีคนบนเกาะเสียชีวิต ญาติๆจะพาศพขึ้นฝั่ง เพื่อฝังที่สุสาน(กูโบร์)บ้านปากบารา เนื่องจากชาวเกาะบูโหลนไม่มีความรู้ในการทำพิธีทางศาสนา ช่วงหลังมีคนทำพิธีและละหมาดศพได้มากขึ้น จึงฝังไว้ที่สุสานแห่งนี้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

มัสยิดบ้านตะโละใส

ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ไต่ยังไม่แน่ชัด แต่สร้างในยุคของอิหม่าม นายยูโซ๊ะ มะสันดี เดิมตั้งอยู่ที่บ้านท่าหอ มีการประกอบศาสนกิจและจัดการเรียนการสอนศาสนา เมื่อมีคนจำนวนมาก และการเดินทางทางบกสะดวกขึ้น จึงย้ายมาอยู่ที่ตั้งปัจจุบันนี้ เดิมมีชื่อเป็นภาษาอาหรับว่า มัสยิดฮุบบีฮ์ หมายถึงมัสยิดแห่งความรัก ต่อมาเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็นเป็น มัสยิด มัสยิดบ้านตะโละใสเป็นมัสยิดที่สวยงามแห่งหนึ่งในตำบลปากน้ำ โดมเป็นสีเหลืองทอง เป็นมัสยิดส่งเสริมสุขภาพของจังหวัดสตูลอยู่ติดถนนใหญ่ จึงทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางจากที่อื่นชอบที่จะมาละหมาดเป็นจำนวนมาก ทำให้มัสยิดแห่งพบว่า มีผู้มาร่วมละหมาดเป็นจำนวนมากเกือบทุกเวลา

มัสยิดบ้านท่ามาลัย

มัสยิดบ้านท่ามาลัย สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีอิหม่ามอดุลย์ ประเสริฐดำ ทำหน้าที่อิหม่ามคนแรก คณะกรรมการมัสยิดบ้านท่ามาลัยได้จัดให้มีการเรียนการสอนหลักสูตรศาสนาอิสลามในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้และคุณธรรม จริยธรรมตามความเชื่อ ในช่วงแรกเป็นหลักสูตรครุสัมพันธ์ แต่การจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นระบบมากนัก อาศัยครูหรือผู้รู้ศาสนาในชุมชนมาช่วยสอน ช่วงหลังในการเรียนการสอนใช้หลักสูตรตาดีกาแทน มีความเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งขึ้นตรงต่อสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล พ่อแม่ปกครอง จึงส่งให้ลูกเข้าเรียนเพื่อให้ลูกหลานได้มีคุณธรรม ศาสนาติดตัวต่อไปในอนาคต

มัสยิดอัลมูญาฮิดีน

มัสยิดอัลมูญาฮิดีน ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ บนที่ดินของนายเจ๊ะหนอก สันมาห์มุด เป็นผู้บริจาค โดยมีนายเจ๊ะแหม สันมาห์มุด เป็นอิหม่ามคนแรก นอกจากจากมัสยิดใช้เป็นที่พักประกอบศาสนกิจแล้วคณะกรรมการมัสยิดยังคงให้มีการเรียนการสอนศาสนาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนในเขตรับผิดชอบโดยมี นายดลตาเลบ สะอีด เป็นครูผู้สอนในช่วงแรกในวันเสาร์และอาทิตย์เนื่องจากมัสยิดหลังเดิมมีความคับแคบ จึงได้สร้างอาคารมัสยิดหลังใหม่ ใช้งบประมาณจากการบริจาค จำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท

มัสยิดบ้านท่ายาง

มัสยิดบ้านท่ายางสร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ในขณะนั้น นายอุสมาน องค์กรา ดำรงตำแหน่งอิหม่ามประจำมัสยิด เป็นเล็กๆ ต่อมาเมื่อมีจำนวนคนมากขึ้นจึงได้จัดสร้างใหม่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กและใช้เป็นที่พักประกอบศาสนกิจและการเรียนการสอนศาสนาสำหรับนักเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์

มัสยิดบ้านท่าพะยอม

มัสยิดบ้านท่าพะยอมหรือมัสยิดกูรตุบะฮ์เป็นมัสยิดที่ก่อตั้งล่าสุดในบรรดามัสยิดที่มีอยู่ในตำบลปากน้ำทั้งหมดในขณะนั้น โดยได้รับอนุมัติจากนายรัฐภูมิ รัตนวงศ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2544 หมายเลขทะเบียน 181 ให้เป็นสถานประกอบศาสนกิจของชุมชนบ้านท่าพะยอม ในขณะนั้นมีนายแห็นน๊ะ จ๊ะสมัน ดำรงตำแหน่งอิหม่ามประจำมัสยิด นอกจากใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจแล้ว ก็ยังมีการจัดการสอนตาดีกาแก่นักเรียนในเขตบริการอีกด้วย ปัจจุบันมี นายดนบาห์รี จิเหม ทำหน้าที่อิหม่ามในปัจจุบัน

สถานศึกษา

โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก

โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก ได้ก่อตั้งขึ้นโดย นายเย็น หลงสลา อดีตผู้ใหญ่บ้าน โดยขอความร่วมมือจากคนในชุมชนร่วมกันบริจาคเงินและทรัพย์สินหรือแรงงานตามกำลังความสามารถ สร้างเป็นอาคารชั่วคราวในที่ดินราชพัสดุของโรงเรียน เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้มอบแก่ทางราชการ ในปี พ.ศ. 2482 และได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ชื่อว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลปากบารา 2 โดยมีนายวิวัฒน์ สันติกุล อดีตครูใหญ่โรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ มาทำการสอนชั่วคราว ในปี ทางราชการได้แต่งตั้งให้นายอาภรณ์ ปากบารา มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่เป็นคนแรก เมื่ออาคารชั่วคราวเก่าชำรุดเสียหาย จึงได้สร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ทางราชการจึงให้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูกจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และมีนายไพศาล ปากบารา มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่เป็นคนที่สอง และในปี พ.ศ. 2524 โรงเรียนได้เปิดทำการสอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-4 และอีกสองปีต่อเปิดถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

(นางศิริ เด็นเบ็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ 19 ตุลาคม 2558)

โรงเรียนบ้านปากบารา

โรงเรียนบ้านปากบาราก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2483 โดยแยกจากโรงเรียนประชาบาลบ้านปากบารา ซึ่งห่างจากหมู่บ้าน ราว 2 กิโลเมตร อาศัยสโมสรปากบาราเป็นอาคารเรียนชั่วคราว เปิดสอนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2483 มีนักเรียน 71 คน ครู 3 คน โดยมีนางสาวชะอ้อน สิงขระ เป็นครูใหญ่เปิดสอนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2484 หลังจากนางสาวชะอ้อน สิงขระได้ลาออก ได้ย้ายโรงเรียนมาตั้งใหม่ในที่ดินของนายหมุด ดิงหวัง อาศัยเรียนที่ใต้ถุนบ้าน นางฉาว เด็นเบ็น เป็นอาคารเรียนชั่วคราว หลังจากอาคารเดิมเก่ามากไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ หลังจากนั้นนายสุชน วัฒนพันธ์ ลาออก นายสัมพันธ์ ชั่วชมเขต มารักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้ก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ด้วยเงินอุดหนุนจากอำเภอและราษฎรสมทบ ณ ที่ดินที่ได้รับ การแลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียนกับนายหวัง หยิราหม ซึ่งอยู่ติดกับทะเล ต่อมาคลื่นได้กัดเซาะพังทลายจนเหลือเพียงเล็กน้อย ราษฎรจึงบุกเบิกป่าชายเลนที่อยู่คนละฟากถนนกับที่ดินโรงเรียนเดิม มีเนื้อที่ประมาณ ๑๙ ไร่ เป็นที่ตั้งโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน

(นายออดันัน อูสม่า ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากบารา ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2558)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา สังกัดส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยกรมพัฒนาชุมชน ช่วงแรกมีนักเรียนเพียง ๕๐ คน มีครูพี่เลี้ยง ๓ คน ขณะนั้นเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว มีเขตบริการ ๓ หมู่บ้านคือบ้านปากบารา บ้านตะโล๊ะไผ่ และบ้านท่ามาลัย เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑-๓

อายุ ๓-๕ ขวบ ในอดีตศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา เป็นศูนย์การศึกษาของเด็กปฐมวัยแห่งแรกของคนในทั้งสามหมู่บ้าน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ทางราชการได้มีพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและกระจายอำนาจให้แก่ส่วนท้องถิ่น คือองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียน ปัจจุบันมีนางสาวฐิติพร นุ้ยไฉน เป็นหัวหน้าศูนย์ มีครูปฐมวัย ๗ คน มีนักเรียนทั้งหมด ๑๑๖ คน

(นางสาวฐิติพร นุ้ยไฉน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2558)

โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน

โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลปากน้ำ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ บนเกาะบุโหลนตอน โดย กรป.กลางจังหวัดสตูล แต่ก็สร้างไม่สำเร็จ ต่อมาชมรมอาสาพัฒนาวิทยาลัยครูสงขลา โดยการนำของ อาจารย์วันมูหะหมัดนอร์ มะทา ร่วมกับ นพค.สตูล ร่วมกันสร้างต่อจนเสร็จ เป็นอาคารชั่วคราว ๔ ห้องเรียน เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๑๖ โดยมีนายธรรมบุญ กลิงค์ เป็นครูใหญ่คนแรกและนางจำรัส กลิงค์ เป็นครูผู้สอน เปิดสอน ๒ ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน รวม ๓๙ คน ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจึงได้ไปก่อสร้างอาคารถาวรอีก ๑ หลังบนเกาะบุโหลนเล และหลังจากนั้นก็ย้ายไปทำการสอนที่เกาะบุโหลนเล ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้เปิดทำการสอนที่บุโหลนตอนอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับบุโหลนเล ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั้งสองโรงเรียนเมื่อเดียวกัน คือโรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน

(นางอาชียะ องค์กรา ครูโรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน ให้ข้อมูลเมื่อ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๘)

โรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่

โรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๔๘๓ โดยแยกสาขาจากโรงเรียนประชาบาลตำบลปากน้ำ ๑ (ปัจจุบัน คือโรงเรียนบ้านปากบารา เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2483) ได้ก่อตั้งโรงเรียนโดยมีนายวิวัฒน์ สันติกุล อดีตครูใหญ่ และนายกราย ชูสกุล ซึ่งเป็นอดีตกำนันตำบลปากน้ำ ได้ชักชวนราษฎรหมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๖ ตำบลปากน้ำ ได้ร่วมกันสละเงินซื้อที่ดินจำนวน ๒ ไร่ ๓ งาน ในราคา ๕๐๐ บาท จากนั้นนายสนู หมิ่นหวัง ได้สร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง ๒ ห้องเรียน โดยไม่ได้อาศัยงบประมาณจากทางราชการแต่อย่างใด และได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้น ป.๑-๔ โดยแยกนักเรียนจากโรงเรียนเดิมและเริ่มขยายการสอนถึงชั้น ป. ๕ ในปีการศึกษา ๒๕๐๗ และ ป.๖ ในปีการศึกษา ๒๕๐๘ และชั้น ป.๗ ในปีการศึกษา ๒๕๐๙ ต่อมาได้ปรับระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๐๑

ตั้งแต่เปิดทำการสอนจนถึงปี ๒๔๙๙ นายวิวัฒน์ สันติกุล ครูใหญ่ร่วมกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน สร้างอาคารเรียนชั่วคราวจำนวน ๕ หลังช่วงแรก และสร้างอาคารเพิ่มขึ้น และเปิดทำการเรียนการสอนจนถึงปัจจุบัน

ผู้ก่อตั้งและบริหารโรงเรียนบ้านตะโละไส ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑.	นายกราย ชูสกุล	ผู้ก่อตั้ง	๒๓ ก.ค. ๒๔๘๒
๒.	นายวิวัฒน์ สันติกุล	ครูใหญ่	๒๓ ก.ย.๒๔๘๓-๓๐ ก.ย.๒๕๑๘
๓.	นายอาภรณ์ ปากบารา	รักษาการอาจารย์ใหญ่	๑ ต.ค.๒๕๑๘-๓๗ ก.ย.๒๕๒๕
๔.	นายสันต์ บินรินทร์	อาจารย์ใหญ่/ผอ.	๑ ต.ค.๒๕๒๕-๑ ส.ค.๒๕๔๒
๕.	นายยรรยง สองเมือง	อาจารย์ใหญ่	๔ มี.ค.๒๕๓๕-๑๑ ม.ค.๒๕๓๗
๖.	นายอาณัติ โชติมันต์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑ ธ.ค.๒๕๔๒-๓๐ ก.ย.๒๕๔๔
๗.	นายสุทธิ สายสุนีย์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑๘ ม.๕.๒๕๔๕-
๘.	นายอารีย์ หวันตาหลา	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑๘ ธ.ค.๒๕๕๑-๓๐ ก.ย.๒๕๕๕
๙.	นายสมาด มินขาว	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๓๐ ก.ย.๒๕๕๕-ปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูล นายสมาด มินขาว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโละไสผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

โรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม

โรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม เป็นโรงเรียนเอกชนสามัญโรงเรียนเดียวในตำบลปากน้ำ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีนายสะอาด มาลีฮัน เป็นทั้งผู้รับใบอนุญาต และผู้อำนวยการโรงเรียน และมีนายหุดดิน อุสมา เป็นผู้จัดการ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละไส เปิดสอนจากระดับปฐมวัย จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษามลายู และเน้นหลักสูตรบูรณาการอิสลามและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายสะอาด มาลีฮัน ผู้รับใบอนุญาต เป็นผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘)

โรงเรียนบ้านท่ายาง

โรงเรียนบ้านท่ายาง ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยผู้ใหญ่บ้านและราษฎรบ้านท่ายาง เป็นเสาไม้กลมปักดินชั่วคราว มีกระดานพาดเป็นที่รองเขียน ม้านั่งและกระดานดานดำ พร้อมเสาธง คิดเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท เปิดสอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๑ มีนักเรียน จำนวน ๓๒ คน นายสุบิน ทศพรหม(หิมีะเทรบ)เป็นครูใหญ่

พ.ศ. ๒๕๐๑ โรงเรียนถูกพายุพัดล้ม นายอรุณ รุจิกันทะ นายอำเภอละงู และนายชวนรัตนภรณ์ ศึกษาธิการอำเภอละงู ร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านร่วมสร้างอาคารหลังใหม่ ในปี พ.ศ.๒๕๒๖มีการขยายชั้นเรียนเปิดถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียน จำนวน ๕๑ คน ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โรงเรียนได้รับบริจาคที่ดิน กว้าง ๘ เมตร ยาว ๒๖ เมตร เพิ่มเติมและนายอาณัน อาหมาน ได้ซื้อที่ดินของนายอน ทุมมาลี แล้วบริจาคแก่โรงเรียน และได้โอนเป็นที่ราชพัสดุ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๑ และเปิดสอนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

(นางสาวศุภินา ชูสี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ายาง ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘)

โรงเรียนบ้านท่าพะยอม

โรงเรียนบ้านท่าพะยอม เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2518 เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นว่าพื้นที่อยู่ถิ่นทุรกันดาร หากไปโรงเรียนที่อื่นโรงเรียนอยู่ไกล ลำบากในการเดินทางไปกลับ จึงได้ที่ดินจำนวน 3 ไร่ 25 ตารางวา จากนายยาเจต ปากบาราและนายบากาก อองคารา มอบให้เป็นที่ดินสร้างโรงเรียน และโรงเรียนได้เปิดทำการสอนครั้งแรกชั้นอนุบาลปีที่ 1 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2518 และขยายต่อมาจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สถานที่ราชการอื่นๆ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งจังหวัดสตูล

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งจังหวัดสตูล อยู่ภายใต้สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง กรมประมง ชื่อเดิมคือสถานีประมงจังหวัดสตูล ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ และเปลี่ยนชื่อเป็นสถานีประมงน้ำจืดจังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ และภายหลังจากนั้นปรับโครงสร้างเป็นศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งสตูล สังกัดกองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เดิมมีเนื้อที่รวม ๑๐๕๓-๐-๐๖ ไร่ ตามรายงานการปกครองและใช้ที่ราชพัสดุ ที่ กษ ๐๕๒๑/สต ๑๑๘๐ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๒ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ บ้านตะโล๊ะไผ่ ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ในขณะนั้นมีนายพินิจ กังวาลกิจ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีประมงจังหวัดสตูลเป็นคนแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นปีแรกก่อตั้ง และปัจจุบัน มีนายอดุลย์ แม่เฒ่า ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสตูล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีระยะทางจากจังหวัดสตูล ประมาณ ๕๕ กิโลเมตร ปัจจุบันมีเนื้อที่ ๘๕๖-๒-๐ ไร่ เนื่องจากกรมประมงได้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งให้กับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอละงู ใช้ประโยชน์ก่อสร้างสนามกีฬาประจำอำเภอ และมอบให้สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ใช้ประโยชน์สร้างสถานือนามัยตำบลปากน้ำ รวมทั้งมอบให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ใช้ประโยชน์จัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง ยังมีหน่วยวิจัยด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเกาะเขาใหญ่ หมู่ที่ ๒ บ้านปากบารา ซึ่งใช้เป็นแหล่งทดลองวิจัย การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำในกระชัง มีพื้นที่ราว ๓๐ ไร่ อยู่ห่างจากชายฝั่งปากบารา ประมาณ ๓.๕ กิโลเมตร

(ข้อมูลจากเอกสารรายงานประจำปี ๒๕๕๐ “ประวัติ” ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสตูล)

เหตุการณ์สำคัญ

๒๔๘๔ สงครามโลกครั้งที่ ๒ ทหารญี่ปุ่นขึ้นชายฝั่งปากบารา

๒๕๑๐ สร้างถนนละงู-ปากบาราและกำหนดเป็นพื้นที่ป่าสงวนและป่าชายเลน

๒๕๑๖ เกิดเหตุการณ์ชาวบ้านต่อต้านการสร้างถนนละงู-ปากบารา เนื่องจากต้องสูญเสียที่ทำกิน

๒๕๒๒ ทางราชการออกโฉนดที่ดินแก่ชาวบ้านปากน้ำ

๒๕๒๕ ไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านตะโล๊ะใสและบ้านท่ามัลลย์

๒๕๔๗ เกิดสึนามิ มีชาวบ้านท่ามัลลย์และบ้านบ่อเจ็ดลูกเสียชีวิต ๔ คน

๒๕๕๐ ต่อท่อประปาเข้าหมู่บ้าน ซึ่งเดิมชาวบ้านท่ามัลลย์ขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าร้อน

๒๕๕๒ชาวบ้านเริ่มต่อต้านทำเรื่อน้ำลึกปากบารา และการสำรวจรถไฟรางคู่

๒๕๕๗ ราชการออกโฉนดที่ดินที่ตกค้าง

(ข้อมูลจากนายสุเมธ จ๊ะสมัน อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านท่ามัลลย์ เมื่อ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๘)

เหตุการณ์สงครามญี่ปุ่น ผลกระทบต่อชาวสตูลและชาวปากน้ำ

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยไปเกี่ยวข้องกับสงครามหลายอย่าง ฝ่ายสัมพันธมิตรประกอบด้วย อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ต้องซิงเคียวกับฝ่ายอักษะซึ่งมีเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่นเป็นแกนนำ

โดยเฉพาะญี่ปุ่นฉวยโอกาสได้เปิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ต้องการขยายอำนาจโดยใช้กองกำลังทหารบุกไปทุกหนทุกแห่ง ทหารญี่ปุ่นมีความโหดร้ายทารุณ เช่นฆ่าประชาชนชาติต่างๆอย่างไร้ความปราณี จนทำให้ความสัมพันธ์ต้องใช้ระเบิดปรมาณูทิ้งที่เมืองฮิโรชิมาและเมืองนางาซากิ ผู้คนล้มตายเป็นแสน ญี่ปุ่นจึงยอมแพ้ไปในที่สุด สงครามจึงยุติลงด้วยความเศร้าสลดใจคนทั้งโลกมาตราប់เท่าทุกวันนี้

เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ กองทัพญี่ปุ่นจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน บุกเข้าเมืองไทย ยื่นคำขาดต่อรัฐบาลไทยขอเดินทัพผ่านไปประเทศพม่าและแหลมมลายู ซึ่งเป็นดินแดนในอาณัติของอังกฤษ มีการต่อต้านหลายจุดของประเทศไทย วีรกรรมของเยาวชนทหารที่ประจวบคีรีขันธ์ การต่อสู้ของทหารกล้าชื่อว่า จำดำ เป็นตัวอย่างให้คนเรารู้จนถึงทุกวันนี้ รัฐบาลไทยต้องยอมทำสัญญากับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕

แต่เมื่อญี่ปุ่นกำลังพ่ายแพ้เสียที รัฐบาลไทยก็อ้างประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตรนั้นเป็นโมฆะ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ สงครามโลกสงบลง นายกรัฐมนตรีของไทยในสมัยนั้นคือ จอมพล ป.พิบูลย์สงคราม

หรือ ๖๗๗ แผลก ขีตตะสังคะ ได้พาประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นผู้พ่ายแพ้สงคราม รอดพ้นจากปากเหี้ยว ปากกามาได้อย่างหวุดหวิด เนื่องความฉลาดของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

เมื่อยามญี่ปุ่นแพ้สงคราม ญี่ปุ่นเอาใจเราใจรัฐบาลไทยหลายอย่าง เช่นเมื่อบุกยึดแหลมมลายูได้สำเร็จ ก็คืนเมืองกลันตัน ตรังกานู เกอดะฮ์ และเปอร์ลิสให้กลับไปขึ้นต่อประเทศไทย เพราะในอดีตดินแดนเหล่านี้เคยต่อ อาณาจักรสยามมาก่อน เพิ่งสูญเสียไปให้อังกฤษเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒

แต่เมื่อญี่ปุ่นพ่ายแพ้ ฝ่ายไทยก็ต้องรีบคืนเมืองทั้งสี่ให้แก่อังกฤษทันทีเช่นกัน สมัยสงครามเอเชียบูรพา จังหวัดสตูลก็ได้รับผลกระทบกระเทือนจากทหารญี่ปุ่นอย่างมาก เมื่อทหารญี่ปุ่นเข้ามาตั้งฐานทัพในแหลมมลายู ญี่ปุ่นแสดงออกถึงความใจดำอำมหิต เช่นที่เกาะป็นังชาวบ้านถูกฆ่าด้วยน้ำมือทหารญี่ปุ่น ศพลอยเกลือทะเล มีให้เห็นเป็นประจำ แถบจังหวัดตรัง สตูลทหารญี่ปุ่นบังคับให้ขับเรือยนต์ไปส่งที่ป็นัง เรือยนต์ของเจ้าแก่ชายทะเลถูก ยึดหมดชาวบ้านบอกว่าตอนเช้ามืดเห็นเรือยนต์แล่นตามหลังกันเป็นขบวน ทุกลำคลุมด้วยกิ่งไม้สีเขียวเป็นการอำพราง มีการติดต่อระหว่างเมืองตรังกับเมืองสตูล คนไทยเข้าไปซื้อข้าวไม่ได้ ที่ละงู เจ้าแก่ไปเรือถูกยึด

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๖ สงครามกำลังยืดเยื้อ ไม่มีทีท่าว่าจะสงบลงง่ายๆ ชาวละงูและชาวบ้านปากน้ำ ประสบปัญหาการประกอบอาชีพ จะทำมาหากินลำบาก แม้แต่พาเรือแจวออกจากฝั่งก็ไปตลอดภัย เนื่องจากทหารญี่ปุ่นจะคอยจ้องตาเป็นมันตลอดเวลา

ยิ่งไปกว่านั้น อิทธิพลของโจรสลัดเกาะตะรุเตาก็ครอบคลุมไปทั่วท้องทะเล สภาพเหมือนหนีเสือปะจระเข้ ชาวบ้านเคยชินกับคำว่า โละผ่าง และโละดิง ที่โจรสลัดตะโกนส่งเสียงขณะปล้นเรือสินค้า เพื่อให้พ่อค้าเรือลดใบลงและทอดสมอ จนสมัยนั้นเรียกว่า ยุคโลหะผ่าง ซึ่งแสดงถึงความโหดร้ายทารุณของทหารญี่ปุ่นไม่ได้น้อยไปกว่าโจรสลัดเกาะตะรุเตาเลย

นายอาเร็บ หยีราเหม อายุ 89 ปี อดีตกรรมการมัสยิดบ้านปากบารา เล่าว่า เขาและชาวบ้านได้ยินเสียงระเบิดบริเวณด้านนอกของเกาะเขาใหญ่ ที่เกาะบุโหลนมีการทิ้งระเบิดเช่นกัน ทำให้ปลาในทะเลบริเวณนั้นตายเกลื่อนทะเล แต่ชาวบ้านไม่กล้าเก็บปลามากินเพราะกลัวสะเก็ดระเบิดอาจตกค้างในตัวปลา หัวหน้าสายตรวจทางทะเลยืนยันว่า ปลาที่ตายตอนนั้นกินได้ ลูกระเบิดไม่ได้อยู่ในท้องปลา ชาวบ้านจึงเก็บมาทำเป็นปลาเค็มเป็นส่วนใหญ่ ชาวประมงบอกว่า ปลาที่ตายมากที่สุดคือ ปลาเบ็ด หรือ ปลาปุด ปัจจุบันไม่มีปลาน้ำเค็มชนิดนี้แล้ว

สมัยสงครามญี่ปุ่น ชาวละงูที่อายุราว ๗๐ ปีขึ้นไป เคยมีประสบการณ์หลบภัยจากระเบิดญี่ปุ่น ต้องหนีเข้าไปซ่อนในป่าทึบหรือถ้ำ ต้องขนเสบียงอาหาร พร้อมหม้อข้าวหม้อแกง กระทะไปเพื่อหุงต้มอาหาร ทหารญี่ปุ่นเมื่อผ่านไปบริเวณใด ทุกคนต้องปิดปากเงียบ

ช่วงที่เกิดสงครามญี่ปุ่น ชุมชนบ้านตะโละใสไม่ลำบากมากนักในเรื่องของอาหารการกิน เพราะสมัยแต่ละบ้านส่วนใหญ่มีขี้ข้าว มีข้าวเก็บไว้รับประทาน หากเป็นเรืออาหารทะเล ก็สามารถหาได้ไม่ยากนัก ไม่ว่าจะเป็นกุ้ง หอย ปู ปลา แต่จะลำบากในช่วงที่เครื่องบินญี่ปุ่นบินผ่านจำนวนมาก แล้วทิ้งระเบิดเรือดำน้ำ ทำให้ระเบิดเกิดระเบิดในทะเล หลังเขาใหญ่ ปากบารา แล้วทำให้ปลาตายเป็นเบือ ในสมัยมีการห้ามกินปลาที่โดนระเบิด แม้เป็นปลาตัวใหญ่ก็ตาม มีนายบู โอมณี เพียงคนเดียวที่บ้านตะโละใสกล้าเอาปลาตัวโตๆที่ลอยอยู่ในทะเล มาบริโภค

และทำเป็นปลาเมแห้ง เพื่อความปลอดภัยของชาวบ้าน ทางการประกาศให้ชาวบ้านชุดหลุมเพลาะไว้หลบซ่อนตัวให้เกิดความปลอดภัย เป็นหลุมใหญ่ๆ เมื่อเครื่องบินญี่ปุ่นบินผ่าน ทุกคน รวมทั้งนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ก็ต้องลงไปในหลุมหลบภัย จนกว่าเครื่องบินบินหายไป

นายนัน โอมณี กรรมการสืบบ้านตะโละใส เล่าว่า มีคนตะโละใสคนหนึ่งชื่อว่า “โตะยาเต็ม” หมิ่นหวัง ที่ฆ่าญี่ปุ่นเสียชีวิตไป ๒ - ๓ คน โดยใช้มีด เนื่องจากบังคับตนให้ทำงานอย่างทาส ใช้แบกขนของข้ามคลอง มีอีกคนหนึ่งชื่อ “โตะยิม” ออกข่าวลือว่า ญี่ปุ่นนี้โหดร้าย ทำให้คนตะโละใสหลายคนต้องเตรียมข้าวสารและเสบียงแล้วพากันรีบไปหลบซ่อนที่ควนเขา ป่าไม้ เรียกว่า นาเหนือ หลายคนรีบเดินทางอย่างทุลักทุเล บาดเจ็บกันไปตามๆกัน

นายสุเมธ จีสมัน อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านท่ามาลัย เล่าว่า ทหารญี่ปุ่นไม่ได้ฉลาดไปทุกเรื่อง วันหนึ่งพวกเขาอยากดื่มน้ำมะพร้าว จึงใช้มีดโคนต้นมะพร้าวให้ล้มลง แล้วทหารที่เหลือเอามือไปรับต้นมะพร้าวทั้งต้น ทำให้หลายคนเสียชีวิต แต่พวกเขามีความเชื่อว่า หากตาย พวกเขาจะเกิดใหม่ภายใน ๗ วัน

นายสะอี่เดิน ศรีตาหวัน อดีตผู้ใหญ่บ้านเกาะบุโหลน เล่าว่า ชาวเกาะบุโหลนกลัวทหารญี่ปุ่นอย่างมาก จึงพากันรีบหนีขึ้นไปอยู่บนเขา หลังเกาะซึ่งมีป่าไม้หนาทึบ หลายครอบครัวหนีขึ้นไปอยู่ป่าบาราไปตริงและกระปี ในช่วงแรกทหารญี่ปุ่นนำเรือรบขนาดใหญ่เข้ามาจอดหน้าเกาะบุโหลนดอน แล้วขึ้นบนเกาะ พวกเขาเห็นทางมะพร้าวและเศษไม้เป็นจำนวนมาก จึงช่วยกันเก็บมารวมกันแล้วเผาทั้งกองใหญ่ เมื่อไฟเป็นถ่านแดงๆก็จับแพะ ซึ่งชาวบ้านเลี้ยงเป็นจำนวนมากโดยโยนลงไปกองไฟ อย่างจนสุกแล้วนั่งกินกัน ทำเช่นนี้ทุกวัน จนกระทั่งแพะและวัวของชาวบ้านจนหมดทั้งเกาะ ชาวบ้านรู้สึกเจ็บใจเป็นอย่างมาก มีผู้อาวุโสท่านหนึ่ง คิดจะฆ่าทหารญี่ปุ่น โดยเตรียมมีดไว้พร้อม แต่ถูกญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงห้ามเสียก่อน เลยไม่ได้ลงมือทำ เนื่องจากชาวบ้านกลัวว่า หากทำไปแล้ว ชาวบ้านที่เหลือจะโดนทหารญี่ปุ่นฆ่าตายทั้งหมดบ้าน

หลังจากช่วงสงครามผ่านไปไม่นาน ชาวบ้านปากบาราทุกพื้นที่ มีโรคฝีดาษระบาด มีผู้ตายเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน แต่ละวันที่บ้านตะโละใสและบ้านท่ามาลัย ตายวันละ ๒-๓ คน ต่อเนื่องตามกันไป เสื้อผ้าค่อนข้างหายาก และชาวบ้านจะใส่เสื้อผ้าด้ายดิบ ซึ่งจะมีชีไลน แมลงชนิดหนึ่งขยายพันธุ์อยู่ในผ้าที่สวมใส่ เมื่อมีคนเสียชีวิต บางครั้งไม่มีผ้าห่อศพ และเมื่อเจ็บป่วยมีฝี ส่วนใหญ่จะใช้ใบทองหล่อ และรองลำตัว ในแต่ละครอบครัวมีคนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านรู้สึกซึมเศร้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทางเราก็ไม่มียาในการรักษา นับเป็นช่วงเวลา que ทุกคนรู้โรคเรื้อรังที่สุดตั้งแต่เกิดมา ผ่านช่วงสงครามมาไม่นาน เกิดโรคฝีดาษซ้ำเติมย่ำแย่ลงไปไปอีก

(ข้อมูลจากนายสุเมธ จีสมัน นายนัน โอมณี และนายอาเร็บ หยีราหม เมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘)

สินามิ กับผลกระทบต่อชาวตำบลปากน้ำ

เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เกิดแผ่นดินไหวที่ประเทศเกาะสุมาตรา ศูนย์กลางอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของแหลมสุมาตรา ใกล้เมืองบันดาร์อาเจ๊ะห์ ความแรงแผ่นดินไหว ๙.๘ ริกเตอร์ ต่อมาปรับความแรงเป็น ๙.๗ ริกเตอร์ เป็นแผ่นดินไหวอันดับที่ ๕ ของโลก ทำให้คลื่นกระแทกใต้น้ำที่เรียกว่าเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า “สึนามิ” ทำให้คลื่นยักษ์ในฝั่งทะเลอันดามัน เคลื่อนเข้าสู่ชายฝั่งจังหวัดจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งมีสตูล ตรัง กระบี่ พังงาและภูเก็ตและระนอง ในช่วงเวลา ๐๙.๐๐ น. ในวันนั้น ส่งผลให้คนไทยและคนต่างชาติเสียชีวิตและสูญหายเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นสูญเสียทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวนับล้านๆบาท จากการรายงานผลกระทบจากคลื่นสึนามิของจังหวัดสตูล รวมทั้งที่ตำบลปากน้ำ มีดังนี้

๑. ตำบลปากน้ำมีพื้นที่เสียหาย ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านปากบารา บ้านตะโล๊ะไผ่ และบ้านบ่อเจ็ดลูก

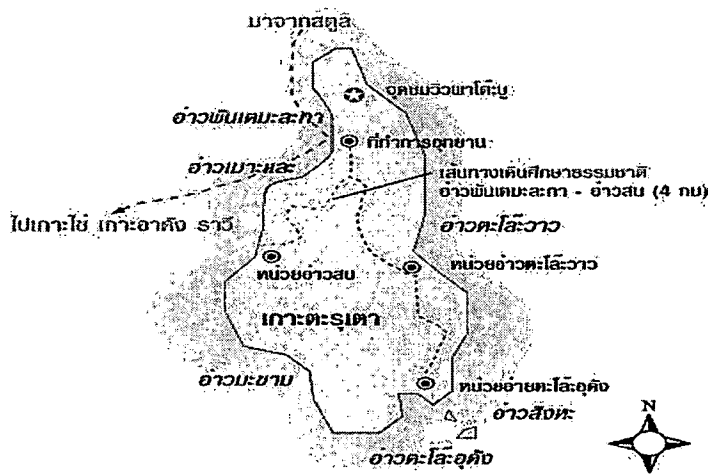
๒. จังหวัดสตูล มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด ๖ คน เป็นชาวปากน้ำ ๔ คน คือ

นายวาเหลด หลงสลำ นางปิยะ หลงสลำ และนางฉ๊ะ หมิ่นหวัง ชาวบ้านท่ามาลัยและ นายหย่าโรด ราเหม ชาวบ้านบ่อเจ็ดลูก ทั้งหมดเป็นผู้สูงอายุ ๖๐-๗๐ ปี ที่เหลืออีก ๒ คน คือ นายเจด หมิ่นคลาน อายุ ๖๐ ปี กับลูกสาว นางสาวมหลน หมิ่นคลาน อายุ ๓๘ ปี ตำบลขนคลาน อำเภอทุ่งหว้า ไม่มีรายงานนักท่องเที่ยวเสียชีวิต

๓. ทรัพย์สินเสียหาย ของจังหวัดสตูล ได้แก่บ้านเรือน ๔๔ หลัง ที่ติดทะเล กระชังปลา ๗.๑๖๒ กระชัง เรือ ๔ ลำ เรือเล็ก ๕๔๓ ลำ อวนลาก ๑๘๓ ชิ้น รวมทั้งโป๊ะ ๑๓๔ โป๊ะ ในจำนวนนี้ ตำบลปากน้ำความเสียหายมากที่สุด

เหตุการณ์สึนามิ ครั้งนี้นับเป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนขวัญชาวปากน้ำและคนทั้งโลก ที่สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ซึ่งจะเป็นบทเรียนที่สำคัญให้ทุกคน ตระหนักและร่วมกันในการป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเสียอีกในอนาคต

เรื่องราวตะรุเตาในอดีต

เกาะตะรุเตาเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดสตูล มีเนื้อที่ ๑๕๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๗๕,๐๐๐ ไร่ ส่วนยาวจากเหนือจดใต้ ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร ส่วนกว้าง ๑๐ กิโลเมตร ตะรุเตามีลักษณะคล้ายหัวแม่มือตัดทอนเลยข้อนิ้ว ลักษณะป่องตรงกลางค่อยๆเรียวไปทางเหนือสุด ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสตูล ราว ๔๐ กิโลเมตร จากหาดปากบารา ราว ๒๒ กิโลเมตร และตั้งอยู่ใกล้เกาะลังกาวิประเทศมาเลเซีย ราว ๕ กิโลเมตร ตะรุเตาตั้งอยู่ในตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล

หลักฐานการบันทึกของร้อยโทเจมส์ โลว์ ทูตอังกฤษ เดินทางจากเกาะปีนัง ไปเจริญสัมพันธไมตรีครั้งแรกกับเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๓๖๗ ตรงกับรัชกาลที่ ๒ เรือแล่นผ่านเกาะตะรุเตาสัมนั้นชาวตะวันตกเรียกชื่อเกาะว่า “ทรอตโต”(Trotto) ทูตแห่งอังกฤษบรรยายว่า “เป็นเกาะที่สวยงาม มีสีเขียวทั้งเกาะเหมือนสวนลอยอยู่กลางทะเล” คำว่าตะรุเตา”เพี้ยนมาจากภาษามลายู “ตะโละเตรา” แปลว่า “อ่าวมากมาย” มีหาดทรายยาวเลียบอ่าว มีเม็ดทรายละเอียดขาวสะอาด

อ่าวพันตะมะสะกา มีคลองมะละกาไหลผ่านด้านทิศเหนือ ทวนน้ำไปไปทางตะวันออก ราว ๑๕ นาที ผ่านป่าโกงกางที่มีสภาพสมบูรณ์ทั้งสองฝั่งคลองและจบพบ “ถ้ำจระเข้” เป็นถ้ำที่ประหลาดจะเข้าไปในถ้ำได้ก็ตอนน้ำลงเท่านั้น

อ่าวจาก ตั้งอยู่เลยอ่าวพันตะมะสะกาลงไปทางทิศใต้ มีหาดทรายขาวยาวกว่า ๑ กิโลเมตร ถัดไปจะเป็นอ่าวมอและ มาจากภาษามลายู แปลว่า “ อ่าวมากมาย” ลักษณะเป็นเว้าอ่าวครึ่งวงกลม มีหาดทรายสีขาวละเอียด น้ำใส

กึ่งกลางเกาะตะรุเตา เป็นอ่าวสน หรืออ่าวตะโล๊ะสิงาย อ่าวนี้มีหาดทรายที่สีขาว เม็ดละเอียดสวยงาม ยาวสุดลูกหูลูกตา สลับกับหาดหินบางส่วนที่เรียงรายไปด้วยก้อนหินก้อนเล็ก ในอ่าวสนมีน้ำตกลึกๆ ๒ แห่ง คือน้ำตกลูดู และน้ำตกตะโล๊ะโป๊ะ

ทางตอนใต้ของฝั่งตะวันตกมี “อ่าวมะขาม” มีหน่วยพิทักษ์อุทยานตั้งอยู่ อ่าวนี้มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้ใหญ่จำนวนมากอีกทั้งเป็นถิ่นนกเล็ก ๆ เจือกหรือกาฮัง ปลายสุดของเกาะ มีอ่าวเล็ก ชื่อว่า “อ่าวด่าน”

อยู่ไม่ไกลจากอ่าวด่าน เลยไปทางทิศตะวันออกของตัวเกาะมีอ่าวที่สำคัญ ชื่อว่า “อ่าวตะโละอูดัง” “ตะโละอูดัง” เป็นคำภาษามลายู หมายถึง อ่าวกึ่ง เนื่องจากอ่าวนี้มีกึ่งอุดมสมบูรณ์ เป็นอ่าวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เคยใช้เป็นสถานที่กักกันนักโทษทางการเมือง จำนวน ๗๐ คน เลยขึ้นไปทางเหนือ บริเวณกึ่งกลางด้านตะวันออกของเกาะเป็นที่ราบกว้างใหญ่ตั้งอยู่ระหว่างหุบเขา คือเป็นที่ตั้งของอ่าวตะโละวาว มีข้อสันนิษฐานว่า เมื่อ ร้อยกว่าปีมาแล้ว สมัยรัชกาลที่ ๕ เคยทอดสมอบริเวณอ่าวแห่งนี้ เลยขึ้นไปทางเหนือมีอ่าวฤาษี ลักษณะที่เว้าอ่าวสงบเงียบ มีสภาพเป็นโขดหิน โกรกผาเว้าแหงนค่อนข้างลาดชัน มีถ้ำเล็กๆ ชื่อ “ถ้ำดัง” ชาวบ้านเคยใช้เป็นที่พักสมัยก่อน

เหตุการณ์รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเกาะตะรุเตา

ปี พ.ศ. ๒๔๕๒ หมู่เกาะตะรุเตา กับหมู่เกาะอาดัง รวี ซึ่งประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ราว ๕๐ เกาะ ขึ้นต่อจังหวัดสตูล ครอบรอบ ๑๐๐ ปีพอดี เดิมนั้น สตูลขึ้นตรงต่อเมืองไทรบุรี (Kedah) ไม่ได้อยู่ในการปกครองของจังหวัดสตูล

ข้ออ้างหลักฐานสำคัญ “พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานแด่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้า จาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงศ์และคณะเสนาบดี เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู รัตนโกสินทร์ศก ๑๐๙ “ตรงกับปี พ.ศ. ๒๔๓๓

ในปีนั้น รัชกาลที่ ๕ ทรงมีพระชนมายุ ๓๓ พรรษา พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ใคร่ตรวจตราหัวเมืองฝ่ายทะเลตะวันตก ประกอบด้วยเมือง รัตนอง ตะกั่วป่า พังงา ภูเก็ต กระบี่และตรัง และยังมีพระราชดำริที่จะจัดตั้งเป็นมณฑลเทศาภิบาลต่อไป

ในขณะที่พระองค์ทรงทดลองตั้งข้าหลวงรักษาราชการหัวเมืองที่ ๖ ไปพลางก่อน ทำหน้าที่บริหารบ้านเมืองต่างพระเนตรพระกรรณ มีลักษณะการนำร่องไปในตัวเป็นผู้ปกครอง มีฐานะเป็นข้าหลวงใหญ่ ภายหลังเรียกว่า ข้าหลวงเทศาภิบาล หรือสมุหเทศาภิบาลมณฑล ภายหลังจากนั้นเอง

วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๓ รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จโดยเรือ พระที่นั่งสุริยมณฑล ออกจากกรุงเทพฯ ถึงเมืองชุมพรในวันรุ่งขึ้น หลังจากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินทางสถลมารค ออกจากชุมพรถึงเมืองกระบี่ โดยกระบวนช้างพาหนะ จำนวน ๑๗๙ เชือก เสด็จถึงเมืองกระบี่แล้วจึงเสด็จฯ ลงเรือพระที่นั่งไปตามลำน้ำปากจั่น จนถึงเมืองรัตนอง เพื่อเสด็จฯ ลงเรือ พระที่นั่งอุบลบุรุษ ซึ่งเดินทางอ้อมแหลมมลายูไปคอยรับเสด็จที่ท่าเอเมืองรัตนองก่อนหน้านั้น

รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งผ่านเมืองภูเก็ต พังงา กระบี่ และตรัง โดยลำดับระหว่างวันที่ ๗-๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ ประทับแรมที่เมืองตรัง สมัยนั้นตัวเมืองตั้งอยู่ที่ก้นดง

รุ่งขึ้นวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ เรือพระที่นั่งมีหมายกำหนดการออกจากท่าเรือกันตังเวลา ๐๘.๐๐ น. แต่ประสบปัญหาแม่น้ำตื่นเงิน เรือออกจากท่าไม่ได้ ต้องคอยจนถึงเวลา ๑๐.๐๐น. ให้น้ำทะเลขึ้นเต็มที่ไ้ระดับ เรือพระที่นั่งจึงออกจากท่าเรือได้ จุดหมายปลายทางคือเกาะลังกาวิ ของเมืองไทรบุรี

บนเรือพระที่นั่งมีคนคอยกราบบังคมทูลถวายการนำร่อง ๔ คน คือ ๒ คนมาจากเมืองตรัง อีก 2คนมาจากเกาะลังกาวิ ปรากฏว่าทั้ง ๔ คน กราบบังคมทูลการนำร่องขัดแย้งกัน มีหน้าซ้ำกลับเกิดอาการเมาคลื่นเสียเอง รัชการที่ ๕ ตรัสถามชื่อเกาะต่างๆตามเส้นทางที่เรือพระที่นั่งผ่าน ก็ทูลถวายชื่อไม่ตรงกัน

เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. เรือพระที่นั่งแล่นมาถึงด้านทิศเหนือเกาะตะรุเตาจากบพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อัญเชิญมาตอนหนึ่งความว่า “.....เวลาบ่าย ๕ โมง ทอดมออยู่ที่เกาะตะรุเตา เป็นเกาะใหญ่ มีเกาะเล็กๆรายอยู่ข้างหน้า ตั้งแต่เรือถึงหัวเกาะข้างเหนือ แล้วแล่นไปเกือบซ่งโมงหนึ่ง จึงได้ทอดที่อ่าวตรงเขาสูงน่า ริมคลองมีบ้านคน เกาะนี้เป็นเกาะของเมืองไทร แมงกะพรุนตัวใหญ่ๆลอยเต็มไปทั้งทะเล ถึงตักน้ำขนาดใหญ่ ตักขึ้นมาตัวเดียวเต็มบริบูรณ์ดีทีเดียว”

วันที่๑๐ เวลา ๑๑ ทุ่ม ออกเรือจากตะรุเตา เวลาเช้าฝนตกหนัก จนมืดแลไม่เห็นทาง ต้องหยุดทอดสมอ ฝนซาจึงเดินต่อไปอีกได้ พบเรือสกลอนซ์พระยามนตรีกับพระยาไทรพานไธสงมาส่งตามเรือต่างๆแล้วนำไปด้วย เกาะลังกาวินี้ทรวดทรงสันฐาน ก็อย่างเดียวกับเกาะตะรุเตา คือตัวเกาะใหญ่ เป็นภูเขาสูง ซ้อนกันเป็นชั้นบ้าง หัวเขาท้ายเขาเกี่ยวกันบ้าง มีเกาะเล็กๆรายตามน่าเกาะใหญ่ไปตลอดนับไม่ถ้วน.....”

จากบทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๕ มิได้ทรงระบุชื่ออ่าวของเกาะตะรุเตา จุดที่เรือพระที่นั่งจอดพักค้างคืน แต่เรือใช้เวลาแล่นไปไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง ด้านทิศเหนือของเกาะตะรุเตา สันนิษฐานว่า จะแล่นไปฝั่งตะวันออกของเกาะมากกว่า

ทั้งนี้เนื่องจากฝั่งตะวันตกคลื่นลมแรง เดือนพฤษภาคมตกอยู่ในช่วงมรสุมฝนตกหนัก

ฝั่งตะวันออกของเกาะเป็นที่ลบลม คลื่นไม่ค่อยจัดนัก ทะเลค่อนข้างสงบราบเรียบกว่า จึงทอดสมอหน้าอ่าวที่มีภูเขา ลำคลอง ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่

บริเวณพื้นที่ดังกล่าวน่าจะเป็น อ่าวตะโละวาว ซึ่งมีภูเขาสูงตั้งเรียงรายสลับซับซ้อน มีที่ราบกว้างใหญ่ตั้งอยู่ระหว่างหุบเขา ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่เข้าใจว่าเป็นกระต๊อบของชาวประมง ส่วนลำคลองนั้นสันนิษฐานว่า เป็นคลองกระหมาด สำนาน้ำสำคัญของอ่าวตะโละวาวทุกวันนี้

ขอให้สังเกตพระราชหัตถเลขาของรัชกาลที่ ๕ ทรงสะกด “ตะรุเตา ไม่ใช่ ตะรุเตา” มีบางคำที่ทรงสะกดต่างจากอักษรวิธีปัจจุบัน เช่น “เปน น้ำ (หน้า) ทเล เดิร “ แต่มีข้อความระบุชัดว่า เกาะนี้เป็นของเมืองไทร ซึ่งหมายถึง ไทรบุรี นั่นเอง ไม่ได้ขึ้นต่อเมืองสตูล

รัชการที่ ๕ ได้ประทับแรมที่เกาะตะรุเตาในคืนวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ เวลา ๑ ราตรี กระทั่งวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๓๓ ซึ่งเป็นรุ่งขึ้น ได้ประทับอยู่ตลอดวันจนกระทั่งอย่างเช้าเวลา ๒๓.๐๐ น.จนใกล้เที่ยงคน เรือยนต์พระที่นั่งจึงออกจากเกาะตะรุเตามุ่งสู่เกาะลังกาวิ พระองค์ทรงประทับที่อ่าวตะโละวาวอย่างน้อย ๒๘ ชั่วโมง

ตลอดเวลาหนึ่งวันกว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชกรณียกิจอันใดบ้างที่ทะเลาะวาว ไม่สามารถสืบค้นหลักฐานอะไรได้เลย เนื่องจากว่าไม่ได้กล่าวไว้ในพระราชหัตถเลขาแต่อย่างใด จึงเป็นเสียดยอย่างยิ่ง

สายสัมพันธ์ในตำบลปากน้ำ

เครือข่ายและความสัมพันธ์ในชุมชนรอบอ่าวปากบารา ทำให้เห็นความสำคัญของระบบเครือญาติ ทราบว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่ เป็นญาติพี่น้องกันมีบรรพบุรุษเดียวกัน ส่งผลให้เกิดความยึดหยุ่น การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนรอบอ่าวกัวลาบาราทำให้พบว่า กลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน กับกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน คือกลุ่มชนคนละกลุ่มกับชนกลุ่มแรกที่เข้ามา สำหรับชนกลุ่มแรก ที่เข้ามาคือ ชาวเลหรือที่เรียกว่าชาวอุรักราโว้ย มาจากภาษามลายู “orang laut” หมายถึงชาวทะเล หรือชาวเล ที่มีการอพยพมาจากประเทศมาเลเซีย ซึ่งในขณะนั้นบ้านปากบารายังไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ (หลักฐาน) คือ กุโบร์ที่ปัจจุบันมีบ้านสร้างทับหมดแล้ว จนต่อมามีชาวบ้านบ้านท่ามาลัย และบ้านตะโละใสปัจจุบัน ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านปากบารา เมื่อมีคนเมืองเข้ามาอาศัยทำให้ชาวเลกลุ่มแรกที่อาศัยอยู่ก่อนอพยพโยกย้ายไปอยู่ที่บ้านบ่อเจ็ดลูก หมู่ที่ 1 ปัจจุบัน หรือเรียกชื่อเดิมว่า ตีอลามาตูโยะฮ์

บรรพบุรุษของกลุ่มคนที่สืบเชื้อสายมาในปัจจุบัน มี ตัวอย่างของ 15 ครอบครัวแรกที่เข้ามาอาศัย รอบอ่าวปากบารา เช่น ครอบครัวของ นายโต๊ะสาและ องค์กรา และโต๊ะราหมาน(ขุนบารา บุรีรักษ์)จากคำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ของผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน คณะผู้เขียน สันนิษฐานว่า คนกัวลาบารามีบรรพบุรุษคนเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกับสายสัมพันธ์ มีระบบความเป็นเครือญาติภายในชุมชน จึงค้นหาข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลคือผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสอบถามข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลว่า มีพี่น้องจำนวนกี่คน ใครบ้าง แต่งงานกับใครบ้าง ตระกูลใดบ้างแล้วหรือยัง มีลูกกี่คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นบุตรของใคร ปู่ ย่า ตา ยาย ทวดฝ่ายบิดาและมารดาใครใคร แล้วพี่น้องของปู่ย่าตายาย ทวดฝ่ายหญิง ทวดฝ่ายชายมีใครบ้างแต่งงานแล้ว มีลูกมีหลานแล้วลูกหลานแต่งงานกับใคร ซึ่งจะเป็นการสัมภาษณ์เจาะข้อมูลลึกลงไปเรื่อยๆ เพื่อให้ทราบข้อมูลสายรากของตระกูลนั้นๆ ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

1. กรณีสายตระกูลสะอีด

จากเครือข่ายและความสัมพันธ์ชุมชนกัวลาบาราดังกล่าว นายเหลด สะอีด ปัจจุบัน อายุ 89 ปี เป็นบุตรของนายหมัด สะอีด กับ นางเปีย ไม่ทราบนามสกุล นายเหลดได้สมรสกับนางหวัน ราเหม ซึ่งต้นตระกูลของนางหวัน ได้มีการอพยพมาจากอำเภอรัตนภูมิจังหวัดสงขลา แล้วมาทำมาหาขึ้นที่ชุมชน กัวลาบาราแห่งนี้ นายเหลดมีพี่น้องทั้งหมด 8 คนรวมนายเหลด เป็นผู้ชายจำนวน 4 คน ดังนี้ นายวี สะอีด ไม่ได้มีคู่ครอง นายต่อสมรสกับนางอัมหาว ไม่ทราบนามสกุล และนายราเรต สมรสกับนางโต๊ะยะเยะ ไม่ทราบนามสกุล

จากการสมรสทำให้ผู้หญิงที่มาจากตระกูลอื่นได้เปลี่ยนนามสกุลเป็นนามสกุล สะอิด ส่วนพี่น้องผู้หญิงของ นายเหลดมีจำนวนทั้งหมด 4 คน ดังนี้ นางโหมได้สมรสกับนายเหม ขุนเศรษฐ นางบาเรี่ยได้สมรสกับนายเดิน สัน มะมุด นางเตี้ยะ ได้สมรสกับนายอัมสะ ไม่ทราบนามสกุล และนางเตี้ยะได้สมรสกับนายฉะ ไม่ทราบนามสกุล

การสมรสทำให้ผู้หญิงจากตระกูลสะอิดได้เปลี่ยนนามสกุลเป็นนามสกุลของฝ่ายชาย ซึ่งการแต่งงานทำให้เกิดการเกี่ยวข้อสัมพันธ์กันในชุมชนกลายเป็นเครือญาติกัน นายเหลด สะอิด ได้สมรสกับนางหวัน ราเหม มีบุตร ธิดา รวม 8 คน เป็นผู้ชายจำนวน 6 คน ดังนี้ นายอับดุลได้สมรสกับนางบะกาเจาะ นายฮาสิม ได้สมรสกับนางเพ็ญ ไม่ทราบนามสกุล นายญาได้สมรสกับนางหนิ แซ่อะฮารี นายอิมรอนได้สมรสกับนางนุศรา นุ้ยไฉน นายบู๊กได้สมรสกับนางร่อ วรรณโน และนายอี้ได้สมรสกับนางพีะ ไม่ทราบนามสกุล ส่วนบุตรที่เป็นผู้หญิง มีจำนวน 2 คน ดังนี้ นางหยันได้สมรสกับนายเปลียว ไม่ทราบนามสกุล และนางฮังย๊ะ ได้สมรสกับ นายหมาน ไม่ทราบนามสกุล ซึ่งผลจากการสมรสทำให้ตระกูลของฝ่ายหญิงและฝ่ายชายมีการเกี่ยวข้อสัมพันธ์กันเป็นเครือญาติ เครือญาติและความสัมพันธ์ของตระกูลสะอิดเรียบเรียงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2555

2.กรณีตระกูล นุ้ยไฉน

นายวินัย นุ้ยไฉน อายุ 44 ปี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไส และเป็นกำนันตำบลปากน้ำ ทราบว่า นายวินัยมีพี่น้อง (รวมนายวินัย) 7 คน เป็นผู้ชายจำนวน 2 คน คือ นายวินัยได้สมรสกับนางสิโรยา ไม่ทราบนามสกุล และนายตินกร นุ้ยไฉน ได้สมรสกับ นางธาริณี โต๊ะสมัน ผู้หญิงที่สมรสด้วยก็ได้เปลี่ยนนามสกุลเป็นนุ้ยไฉนทั้งหมด

ส่วนพี่น้องผู้หญิงจำนวน 5 คน ซึ่งพี่สาวและน้องสาวของนายวินัยทั้ง 5 คน มีครอบครัว จากการสมรส ทำให้มีการเปลี่ยนนามสกุลและทำให้ตระกูลนุ้ยไฉน ของนายวินัยมีการเกี่ยวข้อสัมพันธ์ ในชุมชนเป็นเครือญาติกัน อันได้แก่

1. นางสนได้สมรสกับนายสอเหลน ongsara
2. นางอาเรียดได้สมรสกับนายวินัย อูสม่า และ
3. นางรอดีได้สมรสกับนายจรัส จ๊ะสมัน ซึ่งเป็นโต๊ะอิหม่ามมัสยิดมุจาฮิดีน นางนุซมาลาได้สมรสกับ นายบ็อกเฮง สะอิด
4. นางนุศราได้สมรสกับ นายอิมรอน สะอิด
5. นายวินัย นุ้ยไฉน มีบิดาชื่อ นายพาอาจ นุ้ยไฉน และมารดาชื่อ นางอัน เกศา ซึ่งพี่น้องของบิดา นายวินัยมีทั้งหมด 5 คน(รวมบิดานายวินัย) พี่น้องของมารดานายวินัยมีทั้งหมด 7 คน(รวมมารดาของนายวินัย) และปัจจุบันนายวินัย มีลูกจำนวน 4 คน เป็นผู้หญิง 3 คนและผู้ชาย 1คน ลูกสาว คนโต ของนายวินัยสมรสกับคนจังหวัดเพชรบุรี ชื่อ นาย ธนพร พรรณศรี ซึ่งการสมรสครั้งนี้ถือ เป็นการสมรสข้ามชุมชนและพาคนในชุมชนออกนอกชุมชนย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นแทน ส่วนพี่น้องของนายวินัยที่สมรสนั้นก็มียุค ซึ่งหลานของนายวินัยนั้นมียุคน้อยยังมิได้มีการสมรสใดทั้งสิ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เครือญาติและความสัมพันธ์ของตระกูลนุ้ยไฉน เครือญาติและความสัมพันธ์พบว่า ครอบครัวของนายเหลด สะอิดกับนายวินัย นุ้ยไฉน มีความเกี่ยวข้อสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ ดังนี้

นายเหลด สะอืดเป็นพ่อสามีและปู่ของลูกของนางนุศรา นุ้ยไฉน ซึ่งเป็นน้องสาวของนายวินัย นุ้ยไฉน ที่ได้สมรสกับนายอิมรอน สะอืด ทำให้นายวินัย นุ้ยไฉน มีสถานภาพเป็นพี่เขยของนายอิมรอน สะอืด และเป็นลุงของลูกนายอิมรอน สะอืดกับนางนุศรา นุ้ยไฉน

นี่เป็นเพียงการยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากการทำผังเครือญาติและความสัมพันธ์กัวลาบาราในครั้งนี้ และผลของการทำแผนผังเครือญาติและความสัมพันธ์กัวลาบาราพบว่า ต้นตระกูลของคนกัวลาบารา มีมาจาก สะอืด อองศารา ราเหม ปากบารา ซึ่งทุกตระกูลมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ ที่เกิดจากการสมรส มีลูก มีหลาน

การที่คนในชุมชนรับรู้ว่าคุณคนในชุมชนเป็นเครือญาติ พี่น้องกัน ย่อมทำให้เกิดความรู้สึก เป็นหนึ่งเดียวกัน รักในความเป็นพวกพ้อง

ที่มา : ปากคน ปากน้ำ ปากบารา ผู้แต่ง วิโชคศักดิ์ รัตนศิริไพรและคณะ

บทที่ 5

อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 การสรุปโดยภาพรวม

งานวิจัย “การสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนชุมตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล” เป็นจุดเริ่มต้นของการรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มาจาก “ก๊วลาบารา” หรือ ปากบารา ซึ่ง ยังไม่เคยปรากฏข้อมูลที่เป็นเอกสารหรือหนังสือที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำที่ชัดเจน ประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำที่เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจในอดีตที่กำลังจะหายไปในความทรงจำของคนชุมชนตำบลปากน้ำ เมื่อบุคคลอาวุโส คนเฒ่าคนแก่ ได้สิ้นชีวิตลงคนแล้วคนเล่า แล้วทำให้เรื่องราวเหล่านั้นก็สูญหายไป ด้วย แม้ยังเหลือผู้ที่สามารถจำจุด เรื่องราวประวัติศาสตร์ดังกล่าว แต่ข้อมูลก็น้อยลงไปเรื่อยๆ และก่อนการศึกษาเรื่องนี้ ยังไม่มีข้อมูลหรือความรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำมาก่อนคณะวิจัยจึงได้พยายามรวบรวมข้อมูลซึ่งส่วนใหญ่มาจากการสอบถาม สัมภาษณ์และการลงพื้นที่ เขียนเป็นเอกสารข้อมูลความรู้ โดยการชำระประวัติศาสตร์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบกันเองโดยผู้รู้ในชุมชน แล้วนำความรู้ดังกล่าว ซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของชุมชนตำบลปากน้ำ แล้วนำความรู้ประวัติศาสตร์ดังกล่าว มาสร้างการเรียนรู้แก่ นักเรียน เยาวชน ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาค้นพบดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์จากตระกูล และเครือญาติ คนในพื้นที่ตำบลปากน้ำโดยส่วนใหญ่มาจากการเป็นญาติกัน มีตระกูลหลักที่เริ่มต้นมาที่แห่งเดียวกัน เช่น ตระกูลปากบารา ตระกูลสะอิด และตระกูลอื่นๆ คนในพื้นที่จากบ้านตะโล๊ะไฮ บ้านปากบารา บ้านท่ามาลัย บ้านบ่อเจ็ดลูก บ้านท่ายาง และบ้านท่าพะยอม ที่มีการแตกสาขา ออกมาเป็นเขย สะใภ้ แยกกันอยู่ในพื้นที่ชุมชนต่างในตำบลปากน้ำ
2. ความสัมพันธ์จากการใช้ทรัพยากรร่วม พื้นที่ตำบลปากน้ำเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล อาชีพคนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง ที่เป็นอาชีพที่สัมพันธ์กับทรัพยากรชายฝั่ง เป็นทรัพยากรส่วนรวม มีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในอดีตมีการพึ่งพาอาศัยในการประกอบอาชีพ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนด้วยกันที่ทรัพยากรเป็นตัวเชื่อมโยง

จากความสัมพันธ์ข้างต้นการใช้ประวัติศาสตร์สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในพื้นที่ตำบลปากน้ำ แก้ปัญหาความขัดแย้งที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ไม่ว่าความขัดแย้งที่เกิดจากผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งทางด้านศาสนา หรือความขัดแย้งจากโครงการของรัฐที่มาดำเนินการในพื้นที่ กรณี “โครงการทำเรื่อน้ำลึกปากบารา” ที่คนในพื้นที่เกิดความขัดแย้งทางความคิดบางส่วน อันมาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการไม่เท่าเทียมกัน

การใช้ความสัมพันธ์เครือญาตินี้ เป็นพลังในการขับเคลื่อน พัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำ เมื่อคนในพื้นที่ใช้ประวัติศาสตร์เป็นการเริ่มต้นพูดคุย ความเป็นญาติพี่น้องที่มีมิติสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีต ใช้วิถีชีวิตที่ใช้ประโยชน์

ชาวทรัพยากรร่วมกันเป็นประเด็นเริ่มต้นพูดคุย เสมือนเป็นการคลี่คลายช่องว่างระหว่างบุคคล แล้วค่อยมาคุยเหตุ และผลของกลุ่มต่างในกิจกรรมที่ดำเนินต่อไป ซึ่งผลต่อการรวมตัวทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันมากขึ้น เช่น การนัด พบปะเครือญาติของแต่ละชุมชน การพัฒนาตำบลปากน้ำผ่านเครือข่ายการขับเคลื่อนปากน้ำน้อย (คค.ปน.) ที่มีเห็น คนเข้าร่วมมากขึ้น กลุ่มผู้นำทางการเมือง ผู้นำท้องถิ่นเช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็น นักเลือกตั้ง ที่เมื่อก่อนไม่ค่อยรวมตัวพูดคุยอยู่กับเฉพาะในกลุ่มของตน มีการเข้าร่วมพูดคุยเรื่องประวัติศาสตร์ และ ต่อเนื่องกับงานพัฒนาอื่นในช่วงระยะเวลาต่อมา

อีกทั้งในบรรดาแกนนำ เช่น แกนนำขับเคลื่อนปากน้ำน้อย แกนนำขับเคลื่อนการคัดค้านโครงการสร้าง ท่าเรือสำเภาปากบารา ใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการขยายแนวคิดการดำเนินงานของกิจกรรมตนเอง และ การใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ตำบลปากน้ำ ผ่านการท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพสูง มีท่าเรือปาก บาราที่เป็นท่าเรือสำหรับนักท่องเที่ยวลงไปสู่เกาะหลีเป๊ะ เกาะตะรุเตา ซึ่งเป็นท่องเที่ยวระดับโลก แต่ที่ผ่านมาเป็น การผ่านสถานที่ หรือใช้สถานที่เพื่อลงเรือไปยังเป้าหมาย ฉะนั้นการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยใช้ข้อมูลจากงาน ประวัติศาสตร์ นำนักท่องเที่ยวลงสู่ชุมชนในตำบลปากน้ำ สร้างรายได้กับชุมชนต่อไป

ผลการศึกษา “การสร้างความสัมพันธ์ผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนชุมปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล” ได้ สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทั้งคณะที่ศึกษาและที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ผู้ทำวิจัย

เดิมผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับการทำวิจัยมาก่อน มีเพียง 2 คนเท่านั้นที่เคยทำวิจัยมาบ้างแล้ว คือ นายหุดดิน อูสม่า หัวหน้าทีมวิจัย และนายอารัญ มัจฉา รองหัวหน้าทีมวิจัย นอกจากนั้นพื้นฐานเดิมมาจาก นักกิจกรรมเพื่อชุมชน และเป็นนักเคลื่อนไหวด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้มีความรู้ และเข้าใจในกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างตนเองกับสมาชิก ระหว่างตนเองกับคนในชุมชน รู้จักการเก็บ และ รวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ที่สำคัญ คือกระบวนการวิจัยได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับคนใน ชุมชน มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชนมากขึ้น เข้าใจวิถีชุมชน เกิดความรัก ความห่วงใยต่อชุมชนตนเอง และเห็นความสำคัญ คุณค่าของประวัติศาสตร์ในการถ่ายทอด นำเสนอความรู้ที่ได้สู่คนในชุมชนต่อไป นอกจากนั้น มีผู้ที่ทำวิจัยหลายคนได้ใช้ความรู้ประสบการณ์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังต่อไปนี้

นายไกรวุฒิ ชูสกุล เป็นมัคคุเทศก์ ใช้ชุดความรู้ทางประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำไปบอกเล่าเรื่องราว แก่นักท่องเที่ยวเป็นการเสริมความรู้แก่ท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้ข้อมูล ความรู้มากกว่าเดิม

นายันทพล เต็นเบ็น หัวหน้ากลุ่มรีฟการ์ดเดียน(Reef Gardian) ซึ่งเป็นนักอนุรักษ์ดูแลปะการังใต้ ทะเล สามารถใช้ความรู้จากงานวิจัยนี้ถ่ายทอดความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ละเอียดมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจอย่างมาก และมีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม

นายอัสรีย์ หมื่นหวัง ประธานเครือข่ายประมงชายฝั่งสตูล สามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ขยาย ความรู้สู่เครือข่าย ทำให้สมาชิกเครือข่ายเห็นความสำคัญของพื้นที่ ทรัพยากร ซึ่งเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ที่มา ของชุมชนในอดีต

นางเจ๊น๊ะ อองศา และนางสโลน่า หมิ่นหวัง ผู้เห็นต่างในการคัดค้านท่าเรือน้ำลึกปากบารา ได้ใช้ข้อมูลจากการวิจัย นำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

นายหุดดิน อูสมาน นายสะอาด มาลัยัน และนายสมพร เหมรา เป็นครู ได้รับเชิญเป็นวิทยากร และให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ แก่นักเรียนโรงเรียนต่างๆ ทั้งเยาวชน และนักศึกษาและผู้สนใจด้านประวัติศาสตร์

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมเครือข่ายนักวิจัยในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดสตูล ทำให้เข้าใจและมีมุมมองในการดำเนินงานและการพัฒนากระบวนการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และได้สัมพันธ์กับผู้ทำงานวิจัยในพื้นที่ต่างๆ ทำให้เกิดเครือข่ายที่กระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นเพื่อการขับเคลื่อนงานการพัฒนาในโอกาสต่อไป

2. ชุมชน

ผู้ซึ่งเป็นคนเฒ่า คนแก่ในชุมชน มีความภาคภูมิใจที่ได้บอกเล่าและถ่ายทอดความทรงจำต่อข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำให้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อลูกหลานของชุมชนในอนาคต โดยที่เรื่องราวต่างๆ ทางประวัติศาสตร์จะไม่สูญหายไป แม้ว่า ตัวเองซึ่งมีอายุมากแล้วจะล้มหายตายนี้ กลุ่มผู้รู้เหล่านี้มีความภาคภูมิใจว่า เขาเป็นผู้หนึ่งมีส่วนร่วมในการรื้อฟื้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในครั้งนั้นต่อไปในรุ่นลูกหลาน และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อชุมชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นรากเหง้าของเขเอง ในส่วนคนในชุมชน กระบวนการวิจัยได้ทำให้มีความรู้ความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนของตนเองมากขึ้น ซึ่งเกิดการบอกเล่าต่อกันสู่ลูกหลาน และเรื่องราวในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นตระกูลที่มาของตนเอง ทำให้เกิดการเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางเครือญาติขึ้นมาใหม่ ตัวอย่างเช่น คนในตระกูลปากบารา ซึ่งเป็นให้ตระกูลต้นๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานที่ปากบารา ได้ร่วมกันจัดงาน วันรวมญาติตระกูลปากบาราและขยายไปยังตระกูลต่างๆ และคนในชุมชนเสนอให้มีการจัดวันรวมญาติในทุกๆ ปี และให้ปากกล่าวกันให้มาร่วมพบปะสังสรรค์ให้มากขึ้นกว่าปีก่อน เมื่อความสัมพันธ์ทางเครือญาติได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ ทำให้ปัญหาความขัดแย้งความแตกแยกที่เคยสะสมในอดีตไม่ว่าเป็นเรื่องผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางการเมือง ความแตกแยกทางศาสนาได้มีความเบาบางลง จางหายไปเป็นอย่างมาก ต่างคนก็รู้สึกในความเป็นญาติ สายเลือดเดียวกัน เกิดความรักความห่วงใย ให้อภัยกันมากขึ้น ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาและคนในชุมชนต่างเห็นความสำคัญของเครือญาติที่มีความรู้ใกล้ชิดกันมากขึ้นหลังจากผ่านการพูดคุย แสวงหา ในกิจกรรมต่างๆ ผ่านงานวิจัย รู้สึกเห็นต้องกันว่า การสร้างความสัมพันธ์ให้กลับคืนมา เป็นหนทางการสร้างสมานฉันท์ ความปรองดองในชุมชนได้อย่างแท้จริง เป็นสายสัมพันธ์ที่ช่องทางในการอยู่และทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต

นอกจากนั้นสถานที่สำคัญต่างๆ ที่ถูกกล่าวขานในอดีตโดยผ่านการบอกเล่าโดยผู้รู้ที่อาวุโสชุมชน ไม่ว่าจะเป็น เรื่องราวของมัสยิดบ้านตะโล๊ะไฮ แต่เดิมอยู่บ้านท่าหอและย้ายมาสร้างใหม่ในปีปัจจุบัน ซึ่งสร้างมาจากน้ำพักน้ำแรงของคนในชุมชนตั้งแต่อดีต ถึงแม้จะสร้างมัสยิดหลังใหม่ราคาหลายสิบล้านบาท คนในชุมชนก็ยังคง

ร่วมกันบริจาคเงินสร้างด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน เหมือนในอดีต นับเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้ดำรงอยู่มาถึงลูกหลานปัจจุบัน นับเป็นเรื่องราวที่ทำทุกคนมีความภาคภูมิใจร่วมกัน ในส่วนที่เป็นเรื่องราวที่เป็นความเศร้าใจของคนในชุมชน เมื่อทุกคนได้เรียนรู้เรื่องนี้ ต่างก็เก็บมาทบทวนเพื่อเป็นบทเรียนของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน ตัวอย่างกัน การจัดเวทีไต่กันทางศาสนาของคนกลุ่มใหม่ กลุ่มเก่า ที่มีสยิดบ้านตะโละไลได้นำมาซึ่งความแตกแย่งบาดหมาง จนทำให้คนในกลุ่มเก่าเสียชีวิต เป็นบทเรียนสอนใจแก่คนตำบลปากน้ำมายาวนาน ทำให้ความแตกแยกเข่นนั้นไม่เกิดขึ้นอีกจนถึงปัจจุบัน และสถานที่สำคัญต่างๆ ทั้งโรงเรียน วัด มัสยิด กุโบร์หรือสุสาน เกาะแก่งต่างๆ รวมทั้งสถานที่สำคัญอื่นๆในตำบลปากน้ำ ล้วนมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงคนในอดีตให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และทำให้คนเกี่ยวข้องกับชุมชนได้จดจำเป็นเรื่องราวที่มาอันเดียวกัน รู้สึกรักและหวงแหนในความเป็นเจ้าของร่วมกันทั้งชุมชน

3. เด็กและเยาวชน

นักเรียนโรงเรียนต่างๆในตำบลปากน้ำได้เข้าค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนเพื่อติดตามกระบวนการทำงานและความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของคณะวิจัย และเมื่อโรงเรียนมีความประสงค์ให้นักเรียนศึกษาชุมชนท้องถิ่น ก็จะสอบถามข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มนี้ บ่อยครั้งที่โรงเรียนได้ขอข้อมูลความรู้จากคณะวิจัย รวมทั้งเชิญเป็นวิทยากร ทำให้ความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสถานศึกษา ซึ่งเป็นความรู้ท้องถิ่นที่เป็นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งสาระประวัติศาสตร์ด้วย.

ในส่วนเยาวชน ซึ่งเป็นแกนนำของเยาวชนรักษ์ปากน้ำที่ผ่านการอบรมโดยค่าย เยาวชนแกนนำปากน้ำ ซึ่งมีคณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน่าอยู่ (คคปน.) เป็นพี่เลี้ยง ได้ให้เยาวชนกลุ่มนี้มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล ลงพื้นที่ และร่วมเป็นพี่เลี้ยงในการจัดค่ายนักเรียนย้อนรอยประวัติศาสตร์ ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ จะเป็นพลังในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาโดยอาศัยฐานทางความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์สู่การพัฒนาชุมชนต่อไป

นอกจากนั้น มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปใช้เป็นข้อมูลและความรู้ในการเรียนของนักศึกษาเป็นจำนวนมากเป็นส่วนประกอบของการทำชิ้นงานที่เกี่ยวข้องชุมชนของตนเอง รวมทั้งข้อมูลที่ได้เป็นความรู้แก่ผู้ที่สนใจด้านประวัติศาสตร์ชุมชนอีกด้วย

4.หน่วยงานและกลุ่มต่างๆ

ข้อมูลความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีหน่วยงาน และผู้นำชุมชน นำไปใช้ประโยชน์ทำข้อมูล เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ คณะขับเคลื่อนปากน้ำน่าอยู่(คคปน.) ใช้ผลในการขับเคลื่อนปากน้ำน่าอยู่ เพื่อจัดทำโครงการต่างๆในชุมชน ซึ่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของชุมชนและใช้สายสัมพันธ์ของตระกูลต่างๆ ทำความรู้จักและประสานงานเพื่อพัฒนาชุมชนทั้งปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ต่อคนที่ทำงานวิจัยเรื่องนี้

1. การดำเนินงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ปากน้ำ หรือการศึกษา เก็บข้อมูล เรื่องราวต่างๆ ควรศึกษาภูมิหลังความเป็นมาของพื้นที่ ธรรมเนียมและความเป็นอยู่ของผู้คนอย่างรอบคอบ และมีความระมัดระวังในการดำเนินการต่างๆ เพราะพื้นที่ที่มีความเปราะบางและความหวาดระแวงของคนในพื้นที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีได้เติบโตในพื้นที่นี้ หรือไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติใดๆ อาจจะมีการเข้าใจผิดในเจตนารมณ์หรือเป้าหมายในการนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในทางที่เป็นที่ไม่สร้างสรรค์ ให้อยู่ต่อตระกูลที่มีอยู่ในชุมชนหรือทำให้ข้อมูลผิดเพี้ยนไปจากประวัติศาสตร์ที่รับรู้ หรือก่อให้เกิดความระแวงต่อกัน จึงต้องทำความเข้าใจและสื่อสารให้เข้าใจ รวมทั้งสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันก่อนลงมือทำวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้วิจัยเองและบุคคลในชุมชน

2. เนื่องจากระยะเวลาจำกัด ทำให้การเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกในหลายเรื่องที่ยังขาดรายละเอียด เช่น ประวัติชุมชนชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในปากบาราหรือปากน้ำ ประวัติศาสตร์การเดินทางของชาวอินโดนีเซียที่เข้ามา ก่อน นายอับดุลรอฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ ยังขาดความชัดเจน เนื่องจากขาดผู้ที่สามารถจดจำ บอกเล่าเรื่องนี้ได้อย่างละเอียด ดังนั้น นักวิจัยควรได้สืบค้นข้อมูลที่ขาดรายละเอียดและความชัดเจนต่อไป

3. ยังมีประวัติศาสตร์ส่วนที่อยู่ในพื้นที่อื่น เช่น บ้านหลอมป็น ตำบลปากน้ำ บ้านโกตา ตำบลกำแพง เป็นต้น ซึ่งน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ปากบาราหรือปากน้ำ จึงควรให้มีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อหาความเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ส่วนนี้ให้กว้างออกไป หรืออาจจะให้มีการวิจัยเชื่อมโยงในโครงการต่อไป

4. ควรสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง หรือก่อนการมาตั้งถิ่นฐานของ นายอับดุลรอฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ยังน้อยเกินไป เนื่องจากความจำกัดของเวลาในการค้นหา และผู้เฒ่าผู้แก่ที่ให้ข้อมูลเรื่องนี้ได้น้อยมาก

5.2.2 สำหรับคนทำวิจัยโครงการอื่น

1. ผู้ที่จะทำวิจัยในพื้นที่ตำบลปากน้ำ ควรศึกษาปริบท ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และสายสัมพันธ์ของต้นตระกูลต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ให้ชัดเจน ผู้คนชุมชนตำบลปากน้ำ มีความภาคภูมิใจในตนของตนเองสูง โดยเฉพาะตระกูลสำคัญ คือตระกูลปากบารา สะอิด มัจฉา โอมณี เป็นต้น ซึ่งเป็นต้นตระกูลที่มีบทบาทในการสร้างและพัฒนาชุมชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก หากบุคคลซึ่งไม่ได้มีความสัมพันธ์ที่ดี หรือไม่เป็นเครือญาติแล้ว การดำเนินงานใดๆ หรือการศึกษาวิจัย อาจจะทำให้เกิดความระแวง สงสัย หรือเข้าใจผิดได้ จึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจตั้งแต่ต้น เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ และการใช้ประโยชน์ในเรื่องที่ศึกษาตรงกันทั้งผู้วิจัยและคนในพื้นที่เอง

2. ในการทำวิจัยในพื้นที่ตำบลปากน้ำ ไม่ควรเกี่ยวข้องกับการวิจัยที่มาจากนโยบายของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ ทรัพยากร อาชีพหรือวิถีของชุมชน หากไม่แล้วจะเกิดการต้านจากชุมชนโดยตรง เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นพื้นที่เปราะบาง และอ่อนไหวต่อการดำเนินการใดๆของนักวิจัย ที่ผ่านมามีคณะวิจัยหลายคณะที่ได้รับการต่อต้าน ที่ลงพื้นที่ทำวิจัยแล้ว ต้องยกเลิกโครงการไปในที่สุด ซึ่งสร้างความเสียหายแก่คณะที่ทำวิจัย และโครงการต่างๆเป็นอย่างมาก

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ของพื้นที่ตำบลปากน้ำกับพื้นที่อื่น ซึ่งประกอบด้วยประวัติศาสตร์บ้านหลอมปิ่น บ้านนาพญา ตำบลละงู และบ้านโกตา ตำบลกำแพง รวมทั้งพื้นที่อื่นๆที่พบว่ามีมีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อขยายประวัติศาสตร์ส่วนนี้ให้เชื่อมโยงกันได้มากขึ้น

5.2.3 ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการวิจัยท้องถิ่น

จุดเด่น ข้อจำกัด เพื่อท้องถิ่น

จุดเด่น

1. งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ ซึ่งก่อนงานวิจัยนี้ ยังไม่มีงานเอกสาร หนังสือที่ถูกบันทึกข้อมูล ในเรื่องนี้มาก่อน ข้อมูล ความรู้ทั้งหมดส่วนใหญ่ได้มาจากการสอบถาม สัมภาษณ์จากบุคคลในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลความรู้ที่ได้มาจึงเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญระดับหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาในเรื่องต่างๆต่อไป

2. งานวิจัยชิ้นนี้ สามารถนำไปเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของพื้นที่อื่นในจังหวัดสตูล และรัฐต่างๆในมาเลเซียที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของสตูล รวมทั้งประเทศไทย ข้อมูลที่ศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างมาก เคยช่วงที่ดำเนินการวิจัยมีพืชนักวิจัยประวัติศาสตร์จากรัฐไทรบุรีหรือเคดาห์ มาขอข้อมูลและแลกเปลี่ยนเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความถูกต้องร่วมกันในทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ทั้งสอง

3. นอกจากนั้น ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ จะสร้างความสัมพันธ์อย่างเข้มแข็งให้แก่คนในชุมชนตำบลปากน้ำ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีคณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน้อย (คคปน.) เป็นกลุ่มจิตอาสาที่ใช้ข้อมูล และประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ดำเนินงานพัฒนาชุมชนตำบลปากน้ำ ของกลุ่มและพื้นที่ตำบลปากน้ำในรูปของโครงการต่างๆ ประกอบด้วย

โครงการผักปลอดสารพิษ ทำในพื้นที่หมู่ที่ บ้านตะโละไ

โครงการอนุรักษ์ป่าชายเลน ทำในพื้นที่บ้านท่ามาลัย

โครงการเยี่ยมผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล

โครงการพัฒนาเยาวชนแกนนำรักษ์ปากบารา เยาวชนทั้งตำบล

โครงการจัดการพื้นที่ 165 ไร่ บ้านตะโละไ

โครงการบ้านเรียน บ้านท่ายาง

โครงการร้านคนจับปลา พื้นที่ปากบารา ท่ามาลัยและบ้านตะโละไ

โครงการดูแลผู้สูงอายุ พื้นที่ตำบลปากน้ำ

โครงการสองล้อรักษ์บ้านเกิด พื้นที่ตำบลปากน้ำ

4.ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ เป็นเสมือนเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่ทุกคนในชุมชนที่รักและหวงแหน และพยายามปกป้องรักษา ทั้งตระกูลสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันในอดีต สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากร พื้นที่ที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน รวมทั้งสังคม ประเพณี วัฒนธรรมซึ่งเป็นวิถีชีวิต เมื่อชุมชนเห็นว่า นโยบายการพัฒนา หรือโครงการภาครัฐที่จะมีขึ้นในพื้นที่ เช่นโครงการสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา การสร้างรถไฟรางคู่ หรือโครงการอื่นที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร พื้นที่ สังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ เป็นข้อมูลที่สำคัญที่เป็นเครื่องมือในการสร้างเข้มแข็งของชุมชนและใช้เป็นข้อมูลในการอธิบาย ชี้แจงกับผู้ทำโครงการดังกล่าวอย่างมีเหตุผลได้เป็นอย่างดี

ข้อจำกัด

1. ความกังวลใจ ในขณะที่ยังมีงานวิจัยเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการ ทีมวิจัยอีกส่วนหนึ่งก็ต้องต่อสู้ในเรื่องท่าเรือน้ำลึกปากบาราไปด้วย สมมติและเวลาในการทำงานวิจัยขึ้นนี้ทำให้ขาดหายไปด้วย และเวลาในการดำเนินวิจัยถูกแทรกด้วยกิจกรรมอย่างอื่น เช่น การให้ข้อมูลแก่หน่วยงานต่างๆ การออกรายการโทรทัศน์ช่องต่างๆ และกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจต่อโครงการท่าเรือน้ำลึกที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน ทำให้เวลาต้องล่าช้าออกไปด้วย

2.ทีมงานวิจัย สมาชิกส่วนใหญ่มีภารกิจส่วนตัวที่ทำอยู่แล้ว ทำให้มีเวลาในการนัดหมายทำกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ได้ค่อนข้างยากที่จะลงตัว ทำให้ขาดความพร้อมในการทำงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ และหาโอกาสที่ลงตัว ให้ได้มากที่สุด

2. การสืบค้นข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน ค่อนข้างหายากจากเอกสารหรือหนังสือ ต้องอาศัยการสอบถาม สัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ บางเรื่องต้องสอบถามกับคนหลายคนกว่าจะประติดต่อเรื่องราวได้ เช่นในเรื่อง ที่มาของบุคคล วงศ์ตระกูล และต้องหาข้อมูลจากผู้รู้ที่สืบทอดเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งผู้สืบทอดเองก็บอกเล่าได้นิดหน่อย ทำให้การสืบค้นข้อมูลอาจไม่สมบูรณ์ตามที่วางไว้

บุคลากรกรม

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.2542. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และ
ภูมิปัญญาจังหวัดสตูล.

บุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ . 2548 .รวมเรื่องเมืองสตูล. สงขลา :โรงพิมพ์ไทยวัฒนาการพิมพ์

บุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ .พิมพ์ครั้งที่ 10 . 2552 .จดหมายจากตะรุเตา . กรุงเทพฯ :บริษัทสำนักพิมพ์

บรรณกิจ 1991 จำกัดวิโชคศักดิ์ ธรรมรงค์ไพโรและคณะ. 2557. ปากคน ปากน้ำ ปากบารา: สำนักพิมพ์โพบาร์ด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล .2545. เรารักษ์สตูล . กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล .2552.ตำนานโต๊ะแนแนะ ทวดเมืองสตูล . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพ
พิมพ์

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล .2552.แผ่นดินเมืองสตูล กับ 9 ตระกูลดัง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพ
พิมพ์

นายเจ๊ะอัสนี สาหลัง.อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสม่า. (ผู้สัมภาษณ์). ที่ศูนย์ตา
ตีกา บ้านบ่อเจ็ดลูก. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2558

นายบุรินทร์ เอ็มดู.อดีตกรรมการมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายสะอาด มาลีฮัน. (ผู้สัมภาษณ์). ที่ศูนย์
ตาตีกาบ้านบ่อเจ็ดลูก. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2558

นายยูหนา หลงสลา.ประธานท่องเที่ยวโดยชุมชน.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสม่า. (ผู้สัมภาษณ์). ที่ศูนย์ตา
ตีกาบ้านบ่อเจ็ดลูก. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2558

นายอาเร็บ หะยีราหม.อดีตกรรมการมัสยิดปากบารา.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสม่า. (ผู้สัมภาษณ์). ที่
ศูนย์ตาตีกาบ้านบ่อเจ็ดลูก. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2558

นายสะอาหรีจะสมัน. อดีตกำนันตำบลปากน้ำ.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายสะอาด มาลีฮัน.(ผู้สัมภาษณ์)ที่มัสยิดบ้าน
ปากบารา

นายอาปีติน เก็นตาสา.อดีตอิหม่ามมัสยิดปากบารา.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายสะอาด มาลีฮัน.(ผู้สัมภาษณ์)ที่มัสยิดนุ
รุลกรุอ่าน

นางสะเปี้ยะ องค์กรา อดีตชาวเกาะบูโหลน.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านพักส่วนตัว

นายอาเสบ หาญทะเล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเกาะบูโหลน.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นางสาวฮาสานีฮ์ แกะมาซอ.(ผู้
สัมภาษณ์)ที่รีสอร์ทท่าเรือ เกาะบูโหลน

นายวิม องค์กรา.ภารโรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายสะอาด มาลีฮัน.(ผู้สัมภาษณ์)ที่โรงเรียน
บ้านเกาะบูโหลน

นายฮาปีเด็น คาโต๊ะศรีดาวัน. อดีตผู้ใหญ่บ้าน.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นางสาวฮาสานีฮ์ แกะมาซอ.(ผู้สัมภาษณ์) ที่
ลานเกาะบูโหลนดอน

นายจิเลด สะอีด.อายุ 87 ปี.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายถาวร สุวรรณเรืองศรี.(ผู้สัมภาษณ์)ที่ รพ.สต.ปากน้ำ

นายวรรณี ปากบารา .อายุ 83 ปี. (ผู้ให้สัมภาษณ์).นายถาวร สุวรรณเรืองศรี.(ผู้สัมภาษณ์)ที่ รพ.สต.ปากน้ำ

นายดาเล็น อูสมา.อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโละใส.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายสะอาด มาลีฮัน.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านตะโละ
ใส

นายนัน โอมณี กรรมมัสยิดบ้านตะโละใส(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา (ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านตะโละใส

นางสพศรี เหมรา.อดีตครูโรงเรียนบ้านตะโละใส.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา. (ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านตะโละ
ใส

นายถาวร สุวรรณเรืองศรี.อดีตรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลาหงา.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้
สัมภาษณ์)ที่ รพ.สต.ปากน้ำ

นายอภิเชตน์ ลัดเลย. อดีตครูโรงเรียนบ้านตะโละใส.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านตะ
โละใส

นายอิตดาเร๊ะ ทูมมาลี. อดีตสมาชิก อบต.ปากน้ำ.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านตะโละ
ใส

นายยาหนัน สอและ.อิหม่ามมัสยิดบ้านท่ายาง.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านท่ายาง

นายสน โอมณี. อดีตกรรมการมัสยิดมูยาฮิดีน.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านท่ามาลัย

นายบาฉ๊ะ องค์กรา.อายุ 87 ปี.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านท่ามาลัย

นางฉ๊ะ หมื่นหวัง. เหลนขุนบารา บุรีรักษ์.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อูสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านท่ามาลัย

นางสละนา หยี่ราเหม.อายุ 78 ปี.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นางทัศนีย์ อุสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านท่ามาลัย

นายยาชาติ ปากบารา.อดีตผู้ใหญ่บ้านท่าพยอม.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อุสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านตะโละใส

นายอารีย์ จ๊ะสมัน.ผู้ใหญ่บ้านท่าพยอม.(ผู้ให้สัมภาษณ์).นายหุดดิน อุสมา.(ผู้สัมภาษณ์)ที่บ้านท่าพยอม

ภาคผนวก

ข้อมูลรายหมู่บ้านทั้ง ๗ หมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก

ประวัติความเป็นมา

บ้านบ่อเจ็ดลูกเดิมเรียกว่า “ตือลามาดูโยะ” สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง มีชาวเลจากเกาะต่างๆ ของประเทศอินโดนีเซีย วังเรือมาหาที่พักอาศัยและทำกินผ่าน เกาะหลีเป๊ะ อาศัยเกาะบูโหลนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและเดินทางมาถึงบ้านบ่อเจ็ดลูกซึ่งเป็นเกาะที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่สมัยนั้นยังไม่มีบ่อน้ำจืด จึงช่วยกันขุดบ่อหาแหล่งน้ำจืดมาใช้จึงเป็นเรื่อง ประหลาดเมื่อพบว่า บ่อที่มีน้ำจืดสนิทที่สุดเป็นบ่อที่อยู่ใกล้ทะเลมากที่สุด ส่วนอีกหกบ่ออยู่ห่างออกไปกลับเป็นน้ำกร่อยและมีน้ำน้อยที่สุด จึงมีการสันนิษฐานว่าผู้ขุดบ่อน้ำไว้จนบัดนี้อายุของบ่อไม่น้อยกว่า 80-90 ปี ทุกวันนี้ชาวบ้านบ่อเจ็ดลูกได้บูรณะบ่อทั้งเจ็ดโดยการขุดบ่อ ใส่ท่อซีเมนต์กลมโดยใช้อิฐดินเผาตกแต่งบริเวณขอบบ่อให้สวยงาม เป็นโบราณสถานหนึ่งที่นำเสนอของนักท่องเที่ยว

สภาพพื้นที่และการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

พื้นที่ของบ้านบ่อเจ็ดลูก มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มมีภูเขาอยู่ด้านในพื้นที่อีกส่วนหนึ่งชายหาดฝั่งทะเลอันดามัน สภาพดินมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย ริมชายหาด ดินที่ราบเชิงเขามีคลองที่สำคัญ คือ คลองบ้านบ่อเจ็ดลูกทางทิศตะวันตกจะมีเขาใหญ่ ซึ่งเป็นเขาที่สวยงามมากตั้งอยู่บนเกาะบริเวณ ปากน้ำ บ้านปากบารา ซึ่งเป็นสถานที่ในเขตรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของตำบลปากน้ำด้วย

คุ่มบ้านในอดีต

ในอดีตมีเพียง หย่อมบ้านบ่อเจ็ดลูกเพียงหย่อมบ้านเดียว แต่ต่อมาเมื่อครอบครัวขยายมากขึ้น จึงมีแยกกันอยู่ตามหย่อมบ้านต่างๆ มากขึ้นด้วย ประกอบด้วย หาดนุ้ย คลองจาก ห้วยด้วน ท่าเค็ด เขาช้างหรือเขาขี้มัน และห้วยน้ำเย็น แต่ละหย่อมบ้านมีเพียงไม่กี่ครอบครัว ส่วนใหญ่กระจายไปเพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพเกษตรและทำประมง

จำนวนประชากร

บ้านบ่อเจ็ดลูก มีประชากร 788 คน จาก 190 ครัวเรือนนับถือศาสนาอิสลาม เมื่อก่อน ชาวบ้านบ่อเจ็ดลูกประมาณ 90 % มีอาชีพประมงเป็นหลัก ใช้เรือหัวโทงออกทะเล ใช้อุปกรณ์ประมง คือ อวนปลา อวนกุ้ง ลอบ จับสัตว์น้ำตั้งแต่ริมชายฝั่ง ถึง 5 ไมล์ทะเลสัตว์น้ำที่จับได้มี ปลาทุบ ปลาทราย ปลาจวด หมึกและอื่นๆ ส่วนกุ้งจะเป็นกุ้งแชบ๊วย นอกจากนั้นทำไซปลาเก๋า อวนปลา(อวนถ่วง)การออกทะเลอาศัยปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ฤดูกาลของสัตว์น้ำเป็นตัวกำหนด เครื่องมือประมง เปลี่ยนแปลงหมุนเวียนแต่ละปี การทำประมงของชาวบ้านเหมือนการอนุรักษ์ธรรมชาติในตัว คือ เครื่องมือของชาวประมงพื้นบ้านเป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำ

เฉพาะอย่าง เฉพาะขนาด และอยู่กับที่ไม่เคลื่อนไหว เช่น อวนกุ้ง ใต้กุ้งเป็นหลัก สัตว์น้ำชนิดอื่นไม่ค่อยมี กุ้งที่ได้มีขนาดใหญ่ ช่วงมรสุมเป็นช่วงที่มีกุ้งชุกชุม ชีวิตความเป็นอยู่เป็นแบบหาเช้ากินค่ำ แต่คนในชุมชนก็มีความสุข เพราะได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ

บุคคลสำคัญ

นายอับดุลรอหมาน(โต๊ะราหมาน) ปากบารา หรือขุนบารา บุรีรักษ์

นายอับดุลรอหมาน(โต๊ะราหมาน) ปากบารา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ไม่ทราบปีเกิดที่แน่ชัด เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๙ (ฮ.ศ.๑๓๔๓)เดิมเป็นคนในบ้านตะโละใส มีภรรยา ๒ คน คนแรก ชื่อ นางฉาว เดิมเป็นชาวเกาะปีนัง มีลูกเพียงคนเดียว ชื่อนางเจ๊ะดีะ ปากบาราภรรยาคนที่ ๒ ชื่อ นางบวง ปากบารา มีบุตรด้วยกัน ๔ คน คือ นางเจ๊ะบาส๊ะ นางเจ๊ะอาชีซะ นางเจ๊ะอาชีสน และนางเจ๊ะไซหนูน ถิ่นกาแบงนายอับดุลรอหมาน(โต๊ะราหมาน) ปากบารา หรือขุนบารา บุรีรักษ์มีอาชีพทำการค้ากับรัฐปีนัง ด้วยเป็นคนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม มีภาวะผู้นำ ก็เป็นผู้บุกเบิกสร้างมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ขึ้นมาและได้สอนให้กับชาวเลที่อาศัยอยู่ก่อนด้วย และดูแลความสงบของที่นี่ อยู่มาระยะหนึ่งก็ได้ชักชวนเครือญาติมาอยู่ด้วยคนก็เพิ่มขึ้นทำให้ชาวเลต้องอพยพจากเกาะแห่งนี้หาที่อยู่อาศัยใหม่เนื่องจากที่เดิมมีคนจำนวนมากเกินไป ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 นายอับดุลรอหมาน ปากบารา ได้รับการแต่งตั้งเป็นขุน(เทียบกับปัจจุบันคือกำนัน) และได้รับพระราชทานนามสกุล เป็นขุนบารา บุรีรักษ์ ท่านได้ขึ้นปกครองท้องที่บ่อเจ็ดลูก และได้เรียกสถานที่แห่งนี้ตามสัญลักษณ์ ว่าเตอลาฮาตูโย๊ะ ซึ่งเป็นภาษามลายู (เตอลาฮา แปลว่า บ่อ / ตูโย๊ะ แปลว่า เจ็ดแปลรวมกันว่า บ่อเจ็ดลูก) ไปขึ้นกับทางราชการเพื่อเป็นชื่อเรียกหมู่บ้าน แต่ชื่อเรียกยากจึงเปลี่ยนเป็นชื่อภาษาไทยว่า บ้านบ่อเจ็ดลูก มาจนถึงปัจจุบัน ขุนบารา บุรีรักษ์มีลูกสาวทั้งหมด 4 คน ไม่มีทายาทผู้สืบสกุล ทำให้นามสกุลบุรีรักษ์ขาดหายไป มีลูกสาวที่อาศัยอยู่ในบ้านบ่อเจ็ดลูกเพียงคนเดียว คือคนที่ 4 มีชื่อนางไซหนูน ถิ่นกาแบง ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว

นายเจ๊ะอัสนี สาหลัง อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ 1กันยายน ๒๕๔๘

ผู้นำศาสนา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายหมาน โต๊ะจิ	อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก	
2.	นายเย็น หลงสลำ	อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก	
3.	นายกาหมัน จ๊ะสมัน	อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก	
4.	นายดลหนี หัสนี	อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก	

ผู้นำท้องถิ่น

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายยุ้ย เอ็มตุ	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	
2.	นายเย็น หลงสลำ	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	
3.	นายจอ ทุ้ยอัน	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	
4.	นายดีะ มัจฉา	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	

5.	นายอเนก นิ่งสะ	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	
6.	นายตุ โต๊ะหมื่น	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	
7.	นายหมาดหย่า แลต่อง	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	
8.	นายอาดี หลงสล่า	ผู้ใหญ่บ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก	

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านบ้านบ่อเจ็ดลูก

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ.
1.	นายลำตวน นุโรจน์	ครูใหญ่	2482-2495
2.	นายอาภรณ์ ปากบารา	ครูใหญ่	2495-2513
3.	นายไพศาล ปากบารา	ครูใหญ่	2513-2525
4.	นายอำรุง เหมรา	ครูใหญ่	2526-2529
5.	นายจำนงค์ ดุลยาภรณ์	อาจารย์ใหญ่	2529-2536
6.	นายสุธรรม เกษม	ผู้อำนวยการ	2536-2543
7.	นายทวีศักดิ์ ลิมวิริยะกุล	ผู้อำนวยการ	2543-2548
8.	นายอำรุง เหมรา	ผู้อำนวยการ	2548-2553
9.	นางศิริ เด็นเบ็น	ผู้อำนวยการ	2553-ปัจจุบัน

นางศิริ เด็นเบ็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ 19 ตุลาคม 2558

ตระกูลสำคัญ

ตระกูลปากบารา ตระกูลเอ้มดู ตระกูลหลงสล่า

สถานที่สำคัญ

มัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก

สร้างขึ้นเมื่อใดไม่ทราบแน่ชัด สันนิษฐานว่า มีอายุไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ปี เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงในสมัยนายอับดุลราหมาน ปากบารา (ขุนบารา บุรีรักษ์) ซึ่งเป็นอิหม่ามคนแรก มีการจัดสอนศาสนาและสอนการอ่านอัลกุรอ่านแก่บุคคลในชุมชนตั้งแต่ยุคอดีต ชาวบ้านบ่อเจ็ดลูกที่อ่านอัลกุรอ่านได้และปฏิบัติศาสนกิจได้ถึงปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่ได้ศึกษาผ่านมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูกมาก่อนทั้งสิ้น

โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก

โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก ได้ก่อตั้งขึ้นโดย นายเย็น หลงสล่า อดีตผู้ใหญ่บ้าน โดยขอความร่วมมือจากคนในชุมชนร่วมกันบริจาคเงินและทรัพย์สินหรือแรงงานตามกำลังความสามารถ สร้างเป็นอาคารชั่วคราวในที่ดินราชพัสดุของโรงเรียน เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้มอบแก่ทางราชการ ในปี พ.ศ. 2482 และได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ชื่อว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลปากบารา 2 โดยมีนายวิวัฒน์ สันติกุล อดีตครูใหญ่โรงเรียนบ้านตะโละใส มาทำการสอนชั่วคราว ในปี ทางราชการได้แต่งตั้งให้นายอาภรณ์ ปากบารา มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่เป็นคนแรก เมื่ออาคารชั่วคราวเก่าชำรุดเสียหาย จึงได้สร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ทาง

ราชการจึงให้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูกจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และมีนายไพศาล ปากบารา มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่เป็นคนที่สอง และในปี พ.ศ. 2524 โรงเรียนได้เปิดทำการสอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-4 และอีกสองปีต่อเปิดถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

นางศิริ เต็นเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ 19 ตุลาคม 2558

โบราณสถานบ่อเจ็ดลูก

ในอดีตมีกลุ่มชาวเล ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่งได้เดินทางมายังเกาะต่างๆทางฝั่งอันดามัน ชาวเลกลุ่มประกอบด้วยโต๊ะงีหรี โต๊ะกาแม๊ะฮ์และโต๊ะแม๊ะ โดยทางด้วยเรือเร่ร่อนจากอินโดนีเซียผ่านเกาะต่างๆ จะกระทั่งขึ้นที่ท่าเรือบ้านบ่อเจ็ดลูกแล้วขึ้นฝั่งเพื่อหยุดพัก และเดินทางน้ำดื่ม จึงได้ขุดบ่อเล็กๆ

จำนวน 7 บ่อด้วยกัน ขุดลูกแล้วลูกเล่า เนื่องจากบ่อแรกน้ำกร่อยและค่อนข้างเค็ม บ่อแรกใหญ่ที่สุดเรียกกันว่า บ่อพ่อ ที่เหลือก็เป็นบ่อแม่และบ่อลูก มีขนาดลดหลั่นกันไป ขุดบ่อสุดท้ายซึ่งอยู่ใต้ต้นยอ เป็นน้ำจืดสนิท จึงได้พักที่บ้านบ่อเจ็ดลูกเป็นเวลาหลายวัน

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

ถ้ำลอดเสือสันลายถ้ำฤาษีถ้ำทองหาดกะสิงหาดนุ้ย เขาหาดนุ้ย ฝายใช้น้ำนายยูหนา หลงสลำ ประธานเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดสตูล ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่องเล่า ตำนาน

บ่อ 7 ลูก "ตือลาฆาตุโย๊ะ"

สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกเดิม มาจากสามพี่น้อง ประกอบด้วย โต๊ะงีหรี โต๊ะกาแม๊ะ และโต๊ะแม๊ะ เดินทางด้วยเรือ เร่ร่อนจากอินโดนีเซียผ่านเกาะต่างๆ จะกระทั่งถึงท่าเรือบ้านบ่อเจ็ดลูกแล้วจึงขึ้นฝั่งเพื่อหยุดพัก และในขณะนั้นยังไม่มีบ่อน้ำสำหรับบริโภค จึงได้ขุดบ่อน้ำลูกแล้วลูกเล่า แต่ไม่สามารถใช้การได้ เนื่องจากน้ำเค็มหรือกร่อย จึงได้ขุดบ่อเป็นลูกที่เจ็ดซึ่งอยู่ใต้ต้นยอ แล้วพบน้ำจืด จึงได้พักอยู่ที่นั่นเป็นเวลาหลายวัน ปัจจุบันเป็นโบราณสถานที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ

หน้าผาใช้น้ำ

หน้าผาใช้น้ำเป็นชื่อหน้าผาของภูเขาลูกหนึ่งในหมู่บ้านบ่อเจ็ดลูก มีตำนานเล่าว่า มีชายคนหนึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ่อเจ็ดลูกปัจจุบัน ชอบกินโกบี่*(กาแพ) ที่ร้านกาแพอยู่บ่อยๆแต่ไม่มีเงินจ่ายค่ากาแพ เมื่อเนิ่นนานไป ยิ่งติดหนี้ค่ากาแพมากขึ้น เจ้าของร้านขายกาแพจึงนึกสนุกขึ้นมา จึงทำพนันว่า ถ้าจะไม่จ่ายค่ากาแพก็ได้ แต่ต้องป็นได้ขึ้นโปบนเขาที่อยู่ข้างหน้าหมู่บ้านนี้ให้ได้ ชายผู้นั้นก็ตกลงรับคำท้า วันต่อมา เขาใช้กระแวงคลุมหลังแล้วป็นได้ขึ้นบนภูเขาตามคำท้าของเจ้าของร้านกาแพ ขณะที่กำลังป็นปายอยู่ ณ นั้น เกิดพายุได้พัดหอบ

เอาชายผู้นี้พร้อมกับกระแซงที่คลุมหลัง ลอยไปตกที่อีกแห่งหนึ่ง แต่เขาก็ไม่ได้รับอันตรายใดๆ กลับนั่งอยู่ในสภาพเรียบร้อย คล้ายนั่งขัดสมาธิ(นั่งซีหลา) ที่ที่ผู้ชายคนนี้นั่งอยู่เป็นอ่าว จึงเรียกว่า “ตะโละซีหลา” (ตะโละ-อ่าว, ซีหลา-ขัดสมาธิ) เป็นที่อัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง ชาวบ้านแถวนั้นเลยพากันยกย่องนับถือเป็นผู้วิเศษตั้งแต่นั้นมา สำหรับหนี้สินค่ากาแพที่ค้างอยู่ ก็ไม่ต้องชำระ หน้าผาแห่งนั้น จึงได้ชื่อว่า “หน้าผาใช้หนี้”

ความภาคภูมิใจของชุมชน

ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือคนชุมชน

เนื่องจากสภาพดินของบ้านบ่อเจ็ดเป็นดินทรายละเอียด ทำให้รถยนต์ เมื่อเดินทางเข้ามา

ในบ้านบ่อเจ็ดลูก สภาพถนนขณะนั้นยังไม่เป็นลูกรังหรือยางมะตอย แต่เป็นถนนทรายอ่อน ทำให้รถยนต์ติดหล่มบ่อยๆ ชาวบ้านจะตกลงกันว่า ทุกคนจะต้องให้การช่วยเหลือ และหากทางผู้ได้รับการช่วยเหลือสิ่งใดเป็นสินน้ำใจตอบแทนแก่ชาวบ้าน ทุกคนขอมอบเงินนั้นบริจาคแก่มัสยิดเป็นสาธารณกุศล รวมทั้งเมื่อมีการลากเรือหรือขึ้นเรือลำใหญ่ๆ ที่ต้องใช้คนจำนวนมาก หลังจากละหมาดวันศุกร์แล้ว ก็จะมาช่วยลาก เช่น เรือดังกล่าวลงทะเลหรือขึ้นฝั่งเพื่อซ่อมหรือเก็บ การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวได้สร้างประทับใจแก่คนที่เยือนและสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูกหากขอความร่วมมือดำเนินการหรือพัฒนาใดๆแล้ว คนในชุมชนจะให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน

ความเศร้าใจของชุมชน

กรณีรื้อหลวงทุ่งเลี้ยงสัตว์ถูกบุกรุกและคดีวางเพลิงเผาทุ่ง

กรณีเกิดขึ้นเป็นยุคของนายเหน็น สันติกุล เป็นกำนันตำบลปากน้ำ วันหนึ่ง มีเจ้าหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นทหารเรือจำนวนหนึ่ง มาเผาทุ่งเลี้ยงสัตว์บ้านบ่อเจ็ดลูก ไม่ทราบเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะทำอะไร เนื่องจากไม่มีการแจ้งให้ชาวบ้านทราบ ทางชาวบ้านจึงแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและรวมตัวกันเกือบทั้งหมดบ้านเพื่อปกป้องไฟลามทุ่งและจะลามเผาบ้านและไร่นารวมทั้งทุ่งเลี้ยงสัตว์ซึ่งมีพื้นที่ราวๆ ๒๘๐ ไร่ที่ชาวบ้านครอบครองและมีเอกสารสิทธิ ทางตำรวจมาดูสถานที่เกิดเหตุ และชาวบ้านออกไปพร้อมกันทั้งหมดบ้านนับเป็นเหตุการณ์ที่ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อปกป้องทรัพย์สินและที่ดินเป็นครั้งแรก ทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกร่วมกันว่า คนนอกซึ่งเป็นหน่วยงานราชการมาก่อความเสียหายทรัพย์สินและที่ดินของชาวบ้านมาตั้งแต่อดีต ในที่สุดมีผู้นำหมู่บ้านได้เจรจาและมีการไกล่เกลี่ยกันในที่สุด เป็นความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชุมชนที่เกิดขึ้น ทำให้ทุกคนจดจำเป็นบทเรียนและทำให้เกิดความไม่พอใจต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาจากภายนอกจนถึงปัจจุบัน

นายบุรินทร์ เอ็มดู อดีตกรรมการมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2558

	
นายไพศาล ปากบารา อดีตผู้บริหารโรงเรียนบ้าน ป่อเจ็ดลูกผู้พัฒนาการศึกษาแก่เยาวชน	ภาพครูและผู้บริหารการศึกษาสมัยอดีต อยู่ที่โรงเรียนบ้านป่อเจ็ดลูก
	
สภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชนบ้านป่อเจ็ดลูก	โบราณสถานป่อเจ็ดลูก ที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ
	
ทีมท่องเที่ยวชุมชนบ้านป่อเจ็ดลูกที่มีความเข้ม แข็งในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำเสนอเผยแพร่ผลงาน	ที่ฝังศพ(อัลมัมรฮุม)บุคคลสำคัญ โต๊ะอับดุลราฮมาน ปากบารา(ขุนบารา บุรีรักษ์)

หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา

ประวัติความเป็นมา

บ้านปากบารา มาจากภาษามลายู เดิมเรียกว่า “กัวลาบารา” (Kualabara) “กัวลา”(Kuala) หมายถึง อ่าวหรือปากน้ำ “บารา” (bara) หมายถึง ถ่านไฟ “กัวลาบารา” จึงหมายถึง “ปากน้ำเมืองถ่าน” กัวลาบารา ในอดีต คือชื่อดั้งเดิมของเมืองท่าเรือที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ด้วยเหตุที่ปากบาราเป็นเมืองท่าส่งออกถ่านไม้ โกงกาง รวมทั้งสินค้าออกประเภทต่างๆรวมทั้งปลาเค็ม หอยแห้ง เป็ด ไก่ มะพร้าวแห้ง และยางพาราเป็นต้น ไปยังเกาะปีนัง (Pulau Penang) และเกาะอื่นๆในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย แล้วมีสินค้าขาเข้า ประเภทบุหรี่ย น้ำมันก๊าด น้ำตาล ผ้า ผ้าปาเต๊ะ เชือก น้ำอัดลม ตะปู เป็นต้น และ กัวลาบารา เป็นท่าเรือที่สำคัญ เรือสินค้าที่มาจากเกาะปีนังแวะรับสินค้าดังกล่าวและจะต่อไปยังท่าข้ามและท่าเรือกันตัง จังหวัดตรัง

ต่อมาในปี พ.ศ.2472 กรมหลวงนครสวรรค์ได้เสด็จมาบ้านกัวลาบารา กำนัน ยูโซะ มะสันต์ ได้รับ เสด็จ กรมหลวงนครสวรรค์ได้ดำริให้เปลี่ยนชื่อบ้านกัวลาบาราเป็น “บ้านปากบารา” และตำบลปากบารา จากนั้นในปี 2489 ปลัดอำเภอละงูได้เสนอให้รวมตำบลปากบารากับตำบลปากละงู เป็นตำบลเดียวกันให้ชื่อว่า “ตำบลปากน้ำ” จนกระทั่งปัจจุบัน

สภาพพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน อาชีพและวิถีชีวิต

สภาพพื้นที่เป็นชุมชนชายฝั่งติดกับชายหาดอ่าวปากบารา และมีคลองละงูซึ่งเป็นคลองน้ำจืดที่ไหลออกสู่ทะเล ทำให้สัตว์น้ำชุมชุม

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งถิ่นฐานบ้านปากบารา คือนายอับดุลเลาะห์ และโต๊ะเจ๊ะยะฮ์ ปูเลาปีนัง เดิมเป็นชาวเกาะปีนังประเทศมาเลเซีย เดินทางทางเรือ ขึ้นฝั่งที่ท่าเรือสุโงอูเป อำเภอยะหริ่ง จังหวัดสตูล แล้วเดินทางมาลงเรือต่อผ่านคลองละงูถึงคลองปากบาราแล้วขึ้นฝั่งมาตั้งบ้านเรือนที่บ้านกัวลาบารา(ปากบารา)

สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนชายฝั่งบริเวณอ่าวปากบาราในอดีตมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย กลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านมีจำนวนไม่มาก ลักษณะครอบครัวเป็นแบบญาติพี่น้อง สนับสนุนรู้จักกันหมด การใช้ชีวิตเป็นแบบพึ่งพิงธรรมชาติ โดยอาศัยการทำประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพหลักในการเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว สำหรับในยุคปัจจุบัน วิถีชีวิตมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากการย้ายที่อยู่อาศัยจากบริเวณชายหาด มาอยู่ในพื้นที่ที่ทางสภาพตำบลจัดสรรให้ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในชุมชน ซึ่งเกิดจากการอพยพของแรงงานจากต่างถิ่น ทั้งคนไทยและแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะชาวพม่า ซึ่งได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินเป็นลูกจ้างเรือประมงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน รวมทั้งการเข้ามาของความเจริญทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเป็นวิถีชุมชนประมงชายฝั่งดั้งเดิมไป ความสัมพันธ์อันดีเครือญาติเริ่มลดน้อยลง ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดเล็กลงมาเหลือ 3-5 คน การใช้ชีวิตพึ่งพาเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่ชุมชนยังคงสืบทอดตามรอยวิถีของบรรพบุรุษมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือ การทำประมงพื้นบ้านชายฝั่ง และมีบางส่วนที่หันไปประกอบอาชีพสวนผัก สวนผลไม้ สวนยาง เลี้ยงสัตว์ และมีกิจกรรมนอกการเกษตร ได้แก่ ค้าขาย รับจ้าง และบริการนักท่องเที่ยว เป็นไกด์นำเที่ยว ทำเรือทัวร์ เป็นต้น

การเข้าอยู่อาศัยของชาวบ้านเป็นการจับจองพื้นที่บริเวณริมชายฝั่งเพื่ออยู่อาศัย และทำมาหากินตามวิถีชุมชนประมงริมชายฝั่งต่อมาได้มีเอกชน3-4 รายเข้ามาอ้างสิทธิ และขับไล่ชาวบ้านให้ออกจากพื้นที่เพื่อ

แก้ปัญหาดังกล่าวทางหน่วยป่าชายเลนจึงได้มอบพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรมบางส่วนให้กับทางสภาตำบลปากน้ำเพื่อใช้สำหรับจัดสรรที่อยู่อาศัยให้แก่ชาวบ้าน

ปี พ.ศ. 2522 ทางสภาตำบลได้ทำการถมพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรมและดำเนินการให้ชาวบ้าน เข้าจับจองสร้างที่อยู่อาศัยโดยได้แบ่งพื้นที่เป็น 2 ซอยคือนิรนามชาวบ้านสามารถเข้าไปจับจอง อยู่อาศัยได้ฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและ ซอยทุ่งเทือก (ทองเทือก) ชาวบ้านเข้าจับจองโดยต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการจองพื้นที่ครั้งแรก 500 บาทและจ่ายค่าเช่าที่ดินต่อสภาอบต. ปีละ 250 บาท เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ขนาดพื้นที่ที่ทางสภาอบต. เปิดให้จับจองมีความกว้าง 5 เมตรยาว 20 เมตร)

สภาพปัจจุบันบริเวณอ่าวปากบารา โดยเฉพาะบ้านปากบารา ยังคงเป็นเมืองท่า ที่สำคัญของอำเภอละงู แต่เปลี่ยนจากปากน้ำเมืองถ่าน เป็นท่าเรือประมง และท่าเรือท่องเที่ยว สำหรับบริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในการเดินทางไปยังหมู่เกาะต่างๆ ทั้งตะรุเตา เกาะเกตุรา และเกาะอื่น

นายอาเร็บ หิยราเหม อายุ 89 ปี อดีตกรรมมัสยิดบ้านปากบารา ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

คุ้มบ้านในอดีตห้อมบ้านในอดีต

ในอดีตมีคุ้มบ้านคือ บ้านบารา(กัวลาบารา) บ้านเปลาดัง(ปูเลาบินดัง) หมายถึงเกาะกลางนา ส่วนคุ้มบ้านที่เพิ่มใหม่มีดังนี้ ทุ่ง(ตัน)สน ทุ่งเทือก มีคนเข้าอยู่อาศัยราว 25 ปี เกาะกลาง และทุ่งริน(ซอยนิรนาม)

ในอดีตมีเพียง 2 กลุ่ม คือ บ้านบารา(กัวลาบารา) ซึ่งอยู่บริเวณติดกับท่าเรือและชายหาดปากบารา และ บ้านเปลาดัง(ปูเลาบินดัง) หมายถึงเกาะกลางนา อยู่ส่วนในตอนเหนือของปากบาราห้อมบ้านที่เพิ่มใหม่เมื่อ จำนวนคนและครอบครัวมากขึ้นประกอบด้วย ทุ่ง(ตัน)สน ทุ่งเทือกมีคนเข้าอยู่อาศัยราว 25 ปี เกาะกลาง ทุ่งรินหรือซอยนิรนามเกิดขึ้นมาภายหลัง

บุคคลสำคัญ

ฯพณฯเจ๊ะอับดุลลาห์หลังปูเต๊ะ

ฯพณฯเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕ สมัยและดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สมัยวัยเด็กนายเจ๊ะอับดุลลาห์ หลังปูเต๊ะ เป็นบุตรของเจ๊ะมุฮัมหมัดสะอาด หลังปูเต๊ะกับนางเจ๊ะรอ มะห์ ตระกูลหวันสู อยู่อำเภอละงู เดิมเป็นคนพื้นเพจากรัฐไทรบุรี ประเทศมาเลเซีย มีสามคนพี่น้อง อพยพมาตั้งถิ่นฐานในเมืองสตูล แต่งงานกับนางสาวสุไต้ ปากบาราภรรยาคนแรก เป็นบุตรของนายอัลดุลลาห์มาน ปากบารา (ขุนบารา บุรีรักษ์) เป็นชาวปากบาราซึ่งมีบุตรธิดาด้วยกัน ๘ คน ประกอบด้วย

1. นางเจ๊ะสโพรหา หลังปูเต๊ะ สมรส กับ นายเจ๊ะหมาด(กำแพง) หลังปูเต๊ะเป็นอดีตกำนันตำบลกำแพง
2. นางสาวสโพรหรี หลังปูเต๊ะ เสียชีวิตเมื่ออายุ ๑๖ ปี
3. นางเจ๊ะจาก หลังปูเต๊ะ สมรสกับ นายดุสิต(ยูโสบ) สมันตรัฐ เป็นอดีตปลัดอำเภอเมืองสตูล
4. นายเจ๊ะวาเลต หลังปูเต๊ะ เสียชีวิตเมื่ออายุ ๑๒ ปี
5. นางสาวมณี(เจ๊ะมะฮะนี) หลังปูเต๊ะ สมรสกับ ดนกูมะหมุด ทายาทระดับ ๕ รัฐกลันตัน มาเลเซีย

6. นายอดิพันธ์(อ้วน) หลังปูเต๊ะ สมรสกับนางสาววีรา เปลี่ยนศิริ ชาวกรุงเทพมหานคร และสมรสครั้งที่ ๒ กับนางสาวเบญจมาศ(เจ๊ะป่วน) ชาวปัตตานี
 7. นายพิศาล(ไฟซอล) หลังปูเต๊ะ สมรสกับนางสาวจินตนา(อามินะ) ท่วมประถม ชาวกรุงเทพมหานคร
 8. นางสาววัลลีย์(นอร์มูฮัมมะ) หลังปูเต๊ะ สมรสกับ นายเสนีย์(ไซอีนี) ปิติเศรษฐ์ ชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- หนังสือตำนานโต๊ะแนแนะ ทวดเมืองสตูล กันยายน 2552 จัดพิมพ์โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล
ฉลอง 120 ปีเมืองสตูล

นายกาเหริย ongsara

นายกาเหริย ongsara เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านปากบารา เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 75 ปี เดิมเป็นชาวบ้านตะโล๊ะไส เป็นบุตรของโต๊ะยียัน บ้านเดิมอยู่ตำบลสาครกับนางจิ ได้แต่งงานกับนางอา ปากบารา เป็นบุตรของนายหลี (จิหลี)กับนางเต๊ะ นายกาเหริย ongsara กับนางอา ปากบารา มีลูกด้วยกัน 4 คน คือ

1. นายทวีศักดิ์ ongsara สมรสกับนางกอบกุล ขณะนี้อยู่จังหวัดนครราชสีมา
2. นายทวีสิทธิ์ ongsara สมรสกับนางลิยะ
3. นางนอรัมมะ สมรสกับนายสะมาแอ ปากบารา ปัจจุบันอยู่ที่บ้านปากบารา
4. นายสะอาด ongsara สมรสกับนางนาฎฤดี ปัจจุบันอยู่กรุงเทพมหานคร

นายกาเหริย ongsara มีความเป็นผู้นำที่ได้รับการเคารพและเชื่อฟังของคนชาวปากบาราและคนที่รู้จัก เป็นคนรักชาติจะพูดคุยนะฉาน รักและช่วยเหลือชาวบ้าน มีที่ดินเป็นจำนวนมาก หากลูกบ้านเดือดร้อนที่ดินทำกิน ก็จะบริจาคที่ดินของตนเอง เป็นคนที่มีเพื่อนฝูงมากจนถึงจังหวัดภูเก็ต หนึ่งในบุคคลสนิท พลเอกหาญ สีนานนท์ ซึ่งเคยช่วยให้การสนับสนุนจนกระทั่งได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิกของจังหวัดสตูล นอกจากนั้นเคยให้การช่วยเหลือผู้อื่นนับครั้งไม่ถ้วน บ่อยครั้งที่คนในชุมชนมีความขัดแย้ง นายกาเหริย ongsara มีส่วนในการไกล่เกลี่ยประนีประนอม รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับทางราชการ

ผู้ให้ข้อมูล นางนอรัมมะ ปากบารา อายุ 57 ปี บุตรสาวนายกาเหริย ongsara ผู้ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558

ตระกูลสำคัญ

บ้านปากบารา มีตระกูลสำคัญ ๔ ตระกูล คือ ตระกูลหลังปูเต๊ะ ตระกูลongsara ตระกูลจะสมันและตระกูลหะยีราหม

ตระกูลหะยีราหมหรือหะยีราหม

นายอาหวัง หะยีราหม สืบเชื้อสายจากจังหวัดปัตตานี แต่งงานกับ นางเจ๊ะฮะ ปูเลาปีนัง มาจากเกาะหมาก(ปีนัง) มีบุตรธิดารวม 5 คน ประกอบด้วย

1. นาซอดาเรียะ หะยีราหม แต่งงานกับนายอิรฉาด โอมณี

2. นายอาเร็บ หะยีราหม แต่งงานกับนางอำมะ
3. นายแหวน หะยีราหม แต่งงานกับ นางโซมอส อูสมา
4. นางเจ๊ะสุ หะยีราหม แต่งงานกับนายเฉด ปากบารา
5. นางเจ๊ะนี หะยีราหม แต่งนางบ่าว ปากบารา

ตระกูลจ๊ะสมัน

นายฉาด จ๊ะสมัน เป็นบุตรนายบู จ๊ะสมันกับนางบิ๊ะ จ๊ะสมันสมรสกับนางสาวบา๊ะ มีบุตรธิดา รวม ๘ คน คือ

1. นางสาวคอดี๊ะ จ๊ะสมัน แต่งงานกับ นายยุ้ย แซ่อาหลี
2. นายสะอาหรี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนางพรรณี มาห์หมัด
3. นายบาดี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนางจินตนา
4. นางสาวบัสรี๊ะ จ๊ะสมัน แต่งงานกับ นายหมื่น อาศัยอยู่บ้านเกาะหมี่
5. นางสาวบัสรี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนายประสิทธิ์
6. นางสาวเยาวรี จ๊ะสมัน แต่งงานกับนายสมานหะหมัด
7. นายสาวยาวิรี๊ะ จ๊ะสมัน แต่งงานกับ นาย บ้านเกาะหมี่
8. นายชาเร็ด จ๊ะสมัน

ผู้ให้ข้อมูล นางนอรัม ปากบารา อายุ 57 ปี บุตรสาวนายกาเหรี๊ย องค์กรา ผู้ให้ข้อมูลเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558

ผู้นำศาสนา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายหะยียะหยา ปุเลาปิ้ง	อิหม่ามมัสยิดปากบารา	
2.	นายอุสมาน เด็นเบ็น	อิหม่ามมัสยิดปากบารา	
3.	นายเจ๊ะแหม สันมาหมุด	อิหม่ามมัสยิดปากบารา	
4.	นายอาหวัง หะยีราหม	อิหม่ามมัสยิดปากบารา	
5.	นายอาหมาด สันมาหมุด	อิหม่ามมัสยิดปากบารา	
6.	นายไซนูลอาบีดีน เก็นดาสา	อิหม่ามมัสยิดปากบารา	

ผู้นำชุมชน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายอาบูสมัน หลังกุเต๊ะ	ผู้ใหญ่บ้านบ้านปากบารา	
2.	นายหยาด จ๊ะสมัน	ผู้ใหญ่บ้านบ้านปากบารา	
3.	นายกาเหรี๊ย องค์กรา	ผู้ใหญ่บ้านบ้านปากบารา	
4.	นายสะอาหรี จ๊ะสมัน	ผู้ใหญ่บ้านบ้านปากบารา	

5.	นายนิรันดร์ คงชุม	ผู้ใหญ่บ้านบ้านปากบารา	
----	-------------------	------------------------	--

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านปากบารา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ.
1.	นางสาวชะอ้อน สิงขระ	ครูใหญ่	ไม่ระบุ
2.	นายกอเดิม อัลมาตร	ครูใหญ่	2484-2487
3.	นายไพศาล ปากบารา	ครูใหญ่	2513-2525
4.	นายเมธี นองมณี	ครูใหญ่	2526-2529
5.	นายเซ็น หวันสู	อาจารย์ใหญ่	2525-2529
6.	นายประมูล ชახะ	ผู้อำนวยการ	2529-2540
7.	นายภูมิพงศ์ สุริราช	ผู้อำนวยการ	2540-2540
8.	นายสุทธิพงศ์ พรหมสุทธิ	ผู้อำนวยการ	2541-2542
9.	นายปริญญา คำเต๊ะ	ผู้อำนวยการ	2542-2543
10.	นายสันต์ บินรินทร์	ผู้อำนวยการ	2543- 2547

สถานที่สำคัญ

มัสยิดปากบารา

มัสยิดบ้านปากบารา มีจำนวน 3 มัสยิด ประกอบด้วย

1.มัสยิดบ้านปากบารา(อัลบาศร์) สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2468 เป็นมัสยิดเก่าแก่ที่สุดในอดีตมีนายพิศาล ซอล(ไฟซอล) หลังกูเต๊ะ เป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ร่วมกับชาวบ้านมีอิหม่ามนายหะยียะหยา ปูเลาปีนั่งดำรงอิหม่ามคนแรก

2. มัสยิดเกาะกลาง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยความร่วมมือของชุมชนบ้านเกาะกลางและผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันสทบทุน มีนายอาหลี ตามาตร เป็นอิหม่ามคนแรก

3.มัสยิดนุรุลอัลกุรอาน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2556 เป็นมัสยิดใหม่ล่าสุด แยกออกมาจากมัสยิดบ้านปากบาราเดิม(อัลบาศร์) เนื่องจากมีความแตกต่างทางพิธีกรรมทางศาสนาบางอย่างกับกลุ่มเดิม

วัดปากบารา

คำบอกเล่าของพระครูชลมุขวิธาน เจ้าอาวาสวัดปากบารา ซึ่งเดิมเป็นจังหวัดตรัง เข้ามาอยู่ที่วัดแห่งนี้เมื่อปี 2540 เล่าว่า วัดปากบารา สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2525สมัยนั้นคนน้อย พระที่มาอยู่อยู่ได้มานาน ยังเป็นป่าโกงกางโดยการช่วยเหลือของนายดาช จิตติศักดิ์ และนายดิเรก วีระนนท์ อดีตครูโรงเรียนบ้านปากบารา และชาวบ้านปากบาราก่อนหน้านั้นมีเป็นศาลาพระ สมัยนั้นมีคนพุทธยังน้อยมาก ปัจจุบันมีคนมาทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาราวๆ ร้อยกว่าคน ในวันพระปกติมีอยู่ 20-30 คน วัดแห่งนี้เป็นศูนย์กลางของคนปากบาราและจากที่อื่นด้วย รวมทั้งคนพม่าที่มาทำงานอยู่ที่นี่ มีบ่อยครั้งที่ทางสาธารณสุขมาเยี่ยมเยียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ อสม. ส่วนใหญ่เป็นมุสลิมมาช่วยดูแลและส่งเสริมให้วัดนี้เป็นวิโนโครงการส่งเสริมสุขภาพตาม

โครงการของราชการ การอยู่ร่วมกันคนไทยพุทธกับคนมุสลิมไม่เคยมีปัญหา และมีคนมุสลิมแฉนี้เข้ามาเยี่ยม พุดคุยบ่อยๆ”

พระครูชลมุขวิธาน เจ้าอาวาสวัดปากบารา(ผู้ให้สัมภาษณ์) นายหุดดิน อูสมา (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2558

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา สังกัดส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยกรมพัฒนาชุมชน ช่วงแรกมีนักเรียนเพียง ๕๐ คน มีครูพี่เลี้ยง ๓ คน ขณะนั้นเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว มีเขตบริการ ๓ หมู่บ้านคือบ้านปากบารา บ้านตะโละใส และบ้านท่ามาลัย เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑-๓ อายุ ๓-๕ ขวบ ในอดีตศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา เป็นศูนย์การศึกษาของเด็กปฐมวัยแห่งแรกของคนในทั้งสามหมู่บ้าน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ทางราชการได้มีพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและกระจายอำนาจให้แก่ส่วนท้องถิ่น คือองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำได้จัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียน ปัจจุบันมีนางสาวฐิติพร นัยโณ เป็นหัวหน้าศูนย์ มีครูปฐมวัย ๗ คน มีนักเรียนทั้งหมด ๑๑๖ คน

นางสาวฐิติพร นัยโณ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปากบารา ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2558

โรงเรียนบ้านปากบารา

โรงเรียนบ้านปากบาราก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2483 โดยแยกจากโรงเรียนประชาบาลบ้านปากบารา ซึ่งห่างจากหมู่บ้าน ราว 2 กิโลเมตร อาศัยสโมสรปากบาราเป็นอาคารเรียนชั่วคราว เปิดสอนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2483 มีนักเรียน 71 คน

ครู 3 คน โดยมีนางสาวชะอ้อน สิงขระ เป็นครูใหญ่เปิดสอนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2484 หลังจากนางสาวชะอ้อน สิงขระได้ลาออก ได้ย้ายโรงเรียนมาตั้งใหม่ในที่ดินของนายหมุด ติงหวัง อาศัยเรียนที่ได้ถุนบ้าน นางฉาว เด็นเบ็น เป็นอาคารเรียนชั่วคราว หลังจากอาคารเดิมเก่ามากไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ หลังจากนายสุชน วัฒนพันธ์ ลาออก นายสัมพันธ์ ชั่วชมเกตุ มารักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ เมื่อปี พ.ศ ๒๔๘๙ ได้ก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ด้วยเงินอุดหนุนจากอำเภอและราษฎรสมทบ ณ ที่ดินที่ได้รับการแลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียนกับนายหวัง หยิราเหม ซึ่งอยู่ติดกับทะเล ต่อมาเคลื่อนได้กัดเซาะพังทลายจนเหลือเพียงเล็กน้อย ราษฎรจึงบุกเบิกป่าชายเลนที่อยู่คนละฟากถนนกับที่ดินโรงเรียนเดิม มีเนื้อที่ประมาณ ๑๙ ไร่ เป็นที่ตั้งโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน

(นายอดันัน อูสมา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากบารา ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2558)

ท่าเรือท่องเที่ยวปากบารา

สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2551 เปิดใช้เป็นท่าเรือท่องเที่ยวสำหรับเดินนักท่องเที่ยวเดินทางไปเกาะต่างๆในฝั่งอันดามัน และเกาะลันตา ประเทศมาเลเซีย

ลานกัวลาบารา (ลาน 18 ล้าน)

สร้างเมื่อ พ.ศ. 2552 เป็นจุดชมวิวดูหาดทรายปากบาราและตลาดนัดวันอาทิตย์ที่เป็นศูนย์รวมสินค้าและอาหาร ผู้คนมาเที่ยวปากบาราแล้วก็จะแวะเลือกซื้อสินค้าก่อนเดินทางกลับบ้าน

ความภาคภูมิใจของชุมชน

ชุมชนปากบาราในอดีตเป็นชุมชนที่มีความรักความสามัคคี และอยู่ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนเป็นคนใจกว้างเหมือนคนที่อยู่ในโซนชายฝั่งทะเล เมื่อได้อะไรมาจากทะเลก็จะแบ่งปัน โดยที่ไม่ต้องซื้อขาย ในอดีตคนปากบาราเป็นค่อนข้างมีอันจะกิน ในการสร้างมัสยิดหรือสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะจะบริจาคคนละเป็นจำนวนมาก ยิ่งที่เกี่ยวข้องกับมัสยิด หรือศาสนสถานก็จะเสียสละบริจาคอย่างเต็มที่ สังคมเมื่อก่อนสัมพันธ์กันอยู่ในวงศาคณาญาติพี่น้อง ยังไม่มีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยมากนัก พร้อมกับมีผู้นำที่เด่นชัด เช่นในสมัยนายกาเหรี๋ย องค์กรา ชาวบ้านปากบาราให้ความเคารพและเชื่อฟัง เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกัน แต่ละคนก็จะนั่งไกล่เกลี่ย พูดคุย โดยมีบุคคลที่อาวุโส ค่อยช่วยปรึกษาแนะนำ และทั้งสองฝ่ายก็จะเคารพและปฏิบัติตามสิ่งที่ตกลงกันได้ ในยุคนั้นคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ต่อมาช่วงหลัง ทรัพยากรทางทะเลก็ร่อยหรอลง เศรษฐกิจฝืดเคืองมากขึ้น และมีคนนอกเข้ามาอาศัยในพื้นที่ปากบารามากขึ้น จากต่างพื้นที่กัน ทำให้ความสัมพันธ์ห่างหายกันมากขึ้น ปัญหาต่างๆจึงเข้ามา ความรู้สึกของชาวปากบาราเมื่อเขาหวนคิดกลับไปในอดีต เขารู้สึกอบอุ่นและภูมิใจมาตลอด

(นายอาเร็บ หยีราเหมอายุ ปี อดีตกรรมการมัสยิดบ้านบารา ผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2558)

ความเศร้าใจของชุมชน

เมื่อราวปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ชาวปากบาราได้มีการเลือกอิหม่ามมัสยิดบ้านปากบาราใหม่ เนื่องจากอิหม่ามคนเดิม คือนายอาหมาด สันมาหุด ลาออกเนื่องจากอายุค่อนข้างมาก ทางสภามุสลิมมัสยิดก็ได้เห็นพ้องต้องกัน เลือก นายไซนูลอาบีดิน เก็นตาสา ซึ่งพื้นเพบ้านเดิมอยู่ตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นคนที่มีความรู้ทางศาสนาดีมากในสมัยนั้นได้การศึกษาในระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมาดิโนะฮ์ประเทศสะอุดีอาระเบีย ชาวปากบาราเดิมส่วนใหญ่ยึดมั่นกับแนวทางศาสนาดั้งเดิมค่อนข้างเคร่งครัด ประกอบกับมีผู้หลักผู้ใหญ่ที่ได้รับการเชื่อถือและสนับสนุนไม่เห็นด้วยกับการทำหน้าที่อิหม่ามคนใหม่ จึงมีการฟ้องร้องถึงศาลเป็นระยะเวลาหลายปี ในที่สุดผู้สนับสนุนแนวทางใหม่ ซึ่งเรียกกลุ่มนี้ว่า “กลุ่มซุนนะฮ์” มีคนรุ่นใหม่สนับสนุนเป็นจำนวนมากประกาศจุดยืนชัดเจน ในการปฏิบัติตามแบบอย่างท่านศาสดา ยิ่งทำให้ความริ้วรานมากยิ่งขึ้น ถึงกับละหมาดและปลุกฐาธรรม (คุตบะฮ์) ในมัสยิดเดียวในเวลาเดียวกัน ส่งผลให้กลุ่มซุนนะฮ์ จึงได้แยกออกไปสร้างมัสยิดหลังใหม่ ในที่สุดสถานการณ์ความขัดแย้งทางศาสนาที่ค่อยเบาบางจางหายลง และต่างกลุ่มก็ต่างทำตามความเชื่อและหลักการของกลุ่มตนเอง นับเป็นความเศร้าใจของชุมชนไม่เพียงแต่ชาวปากบาราเท่านั้น แต่ส่งผลถึงคนที่รู้ข่าวนี้ เศร้าโศกไปด้วย กรณีที่เกิดขึ้นชาวบ้านปากบาราและบ้านใกล้เคียงมองว่า สิ่งที่เกิดขึ้นควรเป็นบทเรียนและอุทาหรณ์แก่คนทุกคนในด้านความขัดแย้ง ความริ้วรานอันนี้แม้เวลาผ่านไปทุกคนยังรู้สึกเศร้าใจจนปัจจุบัน และไม่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นอีก

 นางสาวชะอ้อน สิงขระ (นางสาววัดปากบารา บ้านคลองทราย) จัดตั้งโรงเรียนบ้านปากบารา	
นางสาวชะอ้อน สิงขระ ครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนบ้านปากบารา ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๓	การเลี้ยงปลากระชังอาชีพหนึ่งของชาวปากบารา อาชีพที่กำลังจะหายไป
	
ป้ายทางเข้าวัดปากบารา ที่บูรณะใหม่	วัดปากบารา วัดเดียวในตำบลปากน้ำ ในอดีตเป็นเพียงศาลาพระสงฆ์

หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบุโหลน

ประวัติความเป็นมา

บุโหลน เป็นเกาะที่มีป่าและต้นไม้ขนาดใหญ่ มีต้นไผ่เป็นจำนวนมาก ทำให้สมัยนั้นตั้งชื่อว่า “ปูเลาบุโละ” มาจากภาษามลายู “ปูเลา” แปลว่า เกาะ “บุโละ” แปลว่า ไผ่ หมายถึง เกาะไผ่ สอดคล้องกับสภาพที่พบเห็นจริง ปัจจุบัน เรียกเพี้ยนมาเป็น “บุโหลน”

บุโหลนเล เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในจำนวนเกาะบุโหลนทั้งหมด จึงเรียกตามขนาดของเกาะ เมื่อเวลาผ่านไป เข้าสูยุคนรุ่นหลัง จึงได้เรียกชื่อตามสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของเกาะ เนื่องจากเกาะบุโหลนดอนอยู่ใกล้ฝั่งมากกว่าเกาะบุโหลนเล ส่วนเกาะบุโหลนเลตั้งอยู่ในพื้นที่ไกลจากฝั่งออกไป จึงเรียกว่า เกาะบุโหลนเล

ชุมชนบ้านเกาะบุโหลน ก่อตั้งในราวก่อน พ.ศ. ๒๔๕๒ ในรัชการพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าประมาณ ๑๐๐ กว่าปี โดยชนรุ่นแรกที่มาตั้งถิ่นฐานมาจากอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามการตั้งถิ่นฐานในช่วงแรกอยู่ช่วงระยะสั้นๆ เร่ร่อนตามวิถีชีวิตของผู้ใช้ทะเลเป็นแหล่งทำมาหากิน ซึ่งมีการอพยพโยกย้ายตามฤดูกาลแห่งความสมบูรณ์ของทรัพยากรในพื้นที่ตลอดเวลา

สภาพพื้นที่ อาชีพและวิถีชุมชน

เกาะบุโหลน ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล อยู่ห่างจากชายฝั่ง 18 กิโลเมตร ห่างจากท่าเรือปากบาราประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นหมู่เกาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา ยกเว้นเกาะบุโหลนใหญ่เป็นพื้นที่กันออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติเนื่องจากมีชุมชนอยู่อาศัยมาก่อนที่จะประกาศตั้งอุทยานแห่งชาติ จุดเด่นของหมู่เกาะบุโหลนคือ เงียบสงบเหมาะที่จะไปพักผ่อน หาดทรายสวย โลกใต้น้ำก็สวย จุดเด่นของโลกใต้น้ำที่หมู่เกาะบุโหลนคือปะการังอ่อน หรือที่มักเรียกกันว่า ปะการังเจ็ดสี ลักษณะเดียวกันกับที่หมู่เกาะอาดัง หมู่เกาะบุโหลน ประกอบด้วย 5 เกาะ คือ

1. เกาะบุโหลนเล หรือ บุโหลนใหญ่ เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เป็นเกาะที่ถูกกันพื้นที่ไว้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่เคยอาศัยมาก่อนที่จะประกาศตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เกาะบุโหลนเลเป็นศูนย์กลางของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว บนเกาะมีรีสอร์ทเล็กๆ ไว้บริการหลายแห่งด้านทิศตะวันตกมีแนวปะการังน้ำตื้นสำหรับดำชมปะการัง ลักษณะเป็นปะการังแข็งทั่วไปจำพวก ปะการังโต๊ะ ปะการังเขากวาง ปะการังโขด และปะการังแข็งอีกหลายชนิด นอกด้านตะวันออกเป็นหัวแหลมมีหาดทรายขาวละเอียด เหมาะสำหรับเล่นน้ำ

2. เกาะบุโหลนดอน เป็นเกาะที่อยู่ในพื้นที่การดูแลของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เป็นเกาะขนาดเล็กที่มีความสวยงาม ทางด้านทิศตะวันออกมีหาดที่สวยงาม เหมาะสำหรับกางเต็นท์ตั้งแคมป์พักผ่อน

3. เกาะบุโหลนไผ่ไผ่ เป็นเกาะขนาดเล็กที่มีชายหาดแคบๆ อยู่ทางทิศตะวันออก บนเกาะไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวมักแวะไปเที่ยวชมแต่ไม่พักค้างคืนบนเกาะ

4. เกาะบุโหลนรัง เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศใต้ เป็นเกาะที่เป็นหินไม่มีชายหาด ไม่มีแนวปะการัง

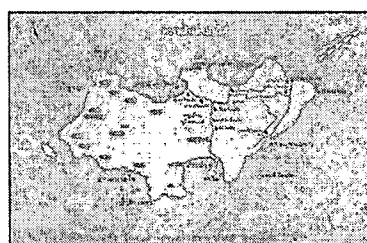
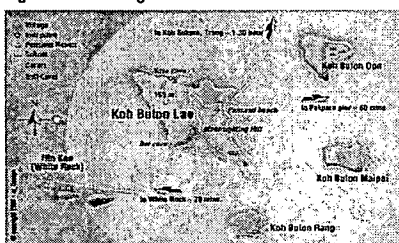
5. เกาะบุโหลนไก่อ เป็นเกาะที่ไม่มีชายหาด ไม่มีแนวปะการัง

6. หินขาว หินขาวไม่ใช่เกาะเป็นเพียงแท่งหินที่โผล่พ้นน้ำ ที่หินขาวแห่งนี้คือศูนย์รวมความสวยงามของโลกใต้ทะเล ที่โดดเด่นคือปะการังเจ็ดสี หรือแนวปะการังอ่อนที่มีหลากหลายสีที่เกาะอยู่ตามโขดหินใต้น้ำ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเกาะบุโหลนจะต้องมาดำกันที่จุดนี้ แต่เนื่องจากหินขาวตั้งโดดเด่นอยู่กลางทะเลทำให้บางครั้งมีความยากลำบากในการลงดำเพราะปัญหาเรื่องคลื่นลม

ชาวเกาะบุโหลนชอบตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กัน เป็นหย่อมบ้านสร้างบ้านชั้นเดียวตัวเรือนเดียวได้ดูสูง จากพื้นดิน ประมาณ 1 เมตร ไม่มีระเบียง มีเฉพาะนอกชานหน้าเรือนตรงทางขึ้นบันได รูปทรงของบ้านเรือนจะเป็นแบบเดียวกันแตกต่างกันที่ขนาดเท่านั้น มุมหนึ่งของบ้านจัดไว้เป็นครัวสำหรับหุงหาอาหาร และบริเวณที่ทุกคนกินอาหารร่วมกัน นอกจากนั้นมีห้องเล็ก บ้านหลังหนึ่งจะมีประตู 2 บาน คือ ประตูหน้าบ้านและประตูหลังบ้าน มีหน้าต่างอย่างน้อย 2 บาน บันไดต้องเป็นเลขคู่ วัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ ไม้และจากใช้มุลหลังคาเย็บจากใบมะพร้าวเย็บเป็นจาก ชาวเลไม่ค่อยพิถีพิถัน เรื่อง วัสดุที่ใช้มาจนทุกวันนี้ ชาวเลนิยมใช้แผ่นสังกะสีมุงหลังคาแทนจากเพราะสะดวกกว่า หาซื้อได้ง่าย ชาวเกาะบุโหลนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูกอยู่ร่วมกัน บางทีอาจมีปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่ด้วย แต่พอลูกแต่งงานมักแยกไปตั้งบ้านเรือนใหม่อยู่ในบริเวณใกล้กัน เนื่องจากบ้านของชาวเลมีขนาดเล็ก ไม่สามารถอยู่รวมกันได้หลายคน

ลูกหลานชาวเกาะบุโหลนมีภาษาพูดของตัวเองโดยเฉพาะ เดิมใช้ภาษามลายู สำเนียงคล้ายกับภาษามลายู มีการยืมคำภาษามลายูมาใช้มาก คำศัพท์มีอยู่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากภาษาไม่ได้วิวัฒนาการ มีเฉพาะภาษาพูดเท่านั้น ไม่มีภาษาเขียนเลย ไม่มีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาแทนเสียง ตัวอย่างคำว่า มะ แปลว่า แม่ กู แปลว่า ผม หรือ ฉัน มิ แปลว่า น้อง จา แปลว่า พี่ มากัน แปลว่า กิน อีต๊ับ แปลว่า สีสี่ ภาษาชาวเลมีการเรียงคำเหมือนภาษาไทย เช่น แมวดำ พูดว่า เมียวอีต๊ับ สำหรับประโยคว่า ฉันกินข้าว พูดเป็นภาษาชาวเลว่า กูมากัน(มากัด)นะซี สำเนียงคล้ายภาษามลายูมาก ช่วงหลังเด็กๆเกาะบุโหลนได้เรียนหนังสือจากโรงเรียน ชาวเกาะบุโหลนจึงใช้ภาษาไทยกันได้เป็นส่วนใหญ่ และเด็กรุ่นหลังๆ พูดภาษาเดิมได้น้อยลง

แผนผังหมู่บ้านเกาะบุโหลน

จำนวนครอบครัว บุโหลนเล ๕๘ ครอบครัว

จำนวนครอบครัว บุโหลนไ้ ๗๕ ครอบครัว

บุคคลสำคัญ

นายจำรูญ องศารอ อดีตผู้ใหญ่บ้านเกาะบุโหลน เป็นบุคคลช่วงแรกๆที่พัฒนาพื้นที่เกาะบุโหลน โดยประสานงานกับทางราชการอำนวยความสะดวกและให้การช่วยเหลือชาวเกาะบุโหลนในการเดินทาง และ

รักษาพยาบาล เนื่องจากในช่วงนั้นการเดินทางไปและกลับเกาะบูโหลนค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะในช่วงมีลมเริ่มต้น นายจำรูญ ongsara ได้จากสร้างที่พักหลังเล็กให้นักท่องเที่ยวที่มาพัก หลังจากนั้นนักท่องเที่ยวเริ่มรู้จักบูโหลนมากขึ้น ทำให้เกาะบูโหลนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งโดยเฉพาะชาวยุโรป นายจำรูญ ongsara เป็นผู้ที่อดทน อยู่ที่เกาะแห่งนี้ยาวนานที่สุด และเมื่อสิ้นชีวิตก็มีลูกและครอบครัวมาสานต่อกิจการต่อจนได้รับความสำเร็จ

ตระกูลสำคัญ

บ้านเกาะบูโหลนมีตระกูลสำคัญเพียง ๒ ตระกูล คือตระกูลongsara และตระกูลหาญทะเล ตระกูลongsaraเดิมมาจากบ้านตะโละใส มาตั้งรกรากที่บ้านเกาะบูโหลน โดยมีนายจำรูญ ongsara อดีตผู้ใหญ่บ้านเข้ามาทำประมงและทำรีสอร์ทท่องเที่ยวในระยะหลัง ส่วนตระกูลหาญทะเล สืบเชื้อสายมาจากชาวเล(orang laut)ต้นตระกูลมาจากอินโดนีเซีย เป็นนามสกุลพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้า จากสกุลเดิม “ดาโต๊ะศรีดาหวัน” ผู้บริหารโรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑.	นายธรรมบุญ กสิวงศ์	ครูใหญ่	
๒.	นายกฤษฎา สุวาลำ	ครูใหญ่	
๓.	นายอดิพันธ์ ปากบารา	ครูใหญ่	
๔.	นายอานันท์ โชติมัน	ครูใหญ่	
๕.	นายอนุสรณ์ ชายเหตุ	ครูใหญ่	
๖.	นายณรงค์กร เหมรัตน์	ครูใหญ่	
๗.	นายปริญญา คำเต๊ะ	ครูใหญ่	
๘.	นายเสกสันต์ ปะตุกา	ครูใหญ่	
๙.	นายอนุสรณ์ ชายเหตุ	รักษาราชการแทน	
๑๐.	นายสามารถ จันมา	อาจารย์ใหญ่	
๑๑.	นายสุวิทย์ เกิดศรี	รักษาราชการแทน	
๑๒.	นายอับดุลกานี อาหลี	อาจารย์ใหญ่	
๑๓.	นายสมพร ทองสีจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	
๑๔.	นายภานุมาศ เพชรรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	
๑๕.	นายเจริญ จิหมาด	รักษาราชการแทน	
๑๖.	นายอำนาจ ฤทธิภักดี	ผู้อำนวยการโรงเรียน	
๑๗.	นายจิตรกร หมื่นสัน	รักษาราชการแทน	
๑๘.	นายทศพร พงศ์สุวรรณ	ผู้อำนวยการ	

(จากข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านเกาะบูโหลน นางอาชียะ ongsara ผู้ให้ข้อมูล วันที่ 23 ตุลาคม 2558)

สถานที่สำคัญ

มัสยิดบ้านเกาะบุโหลนเล สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2533 โดยนายโซนูลอปปิตี เก็นตาสา เป็นผู้ริเริ่มโดยความร่วมมือของผู้มีจิตศรัทธาจากมูลนิธิของประเทศคูเวต และความร่วมมือของชาวบ้านเกาะบุโหลนและชาวบ้านปากบาราเพื่อให้เป็นสถานที่ละหมาดสำหรับนักท่องเที่ยวและชาวประมง รวมทั้งชาวบ้าน

มัสยิดบ้านบุโหลนดอนสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยนายอาเล็น ปังแลมา ร่วมกับประชาชนบนเกาะให้เป็นที่ละหมาดของชาวบ้านและชาวประมงที่มาแวะพักบนเกาะ

สุสาน(กูโบร์) ไม่ทราบที่มาที่ชัดเจน เมื่อก่อนศพพาขึ้นฝั่ง ฝั่งที่สุสาน(กูโบร์)บ้านปากบาราเนื่องชาวเกาะบุโหลนไม่มีความรู้ในการทำพิธีทางศาสนา ช่วงหลังมีคนทำพิธีและละหมาดศพได้มากขึ้น จึงฝังไว้ที่สุสานแห่งนี้จนถึงปัจจุบัน

โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน

ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ บนเกาะบุโหลนดอน โดย กรป.กลางจังหวัดสตูล แต่ก็สร้างไม่สำเร็จ ต่อมาชมรมอาสาพัฒนาวิทยาลัยครูสงขลา โดยการนำของ อาจารย์วันมูหะหมัดนอร์ มะทา ร่วมกับ นพค.สตูล ร่วมกันสร้างต่อจนเสร็จ เป็นอาคารชั่วคราว ๔ ห้องเรียน เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๑๖ โดยมีนายธรรมบุญ กลิงค์ เป็นครูใหญ่คนแรกและนางจำรัส กลิงค์ เป็นครูผู้สอน เปิดสอน ๒ ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน รวม ๓๙ คน ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจึงได้ไปก่อสร้างอาคารถาวรอีก ๑ หลังบนเกาะบุโหลนเล และหลังจากนั้นก็ย้ายไปทำการสอนที่เกาะบุโหลนเล ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้เปิดทำการสอนที่บุโหลนดอนอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับบุโหลนเล ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั้งสองโรงเรียนเหมือนกัน คือโรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน

บ่อน้ำจืด

บ่อน้ำจืดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชาวบ้านเกาะบุโหลน โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง นายอาหรน ชูสกุล เป็นผู้ขุดบ่อน้ำจืดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตโรงเรียนบ้านเกาะบุโหลน

ตำนาน/เรื่องเล่า

ชนกลุ่มแรกที่สามารถสืบค้นต้นตอที่มาของชาวบ้านเกาะบุโหลน มาจากดินโดนีเซีย ในราวก่อนปี พ.ศ. ๒๔๕๒ โต๊ะกาแมะฮ์ ดาโต๊ะศรีดาหวัน(ดาโต๊ะซิริตือรัน) เดิมเป็นชาวมุสลิมพายเรือมาจากอินโดนีเซีย บางคำบอกเล่ากล่าวว่า โต๊ะกาแมะฮ์เป็นคนอินโดนีเซียพายเรือมาหากิน และมาอยู่เกาะบุโหลนก่อนโต๊ะซีรี ซึ่งก่อนหน้านี้โต๊ะซีรีมาทำหาเกียอยู่ที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ จนกระทั่งถึงช่วงวลาหนึ่ง โต๊ะซีรี ได้รู้จักกับโต๊ะกาแมะฮ์) ก่อนจะมาอยู่เกาะบุโหลน โต๊ะกาแมะฮ์ไปทำมาหากินอยู่ที่เกาะสาหร่ายและบ้านบ่อเจ็ดลูก และได้ชอบพอกับนางกิมฮัว ภรรยาของเจ้าแก้วหลุมถ่านบ่อเจ็ดลูก จากนั้นจึงย้ายไปทำมาหากินที่ประเทศพม่ากับนางกิมฮัวเป็นเวลา ๑ ปี แล้วจึงย้ายกลับมาตั้งถิ่นฐานที่เกาะบุโหลนเล และได้ชวนคนจากตรัง กระบี่ และภูเก็ตมาด้วย โต๊ะกาแมะฮ์เป็นคนที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านคาถาอาคม เป็นผู้นำของชาวเกาะบุโหลน มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตใจและจิตวิญญาณ และเป็นผู้ดำเนินการประกอบพิธีกรรมต่างๆ มีลูกน้องมาก ผู้คน

ให้ความเคารพเชื่อถือ ในแต่ละเดือนครอบครัวของโตะกาแมะฮ์ใช้ข้าวสาร ราวๆ ๑๕ กระสอบเพื่อเลี้ยงดูผู้คน และลูกน้อง ส่วนโตะฮิรีใช้ข้าวสารน้อยกว่า เพียง ๑๑ กระสอบ

มีเรื่องเล่าจากทายาทโตะกาแมะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับการล่าแมงกวดระหว่างโตะกาแมะฮ์และโตะฮิรีว่า ทั้งสองเป็นคนที่มีความกล้าหาญ ในช่วงหนึ่ง เป็นวันที่ลมฟ้าอากาศเหมาะที่จะออกไปทะเลเพื่อหาสัตว์น้ำ โตะสาเหล็มซึ่งเป็นลูกชายของโตะฮิรีออกเรือไปหาปลากับลูกน้อง พร้อมกับเรือของโตะฮิรีและเรือของลูกน้อง อีกลำหนึ่ง เรือได้แล่นไปจนถึงเกาะในสูง(เกาะตะมะ) โตะสาเหล็มได้วางอวนล้อมปลาบริเวณด้านทิศตะวันออก ส่วนโตะฮิรีได้วางอวนล้อมบริเวณหน้าเกาะ สักพักหนึ่งโตะสาเหล็มได้ปลาเต็มอวน แต่เมื่อครั้นตั้งอวนขึ้นมา ปรากฏว่าในอวนมีแต่เพียงใบพังกา(โกงกาง) ปลาที่อยู่ในอวนหายไปหมด ส่วนโตะฮิรีได้ปลาเต็มลำอวน โตะสาเหล็มจึงออกเรือกลับบ้านพร้อมนำใบพังกาที่ติดอวนมาไปด้วยเพื่อให้โตะกาแมะฮ์ดู โตะกาแมะฮ์จึงรู้ว่า โตะสาเหล็ม ซึ่งเป็นลูกชายโดนโตะฮิรีแกล้ง จึงโกรธมาก จึงให้โตะฮิรีมี ภาระของโตะสาเหล็ม หุงข้าวเหนียวไว้ พร้อมกล้วยนำว่าหนึ่งผล พอวันรุ่งขึ้นโตะสาเหล็มออกเรือไปหาปลากับลูกน้องตามปกติ โตะกาแมะฮ์จึงได้กำชับให้ลูกชายเอาข้าวเหนียวและกล้วยนำว่าที่เตรียมไปด้วย ให้เรือของโตะฮิรีพร้อมลูกน้องออกไปก่อนราว สักชั่วโมงแล้วค่อยตามไป เมื่อโตะฮิรีได้ไปจอดทอดสมอที่บริเวณเกาะสม โตะสาเหล็มจึงได้จอดเรืออยู่ห่างๆ ในบริเวณนั้น แล้วจึงหย่อนเข้าเหนียวและกล้วยนำว่าลงทะเล ทันใดนั้นก็จะมีกระโทงผุดขึ้นมาและได้สื่อสารกับ โตะสาเหล็มว่า ที่เรียกมานี้เพื่ออะไร โตะสาเหล็มบอกว่าไม่รู้ คนที่บ้านเป็นคนให้อาหารเข้าเหนียวและกล้วยนำว่า มาให้ ทันใดนั้นปลากระโทงก็ได้พุ่งไปหาโตะฮิรีและแท่งที่ติดด้านซ้ายจนบอด โตะฮิรีเจ็บปวดเป็นอย่างมากจึง ได้พายเรือกลับบ้านในขณะที่ปลากระโทงยังติดอยู่ที่ตาและเอาออกทีหลัง เรื่องราวนี้เป็นเรื่องที่รำลือเป็นอย่างมาก ในที่สุดโตะฮิรีจึงได้รู้ว่า โตะกาแมะฮ์ก็เป็นคนมีความกล้าหาญ หลังจากนั้นจึงได้ย้ายไปอยู่ที่เกาะหลีเป๊ะ เปรียบเสมือนเสือสองตัวที่อยู่ถ้อยถันไม่ได้

สำหรับโตะสาเหล็ม ดาโตะศรีดาหวัน เป็นลูกชายของโตะบาเสด ดาโตะศรีดาหวัน เดิมอยู่เกาะสิเหร่ พ่อแม่โตะสาเหล็มทำการค้ากับโตะกาแมะฮ์ และพ่อแม่โตะสาเหล็มติดหนี้โตะกาแมะฮ์จำนวนมาก โตะกาแมะฮ์ไม่มีลูก พ่อแม่จึงมอบโตะสาเหล็มแก่โตะกาแมะฮ์แทนการใช้หนี้ ประกอบกับพ่อแม่ มีลูกหลานมาก โตะสาเหล็มได้แต่งงานและมีทายาทที่สืบเชื้อสายมาจนถึงปัจจุบัน คือนายบาเสด ดาโตะศรีดาหวัน หลังจากนั้นก็มีคนในพื้นที่ต่างๆเข้ามาทำมาหากินและแต่งงานขยายครัวเรือนจนถึงปัจจุบัน

สุสานพญานาค

นายอับดุลลาห์ (อายุ ๖๕ ปี) และ นายฮาบีเด็น ดาโตะศรีดาหวัน(อดีตผู้ใหญ่บ้านเกาะบูโหล่น อายุ ๕๓ ปี) ได้เล่าว่า ที่เกาะบูโหล่นแห่งนี้ เมื่อก่อนจะเกิดพายุครั้งสามหรือสี่วัน เมื่อขึ้น ลิบเอ็ดคำ บางครั้งเกิด พายุยาวนานกว่านั้น ชาวบ้านเชื่อว่า เป็นช่วงเวลาที่พักพญานาคจะขึ้นฝั่ง เข้ารูซึ่งอยู่ที่เขาหลังเกาะ ในช่วงนั้น ชาวบ้านไม่สามารถลงเรือออกไปหาปลาหรือเดินทางได้เลย พญานาคมีลำตัวที่ใหญ่และยาวมาก การเคลื่อนไหว ของมันทำให้พายุ คลื่นแรงมาก หลังจากพญานาคเข้ารู ซึ่งเป็นถ้ำเสร็จแล้ว ทะเลก็จะเงียบ และชาวเกาะก็สามารถออกเดินทางหาปลาได้ สุสานกระดูกพญานาคนี้ได้มาจากเกาะบูโหล่นไม้ไผ่ เป็นกระดูก ๒ ก้อน วางซ้อนกัน และทางชาวบ้านสร้างศาลาเล็กๆปิดผนึกไว้ ข สุสานพญานาคนี้เป็นสุสานสำหรับคนที่มีความเชื่อ

เช่นนี้ไว้บูชา แต่ในปัจจุบันนี้ พวกเขานับถือศาสนาอิสลาม จึงเลิกบูชาสุสานพญานาคอีกต่อไป เพราะถือว่าเป็นซีริก (มีความเชื่ออื่นนอกเหนือจากอัลลอฮ์) บางครั้งจะมีนักท่องเที่ยวจากที่อื่นยังคงทำการบูชาให้เห็นบ่อยครั้ง

ความภาคภูมิใจของชุมชน

การเล่นร่อนเงี่ยงในเทศกาลลอยเรือ

นายนิรันดร์ ดิงสง่า อายุ 65 ปี ชาวบ้านเกาะบุโหลนดอน เล่าว่า ในพิธีลอยเรือชาวเลจะสนุกสนาน รื่นเริงกันเต็มที่ เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 14 ค่ำ ถือเป็นวันก่อนงาน วันขึ้น 15 ค่ำ วันประกอบพิธีแล้วสิ้นสุดในวันแรมหนึ่งค่ำ การละเล่นที่ขึ้นหน้าขึ้นตา คือ เล่นลงปง หรือ ร่อนเงี่ยง เป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ คล้ายการเล่นร่อนเงี่ยงที่มีการร้องเพลงโต้ตอบกันระหว่างคู่รำ เนื้อเพลงเป็นเรื่องการเกี่ยวพาราสีหยอกล้อกันระหว่างหญิงชาย เครื่องดนตรีมีไวโอลิน รำมะนา คณะร่อนเงี่ยงมีอยู่ในหมู่บ้าน นางรำ คือ หญิงสาวทั้งหลายที่สนใจการร่อนรำทำเพลงเพลงที่ใช้รำมีหลายเพลง เช่น มะอีนัง ลาซูดัว สี่ตีปายง เป็นต้น การละเล่นลงปง หรือ ร่อนเงี่ยง จัดขึ้นได้ในหลายโอกาส เช่น วันไหว้ทวด พิธีลอยเรือ วันแต่งงาน งานแก้บน หรือกระทั่งการต้อนรับนักท่องเที่ยว ชาวบ้านจะมีความสุขมากเมื่อถึงช่วงเทศกาลดังกล่าว และมีการเตรียมการล่วงหน้าหลายวัน

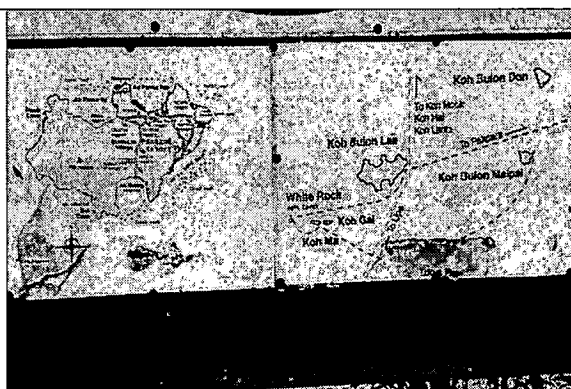
ความเศร้าใจของชุมชน

การเสียชีวิตของเด็กๆจากการรับประทานไข่ปลาปักเป้า

นางยามะ ลายัง อายุ ๕๕ ปี เล่าว่า ราวปี 2514 ได้เดินทางกลับจากเกาะรอก จังหวัดตรัง โต๊ะอาดำได้นำไข่ปลาปักเป้าที่ดูแล้วสวยงามและนำรับประทานเป็นอย่างยิ่ง จำนวน 2 พวง ขนาดยาวพวงละ 1 คืบ แล้วกลับมาต้ม ก่อนที่จะต้มทางคุณแม่ของเขาได้หักท้วงแล้วว่า ไข่ปลาปักเป้ารับประทานไม่ได้ เพราะเคยได้ยินเขาบอกว่า เขามักใช้ไข่ปลาปักเป้าเป็นยาเบื่อ แต่ทางโต๊ะอาดำไม่ฟัง และพูดโต้กลับว่า เราเคยกินเป็นหม้อๆไม่มีใครเป็นอะไร เมื่อต้มเสร็จแล้วก็เรียกเด็กๆมานั่งกินพร้อมๆกัน 10 คน มีคุณแม่และน้องขอเขาอีกคนที่ปฏิเสธไม่รับประทาน เนื่องจากไข่ปลาปักเป้าไม่พอ หลังจากรับประทานไปประมาณครึ่งชั่วโมง ปรากฏว่าทั้งหมดเกิดอาการอาเจียนและข้อศอกหมดสติ เด็กทั้ง 8 คน เสียชีวิตในเวลาต่อมา หลังจากนั้นไม่นาน เห็นแมวและไก่ที่รับประทานอาเจียนของเด็กเหล่านั้น ก็ชักและตายเช่นเดียวกัน ยังมีเด็กอีก 2 คน ที่รับประทานไข่ปลาปักเป้าเพียงเล็กน้อย เนื่องจากไข่ปลาหมดเสียก่อน ก็มีอาการเช่นเดียวกัน ขณะนั้นชาวบ้านเห็นเรือว่างมาจากเกาะสาหร่ายผ่านเกาะบุโหลน ชาวบ้านจึงใช้กระจกเงาะ ให้กระທกับแสงแดด เพื่อเป็นสัญญาณขอความช่วยเหลือเร่งด่วน เมื่อเจ้าของเรือเห็นว้างเรือเข้ารับผู้ป่วย ทั้ง 2 คน พาขึ้นไฟที่ปากบาราและไปรักษาที่โรงพยาบาลละงู ในที่สุดเด็กทั้งสองคนก็รอดชีวิตกลับมา การเสียชีวิตของเด็กๆทั้ง 8 คน นับเป็นความเศร้าใจของเกาะบุโหลนดอนเป็นอย่างยิ่ง และเป็นบทเรียนที่สำคัญแก่คนในชุมชน ที่ไม่รับประทานไข่หรือปลาปักเป้าตั้งแต่นั้นมา

สภาพชายทะเลและอาชีพของชาวเกาะบูโหลน
ที่ใช้เรือในการทำประมง

ภาพแผนที่เก่าของเกาะบูโหลนสมัยอดีตเป็นฉบับ
ภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้อ่าน

หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส

ประวัติความเป็นมา

บ้านตะโละใส และมีบางกระแสรายงานว่า เมื่อก่อนภาษาไทยเรียกว่า บ้านโคกรัก บรรพบุรุษรุ่นแรก ชื่อโตะโปะ และโตะสีมาจากอินโดนีเซีย อพยพมาอยู่ใน พ.ศ.ใดยังบอกได้ไม่ชัด เนื่องจากบริเวณที่ตั้งถิ่นฐาน มีลักษณะเป็นอ่าวและมีต้นตะเคียนใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง ชาวบ้านถือว่าเป็นต้นตะเคียนที่ใหญ่ที่สุด เงามของต้นตะเคียนนี้จะทอดยาวไปถึงเมืองอาเจะ เกาะหนึ่งอยู่ในประเทศอินโดนีเซีย ต่อมา นายอับดุลราหมาน ปากบารา(ขุนบารา บุรีรักษ์ได้เปลี่ยนชื่อบ้านโคกรัก เป็นบ้านตะโละใส ซึ่งมาจากภาษามลายู แปลว่า “ อ่าวตะเคียน” มาจาก คำว่า “ตะโละ” หมายถึงอ่าว “จโร”หมายถึงต้นตะเคียน เพี้ยนมาเป็น “ตะโละใส” เมื่อปี พ.ศ. 2450

และรายงานอีกกระแสหนึ่งว่า ตะโละใส มาจากภาษามลายูว่า ตะโละชื่อไร (Taluk serai) แปลว่า อ่าวตะไคร้ เนื่องจากว่าในบริเวณหมู่บ้านชาวบ้านปลูกตะไคร้เป็นจำนวนมาก

สภาพพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ และวิถีชีวิต

ช่วงแรกมีผู้คนอาศัยอยู่ราว 30 ครอบครัว ประกอบด้วยบ้านท่าหอ บ้านโตะหงายมีบ้านเพียงสี่หลัง บ้านอ่าวนุ่น ในขณะนั้นยังไม่มีผู้คนอาศัย ยังไม่มีมัสยิด

หย่อมบ้านในอดีตเมื่อก่อนมี เพียง 5 กลุ่มบ้าน ซึ่งประกอบด้วย

1. บ้านท่าหอ เป็นกลุ่มบ้านแรกสุดในการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นการสร้างที่ละหามา(นะซ๊ะ)หลังแรกและเป็นที่สอนและเรียนวิชาความรู้ทางศาสนาอิสลาม ซึ่งบุคคลช่วงแรกที่มาอยู่ที่แห่งนี้ ประกอบด้วย โตะสาเล๊ะ โตะลาเตะ โตะโปะ โตะสี ทั้งหมดมาจากประเทศอินโดนีเซีย
2. ในบ้าน (บริเวณสุเหร่าปัจจุบัน)
3. บ้านโตะใส(ริมเล) เป็นบ้านอ่าวนุ่นปัจจุบัน บริเวณนี้มีการปลูกตะไคร้มาก เรียกว่า อ่าวตะไคร้ มาจากคำภาษามลายู “ตะโละชื่อไร”
4. บ้านโคกกลอย เป็นเส้นทางที่ชาวบ้านเดินผ่านไปยังตัวตลาดสูง
5. บ้านโตะหงาย ติดกับทะเลและภูเขา

กลุ่มบ้านที่เพิ่มขึ้นในภายหลัง มี 2 กลุ่มคือบ้านนาเกลือ เป็นบ้านเนินที่มีนาล้อมรอบ และบ้านโคกดินแดน ส่วนใหญ่ผู้คนพื้นเพจากจังหวัดกระบี่มาอาศัยหลังจากนั้นก็กลุ่มบ้านที่เพิ่มขึ้นในภายหลัง คือ บ้านนาเกลือ บ้านโคกดินแดน บ้านโคกลีเลียบ

ส่วนใหญ่ชาวบ้านตะโละใสในอดีต ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งเมื่อก่อนมีทรัพยากรในทะเลชุกชุม และมีจำนวนไม่น้อยที่รับจ้างทำงานในเรือสองสัญชาติของไทยและมาเลเซีย ส่วนใหญ่เป็นเรือปลากะตัก เมื่อมาช่วงหลัง มีคนต่างถิ่นโดยเฉพาะ ชาวประมงจากฝั่งอ่าวไทยส่วนใหญ่มาจากสงขลาพาเรือมาหาปลาจำนวนมากเพิ่มขึ้น ชาวบ้านตะโละใส จึงได้เปลี่ยนมาทำสวนยางและเกษตรมากขึ้น เนื่องจากชาวตะโละใสนิยมส่งลูกเรียน

ต่อเป็นจำนวนมาก จึงพบว่า ลูกหลานบ้านตะโละไส ทำงานราชการเป็นจำนวนมากหรือไม่ก็ทำงานในบริษัทเอกชน

นายดาเล็น อูสมา ได้เล่าว่า ในอดีตบ้านตะโละไส มีวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง คือการเล่นซี้ลัต คนยุคก่อนเรียกว่า กาหยง โดยใช้กริชเป็นอาวุธ เคยเห็นในงานแต่งงานบ้านนายกาก(ลูกาก) ซึ่งเป็นงานแต่งงานนายหนั้น บ่าวสุย และงานบ้านนายมูเระ มัจฉา ซึ่งเป็นงานแต่งงานของลูกสาว มีคนที่รำซี้ลัตที่เก่งๆ ประกอบด้วย นายเต๊ะ(โต๊ะหลงเต๊ะ) ปากบาราบิดาของนายบาโหมม ปากบารา นายบู(โต๊ะดาบู) องศารา และนายยาโกบ(หลงโกบ หมิ่นหวัง) เมื่อมีงานแต่งงานจะได้ยินเสียงปี่และทน(กลอง)ซี้ลัต ทำให้คนรู้สึกครึกครื้นและสนุกในการมาร่วมงานนอกเหนือจากงานเลี้ยงอาหาร การแต่งงานทำให้การรวมญาติพี่น้องและผู้คนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการทำงาน ช่วยเหลือกันนับเป็นสองสามสัปดาห์ทั้งก่อนงานและหลังงาน

นอกจากนั้น ที่บ้านตะโละไส ยังมีการแสดงลิเกบกในโอกาสต่างๆในช่วงกลางคืน ซึ่งมีนักแสดงที่อยู๋บ้านตะโละไสอยู่ด้วย คือนายโรย(จิโรย) ใจสมุทร แสดงเป็นพระเอก นายหยาบ(บังหยาบ) อาหมาน และมีนางสพศรี(เต๊ะตี) เหมรา ร่วมแสดงและขับขานลิเกบกด้วย

การแสดงอีกอย่างหนึ่งที่มีอยู่ที่บ้านตะโละไส คือรองเง็ง มีนายวาเหตุ(จะเหตุ) เหมรา เป็นศิลปินในชุมชนที่สืโวโกลินได้ไพเราะ เพลงที่คนชอบมากคือ เพลงลาชูตัว และเพลงมะอีนังหรือเงินดังชาวยัง ผู้คนเมื่อได้ยินเสียงเหล่านี้แล้ว จะมากันทั้งบ้าน เขาจะถือคบเพลิงเดินมาที่มีกาแสดงรองเง็ง โดยเฉพาะชายหนุ่มมักจะมาลองเต้นรองเง็งกับนางรำและร้องเพลงรองเง็ง(ลาชู)ด้วย แสดงถึงความสามารถทำให้สาวๆและคนสมัยนั้นชื่นชมเป็นอย่างมาก

ในช่วงหลังสิ่งบันเทิงที่มีอยู่ก็ได้เลือนหายไป เนื่องจากคนที่ชำนาญเรื่องต่างๆดังกล่าวได้ล้มหายตายจาก ประกอบกับคนในชุมชนได้เรียนรู้และเข้าใจศาสนาอิสลามมากขึ้น เลยต้องละทิ้งความบันเทิงเหล่านี้ และเข้าหาการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอิสลามมากขึ้น จนกระทั่ง ช่วงสุดท้าย มีเพียงการฉายภาพยนตร์(หนังฉาย)เพียงอย่างเดียว ในการมาฉายแต่ละครั้ง คนที่พาหนังจะมาขึ้นที่ท่าหอ ซึ่งเป็นท่าเรือ การเดินทางสมัยนั้นลำบาก ชาวบ้านช่วยหาทางมะพร้าวมาวางให้เป็นทางที่เดินได้สะดวก โรงภาพยนตร์สมัยนั้นตั้งอยู่ในบ้านบ้านนายดาเรจ อูสมาและบ้านนางสพศรี เหมรา (ครุติ) ในปัจจุบัน

นายดาเล็น อูสมา อายุ 73 ปี อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านตะโละไสผู้ให้สัมภาษณ์ นายสะอาด มาลัยัน ผู้สัมภาษณ์ เมื่อ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๘

บุคคลสำคัญ

นายกลาย ชูสกุล พื้นเพเดิมเป็นชาวสงขลาพัทลุง เดิมนับถือศาสนาพุทธและเมื่ออพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านตะโละไส เข้ารับอิสลาม สมรสกับนางสาว ซึ่งเป็นชาวตะโละไส ได้รับการแต่งตั้งเป็นกำนัน เป็นบุคคลที่น่าเคารพเชื่อถือ ชื่อสัตย์ จริ่งจั้งและเป็นนักพัฒนาช่วยให้เกิดเส้นทางสะพานปากบารา ผ่านบ้านตะโละไส และนำความเจริญมาสู่ชุมชนบ้านตะโละไสเป็นอย่างมาก

นายสะเย็น ราเหม พื้นเพเดิมเป็นชาวตะโละไส อดีตเคยเข้ารับราชการทหารและเป็นแพทย์ของหน่วยในหน่วยทหารสมัยนั้น ชาวตะโละไสเรียกว่า “ หมอสะเย็น ” เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ให้การช่วยเหลือ

ชาวตะโละใส โดยเฉพาะผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยป่วยในสมัยนั้น ต้องพึ่งพาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเดินทางลำบาก นอกจากนั้นเป็นนักคิดและนักพัฒนาช่วยเหลือชุมชนในทุกๆด้าน

ผู้นำศาสนา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑.	นายอับดุลราหมาน ปากบารา (ขุนบาราบริรักษ์)	อิหม่ามประจำมัสยิด	มัสยิดแรกตั้งอยู่บ้านท่าหอ
๒.	นายบาเสด โอมณี	อิหม่ามประจำมัสยิด	ย้ายมัสยิดมาตั้งในที่ปัจจุบัน
๓.	นายละใบซัน ปากบารา	อิหม่ามประจำมัสยิด	
๔.	นายฮัจญ์ยูโซ๊ะ หะยีราหม	อิหม่ามประจำมัสยิด	ภูมิลำเนาเดิมมาจากปัตตานี
๕.	นายเหม ขุนเศษ	อิหม่ามประจำมัสยิด	
๖.	นายสนั่น มัจฉา	อิหม่ามประจำมัสยิด	

ผู้นำชุมชน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑.	นายยูโซ๊ะ มะสันดี	ผู้ใหญ่บ้าน	
๒.	นายยะโกบ อูสมมา	ผู้ใหญ่บ้าน	
๓.	นายกลาย ชูสกุล	ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน	
๔.	นายบูหมัน จ๊ะสมัน	ผู้ใหญ่บ้าน	
๕.	นายหมุด ปากบารา	ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน	
๖.	นายแห่นัน สันติกุล	ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน	
๗.	นายรณ ภูมิรัตน์พงศ์	ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน	
๘.	นายดาเล็น อูสมมา	ผู้ใหญ่บ้าน	
๙.	นายอดิศักดิ์ มัจฉา	ผู้ใหญ่บ้าน	
๑๐.	นายวินัย นุ้ยเอน	ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน	

ตระกูลสำคัญ

บ้านตะโละใสมีตระกูลสำคัญๆ ประกอบด้วย ตระกูลปากบารา ตระกูลเอ้มดู ตระกูลมัจฉา ตระกูลโอมณี และตระกูลอูสมมา

สถานที่สำคัญ

มัสยิดบ้านตะโละใส ก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. โดยยังไม่แน่ชัด ในยุคของอิหม่ามนายยูโซ๊ะ มะสันดีเดิมตั้งอยู่ที่บ้านท่าหอ เมื่อมีคนจำนวนมากขึ้นจึงย้ายมาอยู่ที่ตั้งปัจจุบันนี้ เดิมมีชื่อเป็นภาษาอาหรับว่า มัสยิดฮุบบีอี หมายถึงมัสยิดแห่งความรัก

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา

เกาะเกตรามีลักษณะคล้ายเรือสำเภา เป็นอุทยานแห่งชาติที่ตั้งอยู่บริเวณช่องแคบมะละกาทะเลอันดามัน ในคาบมหาสมุทรอินเดียทางฝั่งตะวันตกของไทย ครอบคลุมพื้นที่ชายหาดตลอดแนวฝั่งทะเลในท้องที่ตำบลปากน้ำ อำเภอลง อำเภอลอนคลาน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล และตำบลสุกรอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ที่สำคัญคือเกาะเกตรา เกาะเขาใหญ่ เกาะละโละแบนแต เกาะลิคิ เกาะบู

โหล่น เกาะเหลาเหลียง และเกาะเปราเมะ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาลาดชันสูง มีพื้นที่ราบบริเวณหุบเขาและชายหาด มีพื้นที่ทั้งบนบกและทะเลประมาณ 494.38 ตรกม. หรือ 308,987 ไร่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตรา จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อปี

พ.ศ. 2526 และได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2527 อุทยานฯ แห่งนี้เป็นจุดรวมของความงามที่ธรรมชาติสร้างสรรค์มา มีป่าไม้ ภูเขา สัตว์ป่า และปะการังหลากสีสวยงาม สถานที่ตั้งที่ทำการอุทยานฯ เป็นเว็จอ่าวธรรมชาติที่เรียกว่า "อ่าวนุ่น"

เกาะลิคิ

ลิคิ เป็นภาษามลายูแปลว่า "ไม้เรียว" เป็นเกาะที่มีนกกนางแอ่นชุกชุม ทุกวันนี้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเกตรา ทางกรมได้ปลูกสร้างอาคารหน่วยพิทักษ์อุทยาน และที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวไว้บนเกาะลิคิน้อย เกาะลิคิมีเนื้อที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร มีหาดทรายขาวและมีเว็จอ่าวยื่นเข้าไปในตัวเกาะ ความลึก 3-5 เมตร เหมาะสำหรับเล่นน้ำทะเล เป็นมุมสงบที่น่าพักผ่อนของเกาะลิคิ อยู่ห่างจากที่ทำการฯ (อ่าวนุ่น) ประมาณ 5 กม. และห่างจากท่าเรือปากบาราประมาณ 7 กม. มีหน้าผาและถ้ำเป็นที่อาศัยของนกกนางแอ่นเป็นจำนวนมาก เนื้อที่ประมาณ 10 ตร.กม. มีหาดทรายขาวบริสุทธิ์ และมีเว็จอ่าวยื่นเข้าไปในตัวเกาะเป็นสระน้ำใสสะอาด เกาะลิคิ ประกอบด้วยเกาะสำคัญ 2 เกาะ คือ เกาะลิคิใหญ่กับเกาะลิคิน้อยขนาดใกล้เคียงกันเรียกว่าเป็นเกาะแฝดก็ได้ และมีเกาะเล็กๆเสมือนบริวารตั้งอยู่ใกล้เคียงอีก 3 - 4 เกาะ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบเล่นน้ำทะเล

อ่าวกำมปู

อ่าวกำมปูอยู่ระหว่างเกาะเขาใหญ่ และเกาะลิคิ มีลักษณะคล้ายรูปเกือกม้า กว้างประมาณ 700 เมตร ภายในอ่าวมีน้ำตกไหลมาเป็นลำธารเล็กๆ เป็นอ่าวที่สงบ ปราศจากคลื่นลมตลอดทั้งปี ขณะน้ำลดจะมองเห็นปะการังและสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเลตลอดแนวชายฝั่ง มีทิวทัศน์หน้า อ่าวงดงาม และจะมีเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่ทุกปี

หาดอ่าวนุ่น

หาดอ่าวนุ่น ในอดีตมีต้นนุ่นขนาดใหญ่เป็นสัญลักษณ์ มีหาดทรายสีขาวสะอาด ระยะทางราว ๑ กิโลเมตร ผู้คนไปเที่ยวพักผ่อนและอาบน้ำทะเลเนื่องจากน้ำทะเลใสสะอาด ปัจจุบันทางราชการได้สร้างท่าเรือประมงเป็นที่จอดเรือและท่าเรือสำหรับออกทะเลและท่องเที่ยว

หาดโต๊ะหยาง

เมื่อก่อนมีต้นตะเคียนใหญ่และสูงมากเป็นสัญลักษณ์ เรียกว่า ต้นจังหวาย(ต้นตะเคียน) หาดมีความยาวประมาณ เกือบ สองกิโลเมตร เป็นที่พักผ่อนและเล่นน้ำทะเลของชาวบ้านและนักท่องเที่ยว ช่วงหลังคลื่นซัดฝั่งทำให้ดินและทรายถูกเขาะไปมากทุกปี ทางราชการจึงได้ถมหินเป็นแก่งกันคลื่น ทำให้ความสวยงามที่มีอยู่เดิมลดลง

เขาโต๊ะท่าน

เขาโต๊ะท่าน เป็นชื่อภูเขาอยู่ระหว่างเส้นทางปากบารา ไปยังตลาดละงู ในสมัยอดีตคนที่เดินผ่านภูเขาโต๊ะท่านถือว่า เป็นภูเขาที่ศักดิ์สิทธิ์ หากใครผ่านแล้วไม่ได้ขอหรือสัณญาณใด จะเกิดความเป็นไปในภายหลัง คนที่ขับรถมักจะบีบแตรทุกครั้งเมื่อเดินทางผ่าน หากเป็นการแสดง เช่นหนังตะลุง มโนราห์ ลิเกบก จะต้องเซ่นไหว้ หรือตีเครื่องดนตรีอย่างใดอย่างหนึ่ง หากมีใครเจ็บไข้ได้ป่วย จะมีการขอให้โต๊ะท่านช่วยเหลือให้หายป่วย ในช่วงหลังชาวบ้านได้เรียนรู้ศาสนามากขึ้น ความเชื่อเช่นนี้ก็หายไปแล้ว เพราะมุสลิมถือว่า การขอจากโต๊ะท่านไม่ว่าในกรณีใดๆก็ตามถือว่า เป็นซีริก (การเชื่อศรัทธาสสิ่งอื่นเป็นภาคีกับอัลลอฮ์) ถือว่าเป็นการหลงทางและหลุดพ้นจากศาสนาอิสลาม นับจากนั้น จึงไม่มีใครทำเช่นดังกล่าวอีกเลย

นายตลตาเหลบ สะอีด อายุ ๕๓ ปี อดีตกรรมการมัสยิดอัลมุยาฮิดีน ผู้ให้สัมภาษณ์ นายหุดดิน อุสมา ผู้สัมภาษณ์ เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๕๕๘

โรงเรียนบ้านตะโละใส

โรงเรียนบ้านตะโละใส เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๔๘๓ โดยแยกสาขาจากโรงเรียนประชาบาลตำบลปากน้ำ ๑ (ปัจจุบัน คือโรงเรียนบ้านปากบารา เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2483) ได้ก่อตั้งโรงเรียน โดยมีนายวิวัฒน์ สันติกุล อดีตครูใหญ่ และนายกราย ชูสกุล ซึ่งเป็นอดีตกำนันตำบลปากน้ำ ได้ชักชวนราษฎรหมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๖ ตำบลปากน้ำ ได้ร่วมกันสละเงินซื้อที่ดินจำนวน ๒ ไร่ ๓ งาน ในราคา ๕๐๐ บาท จากนายสบู หมื่นหวั่ง ได้สร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง ๒ ห้องเรียน โดยไม่ได้อาศัยงบประมาณจากทางราชการแต่อย่างใด และได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้น ป.๑-๔ โดยแยกนักเรียนจากโรงเรียนเดิมและเริ่มขยายการสอนถึงชั้น ป.๕ ในปีการศึกษา ๒๕๐๗ และ ป.๖ ในปีการศึกษา ๒๕๐๘ และชั้น ป.๗ ในปีการศึกษา ๒๕๐๙ ต่อมาได้ปรับระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตรในปีการศึกษา ๒๕๐๑

ตั้งแต่เปิดทำการสอนจนถึงปี ๒๔๙๙ นายวิวัฒน์ สันติกุล ครูใหญ่ร่วมกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน สร้างอาคารเรียนชั่วคราวจำนวน ๕ หลังช่วงแรก และสร้างอาคารเพิ่มขึ้น และเปิดทำการเรียนการสอนจนถึงปัจจุบัน

ผู้ก่อตั้งและบริหารโรงเรียนบ้านตะโละใส ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
๑.	นายกลาย ชูสกุล	ผู้ก่อตั้ง	๒๓ ก.ค. ๒๔๘๒
๒.	นายวิวัฒน์ สันติกุล	ครูใหญ่	๒๓ ก.ย.๒๔๘๓-๓๐ ก.ย.๒๕๑๘
๓.	นายอารณ์ ปากบารา	รักษาการอาจารย์ใหญ่	๑ ต.ค.๒๕๑๘-๓๗ ก.ย.๒๕๒๕
๔.	นายสันต์ บินรินทร์	อาจารย์ใหญ่/ผอ.	๑ ต.ค.๒๕๒๕-๑ ส.ค.๒๕๔๒
๕.	นายยรรยง สองเมือง	อาจารย์ใหญ่	๔ มี.ค.๒๕๓๕-๑๑ ม.ค.๒๕๓๗
๖.	นายอาทิตย์ โชติมันต์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑ ธ.ค.๒๕๔๒-๓๐ ก.ย.๒๕๔๔
๗.	นายสุทธิ สายสุนีย์	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑๘ ม.๕.๒๕๔๕-
๘.	นายอารีย์ หวันตาหลา	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๑๘ ธ.ค.๒๕๕๑-๓๐ ก.ย.๒๕๕๕
๙.	นายสมาด มินขาว	ผู้อำนวยการโรงเรียน	๓๐ ก.ย.๒๕๕๕-ปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูล นายสมาด มินขาว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโละใสผู้ให้ข้อมูล เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ตำนาน เรื่องเล่า

ตำนานเกาะเกตรา

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตรา ซึ่งตัวเกาะเกตราตั้งอยู่ตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง มองจากที่ไกล ๆ คล้ายกับเรือสำเภากำลังอัปปาง มีตำนานเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาถึงการเกิดเป็นหมู่เกาะเกตรา ว่า มีครอบครัว ๆ หนึ่ง มีตาพูดกับยายทองและลูกชายอีกหนึ่งคน นับถือศาสนาพุทธ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านพระม่วง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อยู่มาวันหนึ่งมีเรือสำเภาของพ่อค้าชาวไทรบุรีได้นำสินค้าเข้ามาค้าขายที่ท่าเรือกันตัง ฝ่ายลูกชายของตายายก็ได้มาชมสินค้าในเรือเหมือนกับคนอื่น ๆ เมื่อพ่อค้าเห็นเข้าก็เกิดความรักความเอ็นดู จึงเอ่ยปากชวนไปอยู่ที่เมืองไทรบุรีด้วย และได้ช่วยพ่อค้าทำงานอย่างขยันขันแข็ง

อยู่มาวันหนึ่งเจ้าพระยาเมืองไทรบุรีได้มาเห็นเด็กชายเกิดความรักความเอ็นดู จึงขอเด็กชายจากพ่อค้า ไปเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรม โดยให้เขานับถือศาสนาอิสลาม เจ้าพระยาได้เลี้ยงดูเป็นอย่างดี ทำให้เด็กชายหลงระเริงลืมตนว่าเป็นใคร ครั้นมีอายุสมควรแก่การมีเหย้ามีเรือน เจ้าพระยาก็ให้แต่งงานกับลูกสาวของตน หลังจากแต่งงานฝ่ายหญิงก็คิดที่จะไปเยี่ยมพ่อแม่ของสามี และคอยรับร่ำจันสามีต้องยอม จึงได้ตกแต่งเรือสำเภานขนาดใหญ่ และให้คนเดินทางล่วงหน้าไปก่อน เพื่อแจ้งข่าวให้กับตายาย

ตายายเมื่อรู้ข่าวว่าลูกชายลูกสะใภ้จะมาเยือนก็ดีใจยิ่งนัก จึงได้จัดเตรียมข้าวของมากมายไว้คอยต้อนรับโดยเฉพาะหมูย่าง เพราะคิดว่าลูกชายยังคงอยากกินเหมือนสมัยที่เคยอยู่กับตน ครั้นถึงวันกำหนดสองสามีภรรยาก็แล่นเรือมาถึงปากน้ำกันตัง ลูกชายเมื่อเห็นสภาพของพ่อแม่ก็เกิดความอับอาย ไม่ยอมรับว่าเป็นพ่อแม่ของตน สองตายายเกิดความเสียใจเป็นอันมาก จึงเอาหมูย่างไปวางที่กัวเรือแล้วอธิษฐานว่า ถ้าหากเป็นลูกชายของตนจริงขอให้มือนเป็นไป ออกจากท่าเรือไม่ได้ พอสินค้าสาปแช่งก็เกิดพายุลอย่งหนัก และได้พัดเรือของลูกชายลูกสะใภ้อัปปางลง สมบัติพัสดุฐาน ข้าวของต่าง ๆ ก็ล่องลอยกลายเป็นเกาะต่าง ๆ ในน่านน้ำแห่งนี้ เช่น หมูย่างกลายเป็นเกาะสุกร เรือสำเภากลายเป็นเกาะเกตรา นอกนั้นมีเกาะไข่ เกาะกล้วย เกาะเขาหินตา เกาะเขาหินยาย เกาะไก่ เป็นต้น

อีกหนึ่งเรื่องเล่าของตำนานเกาะเกตรา ซึ่งได้แต่งเนื้อร้องและทำนองโดย นายตาฝัน พุ้ยอิด ชาวบ้าน ที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียง ตามเนื้อเพลงมีว่า

ผมจะกล่าวเล่าเรื่องเกาะเกตรา
คุณปู่คุณยายเล่าไว้คงไม่แอบอิง
เกาะเกตราเกาะนี้ที่เขาบอก
มีเศรษฐีคนหนึ่งซึ่งกลับมา
ประวัตินั้นมีมาแต่ช้านาน
อยู่สามคนตายาย ลูกชายเรา
จะตัดความแต่เพียงย่อ ต่อไปนี้
พอได้ดิบได้ดี มีวิชา
ต่างทำมาหากิน ทุกสิ้นค้า
จนล้มตาส้มยาย เมื่อได้รวย
อยู่วันหนึ่งกังวลจิตระ คึดขึ้นมา
จึงเอยชวนภรรยา เมียหน้ามน
เมื่อพ่อแม่รู้ข่าวว่า ลูกเจ้ากลับ
ทำด้วยความสับสนของ คนชรา
เมื่อเรือน้อยลอยถึง เรือเกตรา
แม่เรียกลูกด้วยรัก ปักดวงใจ
ฝ่ายลูกเมื่อมองเห็นแม่
ไม่ใช่แม่พี่หรือบอกกับภรรยา
แม่เสียใจรำร่ำร้องมองเห็นลูก
ฝ่ายพ่อโกรธาลูกยาใจ
สิ้นคำสาบของพ่อก็มีคลื่น
เกตราใหญ่ก็ได้ลุ่มจมวาริ
ทั้งแม่เฒ่าเฒ่าเฒ่าสิ่งเหล่านี้
ลอยจากเรือเกตรามาเรียงราย
อยากขอเตือนฝูงชนทั้งชายหญิง
ดูแต่เรือเกตราที่วิไล

ตามที่เขาเล่ามาว่าเกาะเกตราก่อนเป็นเรื่องจริง
นิทานพื้นเมืองทุกสิ่งอาจเป็นจริงดังเขาเล่ามา
นั่นเป็นเรือเมืองนอก ทุกสิ้นค้า
เป็นลูกตาลูกยายแถวบ้านเรา
มีขอทานยากจน หม่นอับเฉา
จึงส่งเขาให้เรียน เพียรวิชา
ลูกชายที่ไปเรียน เพียรนั้นหนา
จนมีภรรยา ที่ร่ำรวย
อยู่กับภรรยา ที่แสนสวย
หลงความสวยของเมีย จนเสียคน
นึกถึงบิตรมารดา ให้สับสน
ลงเรือนต์ที่ชื่อ ชื่อเกตรา
นั้นไปรับจับหมู นั้นมาฆ่า
ลงเรือมาด้วยรัก ปักดวงใจ
เรียกลูกจ่าลูกแม่ อยู่ที่ไหน
ด้วยห่วงใยแต่ลูก ทุกเวลา
ก็คิดว่าว่าอืแก่ที่ไหนหนา
เหตุเพราะความอายเมียสายใจ
พูดไม่ถูกเห็นลูกลื้มข้างเลือนหาย
จึงสาบให้เรือลูกลุ่มจมวาริ
พายุดันพัดมาอย่างเร็วรี
สิ่งก็มีทั้งสัตว์กระจัดกระจาย
ทั้งผ้าที่มีมาราคาหลาย
เอาไว้เป็นเกาะทุกวันนี้ยังง
คำทุกสิ่งของพ่อแม่แน่นแคไหน
ต้องมากลายเป็นเกาะเพราะพ่อแม่เอย.....

จากเรื่องเล่านี้ทั้ง 2 ตำนาน อาจจะมีบางเนื้อหาที่แตกต่างกันไป แต่ก็บ่งบอกถึงความตำนาน ความเป็นมาของหมู่เกาะเกตราให้คนรุ่นหลังได้รับรู้เป็นอย่างดี

โต๊ะโปะ โต๊ะศรี

ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ราวปี 2486 โต๊ะลาเตะ มีลูกชายอยู่หลายคน เป็นคนมาจากประเทศ อินโดนีเซีย ชื่อโต๊ะโปะ และโต๊ะศรี มีลูกชายชื่อโต๊ะลาเตะ มีคนเล่ากันว่ามีคนลักขโมยเด็ก มาจากอินโดนีเซีย มาตามโต๊ะโปะ โต๊ะศรี ที่บ้านท่าหอซึ่งเข้าเรือที่ลั้งกาบิช (ประตูทาง) บริเวณมีช่องทางที่สามารถลงทะเล ช่วง นั้นที่บ้านท่าหอ ไม่มีคนน้อยไม่ค่อยมีผู้ใหญ่ มีเฉพาะเด็กๆ เด็กที่ถูกลักขโมยชื่อราหมาน คนอินโดนีเซียที่ลัก ขโมยเด็ก ชื่อ สลัดยอหา หรือ แรงา (โจรสลัด) เดินทางโดยใช้เรือใบ แล้วเด็กที่อยู่ด้วยกันกับเด็กชายราหมานก็

วิ่งไปบอก คนแก่ ที่บริเวณนาที่กำลังปลูกข้าว สุดท้ายโดนลักไปถึงประตูทางที่บริเวณล้งกาปีช แต่เรือออกไปแล้ว และไปอยู่อินโดนเป็นหนุ่ม

โตะลาเตะ ก่อนที่จะไปตาม ได้เล่าเรียนวิชามนต์คาถา เพราะต้องไปสู้กับโจรสลัด ใช้เวลา สี่เดือน เน้นความรู้ทางศาสนา และคาถาอาคม เมื่อจบหลักสูตร ก็เริ่มออกเดินทางเป็นเวลาเกือบปี ยังไม่ถึงอินโดนีเซีย แล้วกลับมาหาครูที่ได้เล่าเรียนมา ครูถามว่า “กลับมาทำไม” เขาตอบว่า “ไม่มั่นใจในวิชา” ครูจึงถ่มน้ำลายในปากโตะลาเตะ และให้ออกเดินทางไปอินโดนีเซียอีกครั้ง และเมื่อไปถึงอยู่ราวปีหนึ่งก็ยังไม่เจอเด็กชายราหมาน ซึ่งเป็นลูกชายที่ถูกซ่อนอยู่ปะปนกับเด็กจำนวนมาก จึงจำไม่ได้ แต่โตะลาเตะสังเกตเห็นหน้าจึงจำได้และประกบกับรู้จักกับโจรที่ลักเด็กมา และโจรก็รู้ว่าโตะลาเตะมาหาลูก จึงได้ยอมคืนให้เด็กชายราหมานเมื่อเติบโตเป็นคนที่มีสติปัญญาเป็นพิเศษกว่าคนอื่นเป็นคนบอกเวลาได้ตรง และในที่สุดจึงได้เอาลูกกลับ ใช้ระยะเวลาอยู่ที่โนนสี่ปี เมื่อกลับมา และมาสร้างมัสยิดหลังแรกที่บ้านท่าหอ

ความภาคภูมิใจของชุมชน

กรณี การสร้างมัสยิดโดยใช้ทุนของคนในชุมชน

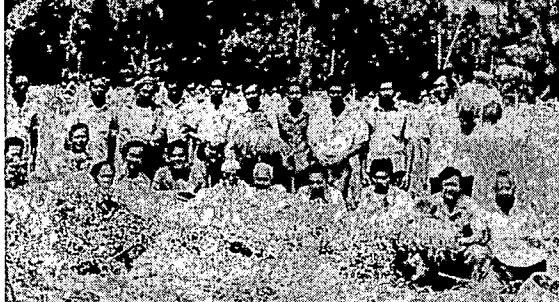
ตั้งแต่สมัยอดีต คนในชุมชนบ้านตะโล๊ะไฮ โดยการนำของอิหม่ามและกรรมการมัสยิดทุกยุคทุกสมัย ได้กำหนดเป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชน ว่า “งบประมาณในการสร้างมัสยิดจะต้องมาจากการขอบริจาคจากคนในชุมชนเท่านั้น ไม่พึ่งพาและไม่รับเงินจากทางราชการหรือบุคคลภายนอก” เพื่อให้เป็นการสร้างความดีร่วมกัน และการสร้างมัสยิดอาจไม่ใช่ทุกคนสามารถสร้างได้ เพราะเมื่อเสร็จแล้ว ก็ใช้เป็นเวลาหลายปีหรือเป็นชั่วอายุคน หากต้องการระดมทุนเพื่อสร้างมัสยิดทุกครั้งจะมีการประชุมคณะกรรมการมัสยิดและอิหม่ามหรือประชาสัมพันธ์ของมัสยิดประกาศขอความร่วมมือจากคนในชุมชน สมาชิกในชุมชนร่วมบริจาคเงินทุกครั้งอย่างเต็มกำลังความสามารถ จนทำให้การสร้างมัสยิดไม่ต้องอาศัยงบประมาณจากภายนอกเลย โดยที่ไม่ปรากฏว่า มัสยิดไม่เคยจัดงาน หรือเลี้ยงน้ำชาแม้แต่เพียงครั้งเดียว นอกจากนั้น ทางมัสยิดจะทำกระปุกออมทรัพย์จากจ่ายไปยังทุกบ้าน โดยแต่ละครอบครัวบริจาคเงินใส่กระปุกไว้ตลอดทั้งปี เมื่อครบปี หลังถึงวันร่ายา ทาฉะกรรมมัสยิดเดินทางไปเก็บ ในแต่ละปี เงินที่บริจาคได้ครั้งละหลายๆแสน ทุกคนให้ความร่วมมือในการสร้างมัสยิดจนกระทั่ง ไม่พึ่งเงินจากภายนอกเลย นับเป็นความภาคภูมิใจของคนบ้านตะโล๊ะไฮ จากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ความศรัทธาใจของชุมชน

กรณีการจัดเวทีไต่ระหว่างกลุ่มแนวคิดทางศาสนาเก่าและใหม่

นายดาเล็น อูสม่า อายุ 73 ปี อดีตผู้ใหญ่บ้านตะโล๊ะไฮ ได้เล่าว่า ในราวปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เกิดความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างกลุ่มแนวคิดเก่า(โคมตัว)กับกลุ่มแนวคิดใหม่ (โคมมุดอ)ในจังหวัดสตูล โดยทั้งสองกลุ่มมีความเห็นที่ต่างกัน กลุ่มแนวคิดเก่า(โคมตัว) มีความเชื่อว่า แนวคิด การปฏิบัติตามหลักการศาสนาแบบเดิมที่บรรพบุรุษได้สั่งสอน และเรียนรูมาเป็นแนวคิดและการปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ได้หลงทางหรือผิดพลาดแต่ประการใด ส่วนกลุ่มแนวคิดใหม่ (โคมมุดอ)มีความเชื่อว่า แนวคิดและการปฏิบัติของกลุ่มแนวคิดเก่า(โคม

ตัว) ที่ไม่อ้างหลักการจากอัลกุอ่านและแบบอย่างจากท่านศาสดามุฮัมมัด(ซ.ล.)นั้นเป็นสิ่งที่ผิดพลาด และเป็น
 อุดริกรรม(บิตอะฮ์) จึงเกิดการโต้แย้งกันบ่อยครั้งในพื้นที่ต่างๆทั่วทั้งจังหวัดสตูล ในขณะที่นั้นสตูล มีนาย
 อารีย์ วงศ์อารยะ เป็นผู้ราชการจังหวัดสตูล และมีนายเหน็น สันติกุล เป็นกำนันตำบลปากน้ำ ซึ่งเป็นผู้เปิด
 ใจกว้าง ต้องการให้ความขัดแย้งในเรื่องยุติ ทั้งสองฝ่ายจึงนัดกันได้บนเวทีที่บ้านตะโละใส เวทีถูกสร้างขึ้นมา
 หลังมัสยิดบ้านตะโละใสปัจจุบัน ในขณะนั้นหลังมัสยิดยังเป็นสนามกว้าง ยังไม่มีบ้านเป็นที่ว่างให้ผู้เข้าร่วม
 ฟังได้อย่างมาก เวทีจัดในช่วงกลางคืนหลังละหมาดกลางคืน(อิชาอ์) โดยมีครูละเฮฮ์ หนองธง(ซึ่งสังกัดกลุ่ม
 แนวคิดเก่า(โกมตั่ว) เป็นประธานในการจัดให้ทั้งสองกลุ่มได้กัน แต่หลังจากนั้น นายตาด บุญมา (ตัวแทน
 กลุ่มแนวคิดใหม่ (โกมมุดอ) ขึ้นเวทีประท้วง หาวว่า ครูละเฮฮ์ หนองธง ไม่เป็นกลาง ควรให้ผู้อื่นที่เป็นกลางมา
 เป็นประธาน ในขณะที่ประท้วง นายเร๊ะ วัฒนธรรม กลุ่มแนวคิดใหม่(กูมุดอ) รู้สึกไม่พอใจอย่างมาก จึงร่วมกัน
 หาไม้ทุบตีนายตาด บุญมาและฝ่ายตรงข้ามแต่มีคนจำนวนมากได้ห้ามไว้ มิเช่นนั้นแล้วจะเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง
 สองฝ่าย การโต้ว่าที่ในคืนนั้นจึงยุติ แต่หลังจากนั้นถัดไปหนึ่ง นายสาด หมายัดเขต ชาวบ้านปากละงู ซึ่งเป็น
 คนกลุ่มแนวคิดเก่า ได้ทำร้ายร่างกายครูชือชือบ ซึ่งภูมิลำเนาอยู่อำเภอหาดใหญ่ สงขลา ถัดจากนั้นสองสามวัน
 นายสาด หมายัดเขต ก็ถูกยิงเสียชีวิตที่บ้านปากละงู นับเป็นเหตุการณ์ครั้งแรกที่เกิดจากความขัดแย้งทาง
 ศาสนาจนทำให้เสียชีวิต และความขัดแย้งของกลุ่มแนวคิดเก่าและใหม่ ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

	
นายกราย ชุสกุล อติตกำนันตำบลปากน้ำ บุคคล สำคัญที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงบ้านตะโละใส	นายอากรณ ปากบารา ครูใหญ่โรงเรียนบ้าน ตะโละใส บุคคลสำคัญด้านการศึกษา
	
ภาพผู้บริหาร ครูและชาวบ้านตะโละใส ร่วมแรง ร่วมใจเกี่ยวข้าวในนาหลังโรงเรียนบ้านตะโละใสใน อดีต	

หมู่ที่ ๕ บ้านท่ายาง

ประวัติความเป็นมา

บ้านท่ายางเริ่มแรกมีบ้านอยู่ 8 หลัง เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 850 ตร.กม. ชื่อท่ายางมาจากมีต้นยางใหญ่ หลังจากนั้นเริ่มมีน้ำเริ่มเซาะตลิ่ง หลังจากนั้นประชากรเริ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทางอำเภอจึงตั้งให้เป็นหมู่ 5 มีประชากรทั้งหมด 850 กว่าคน สภาพพื้นที่แต่แรกเป็นทางแคบๆ เป็นคันนา ที่น้ำสามารถท่วมถึง การเดินทางใช้เรือเป็นยานพาหนะ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ พื้นที่เป็นป่าชายเลน ชาวบ้านได้ปลูกต้นจากและต้นจากเป็นรายได้หลักของชาวบ้านท่ายาง ปลูกต้นมะพร้าว และทำน้ำตาลทรายจากต้นจาก บุคคลที่เข้ามาแต่แรกเริ่มย้ายมาจากหมู่บ้านอื่นเช่น หมู่บ้านบ่อเจ็ดลูก และหมู่บ้านริมทะเล เข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานเพื่อหาพื้นที่ทำกิน อาชีพแรกที่เริ่มทำ คือการทำการเกษตร ทำนา ปลูกข้าว ไม้สิด บ้านท่ายาง : โต๊ะบาเซต หลงสลา ได้บริจาคที่ดินเพื่อให้สร้างไม้สิด ไม้สิดแต่แรกสร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ทุกคนในหมู่บ้านมาช่วยกันสร้างและทำกันทุกวันจนเสร็จเนื่องจากคนสมัยก่อนไม่มีภาระการงานมาก

สภาพพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ และวิถีชีวิต

บ้านท่ายางเป็นหมู่บ้านเล็กๆติดกับคลองละงูมีที่ราบแคบๆขนาดไปกับชายฝั่งทะเล ถัดจากที่ราบไปเป็นป่าชายเลนน้ำเค็มขึ้นถึง อดมไปด้วยป่าเสมป่าโกงกาง และป่าจาก หมู่บ้านท่ายางเป็นเกาะโดยถูกล้อมรอบด้วยคลองน้ำกร่อย จึงใช้เรือแจวเป็นพาหนะ และระดับน้ำทะเลไม่มีความแน่นอน บ้านจึงมีลักษณะได้สูง อาชีพหลักคือประมง และอาชีพรองคือการลอกจาก เย็บตับจาก ต่อมาชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจช่วยกันถมทางเดินดินซึ่งถือเป็นเส้นทางคมนาคมเส้นแรกของหมู่บ้าน มีการปกครองแบบท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน) มีการทำนาโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อดำรงชีพ มีการรักษาโดยใช้สมุนไพรและมีเรื่องไสยศาสตร์เข้ามาช่วยในการรักษาโรคช่วงที่ 2 ช่วงถนนลูกรังและสะพานลึง ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 นายกอหลาด หมิ่นหวัง ได้ทำการยื่นเรื่องขอถนนให้กับหมู่บ้านไปกับกรมทางหลวงชนบท แต่การติดต่อกับภายนอกยังคงต้องเดินทางโดยเรือและมีการนำเข้าเครื่องยนต์สำหรับเรือจากมาเลเซีย ชื่อว่า เป็นต้า และ มอดตอย 3 ปีหลังจากการถนนลูกรัง ต่อมาได้มีการสร้างสะพานลึง จึงทำให้มีการติดต่อกับภายนอกมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ไม่มีเรือรับจ้างเหลืออยู่ มีการใช้ไฟฟ้าโดยการใช้แบตเตอรี่ถ้าแบตเตอรี่หมดจะต้องนำแบตเตอรี่นั้นไปชาร์ตที่ตลาดละงูโดยเรือ มีการนำปลากระพงขาวจากฉะเชิงเทรามาเลี้ยงโดยผู้ใหญ่บ้านนายดาละ บัญมี มีการขุดบ่อโดยใช้จอบขุดบ่อ 2 บ่อ เนื่องจากสะพานลึงมีขนาดเล็กไม่สามารถรองรับรถใหญ่ได้

หย่อมบ้าน บ้านท่ายางมีประกอบด้วย บ้านบกกันเนียน บ้านท่าออก ในบ้านเป็นที่มีบ้านมากที่สุดและบ้านท่าเรือบ้านท่ายางมีทั้งหมด ๑๑๒ ครอบครัว มีประชากร จำนวน ๕๑๕ คน (นายยาหนัน สอและ อีหม่ามมัสยิดบ้านท่ายาง ผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๓)

ชาวบ้านท่ายาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ออกหาหอย หาลา บางส่วนก็เลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง และตัดใบจาก ลอกใบจากขาย ในระยะหลังการเลี้ยงกุ้งและเลี้ยงได้ผลน้อยลง จึงได้ปลูกปาล์มในที่ที่เคยเป็นป่าจากเดิม ทำให้สภาพของป่าจากลดน้อยลง เมื่อก่อนบ้านท่ายาง มีน้ำน้ำตาลจากที่หอมหวานขาย แต่มาช่วง

หลังคนที่ทำน้ำตาจากล้มหายตายจาก ทำให้ขาดคนที่จะสืบสานต่อ นอกจากนั้นบ้านท่ายางได้ส่งเสริมให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวเพื่อหารายได้แก่คนในชุมชนและสร้างบ้านเรียนในโครงการตาหลาและบ้านเรียนท่ายาง

เริ่มมีโครงการจิตอาสาทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการบ้านเรียนท่ายาง บ้านแห่งการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ชาวบ้านและอาสาสมัครมาช่วยกันสร้างบ้านเรียนรู้ จึงทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนมีมากยิ่งขึ้น และคนในชุมชนทั้งผู้ใหญ่และเด็กได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษามากยิ่งขึ้น มีกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนได้เข้ามาสนับสนุนการจัดการทรัพยากรการใช้ไม้ด้วยกติกาของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน อีกทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถานี่พัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 36 ละงู สตูล กลุ่มอนุรักษ์มีโครงการบ้านปลาเพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน นายอารอฟัน อูสมา เป็นหัวหน้ากลุ่มในการจัดการร่วมมือกับกลุ่มบ้านเรียนรู้ท่ายาง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี

บุคคลสำคัญ

นายวาเหตุ แซ่อาหลี เป็นอิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่ายาง ที่ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้สอนศาสนาและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการศึกษาของคนในชุมชน จนกระทั่งชาวท่ายางตื่นตัวและพยายามส่งลูกหลานออกไปเรียนนอกพื้นที่เป็นจำนวนมากเมื่อการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนบ้านท่ายาง

ตระกูลสำคัญ

บ้านท่ายางมีตระกูลสำคัญคือ ตระกูลแซ่อาหลีและตระกูลพุมมาลี

ผู้นำศาสนา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
1.	นายอุสมาน องศา	อิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่ายาง	2504- 2520
2.	นายวาเหตุ แซ่อาหลี	อิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่ายาง	2521 -2532
3.	นายยาหนัน สอและ	อิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่ายาง	2533 -

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านท่ายาง ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
1.	นายสุบิน ทศพรณ	ครูใหญ่	2594 - 2500
2.	นายประดิษฐ์ สำเร	ครูใหญ่	2500 -2500
3.	นายสำนึก มณีโชติ	อาจารย์ใหญ่	2509 -2519
4.	นายยรรยง สองเมือง	ผู้อำนวยการ	2519 -2528
5.	นายอ่วม หมื่นชล	ผู้อำนวยการ	2528 -2536
6.	นายจิตร ร่วมสุข	ผู้อำนวยการ	2536- 2542
7.	นายอาหมาร สันนุ	ผู้อำนวยการ	254๓ - 25๔๗
8.	นายศิลปะโชค อนันตศักดิ์	ผู้อำนวยการ	2551 -2551
9.	นายอาเรน อูสมา	ผู้อำนวยการ	25๔๘ -25๔๘
10..	นายวีระศักดิ์ ขยโสภักดิ์	ผู้อำนวยการ	2552- 2553

11.	นายนิคม กันตวิญญ์วงศ์	ผู้อำนวยการ	2553 –2554
12.	นางสาวชญารัศมี ดั่งหวัง	ผู้อำนวยการ	๒๕๕๔- ๒๕๕๘
๑๓.	นางสาวศุภินญา ชูสี	ผู้อำนวยการ	๒๕๕๘- จนถึงปัจจุบัน

สถานที่สำคัญ

มัสยิดบ้านท่ายาง

มัสยิดบ้านท่ายางสร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ในขณะนั้น นายอุสม่า อองคารา ดำรงตำแหน่งอิหม่ามประจำมัสยิด เป็นเล็กๆ ต่อมาเมื่อมีจำนวนคนมากขึ้นจึงได้จัดสร้างใหม่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กและใช้เป็นที่พักประกอบศาสนกิจและการเรียนการสอนศาสนาสำหรับนักเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์

โรงเรียนบ้านท่ายาง

โรงเรียนบ้านท่ายาง ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยผู้ใหญ่บ้านและราษฎรบ้านท่ายาง เป็นเสาไม้กลมปักดินชั่วคราว มีกระดานพาดเป็นที่รองเขียน ม้านั่งและกระดานดานดำ พร้อมเสาชั่ง คิดเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท เปิดสอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๑ มีนักเรียน จำนวน ๓๒ คน นายสุบิน ทศพรณ(หิยะหมะ)เป็นครูใหญ่

พ.ศ. ๒๕๐๑ โรงเรียนถูกพายุพัดล้ม นายอรุณ รุจิกันทะ นายอำเภอละงู และนายชวนรัตนารณณ์ ศึกษาธิการอำเภอละงู ร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านร่วมสร้างอาคารหลังใหม่ ในปี พ.ศ.๒๕๒๖มีการขยายชั้นเรียนเปิดถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียน จำนวน ๕๑ คน ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โรงเรียนได้รับบริจาคที่ดิน กว้าง ๘ เมตร ยาว ๒๖ เมตร เพิ่มเติมและนายอาหมัน อาหมาน ได้ซื้อที่ดินของนายอน ทุมมาลี แล้วบริจาคแก่โรงเรียน และได้โอนเป็นที่ราชพัสดุ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๑ และเปิดสอนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

(นางสาวศุภินญา ชูสี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ายาง ผู้ให้ข้อมูล เมื่อ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘)

ความภาคภูมิใจของชุมชน

การเลือกผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกนายบ้านหรือ ผู้ใหญ่บ้าน : ชุมชนตั้งลงเสียงให้โต๊ะสุมานเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ต่อมาคือโต๊ะจิฟาด และคนที่สามคือ โต๊ะสุปอหลาด เป็นไปตามลำดับหลังโดยไม่ต้องมีความขัดแย้งหรือลงคะแนน จาก การได้ตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้ว หมู่บ้านท่ายางจึงได้พัฒนาชุมชน เริ่มมีถนนเข้ามาในหมู่บ้าน และได้ช่วยรวมพลกันทำสะพานบ้านท่ายาง ชาวบ้านมีความรักสามัคคีกันมาก เนื่องจากสภาพของชุมชนได้รับความลำบากในการเดินทางเข้าออกกระหว่างบ้านท่ายางกับบ้านตะโล๊ะโสะหรือออกไปตลาดละงู เมื่อมีการสร้างถนนและไฟฟ้า ชาวบ้านต้องช่วยกันเป็นอย่างมาก เพราะเหตุว่า เส้นทางเข้าบ้านท่ายางไม่มีถนนที่สามารถรองรับรถยนต์ได้ จึงต้องการแรงงานในการสร้างถนนและไฟฟ้า ทำให้ชุมชนมีความรักความสามัคคีกลมเกลียวกัน พอหลังจากมี

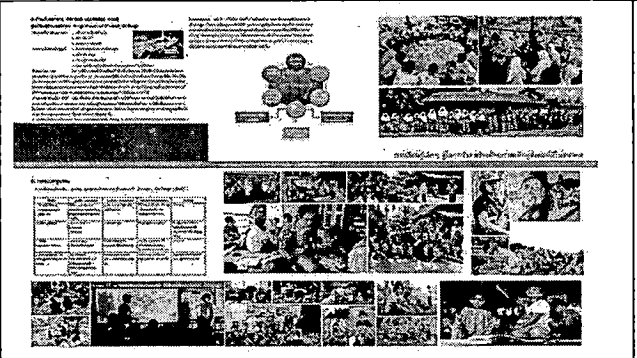
สะพานชาวบ้านจึงได้มีโอกาสในการเดินทางไปในเมืองมากขึ้น เด็กๆได้ไปเรียนต่อในตัวเมือง เริ่มมีความเจริญเข้ามาในหมู่บ้านเรื่อยๆ

ความเศร้าใจของชุมชน

เมื่อความเจริญเข้ามาในระยะหลัง และการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นบ่อยๆ ทำให้ชาวบ้านทำยางเริ่มมีการขัดแย้งและไม่ลงรอยกัน ประกอบกับระยะหลัง สารเสพติดได้ระบาดเข้ามาสู่บ้านทำยางทำให้เด็กหลายคนตกเป็นเหยื่อ ความหวาดระแวงเพิ่มขึ้น และมาสามารถแก้ปัญหาได้ง่าย ทำให้ชุมชนรู้สึกไม่สบายใจต่อกัน พร้อมกับทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลง ทำให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ได้รับความลำบาก หลังจากนั้น มีนายทุนเข้ามาเช่าที่ดินเพื่อทำบ่อเลี้ยงกุ้งและได้ปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองจึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและการทำอาชีพประมง และมีโครงการเล็กทำน้าบ้านสุดท้ายคือ บ้านนะหมุด เพราะมีความไม่เหมาะสมของสภาพน้ำ (เค็มเกินไป) เริ่มมีการสำรวจและวางท่อประปา มีหนี้ของระบบเข้ามา เกิดกลุ่มจักรสานแม่บ้าน ในที่สุดความเป็นพี่เป็นน้องห่างเหินไปบ้าง แต่ก็ไม่ทำให้ความทรงจำในอดีตและความสัมพันธ์ในเครือญาติที่มีอยู่เดิมหายไปเสียทีเดียว

หมู่ที่ ๕ บ้านทำยาง

	
แผนผังที่ดินพื้นที่บ้านทำยางที่ทำให้ชาวบ้านและบุคคลภายนอกพื้นที่เข้าใจได้ง่ายๆ	โรงเรียนบ้านทำยางโรงเรียนใกล้บ้านที่เรียนรู้และที่สร้างเยาวชนให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพ
	
สะพานบ้านข้ามคลองสู่บ้านทำยางที่สร้างความสะดวกในการเดินทางเข้าออกจากหมู่บ้านสู่พื้นที่นอก	การสานตะกร้า(รากัน)จากก้านของกลุ่มแม่บ้านทำยางเป็นกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ที่ดีและเพิ่มรายได้

	
จากความลำบากในอดีตชาวบ้านท่ายาง ได้สร้างศูนย์เรียนรู้ “บ้านเรียน” เป็นศูนย์ภาษาและท่องเที่ยวของชุมชน	สุสาน(กูโบร์)มุสลิมบ้านท่ายางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอยู่ข้างมัสยิดบ้านท่ายาง
	
สะพานท่ายางในอดีตราวปี พ.ศ. 2515 ก่อนจะสร้างสะพานคอนกรีตในปี พ.ศ.	

หมู่ที่ ๖ บ้านท่ามาลัย

ประวัติความเป็นมา

บ้านท่ามาลัยมาจากชื่อของต้น “เตยบาหลัย” มีดอกสีขาวส่งกลิ่นหอมในตอนเช้าขึ้นอยู่จำนวนมาก สมัยก่อนชาวบ้านนำมาใช้สานเสื่อ สานจ้งไว้ใส่ของ และสานตะกร้า(เฌอ)เป็นภาชนะไว้ใส่ข้าวหลังเก็บเกี่ยว และหลังจากนั้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ชาวบ้านได้สร้างศาลาไว้หลังหนึ่งไว้เป็นที่ประชุมพบปะ และเป็นที่สอนและเรียนศาสนา หรือเป็นที่เลี้ยงอาหาร(นุหรี) รวมทั้งหากมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นของคนในชุมชน ก็จะใช้เป็นที่ไกล่เกลี่ยหรือตัดสินคดีข้อขัดแย้ง โดยมีผู้รู้ทางศาสนาหรือผู้นำเป็นผู้ชี้ขาด จึงเรียกต่อกันมาว่า “ท่าบาหลัย” แล้วในที่สุดชาวบ้านเรียกเพี้ยนไปเป็น “บ้านท่ามาลัย” จนกระทั่งปัจจุบัน

สภาพพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ และวิถีชีวิต

สภาพพื้นที่บ้านท่ามาลัยในอดีตเป็นที่ราบต่ำ มีคลองท่ามาลัยอยู่ด้านใต้ของหมู่บ้าน โอบล้อมด้วยป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำ เช่น ปู กุ้ง หอย ปลาเป็นจำนวนมาก ถัดจากคลองท่ามาลัยเป็นลูกควนที่ชาวบ้านทำสวนยางพารา จนถึงเขตคลองบ้านท่ายาง เมื่อก่อนชาวบ้านใช้พื้นที่ทำนาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อปลา กุ้ง ราคาคือ ทำให้ชาวบ้านเปลี่ยนมาชดบ่อเลี้ยงกุ้งและเลี้ยงปลาเป็นจำนวนมากขึ้น รวมทั้งใช้เนื้อที่เดิมปลูกปาล์ม น้ำมันมากขึ้น พื้นที่นาปัจจุบันแทบจะไม่เห็น ชาวบ้านร้อยละ ๙๐ นับถือศาสนาอิสลาม และนอกนั้นนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มาจากต่างที่ เพื่อประกอบธุรกิจค้าขายและธุรกิจด้านารท่องเที่ยวและอื่นๆ

หย่อมบ้านบ้านท่ามาลัย

ในอดีตมีคนอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่หย่อมบ้านจะอยู่ตามเส้นทางละงู-ปากบารา และท่าเรือ เนื่องจากการเดินทางค่อนข้างลำบาก และด้านในหมู่บ้านเป็นป่าชายเลนส่วนใหญ่ มีคลองบ้านท่ามาลัยอยู่ด้านทิศเหนือ หย่อมบ้านประกอบด้วย

บ้านบุโยย – อยู่ในสุดทางตอนเหนือของบ้านท่ามาลัยบ้านป่าพะยอม- เป็นเนินโคกที่มีต้นพะยอมเป็นจำนวนมาก บ้านท่าเรือ- อยู่ใกล้กับบ้านป่าพะยอม บ้านโต๊ะหงาย/ต้นทัง-ติดกับทะเลฝั่งโต๊ะหงาย บ้านริมเล-หย่อมบ้านติดต่อกับบ้านปากบารา ช่วงแรกมีบ้านเพียง ๓ หลัง บ้านโคก-เป็นหย่อมบ้านที่รอบๆ เป็นที่ต่ำ บ้านป่าเหม็ด- เป็นที่ตั้งของมัสยิดมูญาฮีดิน บ้านท่ายาจีน-เป็นท่าเรือเก่า ปัจจุบันหลายคนอาจจะไม่รู้จัก

ขนมพื้นบ้านมุสลิม"บ้านท่ามาลัย"

เมื่อปี 2544 ได้มีทีมวิจัยโดยการนำของนางบัตさりะ องค์กราได้ฟื้นฟูวิถีการและประวัติศาสตร์ชนพื้นบ้านมุสลิมที่กำลังจะเลือนหายไปจากวิถีชีวิตของชาวบ้านให้กลับมามีคุณค่าและสร้างรายได้ให้แก่ผู้หญิงในชุมชน ขนมพื้นบ้านมุสลิมที่ได้รับการฟื้นฟูถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีหลายชื่อที่คุ้นหน้าคุ้นตา เรากันดี เช่น บุหงาปุตะ (ขนมเกสรลำเจียก) ขนมรังต่อ (ดอกจอก) โกยเปต (ขนมทองพับ) ทองม้วน วุ้นกรอบ กลีบลำดวน เบาสูดู (ขนมไข่) ข้าวเหนียวกววน เบาหลุม้วน เป็นต้น

ขนมหลายชนิดข้างต้น บางท่านเข้าใจผิดว่าเป็น “ขนมไทยแท้” ที่จริงแล้วอาจบอกได้ว่าขนมที่เรากินเล่นหรือกินเป็นของว่าง ของหวานหลังอาหารนั้นมีเริ่มกันโนราชสำนักก่อน ที่รู้จักกันว่ามีตำแหน่ง “ท้าวทองกีบม้า” เป็นต้น การฟื้นฟูขนมพื้นบ้าน ได้สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าแก่ชาวบ้านท่ามาลัย เพราะขนมพื้นบ้านที่ชาวบ้านทำมีความหมายและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องคุณธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนแทบทั้งสิ้น ชาวบ้านท่ามาลัยจึงได้ช่วยกันฟื้นฟูและสืบสานมาจนถึงทุกวันนี้

บุคคลสำคัญ

นายหมุด ปากบาราผู้คนมักเรียกว่ากำนันหมุด เป็นกำนันที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนบ้านท่ามาลัย เป็นคนที่มีฐานะ เป็นคนรักการค้าขายและให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาส่งเสริมให้ลูกหลานและชาวบ้านเรียนต่อ ลูกหลานของท่านส่วนใหญ่มีงานหน้าที่ที่ดี เป็นแบบอย่างแก่ชาวบ้านท่ามาลัยและคนในตำบลปากน้ำ

นายโตด อัลมาตราชชาวบ้านท่ามาลัยเรียกว่า “นายบ้านโตด” เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านท่ามาลัยที่มีความซื่อสัตย์ และเป็นคนที่พูดจริงจัง ชอบให้การช่วยเหลือและเป็นที่ไว้วางใจของคนในชุมชนและแก่คนทั่วไป เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจให้รักษาเอกสารที่ดินต่างๆที่เป็นของสาธารณะ จนกระทั่งได้เสียชีวิต

ผู้นำศาสนา

	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายอดุลย์ ประเสริฐดำ	อิหม่ามมัสยิดบ้านท่ามาลัย	

ผู้นำท้องถิ่น

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายยุทธมาต เหมรา	ผู้ใหญ่บ้านท่ามาลัย	
2.	นายโตด อัลมาต	ผู้ใหญ่บ้านบ้านท่ามาลัย	
3.	นายสุเมธ จ๊ะสมัน	ผู้ใหญ่บ้านท่ามาลัย	
4.	นายตาด กองบก	ผู้ใหญ่บ้านท่ามาลัย	

สถานที่สำคัญ

มัสยิดบ้านท่ามาลัย

สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๖ โดยมีอิหม่ามอดุลย์ ประเสริฐดำ ทำหน้าที่อิหม่ามคนแรก คณะกรรมการมัสยิดบ้านท่ามาลัยได้จัดให้มีการเรียนการสอนหลักสูตรศาสนาอิสลามในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้และคุณธรรม จริยธรรมตามความเชื่อ ในช่วงแรกเป็นหลักสูตรครุสัมพันธ์ แต่การจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นระบบมากนัก อาศัยครูหรือผู้รู้ศาสนาในชุมชนมาช่วยสอน ช่วงหลังในการเรียนการสอนใช้หลักสูตรตาดิกาแทน มีความเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งขึ้นตรงต่อสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล พ่อแม่ปกครองจึงส่งให้ลูกเข้าเรียนเพื่อให้ลูกหลานได้มีคุณธรรม ศาสนาติดตัวต่อไปในอนาคต

มัสยิดมูญาฮิดีน

มัสยิดมูญาฮิดีนก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ บนที่ดินของนายเจ๊ะหนอก สันมาห์มุด เป็นผู้บริจาค โดยมีนายเจ๊ะแหม สันมาห์มุด เป็นอิหม่ามคนแรก นอกจากจากมัสยิดใช้เป็นที่พักประกอบศาสนกิจแล้ว คณะกรรมการมัสยิดยังคงให้มีการเรียนการสอนศาสนาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียนในเขตรับผิดชอบโดยมี นายคล ตาเหลบ สะอีด เป็นครูสอนในช่วงแรกในวันเสาร์และอาทิตย์เนื่องจากมัสยิดหลังเดิมมีความคับแคบ จึงได้สร้างอาคารมัสยิดหลังใหม่ ใช้งบประมาณจากการบริจาค จำนวน ๒๕๐,๐๐๐บาท

อิหม่ามมัสยิดอัลมูญาฮิดีน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายเจ๊ะแหม สันมาห์มุด	อิหม่ามมัสยิดมูญาฮิดีน	
๒.	นายอาก โอมณี	อิหม่ามมัสยิดมูญาฮิดีน	
๓.	นายสาตร์ สะอีด	อิหม่ามมัสยิดมูญาฮิดีน	
๔.	นายศิริ สะอีด	อิหม่ามมัสยิดมูญาฮิดีน	
๕.	นายจรัส จะสมัน	อิหม่ามมัสยิดมูญาฮิดีน	

ตำนาน เรื่องเล่า

ความเชื่อในอดีต “โตะสิหัง”

โตะสิหัง เป็นชื่อคนในสมัยอดีตเมื่อเสียชีวิตถูกฝังในสุสาน(กูโบร์) มีต้นมะพร้าวเป็นสัญลักษณ์ สมัยก่อนชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวศาสนาอิสลามน้อยมาก จึงมีความเชื่อและตั้งบนบานสานกล่าว เมื่อเจ็บป่วยหรือประสบเคราะห์กรรมจะมาขอจากโตะสิหัง หลังจากคนรุ่นหลังเรียนและเข้าใจศาสนาอิสลามมากขึ้น การบนบานสานกล่าวและการขอพร ความช่วยเหลือจากโตะสิหังเป็นความผิดร้ายแรงถึงขั้นหลุดพ้นจากอิสลาม ในที่สุดการกระทำดังกล่าวจึงได้สิ้นสุดลง และความน่ากลัวของสถานที่ที่เคยเป็นป่าก็หายไป ปัจจุบันสถานที่อยู่ใกล้กับลากูนารีสอร์ท

ความภาคภูมิใจของชุมชน

การฟื้นฟูชนมพื้นบ้านมุสลิมบ้านท่ามาลัย

ชุมชนบ้านท่ามาลัย เป็นชุมชนเล็กๆอยู่ร่วมกันอย่างญาติมิตร ในปี ๒๕๔๖ มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันเพื่อฟื้นฟูชนมพื้นบ้านมุสลิมที่เป็นอาหารที่เกี่ยวข้องประเพณี วัฒนธรรมของบ้านท่ามาลัย โดยมีนางบัตสารี องค์กราเป็นผู้นำในการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูชนมพื้นบ้านมุสลิม ในการดำเนินการดังกล่าวได้ร่วมกับทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ได้ทำงานวิจัยเพื่อชุมชน ส่งผลให้ชาวบ้านท่ามาลัยตระหนักและเห็นคุณค่าอาหารการกินที่มีอยู่ในวิถีชีวิต หลายคนรวมตัวกันผลิตขนมส่งขายเป็นรายได้เสริมจากที่ทำงานอื่นอยู่แล้ว ชาวบ้านท่ามาลัยได้เห็นศักยภาพและความสามารถของเขาเอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หลังจากนั้นคณะวิจัยก็ได้ร่วมกับโรงเรียนบ้านตะโละใส ผลักดันให้มีหลักสูตรท้องถิ่นหรือเรียนว่า หลักสูตรชนมพื้นบ้านมุสลิมสู่การเรียนรู้ในโรงเรียน และทางโรงเรียนก็ขยายผลสู่โรงเรียนอื่นอีกหลายโรงเรียน นับเป็น

ความสำเร็จและความภาคภูมิใจร่วมกันของชาวบ้านมาลัย ความร่วมมือในครั้งนั้น ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ในกิจกรรมโครงการพัฒนาอื่นๆอีกเป็นจำนวนมาก ที่ส่งผลดีต่อชุมชน

ความเศร้าใจของชุมชน

เหตุการณ์สึนามิฝั่งทะเลอันดามัน

เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๗ ได้เกิดภัยพิบัติสึนามิ กระหน่ำชายฝั่งอันดามัน ส่งผลกระทบต่อประชาชน ในพื้นที่ฝั่งอันดามัน และได้ทำให้บ้านท่ามาลัยมีผู้เสียชีวิตมากที่สุดในจังหวัดสตูล จำนวน ๓ คน ประกอบด้วย นายฉ๊ะ หมิ่นหวัง นายวาเหลด และนางป๊ะ หลงสล่า ซึ่งเสียชีวิตทั้งสามมีและภรรยา ส่งผลให้ ชาวบ้านท่ามาลัยและรู้สึกเป็นการสูญเสียครั้งใหญ่ที่ทุกคนไม่อาจลืมได้ และสึนามิในครั้งนั้นได้ย้ำเตือนความ ทรงจำของชาวบ้านท่ามาลัยในการเรียนรู้และเผชิญกับภัยพิบัติสึนามิหากเกิดขึ้นอีกในอนาคต

	
มัสยิดบ้านท่ามาลัย ที่พบปะและประกอบศาสนกิจ และศูนย์เรียนรู้จริยธรรมของทุกคน	สภาพพื้นที่เปลี่ยนไปจากอดีตเป็นที่นา กลายเป็นสวนปาล์มน้ำมัน

หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

ประวัติความเป็นมา

บ้านท่าพะยอม เรียกตามชื่อของต้นไม้ เนื่องจากสมัยก่อนมีไม้พะยอมเป็นจำนวนมาก เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด ในอดีตผู้คนเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “ รุเปต ” ซึ่งเพี้ยนมาจากภาษามลายู “ รุมเป็ด ” (rumpit) หมายถึง ซอก หรือที่แคบๆ หรืออีกงานหนึ่ง หมายถึงต้นไม้ชนิดหนึ่งที่โคนต้นใหญ่ และเป็นไม้เนื้อแข็ง เมื่อสมัยก่อนผู้คนรุ่นแรกๆเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยการเดินทางเรือเล็กวิ่งข้ามคลองปากบารา โดยขึ้นเรือจากท่านา หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละไส ขึ้นฝั่งท่าโต๊ะสุหยาบ (ปากบารา) ไปทำนาหรือหาปลาตามในลำคลอง ที่มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งหาไม้สำหรับสร้างบ้านหรือโรงเรือน

สภาพพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ และวิถีชีวิต

บ้านท่าพะยอม เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่ที่ราบต่ำ ล้อมรอบไปด้วยป่าชายเลน เนื้อที่ติดกับคลองปากบารา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ชาวบ้านท่าพะยอมประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง และเลี้ยงปลา เลี้ยงเป็นสวนใหญ่ รวมทั้งทั้งทำสวนยางและปลูกปาล์มบ้างเล็กน้อย ในอดีตชาวบ้านท่าพะยอมมาจากครอบครัวที่สืบเชื้อสายไม่กี่ตระกูล แต่ในระยะหลัง พื้นที่บ้านท่าพะยอมเหมาะในการทำเป็นบ่อเลี้ยงปลาหรือกุ้ง จึงมีนายทุนจากภายนอกเข้ามาซื้อที่และบุกรุกป่าชายเลนที่มีอยู่เดิม และสร้างปัญหาให้แก่ชุมชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผลเสียของน้ำที่ปล่อยลงคลอง ทำให้สัตว์น้ำทุกชนิดลดลง

บ้านท่าพะยอม มีประชากรน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับบ้านอื่นในตำบลปากน้ำ และเมื่อมีจำนวนครอบครัวมากขึ้นจึงได้กระจายไปตามห้อมบ้านต่างๆ ประกอบด้วย บ้านท่าไร่ ไร่โต๊ะเปิด คลองแห้ง ท่าพะยอม ท่าเรือ บิหลันชาย

บุคคลสำคัญ

นายแหน (สุพรรณ) จ๊ะสมัน เป็นผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม ซึ่งทำหน้าที่อบรมสั่งสอนศาสนา และจริยธรรมแก่คนในชุมชน และทำหน้าที่อิหม่ามในการละหมาด และประกอบศาสนกิจอื่นๆ เป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือ เป็นที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นแบบอย่างโดยเฉพาะความซื่อสัตย์

นายยาฉาด ปากบารา (หลังฉาด) เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านท่าพะยอมที่คอยติดต่อประสานงานกับทางราชการ โดยเฉพาะในเรื่องไฟฟ้า ถนนเข้าสู่หมู่บ้าน หลังจากนายยาฉาด ปากบาราได้พัฒนาให้บ้านท่าพะยอมเป็นบ้านที่น่าอยู่แล้ว ในระยะหลัง มีชาวบ้านจากหลายพื้นที่เข้าไปประกอบอาชีพในหมู่บ้านมากขึ้น รวมทั้งคนนอกที่เข้ามาเช่าที่เพื่อเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลาเป็นจำนวนมาก

ตระกูลสำคัญ

ตระกูลสำคัญมีเพียง ตระกูลจ๊ะสมันเริ่มจากนายสะเหล็ม จ๊ะสมัน เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านท่าพะยอม ซึ่งพื้นเพเดิมมาจากบ้านตะโละไส การอพยพไปตั้งถิ่นฐานจากบ้านตะโละไส เนื่องจากบ้านตะโละไสมีผู้คน

หนาแน่น จึงย้ายไปหาที่ทำกินใหม่ หลังจากนายสะเหล้มเสียชีวิต มีลูกหลานย้ายไปอยู่ที่บ้านท่าพะยอมมากขึ้น จนกลายเป็นตระกูลที่มีญาติเป็นจำนวนมาก รวมทั้งนายอารีย์ จะสมัน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านท่าพะยอมปัจจุบัน

ผู้นำศาสนา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายแห่นัน จะสมัน	อิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่าพะยอม	ทำหน้าที่ไม่เป็นทางการ
2.	นายคลบาทริ(วิรัตน์) จิเหม	อิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่าพะยอม	19 ตุลาคม พ.ศ.2544

บริหารโรงเรียนบ้านท่าพะยอม ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
1.	นายอาเรน อูสมา	ครูใหญ่	16 สิงหาคม 2518 -20 กันยายน 2530
2.	นายชำนาญ สุวรรณมณี	ครูใหญ่	20 พฤศจิกายน 2530 -16 สิงหาคม 2533
3.	นายเลี่ยม ขยโสภักดิ์	อาจารย์ใหญ่	16 สิงหาคม 2533 – 30 กันยายน 2539
4.	นายณรงค์กร ชำนาญเวช	ผู้อำนวยการ	4 ธันวาคม 2539 - 25 พฤษภาคม 2553
5.	นายบัณฑิต วงศ์สัมพันธ์	ผู้อำนวยการ	6 พฤศจิกายน 2543 – 14 ธันวาคม 2547
6.	นายวรุธ เชาว์ฟอง	ผู้อำนวยการ	6 กรกฎาคม 2548- 26 มกราคม 2549
7.	นายอุทัย กาญจนะ	ผู้อำนวยการ	16 กุมภาพันธ์ 2549 - 31 ธันวาคม 2551
8.	นางภัสสร รัตนศรีปัญญา	ผู้อำนวยการ	3 มกราคม 2551 – 31มกราคม 2551
9.	นางสาวเฉลิม รัตนแก้ว	ผู้อำนวยการ	11 กรกฎาคม 2551 – 12 ธันวาคม 2551
10..	นายวิรัตน์ สัสดี	ผู้อำนวยการ	9 ธันวาคม 2552- 19 พฤษภาคม 2553
11.	นายกชิตเดช เหมมัน	ผู้อำนวยการ	27 พฤษภาคม2553 – 30พฤศจิกายน2554
12.	นายวิสูตร หนูอุไร	ผู้อำนวยการ	19 มกราคม2555 - 6 สิงหาคม 2557

สถานที่สำคัญ

มัสยิดบ้านท่าพะยอม

มัสยิดบ้านท่าพะยอมหรือมัสยิดกุรตุบะฮ์เป็นมัสยิดที่ก่อตั้งล่าสุดในบรรดามัสยิดที่มีอยู่ในตำบลปากน้ำทั้งหมดในขณะนั้น โดยได้รับอนุมัติจากนายรัฐภูมิ รัตนวงศ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ.2544 หมายเลขทะเบียน 181 ให้เป็นสถานประกอบศาสนกิจของชุมชนบ้านท่าพะยอม ในขณะนั้นมีนายแห่นัน จะสมัน ดำรงตำแหน่งอิหม่ามประจำมัสยิด นอกจากนี้ใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจแล้ว ก็ยังมีการจัดการสอนศาสนาแก่นักเรียนในเขตบริการอีกด้วย

โรงเรียนบ้านท่าพะยอม

โรงเรียนบ้านท่าพะยอม เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2518เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในท้องที่ที่เห็นความสำคัญของการศึกษา และเห็นว่าพื้นที่อยู่ถิ่นทุรกันดาร หากไปโรงเรียนที่อื่นโรงเรียนอยู่ไกล ลำบากในการเดินทางไปกลับ จึงได้ที่ดินจำนวน

3 ไร่ 25 ตารางวา จากนายยาเจด ปากบาราและนายบากาก อองศารา มอบให้เป็นที่ดินสร้างโรงเรียน และโรงเรียนได้เปิดทำการสอนครั้งแรกชั้นอนุบาลปีที่ 1 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2518 และขยายต่อมาจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ความภาคภูมิใจของชุมชน

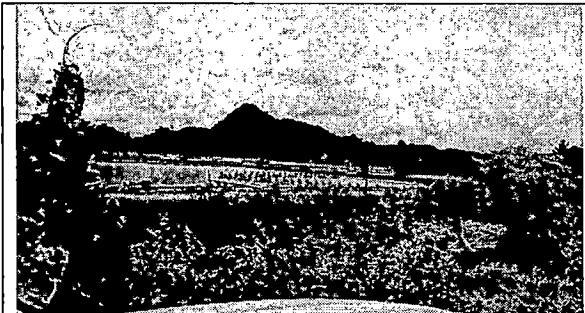
ความร่วมมือกันในภาวะที่ยากลำบาก

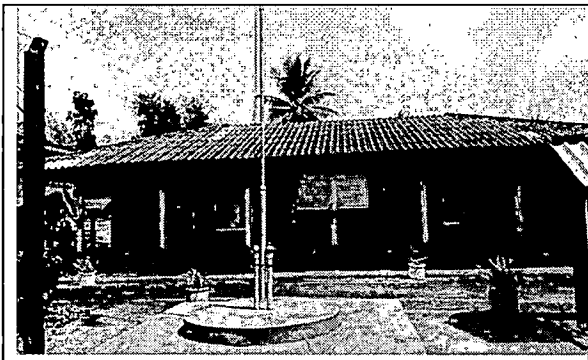
ในอดีตสภาพพื้นที่บ้านท่าพะยอม เป็นพื้นที่ทุรกันดารที่สุดในการเดินทางเข้าออกแต่ละครั้ง ไม่มีถนน ต้องอาศัยเรือของคนเดินทางเข้ามาในหมู่บ้านนี้ ทุกคนที่พึ่งพาอาศัย รวมทั้งอาหารก็ต้องเอามาจากภายนอก จึงเกิดการช่วยเหลือกันมากขึ้น ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือกันมาตลอด และหากจะขุดบ่อเลี้ยงปลาก็ต้องขอความร่วมมือจากคนอื่น เพราะต้องใช้เพียงจอบ เสียมและมีด ไม่มีรถช่วย กว่าเสร็จจะใช้เวลาหลายวัน จึงจะขุดและทำให้เป็นบ่อปลาที่สามารถลงปลาได้ และสร้างรายได้ต่อไป ดังนั้นสมัยก่อนผู้คนจึงรู้สึกรักและห่วงใย ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี สิ่งนี้เป็นความภาคภูมิใจของคนที่บ้านท่าพะยอม

ความเศร้าใจของชุมชน

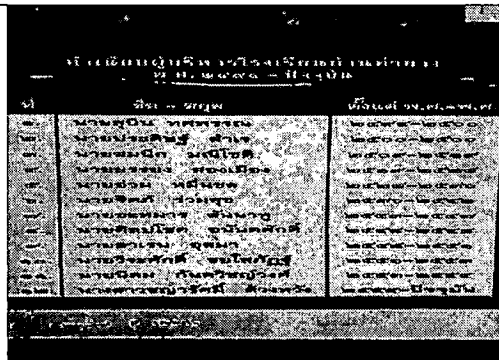
เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถนนหนทางบ้านท่าพะยอมสะดวกขึ้น มีคนนอกพื้นที่เข้ามาเช่าและหาที่ทำมาหากินมากขึ้น มีเฒ่าแก่คนหนึ่งเข้ามาตัดถนนด้านในโดยจ้างคนนอกซึ่งเป็นคนอีสานให้จอบยกรังดินเพื่อให้เป็นถนน สำหรับทำหลุมถ่าน และชาวบ้านเองก็เริ่มขยายที่ดินโดยการจอบ คนละประมาณ ๒-๓ ไร่ ก่อให้เกิดการทะเลาะ โต้เถียงและแย่งชิงที่ดิน ระหว่างนายทุนกับคนในพื้นที่ ในที่สุดนายยาเจด ปากบารา ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านสมัยนั้นช่วยกันไกล่เกลี่ย แต่หลังจากนั้นความขัดแย้งระหว่างนายทุนที่มาจากนอกมีมากขึ้น จนกระทั่งทำให้เด็กบ้านท่าพะยอมเสียชีวิตไป ๑ ราย นับเป็นการสูญเสียครั้งแรกของชุมชนบ้านท่าพะยอมซึ่งเป็นการขัดแย้งระหว่าง คนในหมู่บ้านกับคนนอก เหตุการณ์เป็นบทเรียนที่สำคัญที่ทุกคนยังจดจำถึงทุกวันนี้

นายยาเจด ปากบารา อดีตผู้ใหญ่บ้านท่าพะยอม ผู้ให้ข้อมูล นายหุดดิน อูสมา ผู้สัมภาษณ์ เมื่อ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘

	
สภาพพื้นที่บ้านท่าพะยอมจากป่าชายเลนเป็นบ่อเลี้ยงปลาโดยมีคนนอกพื้นที่มาเช่า	มัสยิดบ้านท่าพะยอมสถานที่พบปะเพื่อประกอบศาสนกิจและที่เรียนรู้ศาสนา

โรงเรียนบ้านท่าพะยอม โรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นศูนย์การศึกษาของเด็กๆในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ผู้บริหารโรงเรียนบ้านท่าพะยอมในอดีต ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงแก่คนบ้านท่าพะยอม

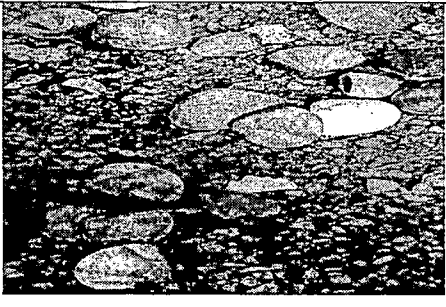
นายยาฉาด ปากบารา อายุ ๘๖ ปี อดีตผอ.บ้านท่าพะยอม ผู้นำที่พัฒนาให้ชาวบ้านอยู่อย่างสงบสุข

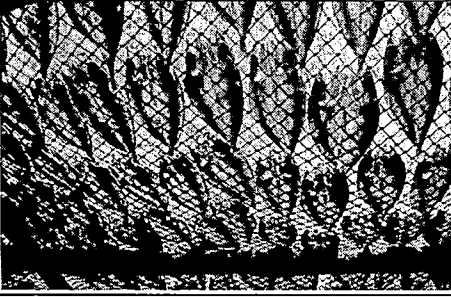
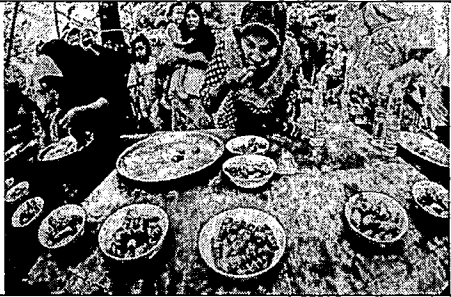

นักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนบ้านท่าพะยอมทำกิจกรรมด้านยาเสพติดในอดีต

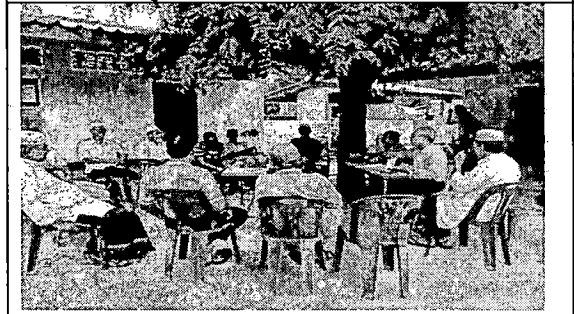
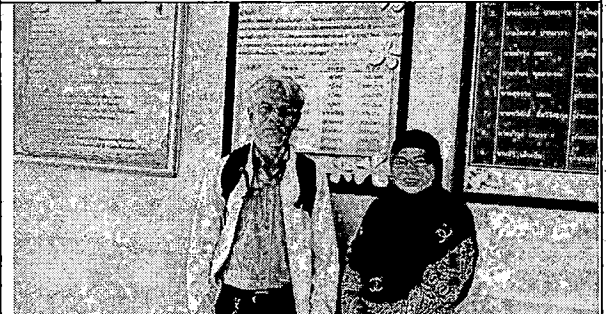
ภาพกิจกรรม

โครงการสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

	
การประชุมทีมวิจัยกับทีมผู้ประสานงาน	การดูตัวอย่างใกล้ชิดจากฝ่ายประสานงาน
	
หอบจดหมายเหตุฯ แหล่งข้อมูลด้านประวัติศาสตร์จังหวัดสตูลและสามจังหวัดแดนใต้	ภาพในอดีตที่ผู้นำศาสนาละหมาดไม่เห็นด้วยกับการสร้างท่าเรือที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน
	
ความอุดมสมบูรณ์ของคลองปากบาราภิบาลวิถีของเด็กๆในชุมชนที่ขาดหอย	หอย(กะปะ)อาหารของคนในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน
	
พื้นที่คลองปากบาราและท่าทางบ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่เป็นแหล่งอาหารสำคัญ	ความมุ่งมั่นและการทำงานของทีมวิจัยในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชน

	
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของชุมชนและนักท่องเที่ยวตำบลปากน้ำ	สะพานท่าเรือชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก เป็นท่าเรือประมงและเดินทางท่องเที่ยวตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน
	
หาดอ่าวปากบาราในอดีตที่มีความสวยงามและสะอาดไม่แพ้ที่ใดในโลก	ผังทำเรื่อน้ำลึกปากบาราในโครงการพัฒนาของรัฐที่ชุมชนหวังถึงผลกระทบในอนาคต
	
บรรยากาศเรือที่เกาะบูโหลน	เด็กๆออกไปหาปลากับครอบครัว
	
การทำปลาแดดเดียวที่ชุมชนบ้านปากบารา	กิจกรรมการแข่งขันกินหอยงานหัวโทงตะโล๊ะใส

หมู่ที่ ๑ บ้านบ่อเจ็ดลูก

	
ทีมวิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่มีสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก	นายอรัญญ์ มัจฉา หนึ่งในทีมที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์
	
การลงพื้นที่ได้กระชับความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างหลากหลาย	นายหุดดิน อูสม่า หัวหน้าทีมวิจัยลงเก็บข้อมูลโดยมีนางศิริเดินเบ็น ผอ.ช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลเต็มที่

ภาพกิจกรรม หมู่ที่ ๒ บ้านปากบารา

	
นายอาเร็บ หยิราเหม อายุ ๘๘ ปี ผู้อาวุโสที่จดจำประวัติศาสตร์ปากน้ำได้เป็นเยี่ยม	นางนอรัม๊ะ ongsara บุตรี นายกาเหรี๊ย ongsara อดีตผญบ.ปากบารา

ภาพกิจกรรม หมู่ที่๓ บ้านเกาะบุโหลน

นายหุดดิน อูสมาทหัน้ำทิมวิจัย กำลังสัมภาษณ์
นายอาเสบ หาญทะเล ชาวบ้านเกาะบุโหลน

นายวิม ongsara หนึ่งในผู้ให้ข้อมูลเกี่ยว
บ้านเกาะบุโหลน

นางสาวฮาสานะฮ์ แกะมาโซ สอบถามและบันทึก
ข้อมูลจากนายวิม ongsara

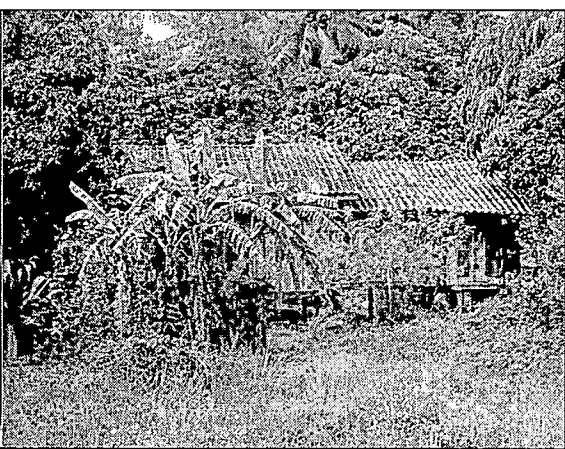
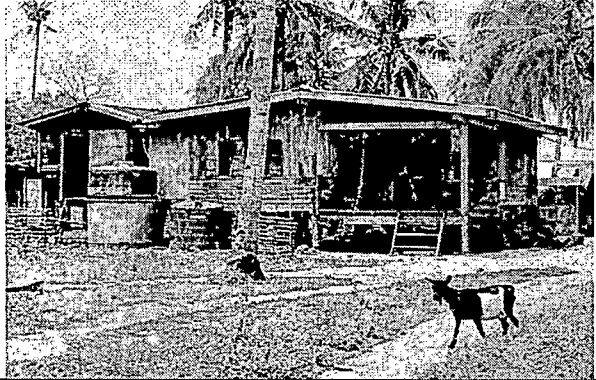
ทีมเยาวชนปากน้ำ เดินทางลงพื้นที่ช่วยเก็บข้อมูล
ประวัติศาสตร์ชุมชนเกาะบุโหลน

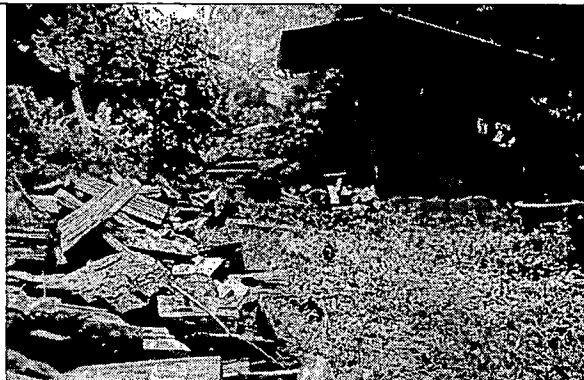
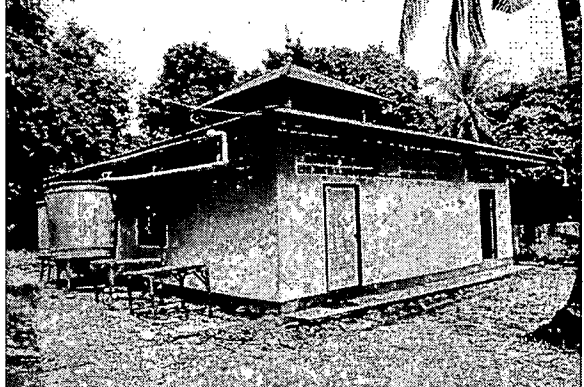

เยาวชนปากน้ำสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนายเสบ หาญ
ทะเล ผู้เฒ่าที่มาจากชาวเกาะบุโหลน

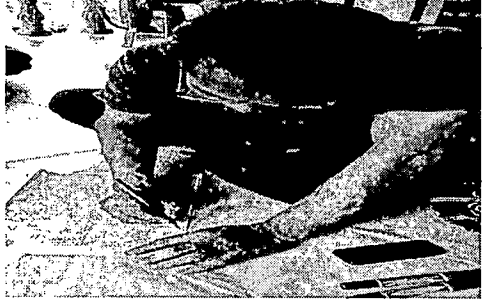
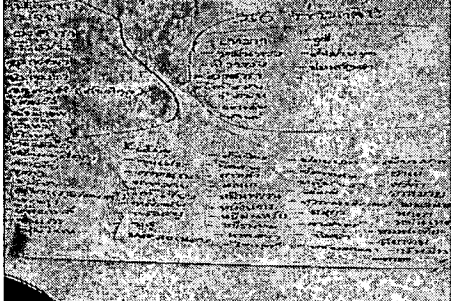
ทีมงานวิจัยเยี่ยมบ้านของครอบครัวเกาะบุโหลน
ดั้งเดิมสกุลซาหรับ

	
นางดารา หาญทะเล นางยูรี สำหรับและ นางสาวบุตี ซาหรับ ชาวบ้านเกาะบุโหลนเล ในอดีต อยู่หน้าเกาะย้ายมาอยู่หลังเกาะราว ๓๐ ปี	บ้านเรือนของชาวบ้านเกาะบุโหลนเล ที่พัฒนาจากจากมาเป็นกระเบื้องและฝาไม้ไผ่ใน อดีต
	
สภาพบ้านเรือนของชาวบ้านเกาะ บุโหลนตอนยุคปัจจุบันเป็นไม้แทนไม้ไผ่ในอดีต	ทีมวิจัยลงพื้นที่โรงเรียนบ้านเกาะบุโหลนที่เรียนรู้ และสร้างเยาวชนเกาะบุโหลนเติบโตอย่างมี คุณภาพ
	
การเล่นลูกกาสิง(ลูกข่าง)ของเด็กๆซึ่งเป็นการละเล่น ที่สืบทอดมาจากอดีต	สภาพมัสยิดบ้านเกาะบุโหลนตอนตั้งแต่ อดีตถึงปัจจุบัน

	
ชุมชนใช้มัสยิดเป็นที่พบปะและประกอบศาสนกิจประจำวัน มีกฎกติกาของชุมชนไว้ปฏิบัติ	การเผาถ่านไว้ใช้สำหรับหุงอาหารยังคงมีอยู่ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
	
เด็กนักเรียนบนเกาะยังมีกิจกรรมการเล่นที่แตกต่างจากนักเรียนทั่วไปบนฝั่ง	มัสยิดบ้านเกาะบุโหลนเลสำหรับประกอบศาสนกิจประจำวัน

หมู่ที่ ๔ บ้านตะโละไส

	
การประชุมเพื่อสืบค้นข้อมูลโดยการมีส่วนร่วมของผู้รู้เยาวชนและชุมชนบ้านตะโละไส	การสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลของชุมชนระหว่างผู้อาวุโสและทีมวิจัย

	
นายไกรวุฒิ ชุสกุล บอกเล่าประวัติศาสตร์แก่ผู้เข้าร่วมประชุมพร้อมกับนักเรียน	นักเรียนอนุบาลโอบอ้อมร่วมสอบถามและเรียนรู้กับผู้อาวุโสของบ้านตะโละไสด้านประวัติศาสตร์
	
นายไกรวุฒิ ชุสกุล ทีมวิจัยบุคคลสำคัญที่สนใจและบันทึกด้านประวัติศาสตร์	นายสะอาด มาลียัน หนึ่งในทีมนักวิจัยขณะสัมภาษณ์นายดาเล็น อูสมา อดีต ผอ.บ.ตะโละไส
	
นายหอด แซะอาหลี อายุ ๘๗ ปี ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านตะโละไสในอดีต	นางสาวคอลลีพะห์ มะสันต์ ประธานเยาวชนปากน้ำช่วยบันทึกข้อมูลชุมชน
	
ข้อมูลได้รับการบันทึกสะสมเรื่อยๆเพื่อรวบรวมเป็นประวัติศาสตร์เล่มใหญ่ของตำบลปากน้ำ	นายดนตาเหลบ สะอิด หนึ่งในบุคคลที่ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมากมาย

	
	หลังจากประชุมทีมวิจัยถ่ายรูปร่วมกัน ที่บ้านคุณวัน หลา เป็นบ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพกิจกรรม หมู่ที่ ๖ บ้านท่ามาลัย

	
วิถีชีวิตและอาชีพประมงชายฝั่งของชาวบ้านท่า มาลัยสืบทอดจากอดีตถึงปัจจุบัน	กิจกรรมสร้างความสามัคคีของชาวบ้านท่ามาลัย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ร่วมกิจกรรม
	
เด็กๆเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์และรับประทาน ร่วมกันอย่างมีความสุข	เด็กเข้าสู่หน้ตมมีการดอกไม้ไข่(bunga teo leor) แจกผู้มาเยี่ยม
	
นางเจี๊ยะบาชะ ongsara อายุ 87 ปี ผู้มีความจำที่ดีเยี่ยม ผู้ให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ ปากน้ำ	นายสน โอมณี อายุ 85 ปี ผู้ให้ข้อมูลบ้านท่ามาลัย และตระกูลโอมณี

บันทึกการทำกิจกรรม

1. การค้นคว้าจากเอกสารและขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2558 ได้เริ่มต้นดำเนินงานวิจัย มีการประชุมคณะวิจัยเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดของโครงการวิจัยนี้แล้ว วันที่ 26 กรกฎาคม 2558 มีการประชุมคณะวิจัยกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกและฝ่ายต่างๆ ซึ่งมี นายหุดดิน อูสม่า เป็นหัวหน้าโครงการ นายอารัญญ์ มัจฉาเป็นรองหัวหน้าโครงการ และในช่วงแรกแบ่งคณะทำงานออกเป็น 2 ชุด

ประกอบด้วย ชุดแรก เก็บข้อมูลพื้นที่ หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา หมู่ที่ 4 บ้านตะโละไฮ หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย และหมู่ที่ 2 บ้านเกาะบูโหล่น ชุดที่ 2 เก็บข้อมูลพื้นที่ หมู่ที่ 7 บ้านบ่อเจ็ดลูก หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง และหมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม

หลังจากนั้น 1 สิงหาคม 2558 ประชุมคณะวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์จากหนังสือ เอกสารที่มีอยู่เท่าที่สามารถจะสืบค้นมาได้ ซึ่งหนังสือและเอกสารที่มีอยู่ ประกอบด้วย ประวัติย่อของจังหวัดสตูล รวมเรื่องเมืองสตูล จดหมายจากตะรุเตา วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสตูล. ปากคน ปากน้ำ ปากบารา เรารักสตูล ตำนานโต๊ะแนแนะ ทวดเมืองสตูล . แผ่นดินเมืองสตูล กับ 9 ตระกูลดัง และ ปากคน ปากน้ำ ปากบารา จากการศึกษาเอกสารได้เรื่องราวประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจังหวัดสตูล แต่สำหรับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลปากน้ำ มีไม่มากนัก แต่ก็ยังเป็นประโยชน์เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มีรายละเอียดมากขึ้น ทางทีมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อประชุม วิเคราะห์ต่อไป

หลังจากนั้นทีมวิจัยได้เดินทางขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดสตูล ซึ่งประกอบสถานที่ต่างๆคือ หอจดหมายเหตุจังหวัดสงขลา หอจดหมายเหตุยะลา คฤหาสน์กูเด็น และห้องสมุดประชาชนสตูล รวมทั้งห้องสมุดละงู ในการขอข้อมูลตามสถานที่ต่างๆ ได้ข้อมูลน้อยมาก มีบ้างเป็นข้อมูลเกี่ยวข้องกับจังหวัดสตูล โดยภาพรวม แต่หากเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล มีน้อยมาก เอกสารที่ได้มามีดังต่อไปนี้

1. ประวัติศาสตร์เมืองสตูล ผู้แต่งบุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ กรุงเทพฯโอเดียนสโตร์, 2546, พิมพ์ครั้งที่ 1
2. จดหมายเหตุจากตะรุเตา ผู้แต่งบุญเสริม ฤทธาภิรมณ์ กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์บรรณกิจจำกัด, 2540
3. เรารักสตูล สภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล หาดใหญ่ : ชาญเมืองการพิมพ์, 2543
4. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสตูล. คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

หลังจากนั้นได้รวบรวมเอกสารเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของตำบลปากน้ำ ของทีมงานวิจัยต่อไป

2. สัมภาษณ์สอบถามข้อมูล

ชุดที่ 1 บ้านตะโละใส,บ้านท่ามาลัย,บ้านปากบารา

วันที่ 11 กันยายน 2558 เวทีชำแหละประวัติศาสตร์ชุดที่ 1 ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลปากน้ำ มีผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งผู้รู้และผู้อาวุโส ส่วนใหญ่มาจากหมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย และหมู่ที่ 4 บ้านตะโละใสมีทีมวิจัย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 6 จากโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม เข้าร่วมสังเกตการณ์และรับฟังด้วย โดยมีนายถาวร สุวรรณเรืองศรีและนายไกรวุฒิ ชูสกุล เป็นพิธีกรรวมทั้งสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย นายจิเหลด สะอิด (โต๊ะจิเหลด) อายุ 85 ปี นายวรรณิ ปากบารา (โต๊ะจิเตี้ยะ) อายุ 88 ปี นายสน(โต๊ะสุป่าว) โอมณี อายุ 87 ปี มีนายถาวร สุวรรณเรืองศรี เป็นพิธีกรและผู้สัมภาษณ์ รวมทั้งนายไกรวุฒิ ชูสกุล เป็นผู้ช่วย มีนางสาวสาธิตา เกษมาขอ เป็นผู้บันทึกข้อมูล

นายจิเหลด สะอิด(โต๊ะจิเหลด) ได้เล่าถึงสมัยเด็กๆ บริเวณหัวเขาโต๊ะท่านถึงสุสาน(กุโบร์) เรียกว่าบ้าน โครรัก(ตันรักหรือตันพินหนู) สรรพคุณใช้ในการทำยา คำว่า โต๊ะใส ต้องย้อนไปที่อ่าวนุ่น แต่ก่อนชุมชนมีคนมากแถวหน้ามัสยิด และบ้านท่าหอ ซึ่งเป็นสถานที่ตั้ง มัสยิดหลังแรกอยู่ท่าหอ เป็นชุมชน มีการทำนาทำไร่มา ทางทิศเหนือของท่าหอท่าหอ มีส่วนเกี่ยวข้องกับท่าเรือ เพราะสะดวกในการคมนาคม มีลำคลอง เล่าไปจนกระทั่งจบ หลังจากนั้น ทางผู้สัมภาษณ์ก็จะถามตามแนวคำถามหรือประเด็นที่ต้องการทราบ

แล้วเปิดโอกาสให้คนอื่นเพิ่มเติมจนจบ หลังจากนั้นก็ถามประเด็นต่อไปทีละประเด็นโดยให้นางวรรณิ (โต๊ะจิเตี้ยะ) ปากบารา นายสน(โต๊ะสุป่าว) โอมณี ได้เล่าไปที่ละคน เมื่อเล่าจบก็มีคนเสริมให้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมบูรณ์มากขึ้น ทุกคนที่เล่า ผู้ที่เข้าร่วมในวันนั้นมันฟังจนเจิบเป็นอย่างมาก เพราะไม่เคยมีเวที หรือโอกาสที่จะได้เรื่องเก่าๆในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มาจากโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม ในเวทีชำแหละประวัติศาสตร์ปากน้ำในครั้งนี้ มีผู้รู้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเวลาที่มีอยู่น้อยไป หลายคนเสียเวลาและบอกให้หาโอกาสอีกครั้ง เพราะไม่สามารถบอกเล่าข้อมูลซึ่งมีมากไม่ทัน

ส่วนเวทีชำแหละประวัติศาสตร์ ชุดที่ 2 ณ ศูนย์ตาดีกา บ้านบ่อเจ็ดลูก มีผู้เข้าร่วม จำนวน 15 คน มีทั้งผู้นำศาสนา กรรมการมัสยิด ผู้เฒ่าผู้แก่ที่รู้เรื่องราวข้อมูลประวัติศาสตร์ของบ้านบ่อเจ็ดลูก มีนายหุดดิน อูสม่า เป็นผู้ดำเนินการประชุมและผู้สัมภาษณ์ นอกจากนั้น มีนายสะอาด มาลัยัน ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อมเป็นผู้ช่วยสัมภาษณ์เก็บตกประเด็นต่างๆ มีบุคคลที่เข้าร่วมให้ข้อมูลที่หลายๆ ประกอบด้วย นายดลหนิ หัสนี อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก นายยูหนา หลงสลา ประธานท่องเที่ยวโดยชุมชน นายบุรินทร์ เอ็มดู กรรมการมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก การสัมภาษณ์เป็นไปตามประเด็นคำถาม เริ่มจาก ความเป็นมาบ้านบ่อเจ็ดลูก การตั้งถิ่นฐาน บุคคลรุ่นแรก สถานที่สำคัญ มีนายยูหนา หลงสมัน เป็นผู้เล่า แล้วมีนายเจ๊ะหัสนี สาหลัง เล่าต่อถึงสังคม วิถีชีวิต และบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในอดีตทั้งตำบลปากน้ำ และบ้านบ่อเจ็ดลูก คือนายอับดุลเราะฮ์มาน ปากบารา หรือในชื่อพระราชทาน โต๊ะขุนบารา บุรีรักษ์ ซึ่งเป็นกำนันและเป็น

ครูสอนศาสนาในเวลาเดียวกัน มีผู้เข้าร่วมได้เล่าเพิ่มเติมให้ข้อมูลมีความปะติดปะกันมากขึ้น ซึ่งข้อมูลรายละเอียดบันทึกไว้ในรายละเอียดของบ้านบ่อเจ็ดลูก

หลังจากนั้นได้สอบถามและสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมผู้รู้ภูมิปัญญา ตามหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

17 กันยายน 2558 หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก ณ มัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูก ทีมวิจัยได้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 3 ท่านคือ นายเจ๊ะหะนี สาห์ลัน นายบุรินทร์ เอ็มดู นายยูหน่า หลงสลา ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ตระกูลของโต๊ะขุนบารา บุรีรักษ์ วิถีชีวิตชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก สถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ข้อมูลด้านการศึกษา รวมทั้งความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของชุมชนผู้ให้ข้อมูลกล่าวขอบคุณที่ทางทีมวิจัยและคณะขับเคลื่อนปากน้ำน่ายุได้ทำรวบรวมเรื่องราวประวัติศาสตร์นี้ให้คนในพื้นที่และคนรุ่นต่อไปได้อ่าน

18 กันยายน 2558 หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา ทีมวิจัยในครั้งนี้มี นายหุดดิน อูสมาน นายสะอาด มาลี ยัน และนางสาวฮาสะนีห์ แกะมาซอ เป็นผู้สัมภาษณ์ นายอาเร็บ หะยีราหม ซึ่งเป็นผู้อาวุโสมากที่สุดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ปากบารา ได้เล่าถึง ความเป็นมาของชื่อปากบารา การตั้งถิ่นฐานของคนปากบาราในอดีต บุคคลสำคัญในปากบารา สถานที่สำคัญมีการสร้างโรงเรียน และมัสยิดบ้านปากบารา ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของคนปากบารา นายนันพล เต็นเบ็น ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวอาชีพ วิถีชีวิต ทรัพยากรทะเลอ่าวปากบารา นางนอรัม๊ะ ปากบารา เล่าเกี่ยวกับประวัติของนายกาเหรีย องค์กรา และบุคลิภาพ ผู้นำที่มีบทบาทสำคัญต่อคนปากบารา นายสะอาดหะยีสะมัน เล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสมัยอดีต ละประวัติที่มาของวงศ์ตระกูล หะยีสะมัน

29 กันยายน 2558 หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหลน ทางทีมวิจัย โดยการนำของนางนภาพรรณ จวนใหม่ และนางสาวฮาสะนีห์ แกะมาซอ ได้เดินทางลงเกาะบูโหลนและบูโหลนดอน พร้อมทีมแกนนำเยาวชนตำบลปากน้ำ จำนวนรวม 12 คน เพื่อสอบถาม สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากชาวบ้านทั้ง 2 เกาะ และถ่ายภาพสถานที่สำคัญ ประกอบ นายอาเสบ หาญทะเล นายวิม องค์กรา นายฮาบีเต็น ดาโต๊ะศรีดาหวัน และชาวบ้านอีกหลายคน ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มคนรุ่นแรกที่มาตั้งถิ่นฐาน สภาพพื้นที่ วิถีชีวิต ตำนาน สถานที่สำคัญ โรงเรียนและมัสยิด สุสาน กุโบร์ ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของชุมชนเกาะบูโหลน และหลังจากนั้นได้สอบถามข้อมูลเรื่องราวเกาะบูโหลนในอดีต จาก นางสะเปียะ องค์กรา ซึ่งเป็นผู้อาวุโสที่สุดบนเกาะแห่งนี้

1 ตุลาคม 2558 หมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไฮ หมู่ที่ 4 บ้านตะโล๊ะไฮ ทางทีมวิจัยได้สอบถามข้อมูลจาก นายจิเหลด สะฮัดในเรื่องประวัติบ้านตะโล๊ะไฮ นางวรรณิ ปากบารา ได้เล่าเกี่ยวกับตระกูลปากบารา ซึ่งเป็นตระกูลที่สำคัญในตำบลปากน้ำ นายดาเล็น อูสมาน ได้เล่าถึงอดีตบ้านตะโล๊ะไฮ สถานที่สำคัญในอดีตและบุคคลสำคัญและวัฒนธรรมและวิถีชีวิต นายนัน โอมณีนายสะปา มัจฉา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตระกูลมัจฉา นางสพศรี เหมรา ได้เล่าถึงความสนุกสนาน บันเทิงในอดีตของชุมชนตะโล๊ะไฮ นายถาวร สุวรรณเรืองศรี เล่าเรื่องประวัติโรงเรียนในอดีตและ นายอภิเชษฐ์ ถัดเลยให้ข้อมูลเกี่ยวกับตระกูลถัดเลย ซึ่งมีบทบาทมากต่อการเปลี่ยนแปลงบ้านตะโล๊ะไฮ

3 ตุลาคม 2528 หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง นายทวี องค์กรา บอกเล่าสภาพพื้นที่ อาชีพของชุมชนนี้ นายอิดดาเร๊ะ หุมมาลี เล่าประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของชุมชนบ้านท่ายาง นายอาเรน อูสมาน ได้บอกเล่าถึงประวัติโรงเรียนบ้านท่ายางและบุคคลสำคัญในอดีต นายยาหนัน สอและอิหม่ามประจำมัสยิดบ้านท่ายาง ได้บอกเล่าเกี่ยวความเป็นมาของมัสยิดบ้านท่ายาง

8 ตุลาคม 2528 หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย ทีมวิจัยเดินทางไปสอบถามสัมภาษณ์ข้อมูลต่างๆเป็นรายคน จากบุคคลดังต่อไปนี้ นายสน โอมณีได้เล่าถึงประวัติศาสตร์บ้านท่ามาลัย นายบาฉ๊ะ ปากบารา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตั้งถิ่นฐานและตระกูลองศารา นางฉ๊ะหมื่นหวัง ให้ข้อมูลเกี่ยวประวัติของโต๊ะขุนบารา บุรีรักษ์ ตระกูลปากบาราและเครือญาติ นางสาวนา หยิราเหม ได้เล่าถึงเพลงกล่อมเด็กของบ้านท่ามาลัย พร้อมขับกล่อมให้ฟัง นางสาวบัตสารี องศารา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกลุ่มคนและวิถีชีวิต ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

9 ตุลาคม 2528 หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม ทีมวิจัย นายยาฉาด ปากบารา ได้เล่าถึงความเป็นมาของบ้านท่าย่าง นายอาหรี จ๊ะสมัน ได้บอกเล่าถึง การตั้งถิ่นฐาน วิถีชุมชน บุคคลสำคัญ และความสัมพันธ์ของผู้คนของชุมชน วิถีชีวิตและวัฒนธรรม

นายยาฉาด ปากบารา ผู้ให้ข้อมูล

นายอาเร็บ หะยิราเหม ผู้ให้ข้อมูลปากบารา

3. ลงสำรวจพื้นที่ 7 หมู่บ้าน

ทางทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและถ่ายภาพบุคคล สถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด สุสาน(กุโบร์) ถนนหนทาง ลำคลอง ท่าเรือ และสภาพพื้นที่ อาชีพ วิถีชีวิตของแต่ละชุมชนตามสภาพโดยได้ลงพื้นที่จนครบ และหากเก็บไม่เสร็จก็จะใช้ในวันหลังจนได้ข้อมูลครบตามที่กำหนดไว้

17 ตุลาคม 2528 ทีมวิจัยนำโดย นายหุดดิน อูสมา หัวหน้าชุดที่ 1 ลงพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านบ่อเจ็ดลูก เก็บข้อมูลและภาพถ่ายสถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด สุสาน (กุโบร์) โบราณสถานบ่อ 7 ลูก สถานที่ที่เกี่ยวข้องตำนาน และสภาพพื้นที่ อาชีพ เป็น โดยมีนายเจ๊ะหะสนี สาหลัง อิหม่ามมัสยิดบ้านบ่อเจ็ดลูกเป็นผู้ให้ข้อมูลและบอกเล่าถึงที่มาของที่ต่างๆ

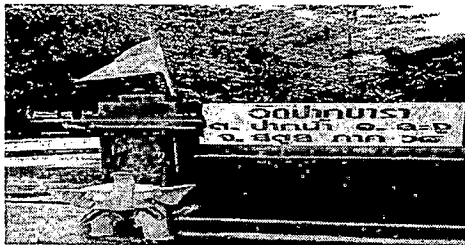
นางศิริ ดินเบ็น ผอ.ช่วยอนุเคราะห์ข้อมูล
ยะฮียา

สุสาน(กุโบร์)อัลมัสูมอับดุลเราะฮ์มาน บินหะยี

18 ตุลาคม 2558 ทีมวิจัย โดยการนำของนายสมพร เหมรา ได้ลงพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านปากบารา เก็บข้อมูล สถานที่สำคัญ คือ วัดปากบารา โรงเรียน ท่าเรือปากบารา คลองละงู มัสยิด สุสาน(กุโบร์) วิถีชีวิต

ชุมชนชายฝั่งทะเล เป็นต้น โดยมีนายดาษ จิตติกัดดี และนายอาเร็บ หะยิราเหม เป็นผู้ช่วยให้ข้อมูลและชี้แนะสถานที่ดังกล่าว

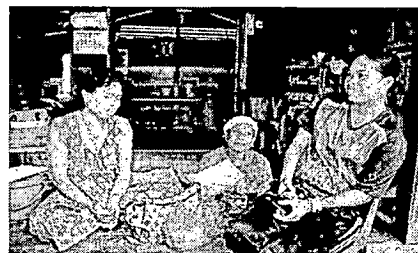
วัดแรกและวัดเดียวในปากบารา

18 ตุลาคม 2558 หมู่ที่ 3 บ้านเกาะบูโหลน

นายหุดดินอูสม่า และทีมวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมและภาพ บุคคลสถานที่สำคัญ โรงเรียน บ่อน้ำ บุคคลที่เกี่ยวข้อง วิถีชีวิตชาวเล ความเชื่อ สุสานชาวเล ฯลฯ โดยมีนายวิม องค์กรา และนายอาเสบ หาญทะเล คอยช่วยให้ข้อมูลและแนะนำสถานที่ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ และหลังจากนั้นลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่เกาะบูโหลนตอน เพิ่มเติมในช่วงบ่าย โดยมีนายสะอี่เค็น ดาโต๊ะศรีดาหวัน เป็นผู้คอยให้ข้อมูลและความช่วยเหลือเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆและวิถีชีวิต

การละเล่นของเด็กชาวเกาะบูโหลน

ชาวเลบ้านเกาะบูโหลน

สภาพวิถีชีวิตชาวเลเกาะบูโหลนเล

21 ตุลาคม 2558 ทีมวิจัยลงพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใสและ หมู่ที่ 5 บ้านท่ายาง เก็บข้อมูลและภาพถ่ายบุคคล สถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด สุสาน(กุโบร์) ถนนหนทาง ลำคลอง ท่าเรือ สะพานข้าม และสภาพพื้นที่ อาชีพ ฯลฯ โดยมี นายดาเล็น อูสม่า และนายทวี หมื่นหวัง เป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ทีมวิจัย

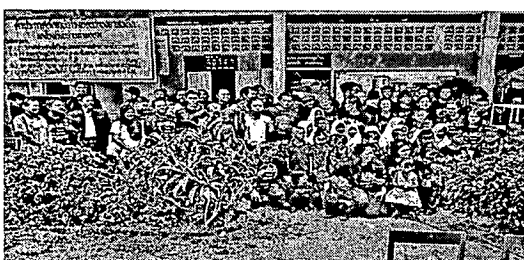

นายสะอาด มาลีฮัน กำลังสัมภาษณ์นายดาเล็นอุสมา
อดีตผู้ใหญ่บ้านตะโละไส

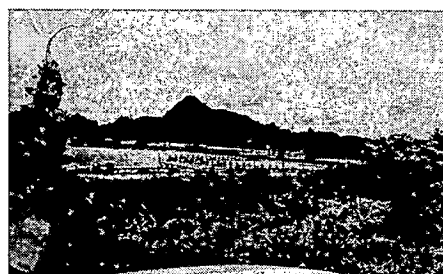

ภาพมุมสูงบ้านท่ายาง

23 ตุลาคม 2558 ทีมวิจัยลงพื้นที่ หมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย และหมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม เก็บ
ข้อมูลและภาพถ่ายสถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน มัสยิด ถนน ท่าเรือ สถานที่ที่เกี่ยวข้องตำนาน และสภาพ
พื้นที่ อาชีพ เป็นต้น ในหมู่ที่ 6 บ้านท่ามาลัย มีนายสุเมธ จ๊ะสมันและนายสน โอมณี เป็นผู้ช่วยให้ข้อมูล
ทางประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญต่างๆ ส่วน หมู่ที่ 7 บ้านท่าพะยอม มีนายยาอาด ปากบารา อดีต
ผู้ใหญ่บ้าน และนายอารีย์ จ๊ะสมัน ผู้ใหญ่บ้านปัจจุบัน เป็นผู้ให้ข้อมูลและช่วยเหลือในการลงพื้นที่แก่ทีมวิจัย

นักเรียนและผู้ปกครอง รร.บ้านท่าพะยอมในอดีต

จากป่าชายเลนในอดีต มาเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง

4. รวบรวมข้อมูล

9 พฤศจิกายน 2558 เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ทีมวิจัยก็ได้บันทึกและรวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูล
ให้เป็นไปตามลำดับ ทั้ง 7 หมู่บ้าน โดยให้แต่ละชุดได้บอกเล่าและบันทึกเป็นรายหมู่บ้านเพื่อวิเคราะห์และ
จัดระบบร่วมกันให้ง่ายต่อการจัดพิมพ์และรายงานงวดที่แรก ต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

5. กิจกรรมเวทีชำระประวัติศาสตร์

25 มีนาคม 2559 ทีมวิจัยประชุมเตรียมการเวทีชำระประวัติศาสตร์ โดยมอบหมายให้นายหุดดิน
อุสมา นางสาวฮาซันะฮ์ แกมาซอ และทีมแรกเป็นผู้จัดเตรียมเอกสาร ส่วนทีมวิจัยชุดที่สองประกอบด้วย

นางสมพร เหมรา นายอารัญญ์ มัจฉา เตรียมการเรื่องสถานที่เวที อาหารและประสานงานกับวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิและภูมิปัญญา ตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งผู้สนใจเรื่องนี้ และมีนายถาวร สุวรรณเรืองศรี เป็นผู้ดำเนินรายการในเวที

24 พฤษภาคม 2559 จัดเวทีชำระประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำทั้ง 7 หมู่บ้าน โดยตัวแทนจากหมู่บ้านต่างๆซึ่งเป็นผู้รู้ภูมิปัญญา เป็นผู้ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แก่ทีมวิจัย เพื่อทางทีมวิจัยได้นำเสนอให้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทางวิจัยได้เชิญ นางสาว อัจจิมา หนูคง หัวหน้าพิพิธภัณฑ์ควหาสก์ภูเดิน นายสมเจตนา มณีโมนัย นักวิชาการ นายหรรณ หัสมา อติศึกษาพิเศษสำนักเขตพื้นที่การศึกษาสตูล นอกจากนั้นมึนักเรียนชั้น ป.6 จากโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม มาร่วมเวทีด้วย

ในช่วงเช้าทางทีมวิจัย นายหุดดิน อูสมาน นายไกรวุฒิ ชูสกุล และนายสมพร เหมรา เป็นผู้นำเสนอข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำ โดยทางทีมวิจัยได้แจกเอกสารข้อมูลให้แก่ผู้เข้าร่วมเพื่อช่วยกันตรวจสอบ และเพิ่มเติม ช่วงบ่ายทางผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอไว้ดังต่อไปนี้

1. ควรให้มีการเพิ่มเติมประวัติของชุมชนจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ปากบารา ว่าจากไหน เป็นอย่างไร และอยู่ร่วมกันกับคนที่อยู่ปากบาราได้อย่างไร
2. ควรให้มีข้อมูลเกี่ยวกับคนที่อยู่ปากบารา กับผลกระทบของชุมชนเมื่อรัฐบาลประกาศให้เกาะตะรุเตาเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล และประวัติที่เกี่ยวข้องกับเกาะตะรุเตาในยุคนั้น
3. ให้ดูช่วงเวลาต่างว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างทั้ง ทางด้านสังคม วิถีชีวิตผู้คน การเมือง การศึกษาและการเข้ามาของความเจริญในรูปแบบต่างๆ
4. ให้เกิดการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ให้เกิดประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยเน้นความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆของคนในชุมชน รวมทั้งความสัมพันธ์ในสายตระกูล โดยผ่านกิจกรรมวันรวมญาติหรือกิจกรรมอื่นๆที่เหมาะสม

ปิดเวลา เวลา 16.00 น.

27 พฤษภาคม 2559 ทางทีมวิจัยได้ประชุมสรุปผลการจัดเวทีชำระประวัติศาสตร์และนำข้อสรุปต่างๆเพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้สมบูรณ์มากขึ้น หลังจากนั้นได้ร่วมกันจัดทำเอกสารค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ของนักเรียน เยาวชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดค่าย

6. กิจกรรมค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ

3-4 มิถุนายน 2559

ณ ลานอเนกประสงค์โรงเรียนบ้านปากบารา ระหว่าง 08.30–9.00 น. นักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านปากบารา โรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ โรงเรียนบ้านท่ายาง โรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก และ โรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม จำนวน คน 36 คน ทอยกันมารายงานตัวเพื่อร่วมเรียนรู้ค่ายประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ พร้อมกับทีมวิจัย พี่เลี้ยงและทีมวิทยากร รวมทั้งครู ผู้ปกครองและผู้อาวุโสร่วมเป็นกำลังใจแก่เด็กๆ

กิจกรรมเริ่มต้นจากการเปิดค่ายครั้งนี้โดย นายอัทนัน อูสมา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากบารา เริ่มต้นได้กล่าวชื่นชมทีมวิจัยและคณะขับเคลื่อนปากน้ำอยู่(คคปน.)ที่ได้มีความพยายามในการค้นคว้าข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของปากน้ำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ สภาพพื้นที่ ที่มาของตระกูลต่างๆ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ดีของคนรุ่นก่อนๆที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่ได้จนกระทั่งทุกวันนี้ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจอย่างมาก แต่ด้วยยุคสมัยนี้ ที่เด็ก เยาวชนคนรุ่นใหม่ ละเลยที่จะสนใจตัวตนที่มาของตนเอง สังคมท้องถิ่นกลับไปสนใจเทคโนโลยีและการทำมาหากินเสียเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นยุคจึงทำให้เด็กๆและเยาวชนรุ่นใหม่ ลืมตัวตนที่มาในอดีต คนที่ไม่ศึกษาอดีต ไม่คิดถึงปัจจุบันอนาคตอาจล้มเหลว เพราะการก้าวเดินไปข้างหน้าต้องอาศัย พลังบทเรียนของอดีต ปัจจุบัน จึงสามารถขับเคลื่อนสู่ความก้าวหน้าหรือความสำเร็จในอนาคตได้

ในช่วงสุดท้ายประธานได้กล่าวขอบคุณทีมงานวิจัยและทีมวิทยากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เสียสละทุ่มเทในการทำกิจกรรมค่ายครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และฝากให้ทีมงานวิจัยได้จัดทำเอกสารทางประวัติศาสตร์ของชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไปในอนาคต ขออวยพรให้พระองค์อัลลอฮ์ได้ให้ค่ายครั้งนี้ประสบผลล่งด้วยดี และกล่าวเปิดค่ายการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ

หลังจากนั้น ทางพิธีกรได้เชิญ กำนันตำบลปากน้ำ นายวินัย นุ้ยไฉน ในนามของประธานคณะขับเคลื่อนปากน้ำอยู่(คคปน.) ได้พบปะพูดคุยกับทีมวิจัย วิทยากรและนักเรียน ท่านกำนันได้ย้าให้นักเรียนตั้งใจศึกษาประวัติศาสตร์ตามกิจกรรมที่ทางค่ายกำหนด ได้แนะนำบุคคลที่มาร่วมเป็นกำลังใจกิจกรรมในครั้งนี้ และให้กำลังใจนักเรียนที่สนใจประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นตัวเองและ ให้ทุกคนได้กลับไปโรงเรียนช่วยขยายผลความรู้ทางประวัติศาสตร์ปากบารา(กัวลาบารา) ไปยังนักเรียนคนอื่นๆในโรงเรียนรวมทั้ง ครูและพ่อแม่ เพื่อให้ประวัติศาสตร์ได้กลับมามีชีวิต และเป็นพลังในการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชนในการ

ขับเคลื่อน โดยการมีส่วนร่วมให้ตำบลปากน้ำเป็นตำบลน่าอยู่อย่างยั่งยืนสู่ลูกหลานในวันนี้และในวันข้างหน้าด้วย

7. กิจกรรมแรกพบ “รู้จักเพื่อน พี่เลี้ยงและทีมวิจัย”

ครูสมพร เหมรา ได้มอบหมายให้ นางสาวฮาสนะฮ์ แกมาซอและทีมพี่เลี้ยงดำเนินการจัดกิจกรรม โดยให้นักเรียนแนะนำตัวเอง โรงเรียนและบอกเล่าสิ่งที่น่าสนใจที่เยาวชนซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชุมชน ตำบลปากน้ำเท่าที่นักเรียนทราบ

นักเรียนโรงเรียนบ้านปากบารา - บอกเล่า สถานที่ท่องเที่ยว เขาใหญ่ ชายหาดปากบารา ลานสับ แด่ล้าน ท่าเทียบเรือในอดีตและปัจจุบัน

นักเรียนโรงเรียนบ้านบ่อเจ็ดลูก - เล่าเรื่องที่มาของของบ้านบ่อเจ็ดลูก หน้าผาใช้หิน หินตา หินยาย บ่อน้ำ

นักเรียนโรงเรียนบ้านตะโล๊ะไผ่ - อธิบายถึงที่มาของบ้านตะโล๊ะไผ่ บ้านท่ามาลัย สถานที่ท่องเที่ยว คืออุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา หาดโต๊ะหยาง

นักเรียนโรงเรียนบ้านท่ายาง - บอกเล่าที่มาสภาพของบ้านท่ายาง ศูนย์เรียนรู้บ้านเรียน การจัดทำ เสวียนหม้อ การทำน้ำน้ำตาล(เนหฺร)ในอดีต

นักเรียนอนุบาลโอบอ้อม - บอกเล่าถึงอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา หาดอ่าวนุ่น และศูนย์วิจัย ประมงชายฝั่ง ซึ่งนักเรียนเคยไปทัศนศึกษา เรียนรู้ที่นั่นมาก่อน

เมื่อนักเรียนได้แนะนำตนเองและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชุมชนตนเองเสร็จแล้ว นายหุดดิน อูสมา หัวหน้าทีมวิจัยได้สรุปเรื่องที่นักเรียนเล่ามากับข้อมูลที่เป็นรายละเอียดจากที่วิจัยได้ค้นพบ ทั้ง 7 หมู่บ้าน โดยได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งทางทีมวิจัยได้แจกเอกสารให้นักเรียนดูตามไป พร้อมกับนำเสนอข้อมูลสำคัญผ่าน โปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมา สภาพพื้นที่ การตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญ นักเรียนให้ความสนใจดีมาก เนื่องจากมีความรู้หลายอย่างที่ยังไม่ทราบ และหลังจากนั้น มี นายันทพล เต็นเบ็น ประธานชมรมรีฟการ์ดเียน (Reef Gardian) นายสาหรี หมิ่นหวัง นายกสมาคมประมงพื้นบ้านจังหวัด สตูล ได้มาเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ปากน้ำ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนที่เข้าค่ายครั้งนี้ หลังจากนั้นทางค่ายได้ชี้แจงการเดินทางด้วยเรือย้อนรอยประวัติศาสตร์

โดยให้นักเรียนเตรียมตัวเป็นไปตามกำหนดการค่ายที่แจกให้นักเรียนไปแล้ว หลังจากนั้นนักเรียนร่วมประทานอาหารเที่ยงและร่วมละหมาดพร้อมกันที่มัสยิดบ้านปากบารา

เวลา 13.30 น.นักเรียน ทีมวิจัย และพี่เลี้ยงพร้อมกันออกเดินทางไปที่ท่าเรือปากบารา วิทยากรและพี่เลี้ยงได้ประชุมชี้แจงการเดินทาง การดูแลความปลอดภัยและสถานที่ต่างๆที่จะทัศนศึกษา พร้อมบอกเล่าความเป็นมาของคำว่า ปากบารา หรือ กัวลาบาราในอดีต ซึ่งเป็นเมืองท่า หรือปากน้ำอ่าวถ่าน นักเรียนหลายคนบันทึกภาพกิจกรรมของตนเองและเพื่อนด้วยกล้องโทรศัพท์พกพา ก่อนลงเรือทีมพี่เลี้ยงฝึกให้นักเรียนสวม

เสื้อชูชีพ และวิธีการใช้ในยามฉุกเฉิน นักเรียนทุกคนตื่นต้นกับการเดินทางและการลงเรือในครั้งนี้อย่างมาก นอกจากนั้นนั้น มีเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวมาช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนและทีมวิจัยอย่างเต็มที่

เรือหางยาว 7 ลำ ออกเดินทางจากอ่าวปากบารา วิ่งตามหลังกันเป็นลำดับ เหมือนกับว่า เป็นการแข่งเรือในเทศกาลแข่งเรือที่นักเรียนเคยเห็น ซึ่งมีผู้โดยสารเต็มลำ และแต่งกายด้วยที่มีสีส้มจากเสื้อชูชีพ หลายคนบอกว่า ไม่เคยเดินโดยเรือที่มีจำนวนมากแบบนี้มาก่อน เรือวิ่งอ้อมไปผ่านประภาคารหักล้มอยู่ในทะเล แล้วมุ่งไปยังเขาใหญ่ สูงตระหง่าน ซึ่งใกล้ๆบริเวณนั้น น้ำนิ่งและใสดีมาก วิทยากรได้แนะนำว่าในอดีตเคยเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ปลากะพงตัวโตมาก ขนาด 10 -20 กิโลกรัม เรือวิ่งผ่านช่องหินเขียน ซึ่งเป็นช่องทางเดินเรือสำเภาในอดีต เดินทางไปเกาะลังกาวิ เกาะปีนัง และเกาะต่างๆในประเทศอินโดนีเซีย เมื่อเรือวิ่งผ่านไป วิทยากรชี้ให้นักเรียนดู หน้าผาใช้หนี้ ซึ่งเป็นตำนานที่ถูกเล่าขานในอดีต ผ่านไปสักครู่หนึ่งมี

หน้าผาใช้หนี้บ้านบ่อเจ็ดลูก

กิจกรรมเดินทางย้อนรอยประวัติศาสตร์ปากน้ำหินตา หินยาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับอ่าวยะเพศ ทำให้นักเรียนดูแล้วหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน ผ่านไปไม่นาน เรือทั้งเจ็ดลำก็วิ่งไปชมเตาเผาถ่านในอดีตที่มีรอยรอยให้เห็นอยู่บ้างเล็กน้อย พร้อมกับซากเรือบรรทุกถ่าน ที่เห็นเพียงโครงเรือและเศษไม้ที่วางระเนระนาดอยู่ใกล้เตาเผาถ่านไม้โกงกาง เพื่อเป็นสินค้าไปขายที่เกาะปีนัง ที่ประเทศมาเลเซีย ในที่สุดเรือก็เข้าท่าจอดอยู่ ณ ท่าเรือบ้านบ่อเจ็ดลูก เมื่อถึงท่าเรือนักเรียนและทีมวิจัยทุกคนแบก หวีสมภาระขึ้นฝั่ง พร้อมกับชมสภาพของท่าเรือ วิถีชีวิตของคนบ้านบ่อเจ็ดลูก แล้วเดินทางผ่านหมู่บ้านไปยัง สุสานของบุคคลสำคัญที่เป็นต้นตระกูลของคนตำบลปากน้ำ คือ นายอับดุลเราะฮ์มาน บินฮัจยียะฮยา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ ถือกำเนิดเดิมจากชาว

อินโดนีเซีย เมื่อ ราวๆแปดสิบกว่าปีที่แล้ว นักเรียนได้เข้าเยี่ยมสุสาน และได้ฟังคำบอกเล่าประวัติของขุนบารา บุรีรักษ์ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญและต้นตระกูลที่มาซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวปากบารา

นักเรียนได้เยี่ยมสุสานและช่วยขอพร(ตุอาอ์)ให้แก่ขุนบารา บุรีรักษ์ หลังจากนั้น ได้เดินทางไปอีก หนึ่งร้อยราว สองร้อยเมตร นักเรียนได้เห็นบ่อเจ็ดลูก(เตอลามาตุโยะฮ์) ซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญอีกที่หนึ่งในจังหวัดสตูล ที่มีเรื่องราวของคนกลุ่มแรกๆที่เดินทางมาแวะพักหาน้ำเพื่อเดินทางต่อไป นักเรียนได้ลองชิมน้ำทุกบ่อ เพื่อให้รู้ว่าน้ำมีรสชาติเป็นอย่างไร หลังจากนั้นออกเดินทางไปที่ศูนย์ท่องเที่ยวชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

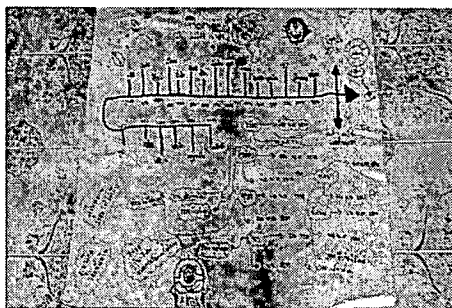
ในช่วงกลางวัน นักเรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญที่ควรรู้โดยนายนันทพล เต็นเบ็น ประธานชมรมรีฟการ์ดเียน(Reef Gardian) เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ได้บอกเล่าความเป็นมา การดำเนินงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองและบทบาทของชมรมชมรมที่ได้ก่อตั้งขึ้น ผ่านวิดิทัศน์และภาพถ่ายต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนคนพื้นที่และผู้ที่ย้ายถิ่นหรือเป็นนักท่องเที่ยว ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการดูแล ปกป้องทรัพยากรของพื้นที่ปากน้ำและ พื้นที่ท่องเที่ยวทั้งหมดให้มีความยั่งยืนยาวนาน วิทยากรได้เปรียบเทียบให้นักเรียนเห็นความแตกต่างของพื้นที่ตำบลปากน้ำและแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล ตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบัน ว่ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร และเกิดจากสาเหตุใด รวมทั้งวิธีการป้องกันรักษา โดยชี้ให้เห็นถึงสภาพพื้นที่ในอดีต ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก คนปากน้ำสมัยก่อนสามารถจับสัตว์น้ำได้เยอะและเป็นจำนวนมากในแต่ละครั้งโดยออกเรือในระยะใกล้ๆ ลงทุนเพียงแต่น้อย แต่ในระยะหลัง ชาวประมงต้องออกเรือไปในระยะไกล และจับสัตว์น้ำได้น้อยลงมาก และสัตว์น้ำที่ได้เป็นตั้เล็กๆ ไม่ได้ราคา ไม่ค่อยคุ้มทุน นอกจากนั้น ปากบาราในอดีต หรือเกาะบุโหลน รวมทั้งเกาะอื่นๆ ล้วนมีหาดทรายสีขาว น้ำทะเลใสสะอาด ไร้ขยะ แต่ปัจจุบัน ทุกอย่างกำลังเสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างปะการัง ปัจจุบันเสียหายเป็นอย่างมาก ต้องใช้เวลาในการฟื้นฟู จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนช่วยกันสร้างจิตสำนึกในการรักษาดูแลทรัพยากรเหล่านี้ให้ดำรงอยู่ต่อไปให้ยาวนานที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

หลังจากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วระดมพลังสมองเพื่อเขียนและวาดภาพลงในกระดาษเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองที่มีต่อทะเล ทรัพยากร หรือแหล่งท่องเที่ยวที่เคยสัมผัส แล้วส่งตัวแทนนำเสนอ เพื่อบอกเล่า

ประสบการณ์ให้เพื่อนๆฟัง การนำเสนอเป็นไปอย่างน่าสนใจ หลายคนมีประสบการณ์มากบ้าง น้อยบ้าง ต่างกันออกไป สุดท้ายวิทยากรได้เติมเต็มความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งที่นักเรียนได้นำเสนอ หลังจากนั้นนายสมพร เหมรา ทีมวิจัย ได้แนะนำทบทวนชีวิต และกิจกรรมของตนเองในวันนี้เพื่อสร้างความสุขและความสงบในจิตใจ แล้วก็แยกย้ายเข้านอน

วันที่ 4 มิถุนายน 2559 วันที่สองค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ เข้าตรูนักเรียนหลังจากละหมาดเสร็จแล้ว นักเรียนปรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย เดินทางตามชายหาดเลียบทะเลจากหาดกาสิงไปยังภูเขามังคิได้ ระยะทางราวๆ กิโลเมตรโดยมีนายวิโชคศักดิ์ รมรงค์ไพรี วิทยากรจากสมาคมรักษ์ทะเลไทย นายนันทพล เต็นเบญญู ประธานชมรมรีฟฟากาเดียน ทีมวิจัยแลฟฟี่ๆเยาวชนวิ่งเป็นพี่เลี้ยง ในขณะที่เดินทางก็บอกเล่าไปตามแต่ สายตาจะเจออะไร จากเขาใหญ่ เกาะเกตรา เกาะบูโหล่น เกาะตารูเตา และเกาะอื่นๆ ให้เด็กได้จดจำเพื่อ เชื่อมโยงให้ถึงประวัติศาสตร์ เมื่อเดินมาได้ครึ่งทาง จึงนั่งพัก นายหุดดินอุสม่า ได้บอกเล่าความเชื่อมโยงของ พื้นที่บ้านบ่อเจ็ดลูก กับการมาตั้งถิ่นฐานในช่วงแรกของนายอับดุลเราะฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ที่เคยขึ้นที่ชายทะเลบ้านบ่อเจ็ดลูกเป็นที่ทำกินและเลี้ยงควาย ในสมัยก่อนทะเลแถวนี้มีความอุดม สมบูรณ์มาก เต็มไปด้วย กุ้ง ปู ปลา หอยต่างๆ ที่สำคัญคือเป็นแหล่งหอย ชาวบ้านเรียกว่า “หอยท้ายเกาะ” เพราะมีลักษณะคล้ายเรือสำเภา เมื่อพายุ คลื่นแรงจะพัดหอยขึ้นสู่ฝั่ง ชาวบ้านจะเก็บไปทำอาหาร หรือขาย ราคาปัจจุบัน ราวๆกิโลกรัมละ 400 บาท นอกจากนั้นนักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนบ้านบ่อเจ็ดลูกได้กิจกรรมที่ ชาวบ้านทำในบริเวณชายทะเล และบริเวณใกล้เคียงในแต่ละช่วงเวลา เมื่อนักเรียนเดินทางถึงชายเขาก็เดินทาง กลับ และแวะเยี่ยมรีสอร์ทแห่งหนึ่ง ชื่อว่า “ทะเลดาว” ได้สอบถามพูดคุยและสอบถามข้อมูลที่น่าสนใจ และทาง วิทยากรได้ให้ทุกคนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ในช่วงเช้า และเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ที่เด็กๆจะจำได้แล้วเดินทาง กลับที่พัก

ผลงาน โทม์ไลน์มีชีวิต

ช่วงกิจกรรมสุดท้าย มีนายวิโชคศักดิ์ รมรงค์ไพรี ให้นักเรียนฝึกเขียนช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ชุมชน และเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องของอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยให้เด็กระดมพลังสมองเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม หลายคนได้บันทึกเหตุการณ์ที่เคยสอบถามพ่อแม่ และผู้อาวุโสในชุมชน แล้วเขียนลงในผ้า หลังจากนั้นแต่ละกลุ่ม ก็จะนำเสนอ แลกเปลี่ยน จนครบทุกกลุ่มทำให้เด็กๆเรียนรู้ประวัติศาสตร์ร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง และมีนายหุดดิน อุสม่า นายสมพร เหมรา ทีมวิจัย ได้เติมเต็มเนื้อหาให้แก่เด็กๆเพื่อใช้ประโยชน์ในการบอกเล่าต่อนักเรียนคนอื่นในโรงเรียนของตนเอง

กิจกรรมประชุมสรุปผลกิจกรรมค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์

25 มิถุนายน 2559 ช่วงบ่าย ทีมวิจัยได้สรุปผลการจัดกิจกรรมค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ แต่ละ คนได้อภิปรายผลการทำกิจกรรมและให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน

1. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดค่ายครั้งนี้ทุกคน และอยากให้ทางทีมวิจัยได้จัดอีกในครั้งต่อไป อย่างน้อย ปีละครั้งทุกปี
2. ผู้ปกครองให้ความสนใจ ส่งลูกให้เรียนรู้ประวัติศาสตร์จากค่าย มีปกครองมีความประสงค์อยากให้เข้าค่ายจำนวนมาก แต่เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด จึงไม่สามารถรับทุกคนได้
3. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงเรียนให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือในการจัดค่ายครั้งนี้เป็นอย่างดี เนื่องจากเห็นว่า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา และหากเป็นไปได้ให้ทีมวิจัยจัดค่ายประวัติศาสตร์ทุกปี หรือขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากร
4. ชุมชนให้ความร่วมมือดี และเห็นว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้เขารู้จักรากเหง้าที่มา สายสัมพันธ์ และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือบ้านในอดีตและอยากทราบที่มาของตระกูลต่างๆและความสัมพันธ์ของตระกูลที่มีอยู่ในตำบลปากน้ำ เพื่อจะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างลูกหลาน
5. โรงเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดค่ายและงานวิจัยที่ทำในครั้งนี้ เมื่อโครงการสิ้นสุดลง จะมีเอกสาร หรือหนังสือประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ เป็นเล่มแรก เกิดประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนในโอกาสต่อไป

ทีมวิจัย วิทยากร และพี่เลี้ยงเยาวชน

1. ทีมวิจัย วิทยากร และพี่เลี้ยงเยาวชน ได้เรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ร่วมกันจากสถานที่ที่มีอยู่จริง และเป็นโอกาสทำงานร่วมกัน เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนงานชุมชนปากน้ำน้อยอยู่ในโอกาสต่อไป
2. ทีมวิจัยเห็นช่องทางในการดำเนินกิจกรรมและการสร้างเครือข่ายนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ซึ่งจะ เป็นเครือข่ายนักเรียนและเยาวชนในการพัฒนาขับเคลื่อนตำบลปากน้ำในอนาคต ที่จะช่วยหนุนเสริมการทำงานของ คณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อยในอนาคต

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

1. เด็กๆยังขาดชุดความรู้มากในการเป็นแกนนำในโรงเรียนต่างๆ ในนายนันทพล เต็นเบ็ญ ได้เสนอแนะว่า ควรจัดค่ายอีกครั้งต่อไป เพื่อพัฒนาเด็กๆเหล่านี้ให้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมด้านประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงการการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล โดยเสนอให้มีโครงการดำเนินา ดูปะการังตามหมู่เกาะต่างๆที่มีอยู่เพื่อเป็นประสบการณ์ที่สามารถกลับไปถ่ายทอดแก่เด็กๆ ในโรงเรียนของตนเอง
2. เด็กๆยังขาดทักษะการสื่อสาร ทั้งทางด้านการนำเสนอและสร้างข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนตนเอง นายสมพร เหมรา เสนอว่า ควรให้เด็กๆรุ่นนี้ได้อบรมการถ่ายภาพ การทำหนังสือ เป็นต้น เพื่อจะได้นำเสนอสิ่งดีๆที่มีอยู่ให้น่าสนใจให้มากยิ่งขึ้น
3. เอกสารข้อมูล หรือหนังสือประวัติศาสตร์ของชุมชนยังไม่มีคนรวบรวม ทั้งเด็กและครูจึงไม่มีแหล่งข้อมูลที่มากพอ หากมีอยู่บ้างก็ยังขาดความน่าเชื่อถือ ทางทีมวิจัยเสนอว่า ควรจัดทำหนังสือหรือเอกสารสำหรับนักเรียน ชุมชนและผู้สนใจประวัติศาสตร์ของชุมชนปากน้ำ

4. แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ชุมชนในตำบลปากน้ำมีมาก แต่ขาดการรวบรวมและนำเสนอต่อสาธารณชน แม้มีอยู่ก็จะเน้นไปในเรื่องของการท่องเที่ยว แต่ข้อมูลประวัติศาสตร์ของชุมชนถูกนำเสนอน้อย นายหุดดิน อูสม่า เสนอแนะให้มีแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในชุมชน หรือถ้าเป็นไปได้ ควรมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ชุมชนในอนาคตด้วย
 5. การสร้างการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ในโรงเรียนในตำบลปากน้ำ ยังมีน้อย เนื่องจากขาดข้อมูลและผู้ที่มีความรู้ทางด้านนี้ ทางทีมวิจัยควรมีบทบาทในการขับเคลื่อนสร้างการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ร่วมกับคณะขับเคลื่อนปากน้ำมาอยู่ในโอกาสต่อไป
- นายหุดดิน อูสม่า หัวหน้าทีมวิจัย กล่าวขอบคุณสมาชิกที่ร่วมกันสรุปผลการดำเนินค่ายย้อนรอยประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ พร้อมกล่าวปิดการประชุม

8. เวทีวันรวมพี่น้องปากน้ำ “เรา คือพี่น้อง”

ประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 1 3 กันยายน 2559 ณ บ้านสุวรรณี ปากบารา (จีเตียะ) หมู่ที่ 4 บ้านตะโละใส

เวลา 15.30 น. นายถาวร สุวรรณเรือศรี เป็นผู้ดำเนินการประชุม มีทีมวิจัยและพี่น้องในชุมชนตระกูลต่างๆ ได้กำหนดชื่องานว่า “วันรวมญาติ ปากบารา ” มีหลายคนได้เสนอแนะว่า ชื่องานควรให้เป็นกลางๆ ทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ โดยไม่ต้องติดอยู่กับตระกูล เพราะถ้าติดกับตระกูล คนอื่นที่ไม่ใช้นามสกุลที่ระบุ อาจจะไม่ว่าง จึงขอเปลี่ยนงาน “เราคือ พี่น้องกัน” จัดในวันรายาที่ 3 ช่วงเวลาที่จัด ตั้งแต่ 10..00 น. ถึง 16.30 น. และให้ทางฝ่ายญาติต้นตระกูลปากบาราเป็นผู้เชิญสมาชิกมาร่วมงาน ส่วนอาหารให้แต่ละครอบครัวนำอาหารมารับประทานเป็นแบบ “ข้าวหม้อแกงหม้อ” และส่วนกลาง ที่บริการอาหารหลักสำหรับญาติหรือแขกที่มาไกล ทางทีมวิจัยได้เสนอให้ตระกูลอื่นๆ ได้เข้าร่วมงานในครั้งนี้ด้วย แต่เนื่องจากทางฝ่ายญาติตระกูลปากบารา มีความเห็นที่จะขอเพียงตระกูลปากบารา ที่มีนามสกุลปากบาราเท่านั้น เข้าร่วมก่อน เนื่องจากเป็นปีแรก หากจะเชิญตระกูลอื่นๆ ขอให้ขยายในปีต่อไป เนื่องจากความเห็นและเป้าหมายต่างกัน ทางทีมวิจัยจึงแยกกันจัด โดยขอใช้ มัสยิดบ้านตะโละใส ส่วนทางทีมญาติปากบารา ขอใช้โรงเรียนบ้านตะโละใส และจัดต่างวันกัน การประชุมในการเตรียมการครั้งนี้ก็เป็นไปตามที่ได้ตกลงกันในที่ประชุม

ประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 2

9 กันยายน 2559 ประชุมเตรียมงานวันรวมพี่น้อง“เรา คือพี่น้องกัน” ณ มัสยิดบ้านตะโละใส เพื่อกำหนดวันและกิจกรรมรายละเอียดของการจัดเวที และผู้รับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ ที่ประชุมกำหนดจัดวันที่ 14 กันยายน 2559 ใช้มัสยิดบ้านตะโละใส หมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำ เนื่องจากสถานที่เหมาะสมและได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการมัสยิดเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ นายสนั่น มัจฉา อีหม่ามประจำมัสยิด ชื่นชมทางทีมวิจัยที่ได้ทำเรื่องนี้ ส่วนกิจกรรมทางสมาชิกได้ช่วยกันจัดทำตารางกิจกรรม ตารางดังนี้

14 กันยายน 2559 (วันรายาที่ ๓) ณ มัสยิดบ้านตะโละใส

เวลา	รายการ/กิจกรรม	สื่อ อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
16.30	ลงทะเบียน	แฟ้มลงทะเบียนและเอกสาร	ทีมวิจัย
17.00	ร่วมรับประทานอาหารเย็น	อาหาร น้ำดื่ม ขามซ็อน	ฝ่ายอาหาร
18.30	ละหมาดมัฆริบ		กรรมการมัสยิด
19.00	เปิดพิธีด้วยอัลกุรอาน	อัลกุรอานและที่วาง	เด็กชายลุดฟี องศารา

19.10	ผู้อาวุโสกล่าวต้อนรับและแจ้งวัตถุประสงค์งาน	อิหม่ามมัสยิดบ้านตะโละไส	นายวินัย นุ้ยไฉน
19.20	กิจกรรมจากโรงเรียนและศูนย์ตาดีกา	เครื่องเสียง/เทป ซีดี	นายสมพร เหมรา
19.30	ชม VTR	VTR	ครูสมพร เหมรา
19.40	หัวหน้าทีมวิจัยนำเสนอผลสรุปประวัติศาสตร์และสายสัมพันธ์ปากน้ำ	powerpoint	ครูหุดดิน อูสม่า หัวหน้าทีมวิจัย
20.00	ละหมาดอิซาอ์		กรรมการมัสยิด
	กิจกรรมนักเรียนตาดีกาที่โดดเด่น		ครูตาดีกา
20.15	วงเสวนาญาติอาวุโสหรือตัวแทนตระกูลต่างๆ นั่งเป็นวงกลมบนพื้น ญาติอยู่วงหลัง “เรามาจากกอไม้ กอเดียวกัน”	ไมโครโฟน ประเด็นให้ “รู้จัก รัก ห่วงใย ให้อภัย”	ครูถาวร สุวรรณเรืองศรี และคณะ
21.30	อ่านปณิธานแสดงเจตจำนงค์“เราคือพี่น้องกัน”	ผู้กล่าวนำ	นายรณ ภูมิรัตนพงศ์
	ถ่ายภาพร่วมกัน	กล้องถ่ายรูป	ครูสมพร เหมรา
22.00	กล่าวฝากฝัง กล่าวปิดและดูอา	นายดาเล็น อูสม่า	พิธีกร

- หมายเหตุ
๑. พี่น้องทุกคน ตำบลปากน้ำ
 ๒. อาหารข้าวหม้อแกงหม้อ กองกลางมีอาหารและน้ำดื่ม
 ๓. มีเอกสารสรุปประวัติศาสตร์และสายสัมพันธ์ปากน้ำ ให้ผู้ลงทะเบียน

กิจกรรมลงทะเบียน

เวลา 17.00 น. ผู้เข้าร่วมงาน ประกอบด้วยทีมวิจัย คณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อย ตัวแทนของหน่วยงาน ผู้ปกครองนักเรียน ครูและนักเรียน บุคคลที่เป็นตัวแทนของตระกูล รวมทั้งพี่น้องในชุมชน ต่างทยอยกันมาลงทะเบียนและจัดเตรียมอาหารที่นำมาจากบ้านเพื่อให้ญาติได้รับประทานอาหารร่วมกัน

กิจกรรมละหมาดร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมงานทุกคน ได้ละหมาดร่วมกันในมัสยิด โดยมีนายสัน มัจฉา อิหม่ามประจำมัสยิดบ้านตะโละไส เป็นผู้นำการละหมาด หลังจากละหมาดเสร็จแล้วทุกคนร่วมกันอ่านบทขอพร

กิจกรรมร่วมรับประทานอาหารเย็น

หลังจากละหมาดเสร็จแล้ว ทางคณะจัดงานได้เชิญผู้มาร่วมกิจกรรมร่วมรับประทานอาหาร พร้อมกัน โดยส่วนหนึ่งก็เป็นอาหารของตระกูลต่างๆนำมาเลี้ยงพี่น้อง และมีอาหารส่วนกลางที่สนับสนุนโดยคณะทีมวิจัยซึ่งเป็นอาหารหลัก ของหวานพร้อมน้ำหวาน เมื่อรับประทานอาหารเสร็จผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งคุย สอบถามสารทุกข์สุขดิบตามสมควร แล้วหลังจากนั้นก็ร่วมละหมาดอีกครั้งหนึ่ง

กิจกรรมเปิดพิธี วันรวมญาติ

เริ่มต้นด้วยพิธีกรกล่าวถึงกำหนดการ กิจกรรมทั้งหมด และเชิญให้เด็กชายลูตฟี องศารา เป็นตัวอย่างเยาวชนที่ตั้งใจเรียนและความสามารถอ่านอัลกุรอานได้ไพเราะน่าฟัง อ่านผู้เข้าร่วมงาน นั่งในที่ประชุมอย่างเรียบร้อยและตั้งใจฟังจนกระทั่งอ่านจบ

กิจกรรมกล่าวต้อนรับ

กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมงานและบอกเล่าความเป็นมาโครงการ โดย นายวินัย นัยโณ กำนันตำบลปากน้ำ และประธานคณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน้อย กำนันได้กล่าวต้อนรับพี่น้องทุกคนที่มาร่วมกิจกรรม เราคือพี่น้องกัน งานครั้งนี้เป็นครั้งแรก ไม่เคยมีกันจัดงานอย่างนี้มาก่อน ขอให้ทุกคนภาคภูมิใจได้ว่าเราทุกคนเป็นผู้ร่วมจุดประกายความสัมพันธ์อันญาติซึ้นมาใหม่ หลังจากที่ไม่เคยมีใครคิดกันเร่ร่อนนี้มานานัก และคนเฒ่า คนแก่ก็ได้ล้มหายตายจากไปตามกาลเวลา หลังจากนั้นก็ขอให้ร่วมกันจัดต่อไปในปีหลังจากนี้ คณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อยหรือเรียกย่อๆว่า คคปน. ซึ่งได้ทำงานมาแล้ว 3 ปี มีโครงการมากมายที่ดำเนินการแล้วเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมคนปากน้ำ งานในครั้งนี้ “เราคือพี่น้องกัน” เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปิดท้ายโครงการสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ โดยมีอาจารย์หุดดิน อูสมา เป็นหัวหน้าทีมวิจัย โครงการนี้เป็นหนึ่งใน 9 โครงการที่เป็นผลงานของคณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อย และเป็นโครงการที่สำคัญที่ช่วยร้อยความสัมพันธ์อันดีงาม ความสามัคคีของพี่น้องชาวปากน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะหลังนี้ สังคมของเราใช้เทคโนโลยีกันมากขึ้น ซึ่งได้ทำให้สังคมเปลี่ยนเป็นสังคมที่ก้มหน้ามากขึ้น ไม่ค่อยสัมพันธ์กัน หรือรู้จักกันเหมือนสมัยในอดีต ยิ่งไปกว่านั้น มีปัญหาหลายอย่าง เช่นปัญหาการเมือง การเลือกตั้ง การมุ่งผลประโยชน์โดยไม่สนใจคนอื่น ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด ทางศาสนา ก็ยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติห่างหายไปมาก ดังนั้น โครงการ งานในครั้งนี้ เป็นงานที่สำคัญที่เราจะได้พบปะ พูดคุยกัน หรือเสวนา ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ทุกคนหันหน้าเข้าหากันและนับญาติกันใหม่ ซึ่งเป็นหลักการของศาสนาอิสลาม มุสลิมต้องดูแล เอาใจใส่ ไม่ทอดทิ้งกัน เป็นโอกาสที่ดีของทุกคน ในนามของคณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อยขอเปิดงาน “เราคือพี่น้องกัน” ขอขอบคุณทุกคนที่ตั้งใจและทุ่มเท ให้งานในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามที่ตั้งใจไว้ และขอพรจากอัลลอฮ์ให้หัวใจของเราทุกดวง ให้การมีชีวิตอยู่ร่วมกันของเรามีความเป็นที่พี่น้อง มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและช่วยกันพัฒนาชุมชนบ้านเกิดให้พัฒนาก้าวหน้าตลอดไป และกล่าวขอบคุณทุกคนและขอต้อนรับพี่น้องท่านในวัน “เราคือ พี่น้องกัน” ในคำคืนนี้

กิจกรรมการแสดงของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนตาดีกาบ้านตะโล๊ะโสะ ได้นำเสนอการแสดงนาซิด(เพลง)ชุดแรก จำนวนผู้ขับร้อง 5 คน และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม จำนวน 3 คน ซึ่งมีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับความรักความผูกพัน ความรักความสามัคคีระหว่างกัน ผู้เข้าร่วมร่วมงานมีความสนใจมาก ทำให้บรรยากาศความเป็นพี่น้องใกล้ชิด เมื่อเห็นความน่ารักและเนื้อหาที่สอดคล้องกับกิจกรรม เราคือพี่น้องกัน หลายคนเห็นเด็กๆร้องเพลงด้วยความน่ารักและบริสุทธิ์ สร้างบรรยากาศในความเป็นพี่น้องให้กลับมาอีกครั้งหนึ่งอย่างซึ่งๆ

กิจกรรมชม วิดีทัศน์ “เราคือพี่น้องกัน”

เนื้อหาในวิดีทัศน์ได้นำเสนอความเป็นมาของโครงการ กระบวนการทำงานของทีมวิจัย ผลที่ได้รับ และแนวทางการใช้ประวัติศาสตร์สู่การพัฒนาตำบลปากน้ำในอนาคต โดยนายสมพร เหมรา เป็นผู้จัดทำวิดิทัศน์ มีภาพและเสียงที่สร้างที่ชัดเจน สร้างบรรยากาศและความผูกพันของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ที่มีความผูกพันตั้งแต่อดีตในสมัยคนรุ่นก่อน มาสู่ปัจจุบัน มีภาพเก่าๆ และบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการสร้างชุมชนรวมอยู่ด้วย และเห็นประวัติศาสตร์ชุมชนทั้ง หมู่บ้านของตำบลปากน้ำ เมื่อวิดิทัศน์จบ หลายคนปรบมือและกล่าวชื่นชมทีมงานวิจัยที่ทำได้ดี

กิจกรรมสรุปโครงการวิจัยและคืนข้อมูล

หลังจากชมวิดิทัศน์เสร็จ นายหุดดิน อูสม่า หัวหน้าทีมวิจัยได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการ ภายใต้โครงการ การสร้างความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล และขอสรุปรายงานการดำเนินงานอย่างสังเขป ดังนี้

โครงการนี้เป็นโครงการวิจัย มีทีมวิจัยที่ทำทั้งหมดรวม 11 คน โครงการใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ปี 6 เดือน และขยายเวลาเพิ่มอีก 3 เดือน เนื่องจากเวลาสั้นมากยังทำวิจัยไม่สมบูรณ์ โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนวิจัย(สกว.) เกือบ สองแสนบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังไม่มีการรวบรวมมาก่อน จึงน่าจะเป็นเอกสารหรือหนังสือประวัติศาสตร์ชุมชนเล่มแรกของพวกเรา เมื่อได้ข้อมูล ความรู้ประวัติศาสตร์แล้วก็ใช้ประวัติศาสตร์มาสร้างเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับลูกหลานในโรงเรียน และชุมชน เพื่อให้เข้าใจที่มาของชุมชน การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวปากน้ำในอดีตมาถึงปัจจุบัน และจุดประสงค์สำคัญคือให้เราได้หวนกลับมาหาญาติพี่น้อง ตระกูลของเราซึ่งผ่านมามากหลายชั่วอายุคน ตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์โตะอับดุลรอฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา ซึ่งมาจากประเทศอินโดนีเซีย สิ่งที่เป็นความตั้งใจของทีมวิจัย คือการรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนปากน้ำทั้งหมด เท่าที่สามารถจะทำได้ ทำเป็นหนังสือประวัติศาสตร์ปากน้ำ เพื่อเป็นให้เป็นความรู้แก่นักเรียน ลูกหลานของเรา รวมทั้งเป็นความรู้ทางประวัติแก่เราและผู้สนใจด้านนี้ ทีมวิจัยยอมรับว่า กว่าจะได้ข้อมูลแต่เรื่อง แต่ละประเด็นเป็นสิ่งได้มาด้วยยากลำบาก เนื่องจากเป็นเรื่องอดีต ที่คนที่ยังมีชีวิตอยู่ปัจจุบัน จดจำได้น้อยคน และคนที่อาวุโสทั้งหลายก็ได้ล้มหายตายจากไปหมดแล้ว ดังนั้นทีมวิจัยต้องใช้ความพยายาม เสียสละทุ่มเทเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ ในเรื่องของที่มาของตระกูลต่างๆ หากทุกคนได้ช่วยกันค้นหาที่มาของเครือญาติแต่ละตระกูลก็จำทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์มากขึ้น และช่วยทีมวิจัยไปในตัวด้วย สุดท้าย นายหุดดิน อูสม่า ได้กล่าวขอบคุณทีมวิจัย ผู้อาวุโส และทุกคนในชุมชน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือให้โครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ของโครงการและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนในโอกาสต่อไป

กิจกรรมสานเสวนาต้นตระกูลของปากน้ำ

เมื่อทุกคนที่นั่งล้อมวงเสร็จเรียบร้อยแล้ว นายถาวร สุวรรณเรืองศรี พิธีกรในสานเสวนา ได้แนะนำผู้ร่วมเสวนาแต่ละคน ซึ่งประกอบด้วย นายหย่า อูสม่า ตัวแทนตระกูลอูสม่า นายยากฉาด ปากบารา ตัวแทนตระกูลปากบารา นายนัน โอมณี ตัวแทนสายสัมพันธ์สยาม(พัทลุง-สงขลา) ซึ่งมาจากตระกูล มะสันต์ นอกจากนั้นมียายดาเหลบ สะอิด ตัวแทนตระกูลสะอิด นายรณ ภูมิรัตนพงศ์ ตัวแทนตระกูล สะอิดเช่นกัน นายอาเหรน ดิงหวัง ตัวแทนตระกูลดิงหวัง และนายบุญฤทธิ์ โอมณี ตัวแทนตระกูลโอมณี

นายถาวรได้เกริ่นนำ ต้นตระกูลเดิมของชาวกำลาบารา หรือปากบารา ว่า มีสองสายธาร ซึ่งสายธารหนึ่งมาจาก บรรพบุรุษชาวมลายู จากอินโดนีเซียและมาเลเซีย รู้จักกันในนาม ขุนบารา บุรีรักษ์ หรือโตะอับดุลเราะฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา พำนักอยู่บ้านบ่อเจ็ดลูก ซึ่งเป็นบุตรของ โตะแะชะฮ์ยาหลาย มารดาไม่ปรากฏชื่อ มีลูกด้วยกัน 5 คน ทั้งหมดเป็นหญิง และอีกสายหนึ่ง คือมาจากโตะเณรเสน (โตะยูโซ๊ะ) ตระกูลศรีเกื้อ อยู่ที่พัทลุง รัตภูมิ และตรัง เดิมนับถือศาสนาพุทธ ได้อพยพมาสู่บ้านตะละโส โดยพาภรรยาชื่อโตะจันท์ และลูก

อีก 5 คน มา เข้ารับอิสลามในระยะหลัง ในสมัยเดียวกับที่ ขุนบาราบุรีรักษ์ หรือ โต๊ะอัลดุลรอฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา มีชีวิตอยู่ที่บ้านบ่อเจ็ดลูก แล้วมีการเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนสกุลแตกต่างกันไป ซึ่งประกอบด้วย 20 กว่านามสกุล หลังจากผู้สานเสวนาได้เชิญ นายหยา อูสม่า เป็นคนแรก

ในช่วงแรกนายหยา อูสม่า ได้แนะนำตระกูลอูสม่า ซึ่งเป็นตระกูลที่แยกมาจากโต๊ะเนรเสน หรือรู้จักในนามโต๊ะยูโซ๊ะ ศรีเกื้อ ซึ่งตนเองก็สอบถามจากคนรุ่นก่อนๆแต่รายละเอียดจริงนั้น ยังไม่สามารถบอกได้แน่ชัด เพราะคนที่สามารถเล่าได้ปะติดปะต่อนั้น ได้เสียชีวิตไปหมดแล้ว เหลือเพียงคนรุ่น ทกลิบ เจ็ดสิบ ก็ไม่สามารถให้รายละเอียดได้มากนัก จึงขอภัยทุกคนด้วย และยินดีจะช่วยในการติดตามค้นหาข้อมูลต่อไป

นายยามาด ปากบารา ได้แนะนำว่า ตระกูลปากบารา มาจาก อินโดเนเซีย มีโต๊ะแซะฮ์ยาหลายเป็นบุคคลที่เป็นต้นตระกูล มีภรรยาชื่อโต๊ะมีนะ (มาจากรัฐปีนัง) มีพี่น้อง 5 คน ประกอบด้วย โต๊ะฮัสัน โต๊ะฮัยยา หยา โต๊ะฮัยสา โต๊ะฮัยมาหมุด และโต๊ะบัยเส็น ส่วนขุนบารา บุรีรักษ์หรือโต๊ะอับดุลเราะฮ์มาน บินฮัจยียะฮ์ยา เป็นบุตรคนที่ 3 ของโต๊ะฮัยยะฮ์ยา กับภรรยา ไม่ทราบชื่อแน่ชัด

นายนัน โอมณี ตัวแทนสายสัมพันธ์สยาม(พัทลุง-สงขลา) ตระกูลศรีเกื้อ ขอเล่าในเรื่องของต้นตระกูลศรีเกื้อ เดิมมาจากสงขลาและพัทลุง บุคคลแรกที่มาบ้านอยู่บ้านตะโละใส ชื่อโต๊ะเนรเสน หรือโต๊ะยูโซ๊ะ ศรีเกื้อ เมื่อมาอยู่เห็นคนตะโละใสใจดี และทะเลในแถบนี้มีความอุดมสมบูรณ์ จึงกลับไปที่บ้าน แล้วพาภรรยา คือโต๊ะจันท์ กับลูกๆ อีก 5 คน มาด้วย หลังจากนั้นลูกๆก็แต่งงานกับชาวตะโละใส ซึ่งมีตระกูลปากบาราเป็นตระกูลเดิม แล้วมีลูกหลานเป็นตระกูล มะสันดี สะฮัด อูสม่า โอมณี อัลมาตร์ และนามสกุลอื่นอีกมากมาย

นายตาเหลบ สะฮัด ได้เล่าว่า สะฮัดเดิม มาจากโต๊ะสะฮัด เป็นบุตรของโต๊ะเนรเสน ศรีเกื้อ เป็นลูกคนที่ 4 มาจากพัทลุง ซึ่งมีพี่น้อง รวม 5 คน ประกอบด้วย ฉาว อร แวน สะฮัด และดาหลี (นามสกุลนาวาเดช) และมาแต่งงานกับคนบ้านตะโละใส จนมีลูกมีหลาน เหมือนที่ นายนัน โอมณี ได้เล่าไปแล้ว

นายอาหเรณ ดิงหวัง ได้บอกเล่าถึงที่มาของตระกูลติหวัง ว่ามาจากตระกูลศรีเกื้อเช่นเดียวกัน

นายเรน ภูมิรัตน์พงศ์ ตระกูลเดิมสะฮัด มาจากต้นตระกูลศรีเกื้อ เริ่มต้นที่โต๊ะหนอก ผ่านไปเป็นโต๊ะสะฮัด ซึ่งเป็นลูกของโต๊ะเนรเสน ศรีเกื้อ บิดานายอุหมาก สะฮัด แต่งงานกับนางฮัยยะ(ปากบารา)

นายบุญฤทธิ์ โอมณี ตระกูลโอมณี มาจาก โต๊ะอูมา และโต๊ะมาหนี่ มีนามสกุลที่ใช้อยู่ปัจจุบัน คือ โอมณี และอูมาจิ ซึ่งมาจาก โต๊ะอูมา และโต๊ะจิ โต๊ะอูมา และโต๊ะมาหนี่ มีลูกชายชื่อโต๊ะเปะ มีลูกชื่อโต๊ะเกบ แต่งงานกับโต๊ะเนาะแวน (ศรีเกื้อ) สมัยนั้นยังนั่งโจงกระเบน แล้วมาเข้ารับอิสลามภายหลังเมื่อแต่งงาน ตระกูลโอมณีส่วนหนึ่งอยู่ตำบลนาเคียน จังหวัดนครศรีธรรมราช และสายใยไปถึงจังหวัดระนอง และในพม่า

นายถาวร สุวรรณเรืองศรี ได้สรุปเป็นคนสุดท้าย ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนตำบลปากน้ำ ทุกคนยืนยันมากต้นตระกูลเดียวกัน แล้วขยายมากขึ้น ถึง 23 ตระกูลหรือมากกว่า ดังนั้นเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องหวนกลับไปหาพี่น้อง สร้างสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้นมากขึ้น ด้วยเหตุที่ในวันที่เรากลับไปหาอัลลอฮ์ หรือวันโลกหน้า อัลลอฮ์จะสอบถามเราทุกคนว่า เราได้ดูแล เอาใจใส่พี่น้องของเราในขณะที่เราอยู่บนโลกนี้เพียงใด ที่สำคัญคือ เราจะต้องรักกัน และแตกแยก ทะเลาะกันอีกต่อไป หากมีสิ่งใดที่เคยบาดหมาง

กันในอดีต จะต้องให้อภัยและเมตตากัน ทั้งหมดนี้เป็นคำสอนที่มีอยู่แล้วในศาสนาของเรา และศาสนาอื่น เช่นกัน ขอขอบคุณทุกคนอีกครั้งหนึ่ง

กิจกรรมการแสดงเจตนารมณ์

นายรณ ภูมิรัตนพงศ์ อดีตกำนันปากน้ำ ได้กล่าวนำแสดงเจตนารมณ์ในความเป็นที่เป็นนองดังนี้

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตากรุณาเสมอ

“ข้าขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด เว้นแต่อัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น

และข้าขอปฏิญาณว่า นบีมุฮัมหมัดนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์”

ข้าขอแสดงเจตนารมณ์ด้วยใจอันแน่วแน่ว่า “แท้จริงมุสลิมผู้ศรัทธานั้นเป็นพี่น้องกัน มุสลิมกับมุสลิมเปรียบเสมือนเรือนร่างอันเดียวกัน เมื่ออวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดเจ็บปวด อวัยวะส่วนอื่นๆก็เจ็บปวดด้วยเช่นกัน มุสลิมนั้นเป็นพี่น้องของมุสลิม เราจะไม่ธรรมต่อพี่น้องของเรา เราจะไม่เบียดเบียนต่อพี่น้องของเรา เราจะไม่กล่าวให้ร้ายต่อพี่น้องของเรา เราจะไม่เหยียดหยามพี่น้องของเรา และเราจะไม่ทอดทิ้งพี่น้องของเรา ไม่ว่า ในยามทุกข์ หรือ ยามสุข” เรายืนยันที่จะช่วยกันดูแลรักษาและปกป้อง ศาสนาอิสลามนี้ ร่างกาย สติปัญญาของเรา สายสัมพันธ์เครือญาติระหว่างเรา จะรักษาเกียรติยศและทรัพย์สินของพี่น้องมุสลิมของเรา ให้ปลอดภัยจากความเลวร้ายทั้งปวงอย่างสุดความสามารถ จนกว่าเรากลับคืนสู่ความเมตตาของพระองค์”

และสุดท้ายนี้ ข้าขอยืนยัน ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่งว่า “ผู้ที่ดีที่สุดในหมู่พวกเรา คือผู้ที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์ที่สุด” ดังนั้น ความผิดพลาดใดๆที่ข้าได้กระทำไว้ต่อพี่น้อง ณ ที่นี้ ทั้งที่ไม่ได้อยู่ ณ ที่นี้ ข้าขอมาอภัยต่อกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งกาย วาจา ใจ” ขออัลลอฮ์ทรงเมตตาแก่เราทั้งมวล

อาะมีน.....ยา ร็อบบิล อาละมีน

กิจกรรมกล่าวฝากฝัง โดยนายดาเล็น อูสม่า

นายดาเล็น อูสม่า เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านแหบทองคำ ได้กล่าวฝากฝังแก่ญาติพี่น้องมาร่วมงานสรุปใจความสำคัญดังนี้

ความจริงแล้ว เราทุกคนที่มาร่วมงานญาติพี่น้องในคืนนี้ และทั้งที่อยู่ที่บ้านและอยู่ ณ ที่นี้ ล้วนมาจากสายสัมพันธ์สายเดียวกันทั้งสิ้น ดังที่ทราบกันดีแล้วว่า เราทุกคนสืบเชื้อสายมาจากชาวมลายู อินโดนีเซีย และมาเลเซีย เรามาจากบุคคลสำคัญที่เป็ผู้รู้ เป็นนักการค้า อีกทั้งเป็นผู้ดูแลชุมชน หมู่บ้านให้พวกเราอยู่ร่วมกันอย่างสมานสามัคคี เป็นที่พี่น้องกัน พี่พวาค้ายและอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุขมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ บรรพบุรุษที่ทุกคนรู้จัก นั่นคืออดีตอะบูดุลรอฮ์มาน บินหะยียาฮ์ยา หรือขุนบารา บุรีรักษ์ ท่านได้ใช้ชีวิตที่บ้านบ่อเจ็ดลูกหรือสมัยนั้นเรียกว่า เตอลาฆาตุโยะฮ์ และอีกเชื้อสายหนึ่งที่เป็นบรรพบุรุษของเรา ซึ่งเป็นสายไทยหรือสยาม มีชื่อว่าโต๊ะเถรเสน หรือ โต๊ะยูโซะ ศรีเกื้อ เมื่อลูกหลานได้แต่งงานระหว่างกันจึงทำให้เกิด

ลูกหลานมากมายบนแผ่นดินกัวลาบาราหรือ ปากบาราแห่งนี้ ทุกวันนี้ทั้งสองสายนี้ขยายเป็นสกุลต่างๆ มากมายสืบตระกูล ไม่ว่าเราจะเอ่ยนามสกุลใดๆที่อยู่ในปากน้ำนี้ ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทั้งสิ้น

เนื่องจากสภาพสังคม โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงเกิดเงื่อนไขมากมายขึ้น แล้วทำให้เราห่างเหินต่อกัน ในอดีตที่ผ่านมา ในด้านการเมือง การปกครองมีเพียงผู้ใหญ่บ้าน กับกำนัน หมู่บ้านหรือตำบลเพียงคนเดียว แต่ปัจจุบันมี อบต. ระบบการเมืองมีการเลือกตั้งมากขึ้น ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ทำให้เราแตกแยกทะเลาะกัน จนกระทั่งต้องตัดขาดในความเป็นพี่น้อง ไม่เฉพาะเรื่องทางการเมืองเท่านั้น แต่เรายังมีเรื่องอื่นๆ อีกมากมายที่ทำให้เกิดความบาดหมางแคลงใจ ทั้งเรื่องการแย่งชิงดี ชิงเด่น แย่งผลประโยชน์ เพื่อตนเองและพวกพ้อง จนกระทั่งทำให้เราไม่รัก ไม่ห่วงใหญ่ต่อกัน และหันหลังให้กันเป็นเวลาที่ยาวนานมาแล้ว คำคตินี้เป็นโอกาสที่ดี ที่มีเวทีได้นำนั่งล้อมวงเสวนา นับัญญัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้เราให้อภัยต่อกันในสิ่งที่ผิดพลาดในอดีต และเข้าใจกันใหม่ รักกันใหม่ ความเป็นญาติ ความเป็นพี่น้องได้กลับมาสัมพันธ์กันใหม่ ขอขอบคุณอาจารย์หุดดิน อูสมา และทีมวิจัยที่ทุ่มเท เสียสละสืบค้นข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของตำบลปากน้ำ และร้อยรัด เชื่อมสัมพันธ์ตระกูลต่างๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ลูกหลานของเราในอนาคต และเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว ก็เป็นหนังสือที่สำคัญที่เป็นมรดกในการศึกษา ค้นคว้าไม่เฉพาะคนปากน้ำเท่านั้น แต่เป็นประโยชน์แก่คนอื่นที่สนใจประวัติศาสตร์ได้ด้วยเช่นกัน

สุดท้ายนี้ ขอฝากพี่น้องทุกท่านว่า ขอให้เราให้ความสำคัญกับพี่น้องของเรา กลับไปช่วยสอบถาม ค้นหาข้อมูลตระกูลของตนเองว่ามาจาก ไหน อย่างไร หากได้ข้อมูลแล้วก็ช่วยให้ข้อมูลแก่ทีมวิจัย เพื่อเราจะได้มีส่วนร่วมในการทำหนังสือที่เป็นประวัติศาสตร์ของพวกเราไว้เป็นที่ระลึกในโอกาสต่อไป และให้เราทุกคนรักและห่วงใหญ่ ดูแลช่วยเหลือ อย่าได้ทอดทิ้ง แยกแยกอีกต่อไป ตามหลักคำสอนของอิสลาม เน้นให้เราให้ความใส่ใจต่อพี่น้องของเรา และหากทะเลาะกัน จะต้องคืนดีกันไม่เกินสามวัน นี่เป็นหลักการของศาสนาของเราที่สั่งไว้ แม้ว่า อะไรจะเกิดขึ้น โลกอาจจะพัฒนาต่อไป สังคมอาจจะเปลี่ยนไป แต่ความสัมพันธ์ในพี่น้องจะต้องดำรงอยู่ตลอดไป ด้วยความประสงค์ของอัลลอฮ์

กิจกรรมปิดท้าย ก่อนจะปิดกิจกรรม “เรา คือพี่น้องกัน” นายสนั่น มัจฉา อิหม่ามมัสยิดบ้านตะโละไฮ ได้อ่านดุอาและกล่าวปิดงาน เวลา 23.00 น. ทุกคนก็แยกย้ายกันกลับ

4.6 กิจกรรมประชุมสรุปกิจกรรมวันรวมญาติ

18 กันยายน 2559 เวลา 10.00 น. ประชุมทีมวิจัยสรุปกิจกรรมวันรวมญาติ ณ สำนักงานสมาคมรักษ์ทะเลไทย หมู่ที่ 4 บ้านตะโละไฮ ทีมวิจัยโดยการนำของ นายหุดดิน อูสมา นั่งพูดคุยสรุปผลการจัดกิจกรรมวันรวมญาติ ซึ่งจัดเมื่อวันที่ 14 กันยายน /2559 ณ มัสยิดบ้านตะโละไฮ โดยให้ทุกคนได้ร่วมกันระดมพลังสมอง ในประเด็นดังต่อไปนี้คือ กิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การประชาสัมพันธ์รับทราบการจัดกิจกรรมชุมชน ความร่วมมือของประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมและความคาดหวังและข้อเสนอแนะ นายหุดดิน อูสมา ได้ทบทวนวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมประกอบด้วย

1. เพื่อรายงานผลการวิจัยด้านประวัติศาสตร์ต่อชุมชน

2. เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างเครือญาติ ตระกูลต่างๆ และพี่น้องในชุมชน

3. เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากวิจัย ขับเคลื่อนการทำงานให้เป็นตำบลปากน้ำน่าอยู่ในอนาคต

นายสะอาด มาลีฮัน และนายอารัญญ์ มัจฉา มองว่า การจัดกิจกรรมในครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการ ในส่วนข้อมูลจากการวิจัย ได้สรุปเป็นวิดิทัศน์นำเสนอ ทำให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างมาก และเมื่อชมแล้วทุกคนมีความชื่นชมและประทับใจ ซึ่งเป็นผลงานของนายสมพร เหมรา ที่ได้ออกแบบและทำอย่างสมบูรณ์ ในส่วนการสร้างความสัมพันธ์เครือญาติที่เน้นการเสวนาของตัวแทนตระกูลต่างๆ ทำให้เกิดความรักความสามัคคี และได้รู้จักเชื่อมโยงเครือญาติได้มากขึ้น หลายคนได้นำแผนผังเครือญาติมาด้วย และอธิบายให้ทุกคนได้ทราบ เวทีเสวนาแต่ละคนได้ทำความเข้าใจของบรรพบุรุษในอดีตที่ทำให้เห็นความเชื่อมโยงกันของตระกูลต่างๆ ทุกคนมีความประทับใจอย่างลึกซึ้ง บางคนบอกว่า ไม่เคยได้รับทราบข้อมูลเช่นนี้มาก่อนเลย เมื่อรู้แล้วอยากกลับไปหาญาติพี่น้องมากขึ้น ในส่วนจุดประสงค์สุดท้าย ข้อมูลจากประวัติศาสตร์ทำให้ทุกคนรู้จักตนเอง ความเป็นมาของชุมชนสมัยอดีตและเกิดความรู้สึกรัก ห่วงแทนชุมชนบ้านเกิด อยากเห็นชุมชนของตนเองก้าวหน้าต่อไปตามทุกคนมุ่งหวัง โดยภาพรวมแล้ว ถือว่า กิจกรรมดำเนินไปบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในส่วนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนี้ นายสาหรี่ หมิ่นหวัง เห็นว่า ยังขาดความทั่วถึง โดยเฉพาะชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก ทำยางและท่าพะยอม มีคนเข้าร่วมน้อยไป แต่ก็อาจเป็นได้ว่าการจัดงานครั้งนี้มีความซ้ำซ้อนกับงานอื่นซึ่งอยู่ในช่วงเดียวกัน หลายคนได้เดินทางไปเยี่ยมญาติไม่ได้เข้าร่วมในส่วนความร่วมมือของชุมชน นายถาวร สุวรรณเรืองศรี ได้ เห็นว่า ชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นงานที่ยังไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลปากน้ำมาก่อน แต่จริงๆ แล้วก็อยากให้มีคนมาร่วมมากกว่านี้ แต่บางครั้งเราก็ประเมินไม่ได้แน่นอน เพราะเป็นงานแรก

ในส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดงานในครั้งนี้ ทีมวิจัยสรุปว่าได้ประโยชน์ดังนี้

1. เป็นเวทีแรกที่เกิดขึ้นที่วงศ์ศาคณาญาติได้มาพบกันอย่างกว้างขวาง ได้พบปะพูดคุย ได้ฟังเสวนาของบุคคลผู้อาวุโส ซึ่งไม่เคยปรากฏในชุมชนมาก่อน
2. การได้พบปะกันได้อธิบายประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์เครือญาติ ซึ่งเป็นการจุดประกายขึ้นมาให้ทุกคนตระหนักในการทำอะไรร่วมกันในชุมชนในอนาคต
3. เป็นเวทีของนัปญาติ ตระกูลต่างๆ ทุกตระกูลที่เกิดขึ้นจากประวัติศาสตร์ที่จะสานต่อไปในอนาคต
4. เกิดความรัก ความสามัคคี ประองตอง ให้อภัยในความผิดพลาด บาดหมางในอดีต แล้วกลับมาร่วมมือกันใหม่ทำสิ่งดีๆ ร่วมกันในอนาคต
5. ชุมชนได้เห็นบทบาทและความสำคัญของบุคคลในอดีต และผู้อาวุโส ซึ่งเกิดความน่าเชื่อถือ ให้เกียรติและมอบความไว้วางใจระหว่างกันในการทำงานร่วมกันในอนาคต
6. เห็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งกลับคืน ตั้งในอดีต มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ซึ่งประวัติศาสตร์จะเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในอนาคต

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม จากการประเมินจากผู้เข้าร่วม ทุกคนสรุปตรงกันว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้มีความพึงพอใจอย่างมาก และมีความประทับใจในกิจกรรม พร้อมกับเสนอแนะให้ให้มีการจัดวัน

รวมญาติในทุกๆปี เพราะเป็นหนทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมให้เข้มแข็งขึ้น และได้สานต่อความสัมพันธ์นี้สู่ลูกหลาน ซึ่งนับวันมีแต่จะห่างห่างจากกัน นายทยา

อุสมาน นายดาเล็น อุสมาน และนายรณ ภูมิรัตนพงศ์ เสนอให้มีการจัดวันรวมญาติในทุกๆปี

ปัญหาและอุปสรรค

1. จำนวนคนที่เข้าร่วมยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เช่น ยังขาดบ้านท่ายาง บ้านบ่อเจ็ดลูก บ้านเกาะบุโหล่น สาเหตุอาจจะเกิดจากความซ้อนของงานในช่วงเวลาเดียวกันมีหลายงาน
2. วันเวลาที่จัดกิจกรรม มีกิจกรรมหลายอย่างซ้อนกัน เช่น งานวันเดินวิ่งการกุศล งานเชือดสัตว์(قربาน) ทำให้หลายคนมาสามารถเข้าร่วมงานได้
3. ในช่วงการเสวนา มีผู้อาวุโสส่วนหนึ่งไม่ถนัดในการสื่อสารต่อสาธารณชน ทำให้ข้อมูลได้ไม่เต็มที่ พิธีกรควรจัดให้เวทีเป็นกันเองมากขึ้น

ความคาดหวังและข้อเสนอแนะของทีมวิจัย

1. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ให้ทีมวิจัยจัดทำรูปเล่มเอกสารประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ ให้เป็นหนังสือประวัติศาสตร์เล่มแรกของชุมชนและแจกให้ทีมวิจัย ผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนหรือหน่วยงาน และผู้ที่มีความสนใจ หากงบประมาณมีไม่พอ ทางทีมวิจัยจะขอรับการสนับสนุนจากชุมชนจัดทำเพิ่มเติมในภายหลัง
2. คณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อย (คคปน.) และทีมวิจัยควรส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนโดยจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน โดยประสานงานกับโรงเรียนสถาบันการศึกษาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง
3. ส่งเสริมให้มีการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์หรือแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว โดยขอความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำในเรื่องของสถานที่และงบประมาณ
4. จัดให้มีของชุมชน เช่นงานวันรวมญาติหรืองานอื่นๆเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
5. คณะขับเคลื่อนปากน้ำน้อย (คคปน.) และทีมวิจัยควรใช้ฐานข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ขับเคลื่อนการพัฒนาให้เป็นตำบลจัดการตนเองในอนาคต

20 กันยายน 2559 ประชุมทีมวิจัย ประมวลและทบทวน ข้อมูลเอกสารที่ดำเนินการทั้งหมด ณ. สมาคมรักษ์ทะเลไทย นายหุดด็น อุสมานและนายสมพร เหมรา ได้เตรียมเอกสารทั้งหมดและพิจารณาความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อจัดระบบข้อมูลเอกสารทำรายงานฉบับสมบูรณ์ในครั้งต่อไป

7. ประชุมจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

23-24 กันยายน 2559 ทางทีมวิจัยได้ประชุมจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ณ สำนักงานสมาคมรักษ์ทะเลไทย โดยมีนายหุดด็น อุสมาน หัวหน้าโครงการได้แบ่งงานกันตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารเอกสาร

ต้นฉบับที่มีอยู่ และหากเนื้อหาส่วนใดยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ให้ช่วยกันพิจารณา และเพิ่มเติม ในรายละเอียด การเขียนรายงานทางเครือข่ายวิจัยได้ตกลงและให้รูปแบบไว้แล้ว และแบ่งงานพิมพ์โดยมีนายสมพร เหมรา นางสาวฮาสะนะฮ์ แกะมาซอ นายอารัญญ์ มัจฉา นายสะอาด มาลียัน และทีมวิจัย รับผิดชอบเรื่องพิมพ์ และเมื่อเสร็จแล้วได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

เอกสาร

ที่ คคป. 03/2558

ศูนย์ประสานงานประวัติศาสตร์ชุมชน

437 ม. ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล

91110

8 กันยายน 2558

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเพื่อขอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดข้อมูลที่สัมภาษณ์และสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยคณะกรรมการขับเคลื่อนปากน้ำน้อย(คคป.น.)และทีมวิจัย ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ได้จัดทำโครงการ”สร้างสัมพันธ์ผ่านประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ” โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) และขณะนี้อยู่ในช่วงของกิจกรรมสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชุมชนปากน้ำ คณะกรรมการขับเคลื่อนปากน้ำน้อยและทีมวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จากท่านเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานตามเป้าหมายและจุดประสงค์ของโครงการนี้ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมในวันศุกร์ที่ 11 กันยายน 2558 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุม รพ.สต.ปากน้ำ(สถานีอนามัย)ทางคณะกรรมการ(คคป.น.)และทีมวิจัยหวังอย่างยิ่งในความร่วมมือ

ขอแสดงความนับถือ

(นายหุดดิน อุสมาน)

หัวหน้าโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ

โทร 093 7410242

ที่ คคป.น. 05/2558

ศูนย์ประสานงานประวัติศาสตร์

ชุมชน

437 ม. ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล 91110

3 ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญประชุมเพื่อออกเก็บข้อมูลเพิ่มเติมทางประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดข้อมูลที่สัมภาษณ์และสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยคณะกรรมการขับเคลื่อนปากน้ำน้อยอยู่(คคป.น.)และทีมวิจัย จะจัดประชุมเก็บข้อมูลเพิ่มเติมประวัติศาสตร์ของชุมชนปากน้ำเพื่อการสรุปรายงานในงวดที่ 1 ซึ่งทาง สกว.ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 13 ตุลาคม 2558 นั้น คณะทำงานขับเคลื่อนปากน้ำน้อยอยู่และทีมวิจัย จึงเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมและขอให้เอกสาร ภาพถ่าย ข้อมูลต่างๆที่ท่านมีอยู่พร้อมกับเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อเชิญท่านเข้าร่วมประชุมในวันเสาร์ที่ 3 ตุลาคม 2558 เวลา 15.00 น.ณ บ้านคุณวันหลา(บ้านเกษตรต้นแบบ) ม. 4 ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล ทางคณะกรรมการ(คคป.น.)และทีมวิจัยหวังอย่างยิ่งในความร่วมมือ

ขอแสดงความนับถือ

(นายหุดดีน อูสม่า)

หัวหน้าโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลปากน้ำ

โทร 093 7410242

รายละเอียดคณะกรรมการและการทำงาน

กิจกรรมที่ 2 สัมภาษณ์และสอบถามข้อมูล(ออกเก็บข้อมูลเพิ่มเติม)

คณะกรรมการเก็บข้อมูล

กลุ่มที่ 1พื้นที่ บ้านท่ายาง/บ้านท่าพะยอม/บ้านบ่อเจ็ดลูก/บ้านเกาะบุโหลน

ครูติน/หมอริญ/ครูสะอาด/นงษ์/มะพอง/มะวัลหลา/แวร์

กลุ่มที่ 2 พื้นที่บ้านตะโล๊ะไฮ/บ้านท่ามาลัย/บ้านปากบารา)

ครูสมพร/บังไกร/บังอัสรี/ครูสิด/จะอร/จียอหรี/กะสโล่น่า

ข้อมูลที่ต้องเก็บ

- ประวัติศาสตร์แต่ละชุมชน/กลุ่มบ้านแต่ละหมู่บ้าน (ช่วงเวลา ก่อน ขณะ และหลังสงครามโลก)
- การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน สภาพพื้นที่ จำนวนบ้าน อาชีพที่ทำ วิถีชีวิต ระยะเวลา
- บุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญ และผลิตภัณฑ์ในอดีต
- สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่สร้างความภาคภูมิใจและเศร้าใจชุมชน
- แผนผังเครือญาติ ตระกูลสำคัญๆ
- แผนที่ชุมชน

ตารางข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ได้เก็บแล้ว	ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่มเติม
๑. ข้อมูลประวัติตำบลปากน้ำ บ้านต่างๆ (บางส่วน)	๑.แผนผังเครือญาติตระกูลสำคัญ
๒.ข้อมูลสถานที่สำคัญ หย่อมบ้านบางส่วน	๒.แผนผังหมู่บ้าน เส้นทาง แม่น้ำ สถานที่สำคัญ หย่อมบ้าน การตั้งถิ่นฐาน
๓. เก็บภาพโรงเรียน มัสยิด สถานที่สำคัญๆ (บางส่วน)	๓.เก็บภาพโบราณ สถานที่ในอดีต บุคคลสำคัญ ภูมิปัญญา ผู้ข้อมูล โบราณสถาน โบราณวัตถุ ภาพหมู่บ้าน วิถีชีวิต บ้านเรือน เช่น เรือ เครื่องมือ ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
๔. เอกสารจากหนังสือรวมเรื่องเมืองสตูล เรารักษ์สตูล จดหมายจากตระกูลเตา	๔. ข้อมูลจากหนังสือจากหอจดหมายเหตุ เอกสารอื่นๆ
๕. ข้อมูลบ้านตะโล๊ะไฮ บ้านท่ามาลัย ท่ายาง ท่าพะยอม บ้านบ่อเจ็ดลูก (บางส่วน)	๕. ข้อมูลบ้านปากบารา บ้านเกาะบุโหลนรวมภาพถ่าย และบ้านอื่นๆที่ยังไม่ครบ (ต้องลงสถานที่)
	๖.ความภาคภูมิใจและความเศร้าใจของทุกหมู่บ้าน

วันที่ 12 สิงหาคม 2558

ประวัตินักวิจัย

1. นายหุดดิน อูสมา ชื่อเรียก ครูติน

เกิด 5 กรกฎาคม 2502 ที่อยู่ 437 หมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 093 7410242 ประวัติการศึกษา การศึกษาระดับบัณฑิต(กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา อาชีพ ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่งทางสังคม ที่ปรึกษาโรงเรียนนิด้าศึกษาศาสตร์ อดีตผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้คุณภาพเยาวชน(สสค.) รองประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนปากน้ำน่าน้อย (คคปน.)

2. นายอารัญญ มัจฉา ชื่อเรียก หมอรัญ

เกิด 22 พฤศจิกายน 2504 ที่อยู่ 683-หมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 081 7488739 การศึกษา ปริญญาตรี สาขาสาธารณสุขศาสตร์ อาชีพ พนักงานการสาธารณสุข ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่งทางสังคม รองประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนปากน้ำน่าน้อย (คคปน.)

3. นางนภาพรรณ จวนใหม่ ชื่อเรียก ยูวัลหลา

เกิด 4 มิถุนายน 2509 ที่อยู่ 357 หมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 089 4651894 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพ เกษตรกร ตำแหน่งทางสังคม บุคคลต้นแบบโครงการเกษตรปลอดภัย บ้านตะโละใส่น้อย

4. นายอัสนี หมื่นหวัง ชื่อเรียก สะหรี

เกิด 7 มกราคม 2507 ที่อยู่ 43 หมู่ที่ 6 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 087 3905803 การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพ ประมงพื้นบ้าน ตำแหน่งทางสังคม นายกสมาคมประมงพื้นบ้านปากน้ำ ประธานสหกรณ์เกษตรละงู กรรมการมัสยิดบ้านท่ามาลัย

5. นายสมพร เหมรา ชื่อเรียก ครูเจ๊ะอน

เกิด 7 มกราคม 2507 ที่อยู่ 43 หมู่ที่ 6 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 083 6517469 การศึกษา ปริญญาตรีทางการศึกษา อาชีพ ข้าราชการครู ตำแหน่งทางสังคม อดีตประธานสมาคมยุวมุสลิมจังหวัดสตูล คณะขับเคลื่อนปากน้ำน่าน้อย กรรมการมัสยิดบ้านตะโละใส

6. นางเจ๊ะน๊ะ วัฒนพันธ์ ชื่อเรียก กะพอง

เกิด 7 มกราคม 2507 ที่อยู่ 80 หมู่ที่ 6 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 083 6571469 ประวัติการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 7 อาชีพ ประมงพื้นบ้าน ตำแหน่งทางสังคม คณะขับเคลื่อนปากน้ำน่าน้อย

7. นางสาวโลนา หมีนหวัง ชื่อเรียก นนา

เกิด 30 เมษายน 2511 ที่อยู่ 11 หมู่ที่ 6 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 089 7347037 การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 7 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทางสังคม คณะขับเคลื่อนปากน้ำน่าน้อย

8. นายไกรวุฒิ ชูสกุล ชื่อเรียก ไกร

เกิด 7 ตุลาคม 2511 ที่อยู่ 356 หมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล โทรศัพท์ 089 7365150 การศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่งทางสังคม คณะขับเคลื่อนปากน้ำน่าน้อย คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเกาะตะรุเตา(ภาคประชาชน)

9. นายนันทพล เต็มเป็น ชื่อเรียก บัญหรี

เกิด 1 มีนาคม 2501 ที่อยู่ 692 หมู่ที่ 2 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล หมายเลขโทรศัพท์ 089 6546705 ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี อาชีพ วิศวกร ตำแหน่งทางสังคม ประธานเครือข่ายรฟการเดิน

10. นายสะอาด มาลียัน ชื่อเรียก บังลาเด็น

เกิด 25 พฤษภาคม 2499 ที่อยู่ 67 หมู่ที่ 4 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล หมายเลขโทรศัพท์ 0808678438 การศึกษา ปริญญาโท บริหารการศึกษา อาชีพ ผู้บริหารการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม -กรรมการอิสลามประจำมัสยิดบ้านตะโล๊ะไผ่

11. นางสาวสาขานะฮ์ แกะมาซอ

เกิด 21 มิถุนายน 2536 ที่อยู่ 66/2 หมู่ที่ 7 ตำบล กรงปินัง อำเภอ กรงปินัง จังหวัดยะลา หมายเลขโทรศัพท์ 089 5336216 ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี ผู้จัดการร้านคนจับปลาสด เจ้าหน้าที่ประสานงานพื้นที่สมาคมรักษ์ทะเลไทย